МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ГЕНЕРАЛЬНИЙ ШТАБ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

ВОЄННО-ІСТОРИЧНИЙ ОПИС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ
(січень 2023 року)

КИЇВ • 2023

УДК 355.48(477-651.2:470-651.1)(05)"2023.01"
В63

Воєнно-історичний опис російсько-української війни (січень 2023 року) підготовлений робочою групою фахівців Міністерства оборони України, Апарату Головнокомандувача Збройних Сил України, Генерального штабу Збройних Сил України та Центру досліджень воєнної історії Збройних Сил України.

Голова робочої групи:
генерал Валерій ЗАЛУЖНИЙ

Робоча група:
генерал-лейтенант Євген МОЙСЮК, генерал-лейтенант Сергій ШАПТАЛА, віце-адмірал Андрій ТАРАСОВ, полковник Віталій БІДНИЙ, полковник Роман ГУЗЬ, полковник Данило КОМАРОВ, полковник Ігор КОСЯК, полковник Віталій КУРАВСЬКИЙ, полковник Олександр ПАЛАМАРЧУК, полковник Леся СКУРІНЕВСЬКА, полковник Андрій СЛЮСАРЕНКО, полковник Сергій ТАРАНЕЦЬ, полковник Сергій УШАКОВ, полковник Сергій ХЛОНЬ, капітан 1 рангу Степан ЯКИМЯК, майор Микола КРЕТ, капітан Олександр ГАПОНЕНКО, капітан Іван ПАТРИЛЯК, старший лейтенант Сергій СІВКОВ, лейтенант Дмитро ВЕДУЛА, лейтенант Андрій КОВАЛЬ, лейтенант Михайло КОВАЛЬЧУК, лейтенант Максим ЛЮБАШЕНКО, лейтенант Олександр ПАГІРЯ, лейтенант Олексій ПОЛТОРАКОВ, солдат Макар ТАРАН, працівник Збройних Сил України Валерій ГРИЦЮК, Володимир ГОЛОВКО.

Рецензенти:
головний консультант апарату Головнокомандувача Збройних Сил України генерал-майор запасу Віктор НАЗАРОВ;
заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України генерал-майор Володимир КОВАЛЬ.

Воєнно-історичний опис російсько-української війни:
В63 Вип. 11: січень 2023 року / Міністерство оборони України, Апарат Головнокомандувача Збройних Сил України, Генеральний штаб Збройних Сил України та Центр досліджень воєнної історії Збройних Сил України. – Київ, 2023. – 171 с.

У черговому випуску “Воєнно-історичного опису російсько-української війни” проаналізовано воєнно-політичну, воєнно-економічну, воєнно-стратегічну обстановку та хід бойових дій упродовж січня 2023 року.
Матеріали опису призначені для військових і цивільних фахівців у галузі воєнної історії, національної безпеки і оборони, журналістів.

УДК 355.48(477-651.2:470-651.1)(05)"2023.01"

© Міністерство оборони України, 2023
© Генеральний штаб Збройних Сил України, 2023
© Центр досліджень воєнної історії Збройних Сил України, 2023

ISSN 2786-8028

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ 5

ПЕРЕДМОВА 9

Розділ 1. ВОЄННО-ПОЛІТИЧНА, ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНА ТА ВОЄННО-СТРАТЕГІЧНА ОБСТАНОВКА У СІЧНІ 2023 РОКУ 11

1.1 ВОЄННО-ПОЛІТИЧНА ОБСТАНОВКА 11

Суб'єкти воєнно-політичних відносин у російсько-українській війні.

Воєнно-політичні цілі протиборчих сторін.

Ключові воєнно-політичні події, процеси, їх сутність.

Воєнно-політичні рішення щодо забезпечення національної безпеки України.

Висновки.

1.2 ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНА ОБСТАНОВКА 40

Економічна обстановка у світі.

Економічна обстановка в росії.

Економічна обстановка в Україні.

Висновки.

1.3 ВОЄННО-СТРАТЕГІЧНА ОБСТАНОВКА 62

Обстановка навколо України

Загальна обстановка.

Часткова обстановка (положення, завдання, угруповання військ (сил) сторін на напрямках, способи ведення, напрями зосередження зусиль, результати воєнних дій):

у Східній операційній зоні;

у Південно-Західній операційній зоні;

у Північно-Західній операційній зоні.

Висновки.

Розділ 2. ХІД БОЙОВИХ ДІЙ У СІЧНІ 2023 РОКУ 78

2.1 ПІВНІЧНО-ЗАХІДНА ОПЕРАЦІЙНА ЗОНА 78

Загальна характеристика оперативної обстановки.

Завдання сторін. Склад угруповань військ сторін.

Характер воєнних дій на операційних напрямах

Результати.

Висновки.

2.2 СХІДНА ОПЕРАЦІЙНА ЗОНА 84
Загальна характеристика оперативної обстановки.
Завдання сторін. Склад угруповань військ сторін.
Характер воєнних дій на операційних напрямах
Результати.
Висновки.

2.3 ПІВДЕННО-ЗАХІДНА ОПЕРАЦІЙНА ЗОНА 99
Загальна характеристика оперативної обстановки.
Завдання сторін. Склад угруповань військ сторін.
Характер воєнних дій на операційних напрямах
Результати.
Висновки.

2.4 ДІЇ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ У ЧОРНОМОРСЬКІЙ ТА АЗОВСЬКІЙ ОПЕРАЦІЙНИХ ЗОНАХ 108
Характеристика морської обстановки.
Завдання ВМС сторін. Склад угруповань ВМС.
Особливості виконання завдань ВМС у Чорноморській операційній зоні.
Результати.
Висновки.

2.5 ДІЇ АВІАЦІЇ ТА ПРОТИПОВІТРЯНОЇ ОБОРОНИ 117
Характеристика повітряної обстановки..
Завдання авіації та ППО сторін.
Склад угруповань авіації та ППО. Особливості виконання завдань авіації та протиповітряної оборони.
Результати.
Висновки.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ 125

ДОДАТКИ:

1. ВТРАТИ ЗБРОЙНИХ СИЛ РФ У СІЧНІ 2023 РОКУ 126

2. МІЖНАРОДНІ САНКЦІЇ ТА ВОЄННА, ЕКОНОМІЧНА І ПОЛІТИЧНА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ З БОКУ КРАЇН-ПАРТНЕРІВ 130

3. РІШЕННЯ КЕРІВНИЦТВА УКРАЇНИ, НАПРАВЛЕНІ НА ПІДТРИМАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 143

4. ОГЛЯД ОСНОВНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЙ КОРАБЕЛЬНОГО СКЛАДУ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ РФ 148

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

А	армія (загальновійськова армія)
АЕС	атомна електростанція
аер	аеродром
АКР	авіаційна керована ракета.
АТО	антитерористична операція
ББМ	бойова броньована машина
БМД	бойова машина десанту
БМП	бойова машина піхоти
БпЛА	безпілотний літальний апарат
БпАК	безпілотний авіаційний комплекс
БРК	береговий ракетний комплекс
БТГр	батальйонна тактична група
БТР	бронетранспортер
ВДК	великий десантний корабель.
ВМБ	військово-морська база
ВМС	Військово-Морські Сили
ВМФ	військово-морський флот
ВО	військовий округ
ВТЗ	високоточна зброя
ГА ООН	Генеральна Асамблея Організації Об’єднаних Націй
ГОУ	Головне оперативне управління
ГУР	Головне управління розвідки
ГШ	Генеральний штаб
ДВЗ	двигун внутрішнього згоряння
ДКУ	Державний кордон України
“днр”	“донецька народна республіка”
ДПС	Державна прикордонна служба
ДРГ	диверсійно-розвідувальна група
ДРЛВ	дальнє радіолокаційне виявлення
ДТА	двотрубний торпедний апарат
ДШВ	Десантно-штурмові війська
ЄС	Європейський Союз
ЗМІ	засоби масової інформації
ЗПС	злітно-посадкова смуга
ЗРБД	захищений район бойових дій.
ЗРВ	зенітно-ракетні війська
ЗРГК	зенітний гарматно-ракетний комплекс
ЗРК	зенітно-ракетний комплекс
зс рф	збройні сили російської федерації
ЗС України	Збройні Сили України
ІВФ	інші військові формування

ІПсО	інформаційно-психологічна операція
КРВД	крилата ракета великої досяжності.
КРМБ	крилата ракета морського базування.
“лнр”	“луганська народна республіка”
МВС	Міністерство внутрішніх справ
МЗС	Міністерство закордонних справ
МО	Міністерство оборони
МП	морська піхота.
МПЗ	морська підводна зброя.
мрк	малий ракетний корабль
МТЗ	матеріально-технічне забезпечення (засоби)
МТКУ	морська тумбова кулеметна установка
МТПК	мінно-торпедний протичовновий комплекс
МЦАПЛ	багатоцільовий атомний підводний човен (*рос*. “многоцелевая атомная подводная лодка”)
НБ України	Національний банк України
НГ	Національна гвардія
НЗФ	не передбачені законом збройні формування
оаембр	окрема аеромобільна бригада
ОБСЄ	Організація з безпеки і співробітництва в Європі
ОВТ	озброєння та військова техніка
огпбр	окрема гірсько-піхотна бригада
ОДКБ	Організація договору про колективну безпеку
ОЗ	операційна зона
омбр	окрема механізована бригада
ООН	Організація Об’єднаних Націй
ООШ	об’єднаний оперативний штаб
ОПК	оборонно-промисловий комплекс
ОР	операційний район
ОРДЛО	окремі райони Донецької та Луганської областей
ОСУВ	оперативно-стратегічне угруповання військ
отбр	окрема танкова бригада
отр	оперативно-тактичний рівень
ОТРК	оперативно-тактичний ракетний комплекс
ОТУ	оперативно-тактичне угруповання
ОУВ	оперативне угруповання військ
КРМБ	крилаті ракети морського базування
ПвК	повітряне командування
ПДВ	повітряно-десантні війська
ПЗРК	переносний зенітно-ракетний комплекс
ПКС	повітряно-космічні сили
ПКР	протикорабельна ракета

ПЛАРК	атомний підводний човен з крилатими ракетами (*рос*. “атомная ПЛ с крылатыми ракетами”)
ПМР(-1/-2)	протичовновий мінний комплекс
пмр	придністровська молдовська республіка
ППО	протиповітряна оборона
ПРО	протиракетна оборона
ПРРМ	Придністровський регіон Республіки Молдова
ПС	повітряні сили
ПТКР	протитанкова керована ракета
ПТРК	протитанковий ракетний комплекс
ПУ	пускова установка
пч	підводний човен
ПЧРК	протичовновий ракетний комплекс
рб	республіка білорусь
РБ ООН	Рада Безпеки Організації Об’єднаних Націй
РБК	ракетний береговий комплекс
РБУ	реактивно-бомбометна установка
РВіА	ракетні війська і артилерія
РВК	розвідувально-вогневий комплекс
РЛС	радіолокаційна станція
РЕБ	радіоелектронна боротьба
РЕР	радіоелектронна розвідка
РНБО	Рада національної безпеки і оборони
РОВ(с)	російські окупаційні війська (сили)
РПГ	ручний протитанковий гранатомет
РСЗВ	реактивна система залпового вогню
РТВ	радіотехнічні війська
РТЩ	рейдовий тральщик
РТГр	ротна тактична група
РТР	радіотехнічні розвідка
рф	російська федерація
РХБЗ	радіаційний, хімічний, біологічний захист
СБУ	Служба безпеки України
СВ	Сухопутні війська
СНД	Співдружність Незалежних Держав
ТА	танкова армія
ТВД	театр воєнних дій
ТОТ	тимчасово окуповані території
ТРК	тактичний ракетний комплекс
УВ	угруповання військ
УДМ	універсальна донна міна
УСіЗО	угрупування сил і засобів оборони
фсб	федеральна служба безпеки

фр	фрегат
ЧТА	чотиритрубний торпедний апарат
чф	чорноморський флот
ACS	(Auxiliary Crane Ship) допоміжне кранове судно
AFS	(combat Stores ship) судно бойового забезпечення
AG	(Miscellaneous Auxiliary) допоміжне судно різнобічне
AGI	(Intelligence collection vessel) корабель радіоелектронної розвідки
AGOS	(Oceanographic Surveillance vessel) судно океанографічної зйомки
ATF	(Fleet ocean Tug) морський буксир
ATS	(Tug, Salvage and Rescue Ship) аварійно рятувальний буксир
ASR	(Submarine Rescue vessel) рятувальник підводних човнів
CGHM	(Cruiser with surface-to-surface (to Ground) missile with Hangar with SAM) крейсер, озброєний ракетами класу поверхня-поверхня та поверхня-повітря, з ангаром для гелікоптеру
CIWS	(close-in weapon system) зенітно-артилерійський комплекс
FFGHM	(Frigate with surface-to-surface (to Ground) missile with Hangar with SAM) фрегат, озброєний ракетами класу поверхня-поверхня та поверхня-повітря, з ангаром для гелікоптеру
FSGM	(corvette with surface-to-surface (to Ground) missile with SAM) корвет, озброєний ракетами класу поверхня-поверхня та поверхня-повітря
FSM	(corvette with SAM) корвет з ракетами класу поверхня-повітря
LCM	(Landing Craft Mechanized) висадковий катер механізований
LST	(Landing Ship, Tank) танко-десантний корабель
MCI	(Mine Countermeasure Inshore) базовий протимінний корабель
MSO	(Mine Sweeper Ocean) морський тральщик
PB	(Patrol Boat) патрульний катер
PBF	(Patrol Boat Fast) швидкісний патрульний катер
PCFG	(Patrol Craft Fast with surface-to-surface (to Ground) missile) швидкісний ракетний катер
PCGM	(Patrol Craft with surface-to-surface (to Ground) missile with CIWS or SAM) патрульний катер з ракетами класу поверхня-поверхня та поверхня-повітря або зенітно-артилерійським комплексом
PCGMO	(Patrol Craft with surface-to-surface (to Ground) missile with CIWS or SAM offshore) морський патрульний катер з ракетами класу поверхня-поверхня та поверхня-повітря або зенітно-артилерійським комплексом
PSOH	(Peace Support Operations or offshore patrol ship with Hangar) корабель миротворчих операцій або морський сторожовий корабель з ангаром для гелікоптеру
SAM	(Surface-to-Air Missile) ракета класу поверхня-повітря (зенітна)
SSK	(conventionally-powered attack submarine) багатоцільовий неатомний підводний човен

ПЕРЕДМОВА

У черговому виданні Воєнно-історичного опису російсько-української війни Центром досліджень воєнної історії Збройних Сил України зібрано, узагальнено матеріали та проаналізовано події війни протягом січня 2022 року.

У розділі 1 описано воєнно-політичну, воєнно-економічну та воєнно-стратегічну обстановку, ключові процеси, явища у політичній, економічній, воєнній сферах, що відбулись у січні 2022 року.

Підрозділ 1.1 містить аналіз дій суб'єктів воєнно-політичних відносин, розкриває воєнно-політичні інтереси і цілі сторін, ключові воєнно-політичні події, процеси, явища у політичній, економічній, воєнній сферах та тенденції їх розвитку. Розглянуто воєнно-політичні рішення в інтересах захисту фундаментальних національних інтересів, міжнародні чинники прийняття та корегування воєнно-політичних рішень.

В підрозділі 1.2 проведено оцінку економічної обстановки:

У світі: досліджено темпи зростання/падіння ВВП, ріст інфляції та її вплив на валютні котирування. Розглянуто ситуацію з експортом/імпортом загалом та енергоносіїв зокрема. Висвітлено динаміку оборонних витрат і нарощування санкційних обмежень.

В російській федерації: фінансово-економічний стан підприємств ОПК через міжнародні санкції, відмову у постачанні комплектуючих, закупівлі продукції подвійного призначення тощо, стан ринків збуту продукції;

В Україні: зроблено загальну оцінку фінансово-економічного стану в державі, знищення та руйнування підприємств ОПК, вплив на економіку міжнародної фінансово-економічної допомоги. Проаналізовано можливість відновлення воєнно-економічного потенціалу України, зокрема шляхом надання нашій країні міжнародної військової, фінансової та гуманітарної допомоги.

Проаналізовано ефективність впливу міжнародних санкцій проти росії як країни-терориста зі сторони країн-партнерів та ЄС.

Підрозділ 1.3 розкриває загальну воєнно-стратегічну обстановку. Здійснено кількісну та якісну оцінку зс рф, визначено особливості положення сторін, склад угруповань військ (сил) на напрямках, завдання протиборчих сторін, напрями зосередження головних зусиль проблемні питання, притаманні зс рф.

Розділ 2 описує характер воєнних дій на всіх операційних напрямах у Північно-Західній, Східній та Південно-Західній операційних зонах. Надано загальну характеристику оперативної обстановки, завдання сторін, склад угруповань, характер бойових дій у операційних зонах та на операційних напрямках.

Висвітлено дії Військово-Морських Сил Збройних Сил України у Чорноморській операційній зоні, характеристику морської обстановки, завдання ВМС (вмф) сторін, склад угруповань ВМС (вмф), визначені особливості виконання

завдань ВМС (вмф) у Чорноморській операційній зоні, результати та висновки.

Розглянуто зміни у тактиці ведення бойових дій в повітряному просторі. Дана характеристика повітряної обстановки, визначені завдання авіації та сил ППО протиборчих сторін, наведено склад угруповань авіації та ППО, проаналізовано особливості виконання завдань авіацією та силами протиповітряної оборони.

Сформульовані загальні висновки щодо перебігу російсько-української війни у січні 2022 р., публікуються додатки.

Матеріали опису призначені для військових і цивільних фахівців у військовій галузі, оборонній та безпековій політиці, журналістів.

РОЗДІЛ 1
ВОЄННО-ПОЛІТИЧНА, ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНА ТА ВОЄННО-СТРАТЕГІЧНА ОБСТАНОВКА У СІЧНІ 2023 РОКУ

1.1. ВОЄННО-ПОЛІТИЧНА ОБСТАНОВКА

Суб'єкти воєнно-політичних відносин в російсько-українській війні

У січні 2023 року воєнно-політична обстановка у світі характеризувалася неухильним зростанням серед держав "колективного Заходу" усвідомлення того, що перемога України у війні з Росією є невід'ємним елементом відновлення системи міжнародної безпеки. 10 січня було підписано третю Спільну декларацію про співпрацю між ЄС і НАТО, що ознаменувала новий етап безпекової/оборонної співпраці між організаціями, які активно надають військову й економічну допомогу Україні[1]. Держави-члени НАТО та ЄС зобов'язалися оновити старі та напрацьовувати нові механізми співпраці для посиленя спільної протидії загрозі, яку становить для міжнародної безпеки російська агресія.

Деякі держави-партнери рф (авторитарна білорусь, теократичний Іран) намагалися дистанціюватися від дедалі більш "токсичного" та одіозного путніського режиму. До такої ж позиції дедалі більше схиляються навіть формальні союзники рф по одбк, зокрема Вірменія та Казахстан.

Окрему позицію щодо російсько-української війни продовжували займати такі держави, як Туреччина і Китай. Попри формальне дистанціювання від будь-якого залучення до російсько-української війни, навіть вони залишались значущими міжнародними гравцями, цілі та підходи яких суттєво впливали на перебіг подій.

Воєнно-політичні цілі протиборчих сторін

Цілі України залишалися незмінними – припинення військової агресії рф, звільнення тимчасово окупованих теритрій та покарання агресора за скоєні злочини. Запропонована Президентом України В. Зеленським "формула миру" продовжувала знаходити розуміння та підтримку з боку лідерів держав, з якими спілкувався Президент України під час анонсованого ним "дипломатичного марафону" після візиту до США. Президент підкреслив необхідність відновлення державного суверенітету України над всіма територіями нашої держави у кордонах 1991 року. "Наша мета – деокупувати всі наші території. Крим є нашою землею… Дайте нам вашу зброю – ми повернемо наше," – заявив Глава держави 19 січня під час виступу на Всесвітньому економічному форумі в Давосі[2]. "Має бути справедливість. Коли немає справедливості, зникають будь-які життєві орієнтири, окрім найпростіших – окрім бажання вижити й бажання помститися. Помститися за

[1] НАТО та ЄС підписали третю декларацію про співпрацю // Інтерфакс-Україна. – 2023, 10 січня. – URL: https://tinyurl.com/nehy8yzn.

[2] Прірва між Україною та росією глибока, її викопав путін – Президент на Українському сніданку в Давосі // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/3xmfmf5u.

все те зло, яке було скоєне, коли ворог знищував справедливість. росія повинна відповідати за кожне спалене українське місто й село. За кожне зруйноване життя. За кожну українську родину, знищену російськими ракетами, бомбами та мінами. Ми маємо повернути справедливість. Ми можемо повернути справедливість. Ми повинні покарати зло," – сказав Володимир Зеленський[3].

Загальні воєнно-політичні цілі **росії** у війні проти України залишалися незмінними. А саме, москва не полишала надій на реалізацію воєнно-політичних та політико-дипломатичних сценаріїв знищення української державності. Разом із тим, публічні заяви та рішення керівництва рф у січні 2023 року свідчили про перехід кремля до стратегії "війни на виснаження"[4]. Це стало результатом передусім неспроможності російської армії досягти стратегічного перелому в зимовій кампанії[5]. За оцінками західних фахівців, "непевні рішення Путіна під час війни демонструють його бажання уникати ризикованих рішень, які могли б загрожувати його правлінню або міжнародній ескалації – незважаючи на те, що його максималістська та нереалістична мета, повне завоювання України, ймовірно, вимагає вдатись до подальшого ризику, щоб мати бодай якусь надію на успіх"[6].

На фоні загального погіршення воєнно-політичних позицій росії, продовжувалося нарощування російської військової присутності в білорусі. Так, 5 січня міністерство оборони рб офіційно оголосило про збільшення Регіонального угруповання військ (яке почали формувати на території рб ще в жовтні 2022 р.). 6 січня самопроголошений білоруський президент о. лукашенко відвідав Обуз-Ліснівський полігон у Брестській області, де поспілкувався з російськими військовослужбовцями, а також заслухав доповідь про завершення бойового злагодження та підготовку особового складу. 12 січня російські частини Регіонального угруповання військ особисто проінспектував головнокомандувач св зс рф генерал олег салюков. 31 січня президент рф путін розпорядився підписати угоду з білоруссю про створення навчально-бойових центрів спільної підготовки військових, відповідний документ опублікований на офіційному інтернет-порталі правової інформації.

В свою чергу, стратегічною ціллю **білорусі** залишалося збереження решток свого суверенітету. Під приводом загроз з боку сусідніх держав-членів НАТО (Польща та Литва), білоруське керівництво продовжувало уникати участі рб у російсько-українській війні. Так, 24 січня на нараді щодо суспільно-політичної ситуації в білорусі о. лукашенко заявив, що Київ начебто запропонував мінську укласти пакт про ненапад. За його словами, українці нібито "просять нас, щоб ми

[3] росія повинна відповісти за кожну знищену українську родину, кожне спалене місто й село, ми маємо повернути справедливість – звернення Президента України до учасників виставки Russian War Crimes у Давосі // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/3aj3hy4a.

[4] Ліснічук М. Росія готова вести війну на виснаження: Україна в ОБСЄ вказала на злочини і величезні втрати військ Путіна // Obozrevatel. – 2023, 2 лютого. – URL: https://tinyurl.com/b36de44a.

[5] Україна: від війни до миру та відновлення (січень 2023). Україна: від війни до миру та відновлення (січень 2023) // Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. – 2022, 6 лютого. – URL: https://tinyurl.com/yabhhrsb.

[6] Росія не готова до широкомасштабного наступу, тим паче в такі "нереалістичні терміни" – ISW // Дзеркало тижня. – 2023, 08 лютого – URL: https://tinyurl.com/4cpvay9z.

в жодному разі не воювали з Україною, щоб наші війська туди не рухалися. Пакт про ненапад пропонують укласти. А з іншого боку, готують цю гримучу суміш і озброюють їх. Польща, Литва взагалі очманіли”[7].

У січні 2023 року **НАТО** виступало головним майданчиком для узгодження політики окремих держав-членів стосовно надання військової та військово-технічної допомоги Україні, зокрема й щодо створення т.зв. “танкової коаліції”. З початку широкомасштабного вторгнення рф, держави НАТО зволікали з передачею Україні важкого озброєння, побоюючись ескалації конфлікту й розширення географічних кордонів російської агресії. Але, пересвідчившись у неослабній рішучості України чинити опір та безперспективності мирних переговорів з росією, зважаючи на статичну ситуацію на полі бою, провідні члени Альянсу змінили свою позицію. Члени НАТО вирішили розпочати передачу Україні важкого озброєння для формування нею “бронетанкового кулака” потенційного наступу.

Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг 15 січня запевнив, що Україна зможе розраховувати на збільшення поставок важкого озброєння від західних країн напередодні “вирішальної фази війни”[8]. Він закликав членів Альянсу невідкладно посилити підтримку Києва, в тому числі танками та іншою важкою технікою: “Більше важкої техніки для України є абсолютно необхідним… Якщо ви хочете миру завтра, ви повинні підтримати Україну сьогодні”[9].

Заступник генерального секретаря НАТО Мірча Джоане на засіданні військового комітету Альянсу (18 січня 2023 року) також закликав членів НАТО до збільшення обсягів допомоги Україні, зважаючи на те, путін не відмовився від своїх цілей у протистоянні з Україною та Заходом[10]. 28 січня очільник Військового комітету НАТО адмірал Роб Бауер також заявив, що Альянс готовий до прямої конфронтації з росією, агресивна політика якої не обмежується лише Україною. Він закликав держави-члени НАТО перейти до “воєнної економіки мирного часу”, аби задовольнити військові потреби України: “Ми повинні зробити так, щоб росіяни не виграли війну в Україні. Якщо вони це зроблять, ми матимемо набагато більшу проблему з точки зору грошей та оборони: росіяни будуть на наших кордонах”[11].

29–30 січня генсек НАТО Єнс Столтенберг здійснив візит у Південну Корею, з метою поглиблення координації дій союзників на тлі безпекових загроз з боку рф у Європі та КНР у Азії. Зокрема, Є. Столтенберг закликав офіційний Сеул розпочати

---

[7] Нові фантазії Лукашенка: бачаться “загрози від Заходу”, каже, йому запропонували “пакт про ненапад на Україну” // РБК-Україна – 2023, 24 січня. – URL: https://tinyurl.com/h2nu4xff.

[8] NATO chief hints at more heavy weapons deliveries to Ukraine // Aljazera. – 2023, 15 January. – URL: https://tinyurl.com/mpvwwp8p.

[9] “Russland sollte wissen, dass ein Atomkrieg nie gewonnen werden kann”// Welt. – 2023, 25 January. – URL: https://tinyurl.com/3hwyefaw.

[10] НАТО: Путін готується до тривалої війни, тож і ми маємо готуватися до довгого шляху // Європейська правда. – 2023, 18 січня. – URL: https://tinyurl.com/mr37a5n2.

[11] Entrevista. Presidente do Comité Militar da NATO defende "economia de guerra" // RTP. – 2023, 28 January. – URL: https://tinyurl.com/4d2pkamm.

надання летальної військової допомоги Україні, в тому числі й боєприпасів: “Якщо ми не хочемо, щоб перемогла автократія та тиранія, тоді вони [українці] потребують зброї – такою є реалії”[12].

Європейський Союз посів перше місце за обсягом допомоги Україні. Загальна вартість військової та фінансової допомоги, наданої державами ЄС нашій державі від початку широкомасштабного вторгнення рф, склала близько 50 млрд євро. Крім цього, ЄС забезпечив підготовку до 15 тис. військовослужбовців ЗС України в рамках найбільшої військової тренувальної місії в своїй історії – EUMAM.

18 січня Європарламент ухвалив річний звіт про реалізацію спільної зовнішньої та безпекової політики. Цей документ значною мірою присвячено питанням максимальної підтримки України, а також покарання рф за злочин агресії. Відновлення Україною контролю над своєю територією визначалося як необхідна складова української перемоги. До того часу, ЄС зобов’язався продовжувати надавати нашій державі всю необхідну допомогу, в тому числі й військову[13].

Виступаючи у Верховній Раді України 19 січня 2023 року, президент Європейської ради Шарль Мішель заявив: “Це більше, ніж війна, це стратегія систематичного знищення, щоб змусити вас підкоритися, змусити вашу країну стати васальною державою. Вона приречена на провал. І вона провалиться”[14].

США вчергове підтвердили свою роль глобального лідера у протидії рф. У січні 2023 року це виявилось у рекордному зростанні обсягів військової допомоги США нашій державі. Вартість ОВТ та обладнання, переданого США нашій державі уподовж місяця, склала 6 млрд доларів. Надзвичайно важливе значення мала згода американського керівництва на передачу Україні бойових танків M1 Abrams, що, в свою чергу, розблокувало шлях до надання Україні танків Leopard іншими західними державами.

17 січня державний секретар Ентоні Блінкен нагадав, що США разом із союзниками забезпечують Україну всім необхідним для успішної відсічі російській агресії: “Найшвидший шлях досягти стійкого завершення цієї війни, дійти до дипломатії, до переговорів – це посилити Україну на полі бою. Це саме те, що ми робимо”[15]. Президент США Джо Байден 24 січня також запевнив, що Україна отримає всю необхідну допомогу для боротьби з російською армією[16]. Дж. Байден відзначив, що задля підтримки України США “об’єднали Захід так, як

[12] Remarks by NATO Secretary General Jens Stoltenberg at the CHEY Institute during his visit to the Republic of Korea // North Atlantic Treaty Organization. – 2023, 30 January. – URL: https://tinyurl.com/3upa47nk.

[13] European Parliament resolution of 18 January 2023 on the implementation of the common security and defence policy – annual report 2022 // European Parliament. – 2023, 18 January. – URL: https://tinyurl.com/2efmsphk.

[14] Виступ Президента Європейської Ради Шарля Мішеля у Верховній Раді України // Верховна Рада України. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/ya6up7tz.

[15] Secretary Antony J. Blinken and UK Foreign Secretary James Cleverly at a Joint Press Availability // YouTube. U.S. Department of State. – 2023, 17 January. – URL: https://tinyurl.com/2s4zpn5s.

[16] Biden pledges that Ukraine will get all the help it needs // CNN. – 2023, 21 January. – URL: https://tinyurl.com/2rwxp6ep.

вже давно не було, в тому числі схиливши Японію та інші азійські країни до інвестицій в майбутнє України”[17].

З отриманням республіканцями більшості в Палаті представників Конгресу США, на порядку денному в Вашингтоні постало питання про посилення контролю за допомогою, яка надається Україні. Було створено Міжвідомчу робочу групу з нагляду в Україні, яка складається з офісів трьох генеральних інспекторів (Пентагону, Державного департаменту та USAID – “Могутньої трійки”). 20 січня група оприлюднила Спільний стратегічний план нагляду на 2023 фінансовий рік щодо допомоги, яка надається Україні. У цьому документі відзначалося, що від початку широкомасштабного російського вторгнення Конгрес США надав Україні допомогу загальною варістю понад 113 млрд дол. Аби запобігти нецільовому використанню фінансової, військової та гуманітарної допомоги, США прагнули “визначити сфери найвищого ризику шахрайства, марнотратства або зловживань”[18]. При цьому Державний департамент США визнав, що звинувачення в корупції, які призвели до кадрових змін в українському уряді в січні 2023 року, не мали відношення до допомоги, наданої США[19]. Наприкінці січня міністерство фінансів США також визнало відсутність свідчень нецільового використання американських коштів в Україні[20].

Велика Британія. У січні 2023 року уряд Ріші Сунака продовжував приділяти значну увагу подіям на двох ключових геополітичних напрямках – в Євроатлантичному та Індо-Тихоокеанському регіонах. 4 січня Прем’єр-міністр Сунак виступив із промовою, в якій окреслив пріоритетні завдання уряду на найближчу перспективу: розбудова відносин з ЄС в контексті Brexit, розробка ширшої стратегії щодо протидії КНР як “системному виклику та загрозі” із одночасним поглиблення зв’язків в Індо-Тихоокеанському регіоні, а також всебічна підтримка України у війні з рф[21]. Ключовим елементом реалізації цієї стратегії стала передача Україні британською стороною 14 бойових танків Challenger 2[22]. Цей крок мав важливе воєнно-політичне значення, створивши прецендент передачі Україні державою-членом НАТО важкої бронетехніки. У виступі у британському парламенті 16 січня міністр оборони Бен Воллес прогнозував: “У 2023 році міжнародна спільнота не дозволить росії просто перечекати і продовжувати завдавати величезних страждань цивільним українцям. Міжнародна спільнота визнає, що озброїти Україну так, щоб вона могла вигнати росію зі своєї території –

[17] Remarks By President Biden in Meeting with Democratic Congressional Leaders // White House. – 2023, 24 January. – URL: https://tinyurl.com/ycxvxh7r.
[18] У США оприлюднили план стратегічного нагляду за допомогою Україні // Голос Америки. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/2szkyd9k.
[19] The State Department says corruption cases in Ukraine don’t appear to involve U.S. aid // The New York Times. – 2023, 24 January. – URL: https://tinyurl.com/y65575wn.
[20] U.S. funds not misused in Ukraine, U.S. Treasury says amid corruption crackdown // Reuters. – 2023, 31 January. – URL: https://tinyurl.com/45y8s6by.
[21] PM speech on building a better future: 4 January 2023 // Gov.uk. 2023, 4 January. – URL: https://tinyurl.com/58us2frp; Пріоритети уряду Великої Британії у 2023 році // Національний інститут стратегічних досліджень. – 2023, 11 січня. – URL: https://tinyurl.com/m47kj7yj.
[22] Rishi Sunak pledges to send tank squadron to Ukraine ahead of a spring offensive // Sun. – 2023, 14 January. – URL: https://tinyurl.com/46fsr8fv; Britain discusses how to send ‘game-changing’ tanks to Ukraine // Politico. – 2023, 11 January. – URL: https://tinyurl.com/5dkpzjzr.

не менш важливо, ніж для захисту того, що Україна вже отримала”[23]. Впродовж січня Лондон також провів серію переговорів і консультацій із союзниками щодо надання Україні важкої бронетехніки та засобів ППО.

Британський Міністр оборони Бен Воллес відвідав Естонію і Німеччину, щоб скоординувати прискорення надання військової допомоги Україні. Очільник МЗС Джеймс Клеверлі під час візиту в Північну Америку намагався донести американцям та канадійцям меседж аналогічного змісту: “Озбройте Україну належним чином зараз, і це прискорить кінець війни, коли ослаблена росія буде змушена піти на переговори”[24].

Німеччина у січні продовжувала знаходитися під потужним міжнародним та внутрішнім політичним тиском щодо передачі Україні своїх танків Leopard 2 та надання дозволу на їхній реекспорт. Виступаючи на Всесвітньому економічному форумі у Давосі, канцлер Німеччини Олаф Шольц 18 січня назвав таку допомогу Україні “переломним моментом у німецькій зовнішній політиці і політиці безпеки” і запевнив, що підтримка України у війні з росією триватиме, допоки рф не зазнає поразки у війні[25]. За його словами, будь-які мирні переговори з рф стануть можливими лише після виведення росією своїх військ з території України[26].

Однак, попри власні заяви й тиск з боку України та її союзників, О. Шольц продовжував зволікати з наданням нашій державі важкого озброєння. Така позиція німецького канцлера породила навіть неологізм Scholzing, який означав – обіцяти підтримку, але потім її відкладати[27].

25 січня німецький уряд нарешті ухвалив рішення щодо передачі Україні танків Leopard 2. Виступаючи цього дня у Бундестазі, канцлер О. Шольц назвав таке рішення чітким сигналом путіну про те, “що його імперіалістична війна не буде успішною, тому що ми будемо підтримувати Україну разом, не даючи себе розділити”. О. Шольц також перестеріг очільника кремля від марності сподівань на ослаблення західної підтримки Уряїни[28]. Водночас, канцлер ФРН наголосив, що Німеччина буде “завжди стежити за тим, щоб не стати стороною у війні” й виключив передачу Україні бойових літаків або розгортання на її території наземних військ[29].

---

[23] Ukraine: Update. Volume 726: debated on Monday 16 January 2023 // UK Parliament. – 2023, 16 January. – URL: https://tinyurl.com/bd36r2a.

[24] PM accelerates Ukraine support ahead of anniversary of Putin’s war // Gov.uk. – 2023, 14 January. – URL: https://tinyurl.com/4nyrd8pc;

Analysis: Foreign secretary is on mission to change international strategy from helping Ukraine hold to helping Ukraine win // Sky News. – 2023, 17 January. – URL: https://tinyurl.com/bdhe8725.

[25] For the war to end, Russia's aggression must fail: German Chancellor Scholz // DW. – 2023, 18 January. – URL: https://tinyurl.com/442a3fr9.

[26] Germany's Scholz vows to continue talks with Putin to end Ukraine war // AA. – 2023, 29 January. – URL: https://tinyurl.com/yc5u72jv.

[27] Garton Ash T. I went viral in Germany for a meme about Scholzing – but the chancellor’s hesitancy over Ukraine is no joke // The Guardian – 2023, 3 February. – URL: https://tinyurl.com/yc5vn364.

[28] Rätsel um Olaf Scholz – Zauderer oder Stratege? // ZDF. – 2023, 26 January. – URL: https://tinyurl.com/34n7ndf8.

[29] Scholz: Keine Entsendung von Kampfjets und Truppen // Tagesschau. – 2023, 25 January – URL: https://tinyurl.com/z3ajff6f.

Франція. Президент Франції Еммануель Макрон у новорічному зверненні підтвердив свій курс на підтримку України: “Ми будемо підтримувати вас аж до перемоги і разом будуватимемо справедливий і міцний мир. Розраховуйте на Францію і розраховуйте на Європу”[30]. Рішення Парижа про передачу Україні бронетранспортерів мало не меті не лише посилення наступальних спроможностей ЗС України, але й пришвидшення поставок важкої зброї до України з боку ФРН.

Оскільки франко-німецьку співпрацю у Парижі традиційно вважають головною запорукою стабільності на європейському континенті, Е. Макрон неодноразово наголошував на необхідності для Франції координувати військову підтримку України з німецькими партнерами. 22 січня, під час зустрічі у Парижі із нагоди відзначення 60-річчя укладення Єлисейського договору про примирення між Францією та Німеччиною, президент Е. Макрон і канцлер О. Шольц спільно заявили, що підтримуватимуть Україну “стільки, скільки буде необхідно”. Лідери Франції й Німеччини пообіцяли “непохитно” протистояти російській агресії й забезпечити Україну всім необхідним для відновлення її територіальної цілісності[31].

Швеція оголосила, що під час свого головування в Раді ЄС у першому півріччі 2023 р. будуватиме стратегію діяльності цього органу на необхідності протидії широкомасштабному вторгненню рф в Україну. Стокгольм виступив за узгодження “надійної європейської політики безпеки та оборони у тісній співпраці з партнерами” у протидії російській агресії проти України, а також імплементації Стратегічного компасу ЄС[32].

Традиційно активною залишалася позиція **Польщі** щодо російсько-української війни. Символічним прикладом політичної підтримки з боку Польщі стала пропозиція президента Анджея Дуди, висловлена під час його візиту до Латвії, – після поразки Росії підписати мирний договір з нею у Переяславі[33].

16 січня прем’єр-міністр Польщі Матеуш Моравецький наголосив, що поразка України у війні проти росії може стати прелюдією до Третьої світової війни, отже немає причин блокувати підтримку України[34]. Відповідно, Польща активно долучилася до створення “танкової коаліції”, а президент РП А. Дуда висловив намір разом з союзниками сформувати бронетанкову бригаду для України[35]. Пізніше польський прем’єр-міністр Моравецький уточнив, що крім роти Leopard 2,

---

[30] Macron: Ukraine needs our support more than ever // Sky News. – 2023, 1 January. – URL: https://tinyurl.com/ywkyaatk.

[31] Communiqué conjoint – Conclusions du Conseil franco-allemand de défense et de sécurité // Élysée. – 2023, 23 January. – URL: https://tinyurl.com/y8e28m7v.

[32] Priorities // Swedish Presidency of the Council of the European Union. – 2022, 14 December. – URL: https://tinyurl.com/2s3uh4pc.

[33] Дуда – Зеленському: Коли росіяни прийдуть навколішки по мир, ведіть їх у Переяслав // Європейська правда. – 2023, 1 лютого. – URL: https://tinyurl.com/arfrdyvy.

[34] Драбкіна Є. Поразка України у війні з Росією може стати прелюдією до Третьої світової, – Моравецький // РБК-Україна. – 2023, 16 січня. – URL: https://tinyurl.com/4jyp68jn.

[35] Руда О. Польща збирає коаліцію країн, які нададуть Україні танки "Леопард" // ТСН. – 2023, 17 січня. – URL: https://tinyurl.com/bdfm225a.

Польща передає Україні також 60 модернізованих радянських танків, у тому числі PT-91 Twardy[36].

Послідовно продовжували підтримувати Україну **Чехія** і **Словаччина**. Прем'єр-міністри цих держав Петер Фіала та Едуард Гегер підтвердили, що результатом війни в Україні повинна стати перемога Києва. Петер Фіала висловився за збереження незалежності й територіальної цілісності України. Глава словацького уряду Едуард Гегер наголосив, що Україна повинна виграти боротьбу, і підкреслив, що не можна розраховувати на те, що росія не нападе й на інші держави[37].

29 січня президентом **Чехії** було обрано колишнього очільника Військового комітету НАТО генерала Петра Павела, який вважає, що путінська рф є більшою загрозою вільному світу, аніж ІДІЛ. Новообраний президент Чехії підтримав надання Україні важкої зброї[38] та висловив думку, що Україні слід дозволити вступити до НАТО, щойно закінчиться війна[39].

Фінляндія надала Україні 600 млн євро у вигляді військової допомоги[40], зокрема у січні – 160 млн євро[41]. Президент Фінляндії Саулі Ніїністьо 2 січня наголосив, що рішуча підтримка України з боку Фінляндії та держав Заходу продовжиться, попри всі розрахунки росії на "втому" європейських держав від війни[42]. Прагнучи досягти справедливого для України миру, президент Фінляндії висловив думку про необхідність уникати при цьому крайнощів, які могли б призвести до відродження в росії реваншу[43].

Президент **Литви** Гітанас Науседа наголосив, що Литва продовжуватиме надання військової допомоги Україні. Зокрема, йдеться про передачу Україні військової техніки, боєприпасів та забезпечення вишколу українських військовослужбовців. Запланований на 2023 р. обсяг військової допомоги Україні з боку Литви становить близько 40 млн євро[44]. Президент Литви висловив переконаність, що Україна переможе у розв'язаній росією війні, але для цього потрібно збільшити обсяг її військової підтримки. Г. Науседа також висловив сподівання, що у липні 2023 р. на саміті НАТО будуть знайдені нові формулювання щодо членства України в Альянсі[45].

---

[36] Польща планує передати Україні ще 60 своїх танків, крім Leopard 2 // Європейська правда. – 2023, 27 січня. – URL: https://tinyurl.com/ma3ws66t.

[37] Прем'єри Чехії та Словаччини: Підсумком війни має стати перемога України // Європейська правда. – 2023, 2 січня. – URL: https://tinyurl.com/2p8m64jh.

[38] Як бойовий генерал виграв вибори президента в Чехії і чому це добре для України // Європейська правда. – 2023, 29 січня. – URL: https://tinyurl.com/d29bnss6.

[39] Обраний президент Чехії: Україна заслуговує членства у НАТО відразу після війни // Європейська правда. – 2023, 1 лютого. – URL: https://tinyurl.com/muactrzu.

[40] До Києва прибув президент Фінляндії: обговорювалось питання передачі Leopard 2 // Європейська правда. – 2023, 7 січня. – URL: https://tinyurl.com/mr2h4r8v.

[41] Фінляндія відправила Україні військової допомоги на €160 мільйонів // Голос українською. – 2023, 11 січня. – URL: https://tinyurl.com/2p9ddcp5.

[42] Президент Фінляндії: Путін повторює помилки Сталіна // Європейська правда. – 2023, 2 січня. – URL: https://tinyurl.com/mt4jwye3.

[43] Президент Фінляндії стурбований, що Путін піде "до кінця", не маючи шансів на перемогу // Європейська правда. – 2023, 15 січня. – URL: https://tinyurl.com/muayk7ej.

[44] Президент Литви: це має бути рік, коли Україна переможе агресора // Європейська правда. – 2023, 2 січня. – URL: https://tinyurl.com/yckuv4tf.

[45] Україна переможе у війні, але треба збільшити її військову підтримку – Науседа // Укрінформ. – 2023, 17 січня. – URL: https://tinyurl.com/3fszmpm6.

Сербія, продовжуючи розраховувати на підтримку з боку рф щодо свого домінування на Балканах, чітко визначає відповідні межі своєї підтримки росії. Президент Сербії Александар Вучич навіть заявив, що не підтримує вторгнення росії в Україну і наголосив, що Крим і Донбас – це Україна[46]. 12 січня США закликали Сербію приєднатися до санкцій проти рф. Радник Державного департаменту США Дерек Чоллет висловив серйозне занепокоєння діяльністю російської ПВК "Вагнер" та її ймовірними спробами вербування найманців у Сербії й інших країнах світу[47]. Президент Сербії А. Вучич негайно закликав росію припинити вербування сербів до цього військового формування[48].

У кремлі досі не відкинули сподівань розпалити новий потужний конфлікт на Балканах, який відволік би увагу європейських держав від підтримки України або й змусив їх піти на угоду з рф задля досягнення миру в балканському регіоні[49]. Ще після сплеску напруженості у відносинах між Сербією і Косово наприкінці 2022 р., косовський прем'єр-міністр Альбін Курті звернув увагу на розпалювання росіянами напруги у балканському конфлікті[50].

Напруження на Балканах підживлюється й сепаратистськими тенденціями у **Боснії**, які підтримує президент Республіки Сербської (у складі Боснії) Мілорад Додік. Закликаючи до об'єднання сербів в одній державі, М. Додік неодноразово висловлював проросійські симпатії, заочно нагородив президента рф владіміра путіна найвищим орденом РС за "розвиток і зміцнення дружніх зв'язків між росією і Республікою Сербською"[51].

Перехід до **Північної Македонії** головування в Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) створив умови для поглиблення протидії російській агресії з боку європейських держав. У Скоп'є зосередили увагу на тому, що розв'язана росією війна "суперечить принципам, які ми узгодили і якими ми дорожимо" та "далека від наших віх і керівних принципів, що регулюють відносини між державами-учасницями"[52]. 29 січня очільник МЗС Північної Македонії Буяр Османі назвав Росію зацікавленою в розпалюванні ворожнечі на Балканах[53].

Тіснішими стали відносини України з **Албанією**, яка уперше за 30 років дипломатичних відносин відкриє своє посольство в нашій державі[54]. Очільник МЗС

---

[46] Вучич відкинув територіальні претензії путіна до України // Укрінформ. – 2023, 18 січня. – URL: https://tinyurl.com/ycxe6new.

[47] У США закликали Сербію приєднатися до санкцій проти Росії // Європейська правда. – 2023, 1 січня. – URL: https://tinyurl.com/z8z3wash.

[48] Президент Сербії закликав рф припинити вербувати сербів на війну проти України // Європейська правда. – 2023, 17 січня. – URL: https://tinyurl.com/5hzpn9jy.

[49] Панченко Ю. Балканська поразка Росії: що дає Чорногорії шанс зберегти прозахідний курс // Європейська правда. – 2023, 6 січня. – URL: https://tinyurl.com/srbvfe3u.

[50] Косово хоче збільшення чисельності військ НАТО в країні // Європейська правда. – 2023, 1 січня. – URL: https://tinyurl.com/y394d45d.

[51] Лідер Республіки Сербської закликав до об'єднання з Сербією і нагородив Путіна // Європейська правда. – 2023, 1 січня. – URL: https://tinyurl.com/4dwdpdra.

[52] Північна Македонія головуватиме в ОБСЄ у другий рік великої війни в Україні // Європейська правда. – 2023, 1 січня. – URL: https://tinyurl.com/rw2v9fnk.

[53] Очільник МЗС Північної Македонії: Росія зацікавлена в підживленні конфліктів на Балканах // Європейська правда. – 2023, 29 січня. – URL: https://tinyurl.com/yu69h7kx.

[54] Поліщук В. Албанія вперше відкриє посольство в Україні // РБК-Україна. – 2023, 7 січня. – URL: https://tinyurl.com/3xwmxsxm.

Албанії Олта Джачка засудила ракетний удар росії по Дніпру, зауваживши, що дії рф більш подібні до терористичної організації, ніж постійного члена Радбезу ООН[55].

Президент **Хорватії** Зоран Міланович, відомий своєю антиукраїнською позицією, піддав критиці рішення держав Заходу про передачу Україні танків. Заявивши, що своїми діями Захід лише затягує війну, З. Міланович відмовився навіть розглядати можливість військової підтримки України Хорватією[56]. 30 січня Міланович заявив, що Кримський півострів більше ніколи не буде у складі України.

Супречливою щодо російсько-української війни залишається позиція **Угорщини**. Прем'єр-міністр Віктор Орбан вважає, що саме Захід почав нову "холодну війну" проти рф, в якій Будапешт має дотримуватися нейтралітету, підтримувати відносини з конкурентами Заходу та претендувати на роль регіонального лідера[57]. 12 січня глава канцелярії прем'єр-міністра Ґерґелі Гуляш заявив, що через "геополітичну ситуацію" керівництво країни не планує постачати зброю Україні та відмовляється надавати транзит через свою територію для постачання озброєння. Таку позицію своєї держави Г. Гуляш пояснив нібито турботою про безпеку представників угорської національної меншини на території України[58]. А 19 січня державний секретар з питань двостороннього співробітництва МЗС Угорщини Тамаш Менцер закликав українську владу скасувати "антиугорські рішення" щодо громади Закарпаття, називаючи їх "звірствами"[59]. Разом з тим, Угорщина вирішила не блокувати рішення ЄС про надання Україні сьомого траншу фінансової допомоги в розмірі 500 млн євро[60].

Румунія продовжувала підтримувати Україну в протистоянні російській агресії[61]. Зокрема, офіційний Бухарест під час зустрічі міністрів закордонних справ ЄС (23 січня 2023 року) підтримав продовження надання всебічної допомоги Україні та запровадження 10-го пакету санкцій проти рф.

Президентка **Молдови** Мая Санду на полях Всесвітнього економічного форуму в Давосі закликала допомогти Україні виграти війну проти Росії, аби заобігти ситуації, коли "кожен з нас буде в небезпеці"[62]. Прагнучи посилити військові спроможності своєї держави, вона звернулася до союзників з проханням надати Молдові засоби ППО[63]. За її словами, в молдовскому уряді обговорюється

---

[55] Глава МЗС Албанії жорстко відреагувала на злочин рф у Дніпрі // Європейська правда. – 2023, 10 січня. – URL: https://tinyurl.com/yckwd3f5.

[56] "Може згорять або дійдуть до Криму": президент Хорватії виступив проти постачання танків Україні // Фокус. – 2023, 7 січня. – URL: https://tinyurl.com/3ydam8x8.

[57] Орбан: Захід розпочав нову "холодну війну", тому Угорщина має підтримувати відносини з його ворогами // Європейська правда. – 2023, 7 січня. – URL: https://tinyurl.com/kx3upb7z.

[58] "Загроза мешканцям Закарпаття": Угорщина не надаватиме транзит зброї для України // Фокус. – 2023, 12 січня. – URL: https://tinyurl.com/22d56b89.

[59] В МЗС Угорщини обурились нібито утисками угорців на Закарпатті // Європейська правда. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/3hkad45a.

[60] Угорщина відмовилась від блокування 500 млн євро військової допомоги ЄС для України – ЗМІ // Європейська правда. – 2023, 23 січня. – URL: https://tinyurl.com/35jd2e8e.

[61] Румунія виступає за підтримку України і посилення санкцій проти росії – глава МЗС // Укрінформ. – 2023, 23 січня. – URL: https://tinyurl.com/2sjyktf8.

[62] Санду: треба допомогти Україні виграти війну, інакше будемо у небезпеці // Європейська правда. – 2023, 18 січня. – URL: https://tinyurl.com/yc4zafe5.

[63] Молдова попросила союзників надати їй системи ППО // Європейська правда. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/yvy6myh9.

відмова від нейтрального статусу й вступ Модови до "більшого альянсу"[64]. Незалежно від результату внутрішньополітичного дискурсу, міністр закордонних справ та євроінтеграції Ніку Попеску висловив сполдівання, що перемога України дозволить Молдові домогтися виведення з Придністров'я військ росії[65].

Непростими у січні 2023 року залишалися відносини України з **Грузією**. Наша держава розраховувала отримати від грузинської сторони ЗРК "Бук", передані Україною Грузії під час війни 2008 р., а також передані до Грузії Сполученими Штатами протитанкові комплекси Javelin (зі свого боку, США не заперечували проти такої передачі). Однак у міністерстві оборони Грузії відмовилися від надання військової допомоги Україні, пояснивши свою позицію тим, що озброєння було придбано Тбілісі за державний кошт, а не отримане безоплатно[66].

Іран у російсько-українському протистоянні продовжував займати проросійську позицію, поглиблюючи військову співпрацю з росією. У січні 2023 року Іран підтвердив закупівлю 24 російських літаків СУ-35 та іншої військової техніки рф (системи ППО, ракетні комплекси С-400, гелікоптери тощо)[67]. Це призвело до посилення напруженості в регіоні та викликало занепокоєння з боку сусідніх держав, передусім Ізраїлю та Об'єднаних Арабських Еміратів.

Шляхом поставки до росії військової техніки та озброєння (БпЛА, балістичні ракети середньої дальності), Іран розраховував закласти передумови для "повноцінного військового партнерства у сфері оборони" з рф. Відтак, поглиблення співпраці Ірану з росією несе прямі загрози для України. Надання Іраном державі-агресору балістичних ракет визначено Києвом як "червона лінія", порушення якої має нести конкретні наслідки[68].

В свою чергу, США і ЄС розширили санкції проти іранських державних та приватних компаній, які прямо чи опосередковано залучені до виготовлення і передачі до росії БпЛА та балістичних ракет середнього радіусу дії. До списку було включено також підсанкційних представників Корпусу вартових ісламської революції за жорстокість у придушенні протестних заходів, які продовжуються в Ірані[69]. Тиск західних держав змусив Іран ухилятися від передачі рф балістичних ракет. 20 січня очільник МЗС РІ Хосейн Амір Абдоллахіан заявив, що Іран "визнає суверенітет та територіальну цілісність країн у рамках міжнародного права, і з цієї причини, незважаючи на прекрасні відносини між Тегераном та москвою, ми не визнали відділення Криму та Луганська і Донецька від України"[70].

---

[64] Президентка Молдови: ведемо "серйозні дискусії" щодо можливого членства в НАТО // Європейська правда. – 2023, 20 січня. – URL: https://tinyurl.com/hubnpp57.

[65] Ліпич О. Чекаємо на перемогу України, щоб мирно врегулювати придністровський конфлікт, – глава МЗС Молдови // Обозреватель – 2023, 21 січня. – URL: https://tinyurl.com/mr4ntud4.

[66] Міноборони Грузії пояснило відмову у передачі Україні ЗРК "Бук" і Javelin // Європейська правда. – 2023, 10 січня. – URL: https://tinyurl.com/3tn5mdhb.

[67] Як Росія і Іран поглиблюють співпрацю і що може вдіяти Україна // Європейська правда – 2023, 26 січня. – URL: https://tinyurl.com/v2w65s55.

[68] Як Росія і Іран поглиблюють співпрацю і що може вдіяти Україна // Європейська правда – 2023, 26 січня. – https://tinyurl.com/5a23r5hyURL: https://tinyurl.com/v2w65s55.

[69] ЄС запроваджує додаткові санкції проти Ірану у зв'язку з порушеннями прав людини // Interfax-Україна – 2023, 23 січня. – URL: https://tinyurl.com/mrxmd684.

[70] "Незважаючи на прекрасні стосунки між Тегераном та Москвою". Іран не визнає анексовані території України російськими // Остро – 2023, 20 січня. – URL: https://tinyurl.com/26stx4xb.

Упродовж січня 2023 року **Ізраїль** обмежувався наданням Україні лише гуманітарної допомоги, передусім медикаментів для постраждалого населення. 19 січня за результатами телефонної розмови з Елі Коеном, очільник МЗС України Дмитро Кулеба заявив про наміри Ізраїлю збільшити об'єм гуманітарної допомоги для України[71]. Навіть зростання напруги в близькосхідному регіоні не підштовхнуло Ізраїль до перегляду своєї позиції в цьому питанні. Прем'єр-міністр Біньямін Нетаньяху наступного дня після вступу на посаду зателефонував Президентові України В. Зеленському з метою обговорення голосування за резолюцію ООН щодо палестинських територій[72]. Та оскільки Ізраїль продовжував утримуватися від передачі Україні систем ППО та іншого озброєння, українська делегація не підтримала зазначену резолюцію під час голосування в ООН. 13 січня посол України в Ізраїлі Євген Корнійчук визнав, що "питання перегляду допомоги Україні на сьогодні ще остаточно не визначене. Але ми вживаємо всіх необхідних заходів, щоб воно було вирішено найближчим часом на нашу користь"[73].

30 січня відбулася зустріч прем'єр-міністра Ізраїлю Б. Нетаньяху з держсекретарем США Е. Блінкеном. Американський високопосадовець заявив, що "нинішні звірства з боку росії лише підкреслюють важливість надання підтримки Україні". У відповідь Б. Нетаньяху зазначив, що його країна своїми діями в Ірані, який постачає зброю росії, опосередковано допомагає Україні у війні. Крім того, прем'єр-міністр Ізраїлю вперше заявив про готовність розглянути можливість надання озброєння для України, а саме системи ППО "Залізний купол"[74]. Але конкретних термінів та умов передачі систем ППО Б. Нетаньяху не назвав, обмежившись заявою про готовність виступити мирним посередником у війні рф з Україною.

Туреччина протягом січня 2023 року активізувала посередницькі зусилля, забезпечивши контакт між уповноваженим ВР України з прав людини України Дмитром Лубінцем та уповноваженою з прав людини росії тетяною москальковою[75]. Значними були й особисті зусилля президента Туреччини Реджепа Таїпа Ердогана у розширенні посередницьких гуманітарних зусиль щодо звільнення політв'язнів з тимчасово

[71] Очільник МЗС Ізраїлю прийняв запрошення відвідати Київ // Interfax-Україна — 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/5n82w85n.

[72] Axios: Нетаньягу попросив Зеленського про підтримку в ООН, а той у відповідь — ППО // ВВС-Україна — 2023, 01 січня. – URL: https://tinyurl.com/y9fnhs39.

[73] Питання перегляду Ізраїлем допомоги Україні ще остаточно не вирішено, але певні зрушення вже є – посол // Interfax-Україна — 2023, 13 січня. – URL: https://tinyurl.com/4f6npk8x.

[74] Блінкен провів переговори з прем'єром Ізраїлю: обговорили підтримку України // Слово і діло — 2023, 30 січня. – URL: https://tinyurl.com/mtkec5bv.

[75] Омбудсман Дмитро Лубінець провів у Анкарі зустріч з Уповноваженою з прав людини РФ за участі Головного Омбудсмана Турецької Республіки // Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. – 2023, 11 січня. – URL: https://tinyurl.com/2844abx8.

окупованого Криму, повернення з російського полону важкопоранених українських вояків, повернення ув'язнених та незаконно утримуваних громадян України[76].

Офіційна позиція **КНР** щодо російсько-української війни залишалась демонстративно відстороненою. Незважаючи на заяви про готовність "відігравати конструктивну роль" у припиненні конфлікту, офіційний Пекін критикував "деструктивну" позицію Заходу взагалі й США зокрема. Китай закликав міжнародну спільноту посприяти мирним переговорам між воюючими сторонами, ставлячи жертву на одну дошку з агресором. Спробою підштовхнути КНР до більш конструктивної позиції став лист Президента України Володимира Зеленського китайському лідеру Сі Цзіньпіну, який було передано делегації КНР на щорічних зборах Всесвітнього економічного форуму в Давосі дружиною президента Оленою Зеленською в якості "жесту та запрошення до діалогу"[77].

Наприкінці грудня 2022 р. путін запросив Сі Цзіньпіна відвідати москву, але речниця МЗС КНР Мао Нін 3 січня під час брифінгу на запитання щодо дати можливого візиту відбулася загальними словами про те, що "КНР і росія є всебічними стратегічними партнерами і прихильні до побудови нового типу відносин з великими країнами"[78].

У січні 2023 року західні держави неодноразово попереджали китайське керівництво про запровадження проти КНР санкцій у випадку надання військової допомоги агресору. Після появи в мас-медіа інформації про намір Сі Цзіньпіна зміцнити економічні зв'язки з росією, речник Державного департаменту США Нед Прайс на брифінгу у Вашингтоні 10 січня заявив про неприпустимість постачання росії озброєнь чи техніки в обхід санкцій. У випадку подібних дій, американський посадовець попередив Китай про "серйозні наслідки". 24 січня з'явилося повідомлення CNN, з посиланням на розвідувальні джерела, про постачання китайськими компаніями росії нелетального обладнання, а саме бронежилетів та касок[79].

Ключові воєнно-політичні події, процеси, їх сутність

Захищаючи східний фланг ЄС і НАТО від збройної російської інтервенції, потерпаючи від колосальних людських і фінансово-економічних втрат, Україна у січні 2023 року продовжила виконувати положення Угоди про асоціацію і рекомендації Єврокомісії та проєвропейські реформи в різних сферах, поглиблюючи секторальне співробітництво з Брюсселем.

На початку року глава Української держави анонсував свою щоденну "дипломатичну активність – як формальну, так і неформальну, як публічну, так і непублічну", пізніше названу "дипломатичним марафоном".

---

[76] Омбудсман Дмитро Лубінець провів зустріч з Президентом Турецької Республіки Реджепом Таїпом Ердоганом // Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. – 2023, 11 січня. – URL: https://tinyurl.com/2ut2fp7d.

[77] Зеленська прокоментувала лист Президента до лідера Китаю // UNN, Українські національні новини. – 2023, 18 січня. – URL: https://tinyurl.com/3wmj5k42.

[78] Foreign Ministry Spokesperson Mao Ning's Regular Press Conference // Ministry of Foreign Affairs of the People`s Republic of China. – 2023, 3 January. – URL: https://tinyurl.com/mzhf3h7k.

[79] Peter Martin, Jenny Leonard. U.S. Confronts China Over State-Owned Companies' Support for Russia's War Effort // The Time. – 2023, 25 January. – URL: https://tinyurl.com/2uazd3vx.

Свою першу в новому році телефонну розмову Президент України Володимир Зеленський провів 2 січня з Президенткою Європейської комісії Урсулою фон дер Ляєн. Під час розмови, сторони обговорили шляхи подальшого забезпечення України озброєнням. Володимир Зеленський поінформував Урсулу фон дер Ляєн про перебіг виконання Україною семи рекомендацій Єврокомісії, наданих у зв'язку зі здобуттям нашою країною статусу кандидата на членство в ЄС. Сторони окреслили очікувані результати чергового саміту Україна – ЄС, проведення якого було заплановано провести в Києві у лютому[80].

Протягом січня 2023 року Президент України В. Зеленський також провів онлайн-перемовини та очні зустрічі з президентами Франції, Фінляндії, Туреччини, Німеччини, ОАЕ, Польщі, Литви, з прем'єр-міністрами Швеції, Нідерландів, Британії, Канади, Норвегії, Люксембургу, а також з Генсеком НАТО Є. Столтенбергом, Президентом і Віце-Президентом Єврокомісії Урсулою фон дер Ляєн і Ф.Тіммермансом. При цьому, Київ відвідали Президент Фінляндії, Президент Європейської ради Ш. Мішель, Голова ОБСЄ Б.Османі, Верховний комісар ООН у справах біженців Ф. Гранді. Важливою була зустріч з керівником Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ) Р. Гроссі, в результаті якої була досягнута домовленість про відправлення на всі українські атомні станції місії МАГАТЕ.

11 січня 2023 року Президент України Володимир Зеленський зустрівся у Львові з президентом Польщі Анджеєм Дудою, з яким обговорив ситуацію в Україні[81]. Того ж дня до них приєднався і президент Литви Гітанас Науседа – для зустріч у форматі "Люблінського трикутника"[82].

За результатами саміту, президенти підписали Спільну декларацію, в якій відзначено намір Литви та Польщі продовжити надання військової, технічної, оборонної, гуманітарної та іншої підтримки Україні[83]. У документі також було підтверджено підтримку створення спеціального міжнародного трибуналу щодо злочину агресії рф проти України, відзначено розширення Чорноморської зернової ініціативи на інші морські порти нашої держави та важливість продовження програми "Зерно з України" для посилення глобальної продовольчої безпеки. З підписанням Спільної декларації, відбулася фіксація підтримки Польщею та Литвою перспективи набуття Україною членства в ЄС і НАТО[84].

---

[80] Володимир Зеленський провів телефонну розмову з Президентом Європейської комісії // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 2 січня. – URL: https://tinyurl.com/3czc75xm.

[81] Мигаль М. Зеленський у Львові проводить зустріч з Дудою // Главком. – 2023, 11 січня. – URL: https://tinyurl.com/bdb89ctb.

[82] Президенти Литви та Польщі несподівано приїхали до Львова // Європейська правда. – 2023, 11 січня. – URL: https://tinyurl.com/yc4m7tnn.

[83] Польща та Литва лобіюватимуть, аби Україна отримала гарантії безпеки від НАТО // Арміяінформ. – 2023, 12 січня. – URL: https://tinyurl.com/mrx3txwf.

[84] У Львові президенти України, Литви та Польщі підписали Спільну декларацію за результатами другого саміту Люблінського трикутника // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 11 січня. – URL: https://tinyurl.com/4wsehf3u.

Промовистим актом на підтримку України стало також прийняття 19 січня “Талліннської декларації”, підписаної міністрами оборони й представниками МО Великої Британії, Естонії, Латвії, Литви та Польщі, Данії, Нідерландів, Словаччини та Чехії. Документ містить зобов’язання подальшої військової допомоги Україні та заклик до інших членів НАТО і партнерів Альянсу якнайшвидше надати власні пакети підтримки для забезпечення перемоги України у 2023 році[85]. В день підписання декларації, Естонія, Литва та Польща першими оголосили про нові пакети надання військової допомоги Україні[86].

Серед дипломатичних контактів Украни в січні 2023 року окреме місце займали переговори з урядовцями Великої Британії, Швеції, Польщі, Італії, Індії, Естонії, депутатами Сейму Латвії тощо. Інтенсивним був діалог з урядовцями, сенаторами, бізнесменами США.

Після візиту Володимира Зеленського до США та його виступу в американському Конгресі, значно зросла інтенсивність контактів конгресменів з керівництвом України. Так, під час зустрічі Президента Зеленського з головою сенатського Комітету з питань збройних сил Конгресу США Джеком Рідом та членом Комітету сенатором Ангусом Кінгом, які перебували 6 січня з візитом у Києві, глава держави окремо наголосив на важливості посилення української протиракетної оборони, а також політичної підтримки України в питанні реалізації формули миру. В. Зеленський висловив сподівання на лідерство США в цьому процесі[87].

Під час зустрічі із сенаторами Сполучених Штатів Америки Ліндсі Гремом, Річардом Блюменталем і Шелдоном Вайтгаузом, глава держави окремо обговорив нарощування санкційного тиску на рф, зокрема щодо визнання ПВК “Вагнер” терористичною організацією[88].

9 січня Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із виконавчим віце-президентом Європейської комісії з питань Європейського зеленого курсу Франсом Тіммермансом, в ході якої наголосив на важливості подальшого посилення санкційного тиску на росію, зокрема в енергетичній сфері[89].

[85] “Талліннська декларація”: дев’ять країн Європи пообіцяли безпрецедентну військову допомогу Україні // Європейська правда. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/y97e4jad.
[86] Гаубиці, снаряди, протитанкова зброя: Естонія надасть Україні рекордний пакет військової допомоги // Європейська правда. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/u5k7fv63; Литва оголосила новий пакет допомоги Україні: вертольоти Мі-8, гармати та боєприпаси // Європейська правда. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/rz3vyf7s; У новому пакеті військової допомоги Польщі – зенітні установки С-60 // Європейська правда. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/4y9afpmv.
[87] Володимир Зеленський провів зустріч з американськими сенаторами Джеком Рідом та Ангусом Кінгом // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 6 січня. – URL: https://tinyurl.com/ytbsk9pp.
[88] Президент провів зустріч із делегацією Сенату США // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 20 січня. – URL: https: https://tinyurl.com/bdebb4rv.
[89] Президент провів зустріч із виконавчим віце-президентом Єврокомісії з питань Європейського зеленого курсу // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 9 січня. – URL: https://tinyurl.com/494bmwst.

12 січня Президент України Володимир Зеленський провів зустріч зі спікером Сейму Латвійської Республіки Едвардсом Смілтенсом, на якій було обговорено питання притягнення до відповідальності винних в агресії проти України, воєнних злочинах і злочинах проти людяності, а також формування національних та міжнародних правових механізмів компенсації шкоди, завданої Україні росією[90].

12 січня під час зустрічі Голови ВР України Руслана Стефанчука з делегацією Сейму Латвійської Республіки на чолі з новообраним Спікером Едвардсом Смілтенсом сторони обговорили такі питання, як притягнення росії до відповідальності за злочин агресії проти України, посилення міжнародної ізоляції рф та запровадження додаткових санкцій проти держави-агресора[91].

17 січня відбулася зустріч Голови Верховної Ради України з урядовою делегацією Латвійської Республіки на чолі із міністеркою оборони Латвії Інарою Мурнієце, під час якої Руслан Стефанчук запропонував підтримати українську "формулу миру"[92].

19 січня Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із Президентом Європейської ради Шарлем Мішелем. Окрім оборонних питань, під час зустрічі сторони обговорили подальше посилення санкційного тиску на рф, кроки для реалізації української "формули миру", двосторонню взаємодію із ЄС та процес європейської інтеграції України, а також підготовку до 24-го саміту Україна – ЄС[93].

Після переговорів з Президентом України, Президент Європейської Ради Шарль Мішель зустрівся з Головою Верховної Ради України Р. Стефанчуком. Сторони обговорили виконані Україною завдання на її євроінтеграційному шляху та подальші кроки у цьому напрямі, співпрацю інституцій щодо подальшої євроінтеграційної перспективи України; посилення санкційного тиску на рф; питання конфіскації російських активів та погашення репарацій на користь України; притягнення держави-терориста до відповідальності за всі злочини, скоєні під час жорстокої війни проти України[94].

[90] Президент України провів зустріч зі спікером Саейму Латвійської Республіки // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 12 січня. – URL: https://tinyurl.com/bdfwrxp7.

[91] Руслан Стефанчук: Латвія завжди була союзником України та демонструвала допомогу на всіх рівнях // Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. – 2023, 12 січня. – URL: https://tinyurl.com/2y49e9tr.

[92] Руслан Стефанчук: Після нашої перемоги ми будемо говорити один одному – ми пройшли війну і перемогли // Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. – 2023, 17 січня. – URL: https://tinyurl.com/yvnh8m2y.

[93] Масштаб нашої співпраці є новою історією і для України, і для Євросоюзу – Володимир Зеленський за результатами зустрічі з Шарлем Мішелем у Києві // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/mr23mpw3.

[94] Руслан Стефанчук: Сьогодні ми вкотре переконалися, хто наші друзі і наскільки сильно вони нас підтримують // Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/kyyvmu83.

22 січня Президент України Володимир Зеленський зустрівся з колишнім Прем'єр-міністром Великої Британії, членом британського парламенту Борисом Джонсоном, на якій було обговорено питання підготовки "саміту миру"[95].

24 січня Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із Президентом Фінляндської Республіки Саулі Ніністьо, на якій приділив увагу можливості долучення Фінляндії до реалізації конкретних пунктів української формули миру та окремо торкнувся питань європейської та євроатлантичної інтеграції України[96].

25 січня Президент Володимир Зеленський провів зустріч із Верховним комісаром ООН у справах біженців Філіппо Гранді, який побував у низці українських міст – Харкові, Дніпрі, Миколаєві, Одесі, Запоріжжі й Полтаві. Володимир Зеленський привернув особливу увагу до нагальності доступу до депортованих у росію громадян України та захисту їхніх прав та порушив тему масового злочинного вивезення державою-агресором українських дітей, зокрема дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Також було обговорено спільні цільові проекти відбудови, підготовку житла для повернення вимушених переселенців та долучення УВКБ до реалізації Fast Recovery Plan[97].

Однією з центральних подій січня 2023 року став щорічний Всесвітній економічний форум (WEF) у швейцарському Давосі. На цьому заході, перша леді України Олена Зеленська 17 січня презентувала аудиторії українську формулу миру в її гуманітарному вимірі[98].

Президент України Володимир Зеленський 18 січня під час участі в онлайн-режимі у сесії Форуму "Відновлення безпеки та миру" наголосив, що дуже важливо зберігати єдність країн Європи та світу щодо підтримки нашої країни, яка бореться за спільні для всіх цивілізаційні цінності. Глава держави також акцентував, що для України одним із пріоритетів є отримання гарантій безпеки від подібної агресії в майбутньому, оскільки наша держава поки що не є членом НАТО[99].

---

[95] Володимир Зеленський провів зустріч із Борисом Джонсоном // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 22 січня. – URL: https://tinyurl.com/ys5kdf4e.

[96] Дякую Фінляндії за розуміння, що нам потрібно зберігати стійкість і разом іти до перемоги в цій війні – Володимир Зеленський за результатами зустрічі із Саулі Ніністьо в Києві // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 24 січня. – URL: https://tinyurl.com/ycxaf6mr.

[97]Президент України зустрівся з Верховним комісаром ООН у справах біженців // // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 25 січня. – URL: https://tinyurl.com/bdzmfru4.

[98] Олена Зеленська презентувала українську формулу миру на Всесвітньому економічному форумі в Давосі // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 17 січня. – URL: https://tinyurl.com/2s3zv2bh.

[99] Важливо зберігати об'єднання Європи та світу навколо підтримки України – Володимир Зеленський у Давосі // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 18 січня. – URL: https://tinyurl.com/46xm9ntr.

27 січня Президент Володимир Зеленський оголосив про початок “Марафону чесності”, з метою змусити Міжнародний олімпійський комітет (МОК) заборонити участь росіян і білорусів у Олімпіаді-2024 та запобігти намаганням “витягнути у світовий спорт представників держави-терориста”. В рамках марафону чесності 28 січня Володимир Зеленський звернувся з листом до президентів провідних міжнародних спортивних федерацій із закликом визначитися щодо рішення МОК, який хоче повернути російських спортсменів у міжнародні змагання[100]. 29 січня Президент Володимир Зеленський звернувся до президента Франції Еммануеля Макрона з нагоди можливого допуску російських спортсменів до літньої Олімпіади 2024 року в Парижі[101].

Голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук у межах офіційного візиту до Французької Республіки зустрівся 31 січня з Головою Національних Зборів Французької Республіки Яель Брон-Піве та керівниками політичних груп парламенту Франції. Під час зустрічі спікер ВР України наголосив на важливості підтримки формули миру, запропонованої Президентом Зеленським, а також запросив Францію до участі у післявоєнній відбудові України[102].

Під час свого звернення до Національній асамблеї Франції, спікер Стефанчук закликав Париж підтримати надання Україні військової техніки, а французьких законодавців – визнати Голодомор геноцидом українського народу. Також Стефанчук висловив сподівання на ухвалення позитивного рішення за підсумками саміту НАТО в Литві в липні 2023 року[103].

Злочини росіян. Заходи щодо запобігання ядерному тероризму росіян

13 січня посол США при ОБСЄ Майкл Карпентер під час спеціального засідання Постійної ради у Відні заявив про насильницьке переміщення українських дітей до росії, всупереч положенням Женевської конвенції, а також вказав на те, що в окупованих Донецьку та Луганську складаються списки дітей, які мають бути мобілізовані до лав російської армії після досягнення повноліття[104].

Керівник Офісу Президента України Андрій Єрмак під час онлайн-виступу на відкритті дискусійної програми проекту “Ukraine is You” у Давосі наголосив на важливості створення спеціального міжнародного трибуналу щодо злочину агресії

---

[100] Щоб у терористів не було відчуття безкарності, Україні потрібні далекобійні ракети – звернення Президента Володимира Зеленського // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 28 січня. – URL: https://tinyurl.com/2hd8vrja.

[101] Маємо зробити час нашою зброєю – маємо пришвидшувати постачання нових збройних опцій для України – звернення Президента Володимира Зеленського // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 29 січня. – URL: https://tinyurl.com/4dd2ncfd.

[102] Руслан Стефанчук: Я почув, що Франція буде пліч-о-пліч з Україною, допоки останній російський солдат не покине Українську землю // Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. – 2023, 31 січня. – URL: https://tinyurl.com/4uwn489j.

[103] Виступ Голови Верховної Ради України Руслана Стефанчука з трибуни Національних Зборів Французької Республіки (м.Париж, 31 січня 2023 р.) // Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. – 2023, 31 січня. – URL: https://tinyurl.com/2dts26mv.

[104] З початку року росія викрала в Україні близько двох тисяч дітей – Штати в ОБСЄ // Укрінформ. Мультимедійна платформа іномовлення України. – 2023, 13 січня. – URL: https://tinyurl.com/5ym3ht7k.

рф проти України, а також приєднання до цього процесу країн світу, зокрема ЄС. Ініціативу зі створення спеціального трибуналу підтримали ПАРЄ, Європарламент, Парламентська асамблея НАТО, Сейм Литви, парламенти Естонії, Нідерландів, Чехії та Латвії. Процес ухвалення налогічних рішень було розпочато у США, ФРН та в Європейській Ради[105].

14 січня 2023 року росія завдала чергового масованого ракетного удару по українських містах Київ, Харків, Одеса, Кривий Ріг, Дніпро, Вінниця, Ладижин, Бурштин, Львівщина, Хмельницький. В місті Дніпро було зруйновано два під'їзди житлового будинку, загинуло 45 осіб, серед яких шестеро дітей, а ще 79 осіб, зокрема 16 дітей, мали травми різного ступеня важкості[106]. Президент Володимир Зеленський у черговий раз звернувся до міжнародної спільноти з проханням надати українцям зброю, яка б допомогла зупинити агресора[107].

19 січня Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із генеральним директором МАГАТЕ Рафаелем Гроссі, який перебував з робочим візитом в Україні. Володимир Зеленський привітав розміщення інспекторів агентства на українських АЕС та висловив сподівання, що це унеможливлить подальші обстріли українських АЕС з боку рф. Окрему увагу було приділено ситуації на Запорізькій АЕС, яка продовжувала перебувати під окупацією рф[108].

З метою надання допомоги та запобіганню ймовірним загрозам ядерній та радіаційній безпеці внаслідок військових дій, в січні 2023 року відбулося розширення постійної присутності МАГАТЕ в Україні[109]. Зокрема, команда МАГАТЕ на чолі з генеральним директором Рафаелем Маріано Гроссі прибула 16 січня на Південноукраїнську АЕС, а 17-го, постійна моніторингова місія МАГАТЕ розпочала свою роботу на Рівненській АЕС. Робота такої ж місії Агентства на Чорнобильській АЕС стартувала 18 січня, а 23 січня – на Хмельницькій АЕС[110].

---

[105] Андрій Єрмак у Давосі закликав партнерів підтримати ініціативу зі створення спеціального міжнародного трибуналу щодо злочину агресії рф проти України // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 17 січня. – URL: https://tinyurl.com/y2c5vr88.

[106] Президент України заслухав доповіді щодо зруйнованого російською ракетою будинку у Дніпрі // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 17 січня. – URL: https://tinyurl.com/ytrcd78z.

[107] Маємо зробити все, щоб зупинити рашизм так само, як вільний світ свого часу зупинив нацизм – звернення Президента України // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 14 січня. – URL: https://tinyurl.com/75yhxmap.

[108] Президент України зустрівся з генеральним директором МАГАТЕ // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/2y9twzkj.

[109] На Рівненській та Чорнобильській атомних станціях розпочали роботу постійні моніторингові місії МАГАТЕ // Державна інспекція ядерного регулювання України. Офіційний вебпортал. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/bde8e9tc.

[110] На Хмельницькій АЕС розпочала роботу постійна моніторингова місія МАГАТЕ // Державна інспекція ядерного регулювання України. Офіційний вебпортал. – 2023, 23 січня. – URL: https://tinyurl.com/4vj3czj9.

Виступаючи в Європейському парламенті, Генеральний директор МАГАТЕ Гроссі 24 січня заявив, що інспектори агентства не виявили ознак зберігання зброї на українських атомних електростанціях, як це стверджувала росія. Гендиректор МАГАТЕ підкреслив, що агентство встановило постійну присутність на всіх українських ядерних об'єктах. Він розпорядився провести інспекції 24 січня, щоб з'ясувати, чи є на них військове обладнання. "Результат цих перевірок був негативним," – повідомив Гроссі й додав, що МАГАТЕ вже вдруге вдалося "розвінчати звинувачення в тому, що на українських ядерних об'єктах відбуваються незаконні і дуже небезпечні речі"[111].

Воєнно-політичні рішення щодо забезпечення національної безпеки

У січні 2023 року Україна продовжила процес виконання пакету рекомендації Єврокомісії: 12 січня XIX позачерговий з'їзд суддів України обрав 8 членів Вищої ради правосуддя за квотою від суддівської спільноти. 17 січня конкурсна комісія відібрала 22 кандидати на посаду Директора НАБУ. 20 січня Етична рада ухвалила рішення про відповідність 4 кандидатів на посаду члена Вищої ради правосуддя від всеукраїнської конференції прокурорів. Важливе значення мало і те, що в січні продовжувалася активна діяльність українських правоохоронних структур з викриття корупційних схем, фактів хабарництва, зловживань службовим становищем на різних щаблях влади тощо.

У онлайн-зверненні до учасників Контактної групи з питань оборони України, яка 20 січня розпочала свою роботу на американській авіабазі "Рамштайн" у Німеччині, Президент Володимир Зеленський закликав партнерів прискорити надання Україні важкої зброї. Адже, за його словами, час працює на агресора: "Ми маємо поспішати. Час має стати нашою спільною зброєю". Зеленський завершив свою промову закликом надати Україні на наступному "Рамштайні" ракети великої дальності й винищувачі F-16. "У ваших силах гарантувати артилерію та авіацію, які знищать терор. У ваших силах забезпечити перемогу"[112].

24 січня Президент Володимир Зеленський підписав Закон "Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці". Даний закон передбачає посилення відповідальності для військовослужбовців за невиконання бойових наказів, втечу з поля бою чи військової частини[113]. Законом було внесено зміни до статей 69 та 75 Кримінального кодексу України щодо "виключення можливості призначення більш м'якого покарання військовослужбовцям, ніж передбачено законом та звільнення від відбування покарання з випробуванням".

---

[111] МАГАТЕ не знайшло на українських АЕС "озброєння", яким марили в росії // Українська правда. – 2023, 24 січня. – URL: https://tinyurl.com/7bay55ev.

[112] Це у ваших силах – зробити танковий "Рамштайн" – виступ Президента Володимира Зеленського на зустрічі Консультативної групи з питань оборони України у форматі "Рамштайн" // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 20 січня. – URL: https://tinyurl.com/y5yfm88x.

[113] Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці // Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. – 2023, 24 січня. – URL: https://tinyurl.com/3v2jmp2r.

Також зросла відповідальність за вчинення військових адміністративних правопорушень.

Міжнародне правосуддя. У січні 2023 року на міжнародному рівні було висунуто низку ініціатив щодо засудження і покарання країни-агресора.

В державах ЄС продовжувалася дискусія стосовно притягнення військово-політичного керівництва рф до відповідальності за злочин агресії проти України. 16 січня міністерка закордонних справ Німеччини Анналена Бербок під час виступу в Гаазі підтримала створення відповідного трибуналу на основі українського законодавства[114]. 27 січня, під час засідання міністрів юстиції держав-членів ЄС, дана позиція отримала публічну підтримку лише з боку Франції, у той час як низка держав ЄС виступили проти неї[115].

19 січня Європарламент ухвалив рекомендаційну резолюцію, якою закликав створити спецтрибунал для засудження вищого військово-політичного керівництва рф та рб за злочин агресії проти України. Створення даного органу мало заповнити важливу прогалину в існуючій інституційній структурі міжнародного кримінального правосуддя. Діяльність спецтрибуналу має ґрунтуватися на стандартах і принципах, які застосовуються до Міжнародного кримінального суду. Європарламент закликав інституції ЄС, зокрема Єврокомісію та Європейську службу зовнішніх справ, підтримати створення тимчасової прокуратури для розслідування й переслідування майбутнім спецтрибуналом злочину агресії проти України[116]. Єврокомісар з питань юстиції Д. Рейндерс, заявив, що Європейська комісія розглядала можливість створення такого органу[117].

Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) протягом зимової сесії ухвалила низку резолюцій і постанов щодо міжнародного правосуддя. Так, 24 січня ПАРЄ схвалила звіт і резолюцію “Сексуальне насильство у часи конфліктів”, присвячену в тому числі питанню російської агресії проти України. В цих документах вперше на міжнародному рівні ПАРЄ визнала, що агресія рф проти України розпочалася у лютому 2014 року. Події, які мали місце після 24 лютого 2022 року, визначено як “поновлення масованого вторгнення в Україну”[118].

25 січня Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) оприлюднив проміжний вердикт у т.зв. “великій справі щодо Донбасу” (спільне подання України та Нідерландів проти рф щодо системного порушення нею прав людини на окупованих територіях ОРДЛО). Суд підтвердив, що з квітня 2014 року росія здійснювала збройну агресію проти України на території Донецької та Луганської областей; що з 11 травня 2014 року контроль рф на окупованих територіях став повним та абсолютним; що у серпні 2014 року зс рф перейшли до широкомасштабного

[114] Baerbocks schwierige Sonderlösung // Spiegel. – 2023, 16 January. – URL: https://tinyurl.com/5n6cyvb9.
[115] Пропозиція Берліна щодо "гібридного" трибуналу для Путіна не знаходить підтримки в ЄС – ЗМІ // Європейська правда. – 2023, 27 січня. – URL: https://tinyurl.com/mt4tx3j6.
[116] Ukraine war: MEPs push for special tribunal to punish Russian crimes // European Parliament. – 2023, 19 January. – URL: https://tinyurl.com/2p9dz58j.
[117] EU eyes prosecutor for Russia’s crimes in Ukraine // Euroactiv. – 2023, 18 January. – URL: https://tinyurl.com/y3uhzbyf.
[118] ПАРЄ визнала, що військова агресія РФ проти України почалася у 2014, а не 2022 році // Українська правда. – 2023, 24 січня. – URL: https://tinyurl.com/35es48t6.

вторгнення на територію Донбасу; і саме росія несе повну й необмежену відповідальність за те, що відбувалося на окупованих нею територіях. Відтак, ЄСПЛ став першим міжнародним судом, який юридично окреслив часові й територіальні межі російської окупації на Донбасі та визнав, що російська агресія проти України й окупація ОРДЛО розпочалися навесні 2014 року, а т.зв. "днр" та "лнр" були повністю підконтрольні москві[119]. Проміжне рішення ЄСПЛ щодо юрисдикції у справі Донбасу розблокувало розгляд багатьох скарг проти рф, поданих раніше до суду через події на Сході України.

26 січня ПАРЄ ухвалила резолюцію "Правові аспекти та аспект прав людини в агресії російської федерації проти України", якою визначила основні складові майбутнього механізму фінансової компенсації Україні збитків, завданих російською агресією, а також затвердила свої вимоги щодо створення нового міжнародно-правового механізму покарання за злочин агресії. У документі наголошувалось, що відповідальність за злочин агресії мають нести представники керівництва російської федерації та білорусі. ПАРЄ також підкреслила необхідність розслідувати воєнні злочини, злочини проти людяності та звинувачення у геноциді, які підпадають під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду[120]. Резолюція містила пропозицію до ГА ООН "підтримати та схвалити створення спеціального міжнародного кримінального трибуналу щодо злочину агресії проти України та міжнародного механізму компенсації за шкоду, збитки і втрати, понесені державою Україна, а також фізичними та юридичними особами в Україні внаслідок російської агресії"[121].

Завдяки дипломатичним зусиллям України та її міжнародних партнерів, вдалося створити ключову групу країн для просування ідеї створення спеціального трибуналу. Перша зустріч в даному форматі відбулася 26 січня у Празі[122]. Україна анонсувала винесення на голосування в ГА ООН резолюції про створення спеціального трибуналу щодо злочину агресії рф[123].

26 січня США визнали "групу Вагнера" транснаціональною злочинною організацією, через її участь у війні проти України та "постійну серйозну злочинну діяльність". Міністерство фінансів США заморозило активи цього незаконного збройного формування у США[124].

---

[119] Окупант в законі: як суд у "великій справі щодо Донбасу" змінить думку світу про агресію РФ // Європейська правда. – 2023, 26 січня. – URL: https://tinyurl.com/5ft4ms3v.

[120] PACE unanimously demands an international tribunal to prosecute Russian and Belarusian leaders for the crime of aggression against Ukraine // Parliamentary Assembly. – 2023, 26 January. – URL: https://tinyurl.com/3xxypcca;
ПАРЄ ухвалила рішення про спільну відповідальність влади РФ та Білорусі за злочин агресії // Європейська правда. – 2023, 26 січня. – URL: https://tinyurl.com/y6edmj4s.

[121] ПАРЄ визначила, яким має бути майбутній механізм компенсації збитків Україні // Укрінформ. – 2023, 26 січня. – URL: https://tinyurl.com/2rted88d.

[122] Представники 20 країн обговорюють у Празі створення спецтрибуналу для РФ – Кулеба // Twitter. Dmytro Kuleba. – 2023, 26 January. – URL: https://tinyurl.com/39mw6chz.

[123] Україна ініціюватиме ухвалення резолюцій ООН щодо Формули миру та відповідальності рф – Джапарова // Укрінформ. – 2023, 12 січня. – URL: https://tinyurl.com/mtf9rpvn.

[124] Treasury Sanctions Russian Proxy Wagner Group as a Transnational Criminal Organization // U.S. Department of Treasury. – 2023, 26 January. – URL: https://tinyurl.com/ynw34mhm.

Таким чином, у січні 2023 року на міжнародному рівні були здійснені важливі кроки для формування політико-правових механізмів з притягнення росії та білорусі до відповідальності за злочин агресії проти України. Крім цього, подальшого розвитку набула дискусія про розробку юридичної бази для компенсації Україні збитків, завданих війною. Історичною подією також стало проміжне рішення ЄСПЛ щодо визначення нижньої межі початку збройної агресії рф на Сході України та російської окупації ОРДЛО навесні 2014 р.

Міжнародна військова допомога. Головні воєнно-політичні зусилля України та її партнерів у січні були зосередженні на збільшенні та розширенні військової й військово-технічної допомоги Україні. Визначальним досягненням на цьому напрямку стало формування т. зв. "танкової коаліції" – неформального об'єднання держав-членів НАТО, готових передати Україні основні бойові танки західного зразка. Завершенню цього процесу сприяли кілька рішень, які були ухвалені (не без значного опору) у тісній координації між західними партнерами України. Вирішальну роль у цьому процесі зіграла позиція США та їхніх союзників у Європі, насамперед Великої Британії, Німеччини, Франції й Польщі.

Очільник МЗС України Дмитро Кулеба заявив, що мета України – зібрати бронетанкову бригаду (120-140 танків Leopard 2, Challenger 2, M1 Abrams) у рамках "танкової коаліції"[125]. Міністр оборони України Олексій Резніков невдовзі уточнив, що західні танки для України – це "залізний кулак" для прориву російських ліній оборони і звільнення окупованих територій[126]. Президент Володимир Зеленський окреслив також воєнно-політичне значення рішення про передачу танків, зазначивши, що Україна має сформувати "такий танковий кулак, після ударів якого тиранія вже не підніметься"[127]. Станом на кінець січня 2023 року, намір передати ЗС України танки Leopard 2 висловили 12 держав (США, Велика Британія, Канада, Франція, Німеччина, Польща, Португалія, Іспанія, Норвегія, Фінляндія, Нідерланди та Данія), хоча формальні рішення ще не були ухвалені усіма учасниками.

На початку січня Франція, Німеччина і США вперше пообіцяли відправити Україні бойові броньовані машини. Зокрема, 4 січня під час телефонної розмови з президентом Володимиром Зеленським президент Франції Еммануель Макрон оголосив про намір передати Україні важкі бронетранспортери AMX-10 RC (які умовно класифікуються як легкі колісні танки), а також БТР Bastion[128]. Також Франція не виключала надання Україні основних бойових танків Leclerc[129].

---

[125] Кулеба: Наша мета – зібрати бригаду танків Leopard // Українська правда. – 2023, 13 січня. – URL: https://tinyurl.com/9ze8c8nx;Кулеба розповів, скільки танків отримає Україна у першій хвилі допомоги // Українська правда. – 2023, 31 січня. – URL: https://tinyurl.com/3udjp278.

[126] Western tanks are the "iron fist" to break Russian lines, Ukraine's defense minister says // CNN. – 2023, 25 January. – URL: https://tinyurl.com/549ktz37.

[127] Маємо сформувати такий танковий кулак свободи, після ударів якого тиранія вже не підніметься – звернення Президента України // Офіс Президента України. ОФІційне інтернет-представництво. – 2023, 25 січня. – URL: https://tinyurl.com/4ne2j964.

[128] GUERRE EN UKRAINE: MACRON PROMET À ZELENSKY LA LIVRAISON DE CHARS DE COMBAT LÉGERS // BFMTV. – 2023, 2 January. – URL: https://tinyurl.com/ht4pfe83.

[129] France might send Leclerc tanks to Ukraine: French President // TVWorld. – 2023, 22 January. – URL: https://tinyurl.com/44hpf7wp.

5 січня під час телефонної розмови лідери США і Німеччини Д. Байден і О. Шольц скоординували подальші дії щодо наступного етапу військової допомоги Україні. Зокрема, США зобов'язалися передати Україні 50 БМП Bradley, а Німеччина – 40 БМП Marder[130]. 6 січня США оголосили новий пакет військової допомоги Україні на суму понад 3 млрд доларів[131].

11 січня президент Польщі Анджей Дуда заявив, що Варшава ухвалила рішення передати Києву "роту танків" Leopard 2 "в межах міжнародної коаліції"[132]. Невдовзі Польща також заявила про намір надати Україні, окрім роти Leopard 2, ще 60 модернізованих радянських танків, у тому числі 30 PT-91 Twardy[133].

Після багатомісячних прохань з боку України, уряд прем'єр-міністра Ріші Сунака схвалив план передачі Україні 14 танків Challenger 2[134]. Про це британський прем'єр оголосив під час телефонної розмови з Президентом України В. Зеленським 15 січня[135]. Рішення Лондона стало першим випадком, коли західна держава вирішила надати Україні сучасні основні бойові танки для відсічі збройної агресії рф.

Після тижнів консультацій між союзниками по НАТО і дебатів у ЗМІ щодо передачі західних танків Україні, адміністрація президента США Джо Байдена 25 січня оголосила про надання Україні нового пакету допомоги на суму 400 млн дол. Ключовим компонентом цього пакету стали 31 одиниць основного бойового танку M1 Abrams. Допомога була надана в межах "Ініціативи з надання допомоги Україні у сфері безпеки" (Ukraine Security Assistance Initiative), що передбачає замовлення озброєння та військової техніки для потреб України в ОПК США[136]. Президент США Джо Байден у публічному зверненні підкреслив, що передача танків Україні "не становить наступальної загрози для росії"[137].

Ініціативи Франції та Польщі, посилені кроками США по передачі Україні своїх танків Abrams, розблокували передачу танків Німеччиною. Відтак, 25 січня 2023 року уряд ФРН ухвалив рішення про надання Україні основних бойових танків Leopard 2 та дозвіл іншим європейським партнерам здійснювати передачу Україні танків німецького виробництва. Офіційний Берлін оголосив намір у найкоротший час за участі держав-партнерів зібрати для Збройних Сил України мінімум два танкові батальйони на Leopard 2 по 40 бронемашин у кожному

---

[130] Joint Press Statement Following a Call between the President Joe Biden and the Chancellor of the Federal Republic of Germany Olaf Scholz // White House. – 2023, 5 January. – URL: https://tinyurl.com/3epjbzk6.

[131] More Than $3 Billion in Additional Security Assistance for Ukraine // U.S. Departmernt of Defense. – 2023, 6 January. – URL: https://tinyurl.com/bdhj54va.

[132] Polska przekaże Ukrainie kompanię czołgów Leopard 2 // PAP. – 2023, 11 stycznia. – URL: https://tinyurl.com/2mnbdtek.

[133] 'Better late than never': Polish PM applauds West for sending tanks to Ukraine // CTV News. – 2023, 27 January. – URL: https://tinyurl.com/3y3m4va2.

[134] Rishi Sunak pledges to send tank squadron to Ukraine ahead of a spring offensive // Sun. – 2023, 14 January. – URL: https://tinyurl.com/46fsr8fv;
Britain discusses how to send 'game-changing' tanks to Ukraine // Politico. – 2023, 11 January. – URL: https://tinyurl.com/5dkpzjzr.

[135] PM call with President Zelenskyy of Ukraine: 14 January 2023 // Gov.uk. – 2023, 14 January. – URL: https://tinyurl.com/4795f297.

[136] Biden Announces Abrams Tanks to be Delivered to Ukraine // U.S. Department of Defense. – 2023, 25 January. – URL: https://tinyurl.com/mr44ymaw.

[137] Remarks by President Biden on Continued Support for Ukraine // White House. – 2023, 25 January. – URL: https://tinyurl.com/2mc7erzf.

батальйоні[138], а також зобов'язався забезпечити боєприпаси, технічне обслуговування, логістику й навчання екіпажів[139]. Новопризначений міністр оборони ФРН Борис Пісторіус назвав рішення німецького уряду "історичним" і таким, що "змінить правила гри" у війні.

Важливим питанням на порядку денному західних держав було надання Україні систем ППО. Після історичного рішення США про надання Україні батареї системи ПРО Patriot (грудень 2022 року), до "клубу постачальників" цих засобів долучилися також Німеччина та Нідерланди. Спочатку канцлер Німеччини Олаф Шольц 5 січня, в ході розмови з президентом США Джо Байденим, заявив про намір Берліна передати ПС ЗС України ще одну батарею Patriot. А 17 січня прем'єр-міністр Нідерландів Марк Рютте під час візиту у Вашингтон оголосив, що Роттердам запропонує Україні систему ПРО Patriot, слідом за США й Німеччиною. 19 січня нижня палата парламенту Нідерландів підтримала це рішення[140].

На початку січня 2023 року Канада виділила кошти на придбання у США системи ППО NASAMS для потреб Сил оборони України[141]. Франція й Італія завершили підготовку до передачі Україні ЗРК SAMP/T. Цьому зокрема був присвячений візит міністра оборони Франції Себастьян Лекорню до Риму 27 січня, під час якого було досягнуто домовленості двох країн про спільне замовлення 700 ракет Aster-30 вартістю 2 млрд євро для даного типу ЗРК[142]. 31 січня, під час візиту до Парижу міністра оборони України Олексія Резнікова, було укладено контракт на виготовлення для ЗС України радарів ППО GM 200 за рахунок коштів зі створеного Францією спеціального фонду підтримки України[143].

23 січня Європейський Союз на зустрічі двадцяти семи міністрів закордонних справ ЄС схвалив сьомий транш допомоги Україні в розмірі 500 млн євро з Європейського фонду миру, який спрямовується на задоволення військових потреб нашої держави. Водночас, додатково було виділено 45 млн євро на придбання нелетального обладнання для військової тренувальної місії ЄС в Україні (EUMAM). Сьомий пакет збільшив загальний внесок ЄС в рамках Європейського фонду миру для України до 3,6 млрд євро[144].

19 січня, напередодні чергового **засідання групи *"Рамштайн"***, міністри оборони й представники міністерств оборони дев'яти країн Європи (Велика Британія, Естонія, Латвія, Литва, Польща, Данія, Нідерланди, Словаччина, Чехія)

---

[138] Ukraine soll insgesamt 80 Kampfpanzer aus Europa erhalten // Spiegel. – 2023, 25 January. – URL: https://tinyurl.com/3aebc4h7.

[139] Bundesregierung kündigt Lieferung von Leopard-2-Panzern an die Ukraine an // Die Bundesregierung. – 2023, 25 January. – URL: https://tinyurl.com/3ecbxbvw; Germany approves long-awaited delivery of Leopard 2 tanks to Ukraine as US finalizes plans to send Abrams // CNN. – 2023, 25 January. – URL: https://tinyurl.com/5b7c9v7h.

[140] Joint Press Statement Following a Call between the President Joe Biden and the Chancellor of the Federal Republic of Germany Olaf Scholz // White House. – 2023, 5 January. – URL: https://tinyurl.com/3epjbzk6;Biden and Dutch PM discuss semiconductor dispute, Patriots for Ukraine // Reuters. – 2023, 17 January. – URL: https://tinyurl.com/4spc4k8c

[141] Twitter. Anita Anand. – 2023, 10 January. – URL: https://tinyurl.com/yc2344u6.

[142] Ukraine: la France et l'Italie passent une commande géante de missiles sol-air // l'Opinion. – 2023, 27 January. – https://tinyurl.com/ez7ckv84.

[143] Франція допоможе Україні придбати радари ППО GM 200 // Європейська правда. – 2023, 31 січня. – URL: https://tinyurl.com/22phpuvs.

[144] Foreign Affairs Council: Remarks by High Representative Josep Borrell at the press conference // European Union External Action. – 2023, 23 January. – URL: https://tinyurl.com/ysehbwr7.

під час зустрічі в Естонії підписали “Талліннську декларацію”, яка містила зобов’язання щодо подальшої військової допомоги Україні. Підписанти зазначили, що новий рівень підтримки України вимагає надання нашій державі танків, протиповітряної і протиракетної оборони. “Тому ми зобов’язуємося спільно продовжувати надавати безпрецедентну допомогу, зокрема основні бойові танки, важку артилерію, засоби протиповітряної оборони, боєприпаси та бойові машини піхоти для оборони України”. Також 9 країн закликали інших членів Північноатлантичного Альянсу і партнерів “наслідувати свій приклад і якнайшвидше надати свої власні заплановані пакети підтримки задля забезпечення перемоги України на полі бою у 2023 році”[145].

20 січня на американській авіабазі Рамштайн у Німеччині відбулося восьме засідання Контактної групи з питань оборони України (“Рамштайн-8”) за участю 54 держав-партнерів. Головними питаннями на порядку денному засідання були надання Україні озброєння та військової техніки, підготовка українських військовослужбовців та збільшення обсягів оборонного промислового виробництва у країнах НАТО. Зокрема, партнери обговорили забезпечення Сил оборони України засобами ППО та важкою бронетехнікою.

Вперше за історію засідань групи, Президент України В. Зеленський виступив перед міністрами оборони держав-партнерів, закликавши їх прискорити ухвалення рішень щодо надання Україні озброєння та військової техніки: “Ми маємо прискоритися! Час повинен стати нашою з вами зброєю так само, як ППО й артилерія, бронемашини й танки, про які ми з вами говоримо. І які, власне, зроблять цю перемогу”. Також глава держави закликав партнерів ухвалити на наступній зустрічі рішення про передачу Україні багатоцільових винищувачів F-16 та ракет великої дальності[146].

Важливим рішенням, ухваленим в рамках Контактної групи, стала домовленість про навчання українських танкових екіпажів на німецьких танках Leopard 2 та про підготовку українських вояків на Challenger 2 у Великій Британії[147]. Міністерство оборони Великої Британії оголосило про готовність у 2023 році збільшити удвічі кількість українських вояків, які проходять підготовку на території країни, до 20 тис. осіб[148].

Напередодні засідання Контактної групи та після його завершення США, Німеччина, Велика Британія, Франція, Канада, Португалія, Нідерланди, Данія, Бельгія, Швеція, Фінляндія, Польща, Естонія, Литва та Латвія оголосили про

[145] Joint Statement – The Tallinn Pledge // Gov.uk. – 2023, 19 January. – URL: https://tinyurl.com/3u4ajwja.
[146] Це у ваших силах – зробити танковий “Рамштайн” – виступ Президента Володимира Зеленського на зустрічі Консультативної групи з питань оборони України у форматі “Рамштайн” // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 20 січня. – URL: https://tinyurl.com/2c75m8ek.
[147] "Прорив" із танками: українські танкісти розпочнуть навчання на німецьких “Леопардах 2” – Резніков // Голос Америки. – 2023, 21 20 січня. – URL: https://tinyurl.com/285w5s8j.
[148] Defence Secretary oral statement on war in Ukraine // Gov.uk. – 2022, 20 December. – URL: https://tinyurl.com/4c5tjh4r.

надання Україні значних пакетів військової допомоги. Серед ОВТ, яке надавалося Україні, переважала бронетехніка й артилерія, а також додаткові системи ППО:

США – 90 БМП Stryker і 59 БМП Bradley з 590 протитанковими ракетами TOW і 295 тис. боєприпасів калібру 25 мм, 8 систем ППО Avenger, 53 броньовані автомобілі MRAP, 350 HMMWV, 20 тисяч 155 мм артилерійських снарядів, 600 високоточних 155 мм артилерійських снарядів, 95 тис. 105 мм артилерійських снарядів, 11,8 тисяч 120 мм мінометних мін, додаткові боєприпаси для систем HIMARS і NASAMS (на загальну суму 2,5 млрд. доларів)[149];

Німеччина – 40 БМП Marder, 7 ЗСУ Gepard, додатковий ЗРК Iris-T та керовані ракети до неї (на суму понад 1 млрд євро)[150];

Велика Британія – 14 основних бойових танків Challenger 2, 30 САУ калібру 155 мм AS90, 100 одиниць бронетехніки, десятки БпЛА, 300 тис. артилерійських снарядів, 600 ракет Brimstone[151];

Франція – легкі колісні танки AMX-10 RC і БТР Bastion;

Канада – ЗРК NASAMS, 200 броньованих машин Senator[152];

Португалія – 14 бронетранспортерів M113, додаткові 120 мм боєприпаси, дві тонни медичного та санітарного обладнання[153];

Нідерланди – батарея Patriot, боєприпаси, 100 зенітних гармат MR-2;

Данія – 19 САУ Caesar[154];

Бельгія – ракети для ЗРК NASAMS, протитанкову зброю, кулемети, гранати, боєприпаси (на суму 92 млн євро)[155];

Швеція – 9 САУ 155 мм Archer, 50 БМП Stridsfordon 90 та протитанкові ракети NLAW у складі десятого пакету військової допомоги[156];

Фінляндія – 12-й пакет військової допомоги на суму 400 млн євро із важким озброєнням та боєприпасами (конкретний вміст не розголошувався)[157];

Польща – рота танків Leopard 2, зенітні гармати С-60 та боєприпаси[158];

Естонія – десятки гаубиць калібру 155 мм FH-70 та 122 мм D-30, тисячі артилерійських снарядів калібру 155 мм, сотні протитанкових гранатометів M2

---

[149] Biden Administration Announces Additional Security Assistance for Ukraine // U.S. Department of Defense. – 2023, 19 January. – URL: https://tinyurl.com/2d8sjjbx.

[150] Німеччина “оголосила” пакет допомоги на 1 млрд євро, але танки Leopard 2 вимагають "колективного рішення" НАТО // Defense Express. – 2023, 20 січня. – URL: https://tinyurl.com/298utyn9.

[151] UK will send 600 more Brimstone missiles to Ukraine // Politico. – 2023, 19 January. – URL: https://tinyurl.com/4b6vrjwj.

[152] Defence Minister Anita Anand announces air defence system donation to Ukraine // Government of Canada. – 2023, 10 January. – URL: https://tinyurl.com/35f2sx89;
Ukraine asks for battle tanks as Canada sends 200 more armoured vehicles // CTV News. – 2023, 18 January. – URL: https://tinyurl.com/4cmvects.

[153] Португалія надасть Україні 14 бронетранспортерів, боєприпаси і медичне обладнання // Європейська правда. – 2023, 20 січня. – URL: https://tinyurl.com/54w7ju7m.

[154] Denmark to send artillery to Ukraine, delaying own build-up // Reuters. – 2023, 19 January. – URL: https://tinyurl.com/ysvbb7zb.

[155] Бельгія надає Україні найбільший на сьогодні пакет допомоги – прем’єр // Радіо Свобода. – 2023, 27 січня. – URL: https://tinyurl.com/2ucnrebs.

[156] Sweden to send Archer artillery system to Ukraine // Politico. – 2023, 19 January. – URL: https://tinyurl.com/4mv54ak7.

[157] Finland continues to support Ukraine // Ministry of Defense of Finland. – 2023, 20 January – URL: https://tinyurl.com/yc2pjpcv.

[158] Joint Statement – The Tallinn Pledge // Gov.uk. – 2023, 19 January. – URL: https://tinyurl.com/3u4ajwja.

“Карл-Густаф” із боєприпасами[159];

Литва – десятки зенітних гармат L-70, боєприпаси та два гелікоптери Ми-8[160];

Латвія – ЗРК Stinger, два гелікоптери Ми-17, БпЛА і боєприпаси[161].

Підбиваючи підсумки засідання Контактної групи, Президент Володимир Зеленський відзначив суттєве посилення “артилерійського кулака”, збільшення кількості бронетехніки на кілька сотень бойових машин, забезпечення ракетного озброєння для РСЗВ і ЗРК. Він наголосив, що найголовнішим у новій підтримці України має стати швидкість реалізації домовленостей із партнерами на постачання обіцяної зброї[162].

Таким чином, перебіг подій січня 2023 року засвідчив готовність Заходу до посилення військової та військово-чтехнічної підтримки України у протистоянні рф, а також поступову відмову від політики штучних обмежень на передачу певних видів ОВТ. За результатами восьмої зустрічі у форматі “Рамштайн” та рішень, ухвалених на двосторонньому рівні, Україна має отримати від партнерів безпрецедентний обсяг воєнної та воєнно-технічної допомоги, що може мати вирішальне значення для перебігу війни. Формування “танкової коаліції” стало проявом домінування позиції прихильників ідеї завершення війни шляхом надання Україні можливостей для переконливої перемоги і, відповідно, поразки російської федерації на полі бою.

[159] Eesti annab Ukrainale seni suurima koguse sõjalist abi // Err.ee. – 2023, 18 January. – URL: https://tinyurl.com/y9t9bx4n.

[160] Литва оголосила новий пакет допомоги Україні: вертольоти Мі-8, гармати та боєприпаси // Європейська правда. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/yz6hxuem.

[161] Mūrniece Kijivā tiekas ar Ukrainas aizsardzības ministru // Aizsardzības ministrija. – 2023, 18 January. – URL: https://tinyurl.com/4najkhjz.

[162] Зеленський: Росія готується до нової хвилі агресії // Українська правда. – 2023, 24 січня. – URL: https://tinyurl.com/3x5y9hux.

Висновки

Січень характеризувався передусім оновленням стратегії Заходу щодо російсько-української війни – на початку року з'явилося усвідомлення необхідності швидкого забезпечення України всіма необхідними засобами для швидкого здобуття вирішального перелому у війні та завдання поразки росії. Усвідомлення партнерами України небезпеки перспективи затягування війни, спонукало їх до зміни підходів до ухвалення рішень щодо номенклатури, кількості та темпів надання військової допомоги Україні.

Шлях, який Україна та її партнери/союзники пройшли за рік, вражає – від надання тактичної оборонної зброї на початку 2022 р. до постачання далекобійної артилерії й ракетних систем, важкої бронетехніки та систем ППО/ПРО на початку 2023 р. У січні 2023 р. західні країни змогли подолати ряд політичних, психологічних та логістичних бар'єрів і перейти до передачі Україні важкого наступального озброєння.

Чергове засідання Контактної групи з питань оборони України засвідчило якісне зрушення у наданні нашій державі військово-технічної допомоги з боку західних країн – Україна отримала рекордні пакети ОВТ від 15 держав-партнерів. Скоординовані рішення Німеччини та США про передачу Україні основних бойових танків західного зразка мали без перебільшення історичне значення, сигналізувавши про початок нового етапу у військовій допомозі Україні – формування "танкової коаліції".

Перебіг політико-дипломатичних подій у січні 2012 року свідчить про те, що зусилля української дипломатії були зосереджені на забезпеченні зовнішньої підтримки опору російській агресії, зміцненні антипутінської коаліції країн світу, просуванні ряду стратегічних ініціатив, спрямованих на політико-економічну ізоляцію росії та забезпеченні міжнародно-правових засад для засудження і покарання лідерів держави-агресора, що розв'язали війну проти України. Довкола України сформувалася нова політико-дипломатична реальність, в якій контакти вищого рівня з лідерами провідних країн і авторитетних міжнародних структур стали повсякденною практикою.

Впродовж січня 2023 року зовнішньополітична діяльність вищого державного керівництва України мала активний та наступальний характер. Політико-дипломатичні дії української влади були спрямовані передусім на прискорення євроінтеграційного процесу, зокрема, забезпечення переходу до нової фази відносин Києва і Брюсселя – переговорів про вступ до ЄС.

ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНА ОБСТАНОВКА

Економічна ситуація у світі. Січень 2023 року характеризувався не вельми оптимістичними прогнозами щодо перспектив розвитку світової економіки. Незважаючи на ознаки проходження піку інфляції у 2022 році та обнадійливі новини щодо економічної активності на початку цього року, ризики постійної високої інфляції продовжували переважати ризики рецесії світової економіки.

За прогнозом Світового банку, глобальна економіка у 2023 році балансуватиме на межі низьких темпів зростання (2-3%) за збереження провідними центробанками світу жорсткої монетарної політики. Рівень інфляції залишатиметься вищим, ніж до пандемії, але порівняно із минулим роком продовжить скорочуватись. При цьому, темпи економічного зростання розвинутих країни загальмується до 0,5%. Поточний рік залишатиметься важким з огляду на нестабільні економічні умови – збереження геополітичної напруги та все ще високу інфляцію.

Якщо незначне покращення економічної ситуації в світі не буде перекреслено негативним розвитком подій (ескалацією військових дій в Україні, відновленням пандемії, зростанням інфляційних процесів), зберігаються сподівання щодо виходу глобальної економіки на кращі та більш стійкі результати наприкінці поточного року.

Загальна динаміка економічних процесів. Війна в Україні суттєво вплинула на стабільність функціонування світових сировинних ринків (продовольство, газ, нафта та електроенергія тощо).

Європейська технологічна галузь втратила 400 млрд дол ринкової вартості за 2022 рік, а венчурне фінансування скоротилося на 18%. Сукупна вартість державних та приватних технологічних компаній у Європі за рік впала на 300 млрд дол до 2,7 трлн дол[163].

Світовий ринок акцій та облігацій у 2022 році став найгіршим з часів фінансової кризи 2008 року, втративши понад 30 трлн дол[164].

У відповідь на численні кризові явища, центральні банки у 2022 році були вимушені підвищувати базові відсоткові ставки задля стримування інфляції, а також впроваджувати непопулярні заходи у монетарній політиці.

За даними Bloomberg Billionaires Index, сумарні втрати статків 500 найзаможніших людей світу в 2022 році досягають 1,4 трлн дол. Російські олігархи, зокрема, втратили майже 100 млрд дол[165].

У січні 2023 року в США вкотре постало питання про досягнення ліміту встановленого боргу. Міністерка фінансів Джанет Єллен заявила про досягнення у січні встановленого ліміту державного боргу в 31,4 трлн дол, що змусило

[163] Прасад А. Європейська технологічна галузь цьогоріч втратила $400 млрд ринкової вартості. // Forbes. – 2022, 7 грудня. – URL: https://bit.ly/3xqGumm.
[164] Світові ринки акцій втратили понад $30 трильйонів у 2022 році – FT. // Укрінформ. – 2022, 31 грудня. – URL: https://bit.ly/3lxj6Rv.
[165] Коваленко О. Найбагатші люди планети втратили $1,4 трильйона – Bloomberg. // Уніан. Інформаційне агенство. – 2022, 30 грудня. – URL: https://bit.ly/3lsuMoA.

міністерство вжити надзвичайних заходів щодо управління грошовими коштами з метою уникнення дефолту до початку червня[166].

Владі Китаю вдалося посилити державний контроль над інтернет-холдінгом "Tencent", онлайн-ритейлером "Alibaba" та іншими технологічними компаніями в країні.

Так, китайському уряду вдалося отримати "золоті акції" (малі пакети – 1% акцій ключових підприємств, які надають особливі права на прийняття певних бізнес-рішень) в регіональних підрозділах онлайн-ритейлера "Alibaba" та телекомунікаційній компанії "Tencent".

Раніше влада Китаю застосовувала проти інтернет-гігантів жорсткі штрафи та санкції, що приводило до зниження їх капіталізації та відлякувало іноземних інвесторів. Пом'якшення впливу китайського уряду на найбільші технологічні групи країни поєднувалося з купівлею невеликих пакетів акцій, які дозволяють впливати на процеси всередині компаній та контролювати контент, що транслюється в глобальному інформаційному просторі.

Таким чином, уряд КНР прагне отримати контроль над найбільшими технологічними групами країни, змінюючи тактику та уникаючи жорстких заходів та міжнародних санкцій[167].

Інфляційні процеси. Сповільнення світової економіки до 1,7% світового ВВП у 2022 році стало найгіршим результатом за останні 30 років. Центральні банки в провідних економіках світу виходили з того, що, незважаючи на ознаки проходження піку інфляції у листопаді – грудні 2022 року та економічну активність в січні 2023 року, інфляційні ризики зберігаються. Геополітичні фактори залишались поза зоною відповідальності регуляторів фінансових ринків. Зниження інфляційних ризиків мало позитивний вплив на торгівлю й макрофінансову стабільність, а також на оперативність надання міжнародної допомоги Україні[168].

Подолання енергетичної й продовольчої кризи започаткувало тенденцію відновлення світової економіки. В рамках подолання енергетичної кризи, було заміщено російський газ та нафту, налагоджено нові ланцюги постачання та визначено нових постачальників енергоресурсів. Зниження цін на енергоносії й стабілізація функціонування системи світового енергетичного ринку в цілому позитивно вплинули на глобальну економіку. У більшості провідних економік світу спостерігалися зменшення рівня інфляції та уповільнення інфляційних процесів.

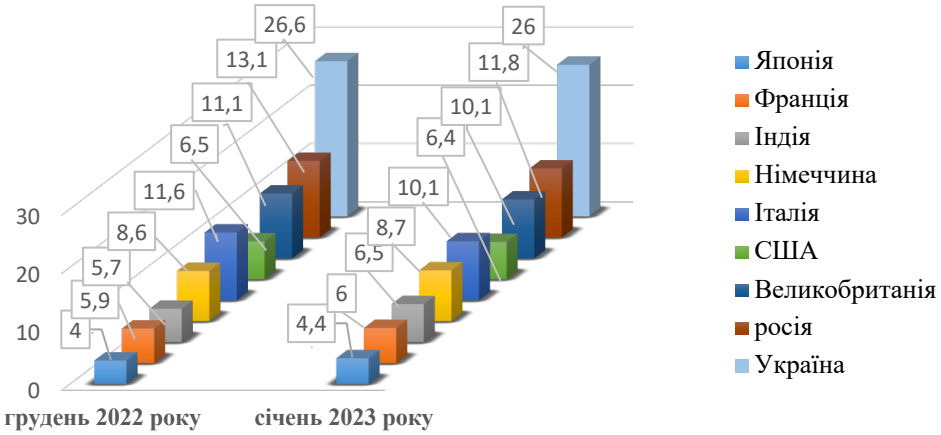
---

[166] Singht K. Lawder D. Yellen warns of U.S. default risk by early June, urges debt limit hike. // Reuters. – 2023, 14 January. – URL: https://reut.rs/3Xwh0yO.

[167] Павлиш О. Уряд Китаю хоче викупити "золоті акції" в місцевих підрозділах Alibaba і Tencent – FT. // Економічна правда. – 2023, 13 січня. – URL: https://bit.ly/3Krerv5.

[168] Гетьманцев Д. Світова економіка у 2023 році залишиться під впливом високої інфляції та сповільнення зростання, але оптимізму побільшало. Що це означає для України? // interfax-Україна. Інформаційне агенство. – 2023, 24 січня. – URL: https://bit.ly/3k32e4L.

Графік 1. Інфляція в світі

Світовий ринок енергоносіїв. *Природній газ.* Великобританія як і більшість держав світу, значно скоротила споживання російських енергоносіїв. Так, у 2022 році держава взяла на себе зобов'язання щодо повної відмови від імпорту російських енергоносіїв до кінця року. З 1 січня 2023 року Великобританія припинила імпорт російського скрапленого природного газу[169].

24 січня 2023 року Freeport LNG, другий за величиною американський експортер СПГ, заявив про завершення ремонту свого заводу в Техасі, що дозволило США наростити експорт СПГ[170].

Після вторгнення росії в Україну, Німеччина почала розбудову інфраструктури для зберігання газу та диверсифікації його поставок. До важливих елементів системи інфраструктури належали термінали скрапленого природного газу (СПГ-термінал – термінал з отримання та регазифікації зрідженого газу), перший з яких було відкрито 17 грудня 2022 року в Вільгельмсхафені[171].

14 січня 2023 року в місті Лубмін розпочав роботу ще один термінал СПГ. Основним призначенням цього терміналу є постачання на схід Німеччини до 5,2 млрд куб. м природного газу щорічно (для порівняння: через "Північний потік-1" у 2021 році пройшло майже 60 млрд куб. м газу[172]). Успішна розбудова енергетичної інфраструктури дала підстави канцлеру Олафу Шольцу відзначити прогрес Німеччини у подоланні залежності від російського газу.

Польською нафтопереробною компанією PKN Orlen було укладено з американською Sempra Infrastructure 20-річний контракт на імпорт американського газу. Згідно з договором, щороку з терміналів Port Arthur LNG у Техасі до Польщі надходитиме 1 млн т сировини (СПГ транспортуватиметься танкерами-газовозами Orlen). Обсяг поставок щороку покриватиме майже 10% поточних потреб польських споживачів на блакитне паливо[173].

---

[169] Британія припинила імпорт російського скрапленого природного газу. // Європейська правда. Міжнародна безпека та євроінтеграція України. – 2023, 1 січня. – URL: https://bit.ly/40UumHU.

[170] Топчий А. США намерены увеличить экспорт сжиженного газа. // Уніан. Інформаційне агенство. – 2023, 24 січня. – URL: https://bit.ly/3Xwk2TI.

[171] Гарков А. Як ФРН так швидко подолала залежність від газу з Росії?. // DW.com. Made for minds. Дорослий погляд на світ. – 2022, 30 грудня. – URL: https://bit.ly/3YwV8oh.

[172] Пилипів І. У Німеччині розпочав роботу другий LNG-термінал. // Економічна правда. – 2023, 15 січня. – URL: https://bit.ly/3jZWeK4.

[173] PKN Orlen подписал 20-летний контракт на поставку сжиженного газа из США. // Portal polskiego radia SA. – 2023, 25 січня. – URL: https://bit.ly/3XvNnxy.

В свою чергу, Італія уклала газовий контракт із Лівією на 8 млрд дол. Угода передбачає розробку двох лівійських морських газових родовищ, що є найбільшою разовою інвестицією в енергетичний сектор Лівії за більш ніж два десятиліття (за оцінками, видобуток сягне 21,2 мільйона куб. м на день). Прем'єр-міністр Італії Джорджа Мелоні назвала угоду "значною та історичною", яка допоможе забезпечити Європу енергоносіями[174].

В рамках диверсифікації джерел постачання газу та відмови від російських енергоносіїв, європейськими державами вживались заходи щодо посилення енергетичної безпеки.

Нафта. Світові ціни на нафту у січні 2023 року повільно, але поступово зростали, що було зумовлено скасуванням суворих обмежень пов'язаних з COVID-19 у Китаї. Ринок очікував, що скасування обмежень призведе до відновлення попиту на пальне[175].

Китай імпортував широкий спектр російської нафти, обсяги закупівель якої у січні суттєво зросли. За даними компанії Vortexa, Китаєм було замовлено менш відомі марки нафти, що постачаються з порту Мурманська, включно з "арктичним" сортом Arco. "Теплі" відносини Пекіна з Москвою дозволили КНР збільшити імпорт дешевої російської нафти з початку широкомасштабного вторгнення рф в Україну.

Наслідком відмови більшості європейських держав від російської нафти стало збільшення впливу інших учасників світового нафтогазового ринку. Зокрема, Кувейтом у 2023 році заплановано збільшення поставок дизпалива до Європи у 5 разів (до 2,5 млн т), з метою компенсувати скорочення обсягів постачання енергоресурсів з рф та подвоїти експорт авіапалива майже до 5 млн т на рік[176].

Упродовж грудня 2022 року – січня 2023 року суттєво зріс експорт нафти з Ірану. За даними консалтингової компанії SVB International, в грудні експорт нафти з Ірану склав 1,137 млн барелів на день, а в січні збільшився ще на 4%[177]. Збільшення експорту нафти з Ірану було спрямоване на заміщення поставок нафти з росії.

Необхідно зазначити, що внаслідок зміни кон'юнктури ринку нафти для США та їхніх союзників стало питання вибору між намаганнями забезпечити низькі ціни на нафту та обмеженням іранського експорту з метою запобігання розвитку ядерної програми Ірану[178].

Світовий ринок технологій. Ослаблення світової економіки та низький глобальний попит на готову продукцію призвели до зниження прибутків більшості технологічних компаній.

---

[174] Magdy S. Italy, Libya sign $8B gas deal as PM Meloni visits Tripoli. // AP News. – 2023, 28 January. – URL: https://bit.ly/3S4PeYT.

[175] Моісєєв В. Що відбувається із цінами на нафту та як це відбивається на українських АЗС. // thepage. – 2023, 19 січня. – URL: https://bit.ly/3K6p0n1.

[176] MacDonald F. Kuwait to Send Europe Five Times More Diesel as Russia Ban Looms. // Bloomberg. – 2023, 9 January. – URL: https://bloom.bg/3XspdE9.

[177] Експорт іранської нафти зростає завдяки постачанням до Китаю – Bloomberg. // Укрінформ. – 2023, 20 січня. – URL: https://bit.ly/3xvgy97.

[178] Iran's Oil Gushes Into Global Market as China Imports Surge. // Bloomberg. – 2023, 20 January. – URL: https://bloom.bg/3IpVwz6.

Зокрема, операційний прибуток Samsung Electronics знизився на 69% в четвертому кварталі 2022 року до восьмирічного мінімуму у 3,4 млрд дол. на тлі зниження попиту на напівпровідники та електронні продукти[179]. За інформацією найбільшого в світі виробника мікросхем пам'яті, смартфонів та телевізорів, зниження попиту на його мікросхеми і їх падіння в ціні виявилися більшими, ніж очікувалося. Інтерес споживачів зокрема до телефонів Samsung знизився на 9%.

В свою чергу, виробники чипів пам'яті, включаючи Micron Technology, Kioxia Holdings і SK Hynix, скорочували капітальні витрати у січні 2023 року, щоб пристосуватися до надлишкової пропозиції. Більш високі процентні ставки і зростання вартості життя стримували глобальний попит на технології після дворічного буму під час пандемії коронавірусу[180].

Тайвань, після аналізу ролі Starlink у війні в Україні, почав шукати інвесторів, спроможних підтримати створення власного виробництва супутникового зв'язку для захисту від потенційного нападу з боку КНР. Космічним агентством Тайваню TASA було проведено попередні переговори щодо пошуку інвесторів для проекту. Серед інвесторів, до яких звернулися за фінансуванням, була Draper Associates, венчурна компанія Кремнієвої долини, яка була першим інвестором у SpaceX і Tesla[181].

Американські корпорації переглянули свої стратегії розвитку в зв'язку з забороною США на державному рівні відкривати нові заводи в Китаї. Актуальним стало перенесення високотехнологічних виробництв з КНР до США, Індії та інших країн. Зокрема, компанія Apple запланувала почати використовувати дисплеї власного виробництва в мобільних пристроях у 2024 році, намагаючись зменшити свою залежність від таких технологічних партнерів, як Samsung і LG. Apple планує перенести частину свого виробництва з Китаю до інших країн. Саме на території КНР компанія має найбільше виробничих потужностей. За останні десятиліття Китай став місцем концентрації постачальників комплектуючих для таких популярних гаджетів, як iPhone та iPad. Для організації власного виробництва необхідно забезпечити співпрацю з 180 підприємствами, але 150 з них знаходяться на території КНР. Тим часом, у сусідньому В'єтнамі, який сьогодні виглядає як одна з найпривабливіших країн для створення нових підприємств з виробництва електроніки, знаходиться 26 постачальників Apple, а в Індії їх налічується лише 11[182].

В свою чергу, американський виробник комп'ютерів Dell планує до 2024 року припинити використання чипів, вироблених в Китаї, через напруженість у відносинах між Вашингтоном і Пекіном[183].

---

[179] Jung-a S. Samsung profits fall 69% as demand for semiconductors slumps. // Financial times. – 2023, 5 January. – URL: https://on.ft.com/3YzdNj5.

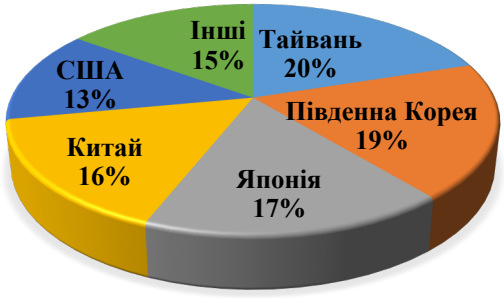
[180] Павлиш О. Квартальний прибуток Samsung впав на 70% через падіння попиту на мікросхеми. // Економічна правда. – 2023, 7 січня. – URL: https://bit.ly/3E8dkMJ.

[181] Жарикова А. Тайвань працює над власним аналогом Starlink для забезпечення зв'язку при ймовірному нападі Китаю. // Економічна правда. – 2023, 6 січня. – URL: https://bit.ly/3EdhKSr.

[182] Apple перенесе з Китаю значну частину свого виробництва. // logist.fm. – 2023, 17 січня. – URL: https://bit.ly/3xqey2c.

[183] Байден про Китай: ми прагнемо конкуренції, а не конфлікту, але захищатимемо свою країну. // Радіо Свобода. – 2023, 8 лютого. – URL: https://bit.ly/3lDtoQc.

Графік 2. Структура світового виробництва мікрочіпів у 2023 році.

Однією з очікуваних тенденцій у галузі високотехнологічного виробництва стане переміщення виробничих потужностей західних корпорацій з території КНР. Але даний процес уповільнюється тим, що глобальна інфляція, посилена війною росії проти України, і зростаючі відсоткові ставки, запроваджені центральними банками низки провідних економік світу для боротьби зі зростаючими цінами, сповільнили споживчий попит на високотехнологічні товари, в яких використовуються комп'ютерні чіпи.

Результати від запроваджених санкційних обмежень. Наразі санкції проти рф складаються з широкого спектру секторальних заходів, включаючи обмеження на торгівлю, фінанси, технології та товари подвійного призначення, промислові товари, транспорт та предмети розкоші.

Санкції також охоплюють імпорт газу, імпорт або транспортування морським шляхом сирої нафти та певних нафтопродуктів, регламентують відключення від SWIFT російських банків, а також призупинення мовлення та ліцензій кількох пропагандистських засобів масової інформації, що розповсюджують дезінформацію, які фінансуються рф.

В умовах завдання росією нових ракетних ударів по об'єктах інфраструктури України, санкції проти рф розширюватись та доповнювались.

25 січня 2023 року Швейцарія запровадила додатковий пакет санкцій проти держави-агресора. Зокрема, Федеральний департамент економіки, освіти і досліджень запровадив санкції проти 200 фізичних та юридичних осіб[184]. Санкції були введені на послуги в області тестування продуктів, реклами, досліджень ринку і послуг з опитування громадської думки, а також нові заходи щодо контролю та обмеження на експорт різних товарів, в тому числі товарів подвійного призначення, товарів для військового і технологічного удосконалення або для розвитку оборонно-промислового комплексу, або товарів, що сприяють нарощуванню промислового потенціалу рф[185].

27 січня 2023 року Рада ЄС ухвалила рішення продовжити на шість місяців, до 31 липня 2023 року, обмежувальні заходи, спрямовані проти окремих секторів економіки росії[186].

---

[184] Ukraine: Switzerland to implement the EU's ninth package of sanctions. // The Federal Council. – 2023, 25 January. – URL: https://bit.ly/3K9cTp6.

[185] Коваленко О. Швейцарія ввела додатковий пакет санкцій проти Росії. // Уніан. Інформаційне агенство. – 2023, 26 січня. – URL: https://bit.ly/3k6GlkW.

[186] Рада ЄС продовжила усі економічні санкції проти Росії до кінця липня. // Економічна правда. – 2023, 27 січня. – URL: https://bit.ly/40UKkSq.

27 січня 2023 року Японія посилила санкції проти росії, одразу після завдання рф нових ракетних ударів по території України. Було розширено перелік заборонених до експорту товарів та заморожено активи російських посадовців і організацій. Так, Японією було заморожено активи трьох юридичних і 22 фізичних осіб з росії, зокрема: авіабудівної компанії АТ "Іркут Корп", виробника зенітних ракет ММЗ "Авангард", заступника міністра оборони михайла мізінцева, міністра юстиції костянтина чуйченка, а також 14 промосковських осіб, що пов'язані з анексією частини південно-східної України[187].

На тлі надання Іраном військової підтримки рф у війні проти України, Рада ЄС розширила перелік осіб, організацій та органів, до яких застосовуються обмежувальні заходи. До їх числа увійшли суб'єкти, які займаються розробкою та доставкою безпілотних літальних апаратів до росії. Мова йде про іранську державну корпорацію Iran Aircraft Manufacturing Industries Corporation (HESA), що виробляє безпілотники (довідково: авіабудівна корпорація HESA – іранська компанія, що спеціалізується на виробництві військових і цивільних літаків і безпілотних літальних апаратів)[188].

Економічна ситуація в росії

Огляд економіки рф. Початок 2023 року для економіки росії видався одним з найгірших в новітній історії цієї держави. На російську економіку значний негативний вплив спричинили санкції, запроваджені на експорт таких викопних ресурсів, як нафта та газ.

У січні федеральний бюджет рф було виконано з дефіцитом у 1,76 трлн руб (близько 25 млрд дол), при цьому нафтогазові доходи становили 426 млрд руб. (більше 6 млрд дол), знизившись у порівнянні до січня 2022 року на 46%. Натомість видатки зросли на 59% через війну в Україні.

Таблиця 1. Показники федерального бюджету рф за 2022–2023 роки

Федеральний бюджет рф	**Січень 2023**	**Січень 2022**	**Зміна у % / млрд руб.**
ДОХІД	1 356	2 089	−35,1%
НАФТОГАЗОВІ ДОХОДИ, *в т.ч.:*	426	795	−46,4%
НЕНАФТОГАЗОВІ ДОХОДИ, *в т.ч.:*	931	1 294	−28,1%
внутрішній ПДВ	*379*	*683*	*−44,4%*
податок на прибуток	*−72*	*65*	*−137*
ВИДАТКИ, *в т.ч.:*	3 117	1 964	*+58,7%*
державні закупівлі	*1 305*	*249*	*+1 057*
ДЕФІЦИТ	−1 760	125	*−1 885*

[187] Japan tightens Russia sanctions after deadly missile strikes in Ukraine. // Reuters. – 2023, 27 January. – URL: https://reut.rs/3YBfLj2.

[188] Council Decision (CFSP) 2023/193 of 30 January 2023 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine. // EUR-Lex. Access of European Union Law. – 2023, 30 January. – URL: https://bit.ly/3K9wFAL.

За інформацією міністерства фінансів рф, використання коштів фонду національного добробуту (ФНД) на покриття недоотриманих нафтогазових доходів відповідно до параметрів “бюджетного правила” забезпечило стійкість бюджетної системи до коливань у надходженні нафтогазових доходів[189].

У січні 2023 року міністерство фінансів рф вперше продало 3,6 т золота з ФНД, щоб покрити дефіцит бюджету. Окрім золота, російський мінфін продав 2,3 млрд китайських юанів. Сукупний обсяг продажу цих активів ФНД склав 38,5 млрд руб. Виручені кошти зараховано на єдиний рахунок федерального бюджету з метою фінансування його дефіциту, пояснили в міністерстві фінансів російської федерації[190].

Обсяг ФНД рф станом на 31 січня 2023 року становив 10,8 трлн руб (еквівалент 155,3 млрд дол), або 7,2% ВВП, прогнозованого на 2023 рік у росії. Зменшення у порівнянні з попереднім місяцем склало 0,6% від прогнозованого на 2023 рік ВВП рф. Проте в натуральній величині за січень ФНД зріс на 373 млрд руб. У попередньому місяці обсяг ФНД становив 10,4 трлн руб., що еквівалентно 148 350,2 млн дол. США, у тому числі вичерпний перелік активів становив:

на окремих рахунках з обліку коштів ФНД у банку росії було розміщено: 10 464,5 млн євро; 309 720,1 млн китайських юанів; 554 910,5 кг золота у знеособленій формі; 274,8 млн руб;

на депозитах та субординованому депозиті в ВЕБ рф (державна корпорація розвитку) – 649 841,5 млн руб;

у боргові зобов’язання іноземних держав на підставі окремого рішення уряду рф, без пред’явлення вимоги до рейтингу довгострокової кредитоспроможності – 3 000 млн дол;

у цінні папери російських емітентів, пов’язані з реалізацією самоокупних інфраструктурних проектів, перелік яких затверджується урядом російської федерації – 583 710,0 млн руб та 2 153,4 млн дол;

у привілейовані акції кредитних організацій – 328 992,0 млн руб;

на субординованих депозитах до банку ВТБ (ПАТ) та банку ДПБ (АТ) з метою фінансування самоокупних інфраструктурних проектів, перелік яких затверджується урядом рф – 138 433,9 млн руб;

у прості акції ПАТ Ощадбанк – 1 590 911,7 млн руб;

у прості акції ПАТ “Аерофлот” – 58 073,8 млн руб;

у прості акції АТ “ДОМ.РФ” – 50 000,0 млн руб;

у привілейовані акції ВАТ “РЖД” – 467 000,0 млн руб;

в облігації АТ “Авіакомпанія “Сибір” – 11 851,9 руб;

у прості акції АТ “ГТЛК” – 58 334,0 млн руб;

в облігації ВАТ АК “Уральські авіалінії” – 2 298,9 млн руб[191].

---

[189] Предварительная оценка исполнения федерального бюджета за январь 2023 года. // Минфин россии. – 2023, 6 февраля. – URL: https://bit.ly/3XAqR6E.

[190] Прасад А. Дефіцит бюджету Росії досяг $25 млрд у січні через падіння доходів від енергоносіїв**.** // Forbes. – 2023, 7 лютого. – URL: https://bit.ly/3Z34dVo.

[191] О результатах размещения средств Фонда национального благосостояния. // Минфин россии. – 2023, 18 января. – URL: https://bit.ly/3xvQivk.

Обсяг ліквідних активів ФНД станом на кінець січня 2023 року склав 6,3 трлн руб, або 91 млрд дол, що відповідає 4,2% ВВП, прогнозованого на 2023 рік[192]. Безперечно, якщо мова йде про запас міцності економіки рф, краще орієнтуватись на обсяг ліквідних активів наявних у росії.

Завдяки великим власним резервам та партнерству з кількома азійськими країнами, економіці рф вдавалось уникати негативних наслідків для економіки, але активне використання ФНД на початку 2023 року свідчило про початок системної економічної кризи в рф.

Російський фінансовий ринок. У січні 2023 року спостерігалося зростання індексу московської біржі, який досягнув максимуму за останні два місяці. На відновлення вплинули оптимістичні настрої інвесторів щодо уповільнення інфляції у США, а також позитивні очікування російських емітентів акцій. Учасники ринку не виключали його подальшого зростання за відсутності різкого погіршення геополітичного фону.

Оптимізм початку року був пов'язаний із загальним покращенням настроїв у інвесторів у світі. У січні 2023 року індекс московської біржі зріс на 5%. У лідерах зростання були європейські індекси, які додали 8,7-9,3% і повернулися до максимумів із лютого 2022 року[193].

Іноземний бізнес, в тому числі компанії фінансового сектору, продовжували сплачувати податки до державного бюджету рф, чим сприяли фінансуванню виробництва продукції ОПК росії. Також компанії брали участь у мобілізаційних заходах, сприяючи призову своїх працівників до армії та фінансуючи їх військове спорядження. Так "Raiffaisen" за останній фінансовий рік поповнив російську скарбницю на 94,8 млн євро лише за рахунок податку на прибуток (ставка податку в рф складає 20%)[194].

30 січня 2023 року Іран і росія заявили про об'єднання системи міжбанківських комунікацій і грошових переказів для подолання проблем у зв'язку з відключенням банків обох цих держав від системи SWIFT. Це має допомогти збільшити торговельні та фінансові операції між Іраном та рф. Іранським банкам більше не потрібна система SWIFT для взаємодії з російськими банками, для цієї мети можуть використовуватися інші фінансові інструменти: відкриття акредитивів, гарантій та перекази. ЦБ рф відмовився коментувати угоду між Іраном та рф, проте за інформацією озвученою офіційними представниками ЦБ Ірану, близько 700 російських банків і 106 іноземних банків із 13 різних країн будуть підключені до цієї системи[195].

Незважаючи на незначні й несистемні досягнення щодо стабілізації економіки, уряду рф стає дедалі складніше фінансувати війну в Україні через

---

[192] Павлиш О. РФ у січні вперше продала золото із фонду добробуту для покриття дефіциту бюджету. // Економічна правда. – 2023, 7 лютого. – URL: https://bit.ly/3EiIjFW.

[193] Инфляция вырастила индекс. // Комерсантъ. – 2023, 16 января. – URL: https://bit.ly/3k1dvTn.

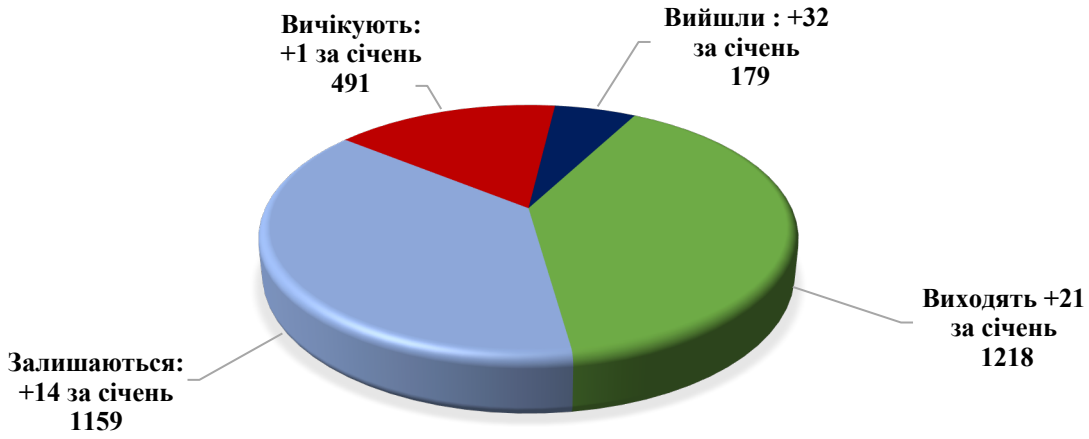
[194] Тільки 9% іноземних компаній вийшли з російського ринку за рік війни в Україні – Подоляк. // Слово і Діло. Аналітичний портал. – 2023, 11 лютого. – URL: https://bit.ly/3xvIkCv.

[195] Топчий О. Іран і Росія об'єднали банківські системи через відключення від SWIFT. // Уніан. – 2023, 30 січня. – URL: https://bit.ly/3YYeimx.

скорочення всіх видів доходу федерального бюджету. Збільшення видатків та зниження доходів призведуть до суттєвого зростання дефіциту федерального бюджету – до 6,5% у 2023 році. Санкції проти ЦБ рф росії можуть вплинути на стабільність рубля, оскільки рф буде важко одночасно розв'язати проблеми монетарної й фінансової стабільності.

Станом на кінець січня було ідентифіковано близько 3 047 (+39 за січень 2023р.) компаній, організацій та їх брендів з 88 країн та 56 галузей і їх позицію щодо роботи на ринку рф, близько 40% з них публічні. Для приблизно 1 400 публічних компаній ідентифіковано їх операційний бізнес в рф (наявність контрольної частки в юридичній особі) та оновлено дані за 2021 рік, що дало змогу підрахувати вартість інвестованого в рф капіталу (близько 173,7 млрд дол. США), локальну виручку (на загальну суму 296,4 млрд дол. США), локальні активи (на загальну суму 285,7 млрд дол. США), а також персонал (близько 1,39 млн осіб) і сплачені податки (близько 24,4 млрд дол. США).

Графік 3. Кількість іноземних компаній, що працюють/працювали на території рф[196]

Таблиця 2. Інформаційні дані, для ~1400 (+100 за січень 2023р) публічних компаній, що працюють/працювали на території рф

Статус компанії	Кількість персоналу, осіб	Дохід, млрд доларів США	Капітал, млрд доларів США	Активи, млрд доларів США
Вийшли	307 580	42,09	34,40	37,07
Виходять	454 916	83,68	35,23	54,14
Вичікують	327 492	95,48	70,23	120,25
Залишаються	303 488	75,15	33,86	74,28

[196] 38-й випуск щотижневого дайджесту про вплив виходу іноземних компаній на економіку РФ. // Kyiv School of Economics. – 2023, 30 січня. – URL: https://bit.ly/3lKfN9I.

1 650 іноземних компаній продовжують свою діяльність в росії. На базі зібраної з офіційних реєстрів інформації відомо про 179 компаній, які завершили вихід з росії. 1 218 компаній вживають заходи для виходу з росії чи заявили про такий намір. Серед західних компаній, які залишилися в росії, найбільшу частку складають німецькі – 19,5%, американські – 12,4%, японські – 7%.

Ринок енергоносіїв. *Природний газ.* Через падіння експорту, виторг "Газпрому" у січні 2023 року від продажу газу за кордон склав близько 3,4 млрд дол, тоді як за січень 2022 року було експортовано газу вартістю 6,3 млрд дол.

В січні "Газпром" знову скоротив прокачування газу через українську газотранспортну систему. Так, станом на 26 січня, заявлений "Газпромом" обсяг газу склав 24,2 млн куб. м., а його постачання здійснювалося лише через газовимірювальну станцію (ГВС) "Суджа". Україною було відхилено заявки щодо постачання газу через ГВС "Збереження", оскільки держава не контролювала її.

Також, у січні 2023 року знизилося і постачання газу до ЄС "Турецьким потоком". Згідно з даними Європейської мережі операторів газотранспортних систем (ENTSOG), у грудні 2022 р. експорт становив 1,26 млрд куб. м, а за 29 днів січня – 787,8 млн куб. м[197].

За даними "Молдовагаз", Молдова в січні 2023 року скоротила споживання російського газу до 96,1 млн куб. м, що на 48% менше порівняно з січнем 2022 року, а у порівнянні з груднем 2022 року споживання газу з росії скоротилося на 5,6%[198].

Прагнучи компенсувати зменшення доходів від експорту природного газу, росія намагалась збільшити обсяг експорту трубопроводами до Туреччини та КНР. Але потенційні контракти виявились не настільки ж вигідними, як контракти із Західною Європою. "Газпром" та Китай не розкривають погоджену ціну на газ. За оцінкою старшого аналітика з нафти і газу "BCS Global Markets" Рональда Сміта, ціна газу, що експортується до Китаю, в 2022 році склала в середньому 270 дол за 1000 куб. м. Це набагато нижче, ніж ціна на природній газ в Європі. Прогнозна ціна на природній газ в Європі становить 700 дол за 1 000 куб. м[199].

Нафта. Після впровадження 5 грудня 2022 року санкцій на російську нафту, ціна на неї знизилася з 47 дол у грудні до 42 дол за барель у січні. За розрахунками міністерства фінансів рф, якщо ціна на нафту у 2023 році буде зберігатися на рівні 50 дол, а видобуток складатиме 10 млн барелів на добу, економіка рф не дорахується 2,1 трлн руб нафтогазових доходів[200]. Враховуючи, що середня ціна на нафту Urals за період із 15 грудня 2022 року до 14 січня 2023 року становила 46,82 дол за барель, для росії реалізується негативний сценарій щодо її нафтогазових доходів[201].

---

[197] "Газпром" в январе сократил транзит через Украину до исторического минимума. // Ведомости. – 2023, 31 января. – URL: https://bit.ly/3Ek6ELr.

[198] Почти вдвое сократила потребление газа из РФ Молдавия в январе 2023 года. // Нефть Капитал. – 2023, 14 февраля. – URL: https://bit.ly/3YJLFKg.

[199] Доходы "Газпрома" от экспорта газа могут упасть вдвое в 2023 году. // УкрРудПром. – 2023, 15 февраля. – URL: https://bit.ly/3lPFc20.

[200] Ціна на нафту на російських біржах впала до 42 доларів за барель. // Економічна правда. – 2023, 9 січня. – URL: https://bit.ly/3IexrKg.

[201] О средней цене на нефть и экспортной пошлине. // Минфин россии. – 2023, 16 января. – URL: https://bit.ly/3KdRk6Z.

Внаслідок дії санкцій, російська нафтова компанія “Лукойл” почала процес продажу нафтопереробного заводу “ISAB” в Італії (забезпечував 20% потреби Італії у нафтопродуктах) групі “G.O.I. ENERGY”. Оскільки завод використовував для роботи виключно російську нафту, після введення ембарго поставки зупинились. Угоду планується закрити до кінця березня цього року[202].

Незважаючи на ведення рф війни проти України, Китай продовжував закупівлю російської нафти та допомагав з її транспортуванням в інші країни. Так, чотири китайських супертанкери доставляли російську нафту марки Urals в Китай, оскільки на рф були накладені обмеження щодо використання західних вантажних послуг і страхування[203].

Крім того, рф протягом січня 2023 року реалізовула сценарій щодо часткового обходу санкцій та зменшення вартості логістичних витрат. У зв’язку з підняттям цін на фрахт суден для транспортування російської нафти, окремі компанії перевантажували російську нафту з танкера на танкер у морі. За грудень 2022 року – січень 2023 року в такий спосіб було експортовано 19 млн барелів нафти[204].

Оборонно-промисловий комплекс. На початку 2023 року російське командування мало намір передати на передову новітні бойові танки Т-14 “Армата”. Проте незадовільний стан техніки через незавершені випробування та наявність тільки дослідних зразків не дозволили реалізувати ці плани[205]. Наразі, до 2024 року передбачається поставити до лав зс рф 40 танків Т-14 “Армата”.

Через брак військової техніки, ОПК рф вимушений модернізувати радянську техніку 70-х років. Модернізацію бронетехніки здійснював “103-й бронетанковий ремонтний завод”. На заводі проводилась модернізація Т-62, Т-62М та Т-62МВ, які були зняті із зберігання та брали активну участь у війні з Україною. Планувалось, що бензиновий двигун буде замінено на дизельний, встановлено стабілізований триканальний панорамний командирський приціл, а також додаткове бронювання: дно посилене додатковим бронелистом для покращення протимінного захисту, а борти отримали комплект навісної броні з 6 мм сталевих листів. За попереднім виробничим планом, завод протягом 3 років має відремонтувати та модернізувати 800 танків, задля чого заплановано перейти на режим роботи у 3 зміни[206]. Проте, як виявилось, російська військова промисловість зіштовхнулась із нестачею кваліфікованих кадрів і комплектуючих. За підрахунками російських “експертів”, через відтік кадрів, в результаті призову або втечі від мобілізації за кордон, у 2023 році рф не дорахується щонайменше 50 тис. кваліфікованих робітників[207].

---

[202] “Лукойл” продає найбільший НПЗ в Італії. // Економічна правда. – 2023, 9 січня. – URL: https://bit.ly/3xAXhU1.

[203] Verma. N. Aizhu C. Exclusive: Russian oil shipped to Asia in Chinese supertankers amid ship shortage. // Reuters. – 2023, 16 January. – URL: https://reut.rs/3lPcLRt.

[204] Bloomberg: росія обходить західні нафтові санкції, навантажуючи нафту просто в морі. // Mind.ua. – 2022, 26 грудня. – URL: https://bit.ly/3XEz9uk.

[205] Схоже, вже й самі рашисти вважають свій Т-14 “Армата” мотлохом і вплутали “верхи” в комічну ситуацію. // Defense Express. – 2023, 25 січня. – URL: https://bit.ly/3xAXN4p.

[206] Рашисти мріють про “Армату”, а по факту хваляться модернізованими “хрущовськими гробами” і БРДМ-2. // Defense Express. – 2023, 18 січня. – URL: https://bit.ly/3lHRRDY.

[207] На росії не залишилося кваліфікованого персоналу для виготовлення зброї. // Армія Inform. – 2023, 22 січня. – URL: https://bit.ly/3IBj1Wg.

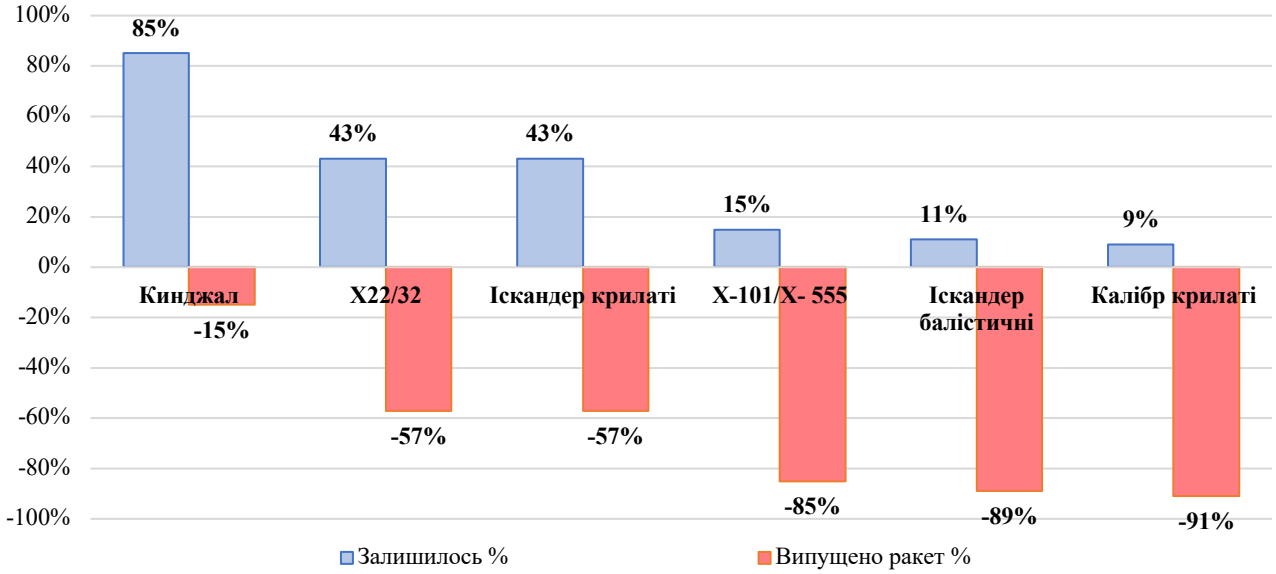
Проблеми з комплектуючими для бронетехніки зс рф підтверджуються відсутністю на танках Т-80БВМ танкових прицілів “Сосна-У”, які були створені завдяки закупівлі телевізійних матриць від французької компанії “Thales”[208].

Нестача комплектуючих негативно вплинула і на стан військово-морських сил рф. Так, в січні 2023 року стало відомо, що єдиний авіаносний крейсер рф “Адмирал Кузнецов” та важкий атомний ракетний крейсер проекту 1144 “Адмирал Нахимов” виведені з ладу. “Адмирал Кузнецов” перебуває в незадовільному стані й не може йти власном ходом, а через критичний стан корпусу його неможливо перемістити буксирами[209]. На крейсері “Адмирал Нахимов”, який знаходиться на ремонті, з бортового обладнання в робочому стані перебуває лише система навігації. Не пройшов випробування і не був запущений ядерний реактор, а застарілий захист графітових стержнів взагалі проржавів[210].

Російська компанія “Съемка с воздуха” почала постачання до армії рф БпЛА “Бинокль”. БпЛА випускається з денною чи тепловізійною камерою, а також може застосовуватись для скидання гранат. БпЛА майже повністю складається із готових закордонних деталей, що ставить під сумнів масовість виробництва даної моделі[211].

Протягом січня 2023 року продовжувались масовані атаки на енергетичну інфраструктуру України. Відповідно до даних Головного управління розвідки України, які озвучив заступник начальника Вадим Скібіцький, запаси ракет в росії продовжують зменшуватись[212].

Графік 4. Залишки ракет у рф станом на кінець січня 2023 року

[208] У РФ закінчились танкові приціли “Сосна-У”: почали встановлювати призначені для модернізованих Т-62. // Defense Express. – 2023, 24 січня. – URL: https://bit.ly/3XLUiCB.

[209] Штраф у півтора мільярда за “Адмирала Кузнецова” або як у рф шукають “крайнього” за ще одну “Москву”. // Defense Express. – 2023, 9 січня. – URL: https://bit.ly/3Z2StCj.

[210] “Адмирал Кузнецов” та атомний крейсер рашистів без “Нептуна” пішли вслід за “Москвою”. // Defense Express. – 2023, 7 січня. – URL: https://bit.ly/3YGnlch.

[211] У РФ похизувались постачанням до війська зібраних з готових комплектів дронів "Бинокль” з камерою від американського Flir. // Defense Express. – 2023, 3 січня. – URL: https://bit.ly/3xymA9e.

[212] У Росії залишилось менше 19% ракет від загальної кількості: інфографіка. // ZN.ua. – 2023, 27 січня. – URL: https://bit.ly/3kbFvUf.

Реагуючи на необхідність поповнення особового складу, 30 січня 2023 року міністерство оборони рф опублікувало наказ про обов'язкове забезпечення, так званих "добровольчих формувань" (під цим терміном маються на увазі ПВК – приватні військові компанії) матеріально-технічними засобами, а саме військовою технікою, зброєю, продовольством тощо. Це є свідченням готовності російської влади у будь-який спосіб нарощувати кількість особового складу для продовження війни в Україні. Попри те, що на території рф згідно конституції заборонені приватні військові кампанії та інші недержавні військові формування, міністерство оборони рф намагається легітимізувати їх через підміну понять[213].

Вплив санкцій на економіку рф. Світовим лідером за кількістю накладених на країну міжнародних санкцій залишається росія. Санкційний тиск на рф посилювався і з початком 2023 року. Так, у зв'язку із виходом з ринку росії міжнародних компаній, що виготовляють та обслуговують літаки, в рф зберігався дефіцит запчастин для обслуговування авіатранспорту, що в свою чергу призвело до 7 аварій за участю авіаційного транспорту з початку січня 2023 року (довідково: за весь 2022 рік – 130 аварій)[214].

Крім нестачі комплектуючих для авіатранспорту, в рф спостерігався дефіцит деталей для автотранспорту. Страхові компанії росії майже припинили ремонтувати авто за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності ("ОСЦПВ"). Через дефіцит запчастин та тривалий строк їх поставки сервісні центри не могли виконати вимоги щодо термінів та якості ремонту по "ОСЦПВ", а грошових коштів, що виплачують страхові для повноцінного ремонту не вистачало[215].

Золотовидобувна промисловість рф, друга у світі після китайської, також зіштовхнулася з проблемами через міжнародні санкції. Щороку в росії видобували близько 300 т золота, однак на внутрішньому ринку продавалось лише 50 т[216].

Внаслідок санкцій та через логістичні проблеми в січні 2023 року в росії існував дефіцит картриджів для друкувальних пристроїв. Проблеми з постачанням виникли ще наприкінці 2022 року, з продажу зникла частина товарів провідних американських та японських виробників. Замовити їх можна було лише в онлайн-магазинах, але термін доставки зазначався від трьох тижнів[217].

Найкращім свідченням дій санкцій є данні щодо виїзду росіян за межі рф. Так, за 2022 рік 153 тис. росіян отримали посвідку на проживання в Туреччині. Громадяни росії стали лідерами за кількістю виданих дозволів, більшість з яких це туристичний ВНЖ, що діє протягом 1-го року[218].

---

[213] Майер А. Минобороны взяло на себя обеспечение добровольцев. // Ведомости. – 2023, 30 января. – URL: https://bit.ly/417OUwM.

[214] Літаки російських авіакомпаній зазнають масових поломок. // Економічна правда. – 2023, 10 січня. – URL: https://bit.ly/3kbFOyn.

[215] Алексеевских А. "Известия": страховщики практически перестали ремонтировать машины по ОСАГО. // Газета.ru – 2023, 16 января. – URL: https://bit.ly/3ScN75C.

[216] Китай і росія скуповують золото. Що це означає? // Економічна правда. – 2023, 17 січня. – URL: https://bit.ly/3XGccXu.

[217] Почему возник дефицит картриджей для печатающих устройств? // ИА SakhaNews. – 2023, 19 января. – URL: https://bit.ly/3KepyqY.

[218] Масові відмови. В Туреччині росіянам обмежують посвідки на проживання: деталі. // РБК – Україна. – 2023, 23 січня. – URL: https://bit.ly/3S6Kdzb.

Економічна ситуація в Україні

Загальна економічна ситуація. Протягом січня 2023 року продовжувались масовані ракетні удари по енергетичній інфраструктурі України, внаслідок чого у низці регіонів нашої держави застосовувались аварійні відключення, що мало негативний вплив на економіку України. Найскладнішою протягом січня 2023 року була ситуація в Київській, Одеській та Вінницькій областях. Становище ускладнювалась тим, що у зв'язку з похолоданням в Україні продовжувало зростати споживання електроенергії.

В рамках заходів задля нормалізації енергопостачання, з 1 січня 2023 року Україна почала імпортувати електроенергію з ЄС. 95% всього імпорту електроенергії з ЄС протягом січня здійснила компанія "Д. Трейдінг". Пропускна спроможність дозволяла імпортувати приблизно 500 млн кВт-год на місяць, що дорівнює споживанню 2 млн домогосподарств протягом місяця. Завдяки імпорту електроенергії, вдалося зменшити дефіцит в енергосистемі України і тим самим підтримати економіку та населення[219].

Для диверсифікації імпорту електроенергії, державний енерготрейдер "Енергетична компанія Україна" підписав із турецькою компанією Karpowership меморандум про взаєморозуміння і співробітництво у сфері електропостачання та використання плавучих електростанцій. Метою проекту щодо постачання електроенергії з використанням плавучих електростанцій є подолання дефіциту електроенергії в Україні[220].

Інфляція в січні 2023 року зменшилась на 0,6% та склала 26%. За січень ціни зросли на 0,8%, що є позитивною динамікою та дозволяє сподіватись на зменшення показника інфляції і в подальшому протягом 2023 року.

На споживчому ринку, у січні 2023 року спостерігалося коливання цін на деякі групи товарів та послуг в порівнянні до попереднього місяця, а саме: продукти харчування +1,4%, побутова техніка +0,7%, алкоголь та тютюнові вироби +0,8%, ресторани та готелі +1,6%, охорона здоров'я +1,2%, відпочинок та культура +0,4%, зв'язок +1%, освіта +1,1%, послуги ЖКГ +0,1%, транспорт −0,1%, одяг та взуття −5,1%. У разі відсутності нових потужних викликів, від яких не гарантована наша держава під час широкомастабної агресії, загальна динаміка внутрішніх цін на початок 2023 року залишатиметься в руслі помірного зростання.

Важливо констатувати той факт, що в січні 2023 року, вперше під час повномасштабного вторгнення росії в Україну НБУ не використовував друк грошей.

У січні 2023 року НБУ продав валюти на 3,08 млрд дол. Незважаючи на суттєву інтервенцію НБУ, золотовалютні резерви України збільшились на 1,43 млрд дол завдяки міжнародній допомозі, що надійшла у валюті. Золотовалютні резерви України станом на 31 січня 2023 року становили 29,92 млрд дол[221].

---

[219] Павлиш О. Компанія Ахметова почала імпорт електроенергії з Європи. // Економічна правда. – 2023, 25 січня. – URL: https://bit.ly/3KdtjNw.

[220] Павлиш О. Турецька Karpowership допоможе Україні з електропостачанням від енергокораблів. // Економічна правда. – 2023, 26 січня. – URL: https://bit.ly/3S69E3Z.

[221] Динаміка міжнародних резервів. // НБУ. – 2023, 1 лютого. – URL: https://bit.ly/3EcPAak.

Державний бюджет України. За даними Державної казначейської служби, у січні 2023 року до загального фонду державного бюджету надійшло 104,4 млрд грн.

Основні надходження були отримані за рахунок: податку на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів – 24,4 млрд грн; податку на додану вартість із вироблених в Україні товарів – 11,8 млрд грн (зібрано 31,1 млрд грн, відшкодовано – 19,3 млрд грн); податку на доходи фізичних осіб та військового збору – 11,3 млрд грн; рентної плати за користування надрами – 5,6 млрд грн; акцизного податку – 5,3 млрд грн; ввізного та вивізного мита – 2,0 млрд грн; податку на прибуток підприємств – 1,2 млрд грн.

Надходження ЄСВ до Пенсійного фонду та фондів соціального страхування у січні 2023 року становило 32,4 млрд грн.

Касові видатки державного бюджету України у січні 2023 року становили 193,7 млрд грн. Державний бюджет було виконано з дефіцитом у сумі 72,3 млрд грн. Від розміщення ОВДП на фінансування державного бюджету було залучено 41,4 млрд грн, у тому числі в іноземній валюті 2,6 млрд грн. (40,2 млн дол та 29,4 млн євро).

Із зовнішніх джерел фінансування, загалом було залучено 155,3 млрд грн. Ця цифра включає 3 млрд євро надходжень коштів ЄС макрофінансової допомоги відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння між Україною та ЄС від 16 січня 2023 року. При цьому, платежі з погашення державного боргу за січень 2023 року склали 12,8 млрд грн (98,2% плану), платежі з обслуговування – 0,6 млрд грн (27,2% плану)[222].

Міжнародна торгівля. Експорт. Імпорт. Загалом, за 11 місяців війни Україна відправила в інші країни 44,4 млн т агропродукції, у тоум числі пшениці – 9,9 млн т, кукурудзи – 18,2 млн т.

В січні 2023 року Україна експортувала 5,5 млн т зернових, олійних культур та продуктів їх переробки. В той же час, спостерігалося зменшення обсягів експорту української агропродукції (кукурудзи на 700 тис. т менше – 2,6 млн т, а пшениці – на 250 тис. т – 1,3 млн т та інш.)[223].

У січні 2023 року українські металургійні підприємства працювали з низьким рівнем завантаження потужностей. На роботу підприємств негативно впливали постійні ракетні обстріли енергетичної інфраструктури, що спричиняло проблеми з енергозабезпеченням промисловості. Слід зазначити, що після початку широкомасштабної російської агресії в Україну єдиним ринком збуту української металургійної продукції були європейські держави. При цьому здійснювати вантажні перевезення залізницею було досить складно та дорого. Витрати металургів на доставку прокату замовникам зросли щонайменше в 2 рази, а попит на продукцію впав через несприятливу кон'юнктуру ринку.

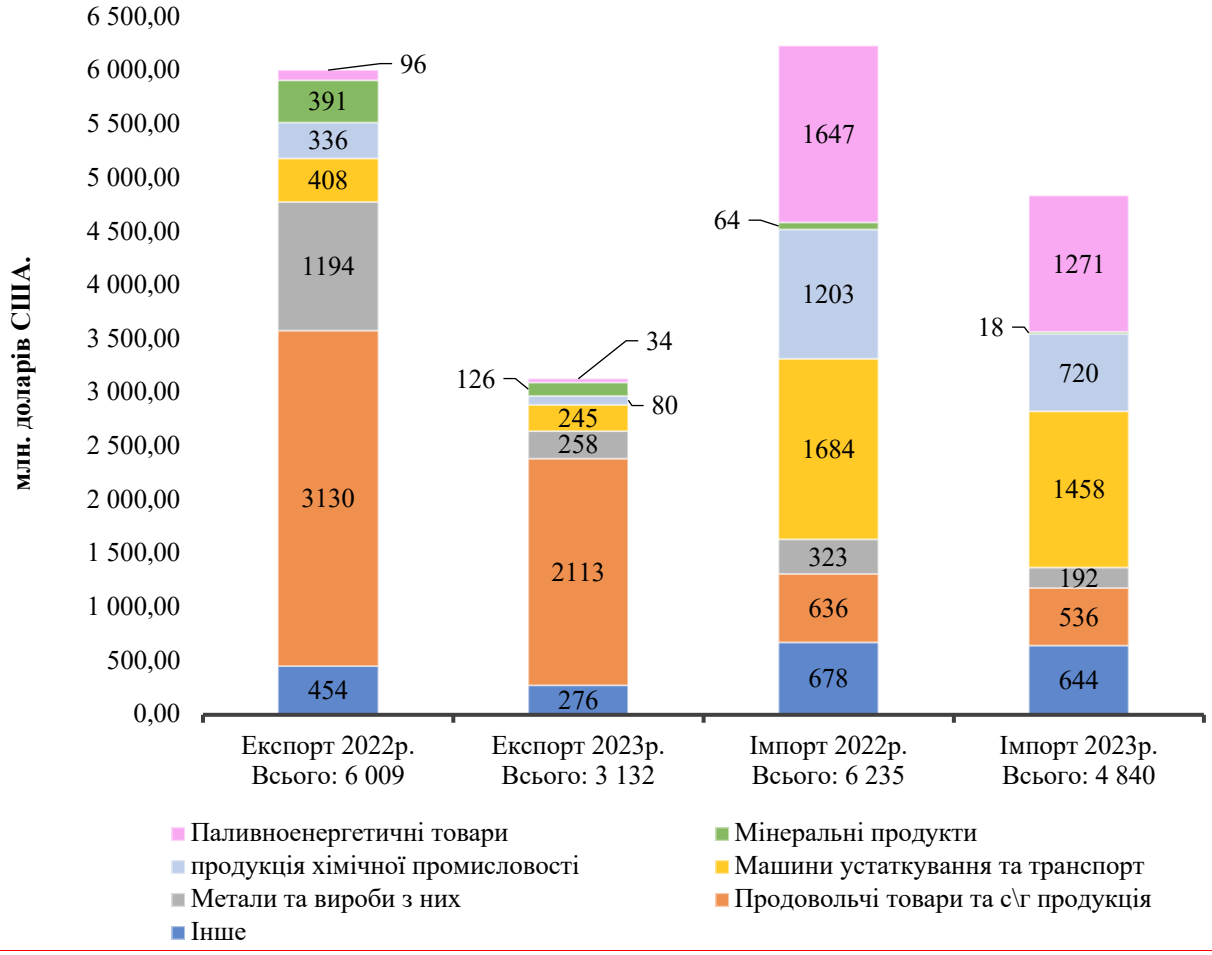
---

[222] У січні до загального фонду державного бюджету надійшло 104,4 млрд гривень. // Мінфін України. – 2023, 2 лютого. – URL: https://bit.ly/3xpP05a.

[223] Названі результати блокування рф "зернової угоди": експорт впав на 1,3 млн т. // Latifundist. Головний сайт про агробізнес. – 2023, 6 лютого. – URL: https://bit.ly/3k6pgaX.

Під час бойових дій були знищені два найбільших металургійних підприємства України – “Азовсталь” та “ММК ім. Ілліча” в Маріуполі.

Графік 5. Порівняння експорту-імпорту України за січень 2022–2023рр.

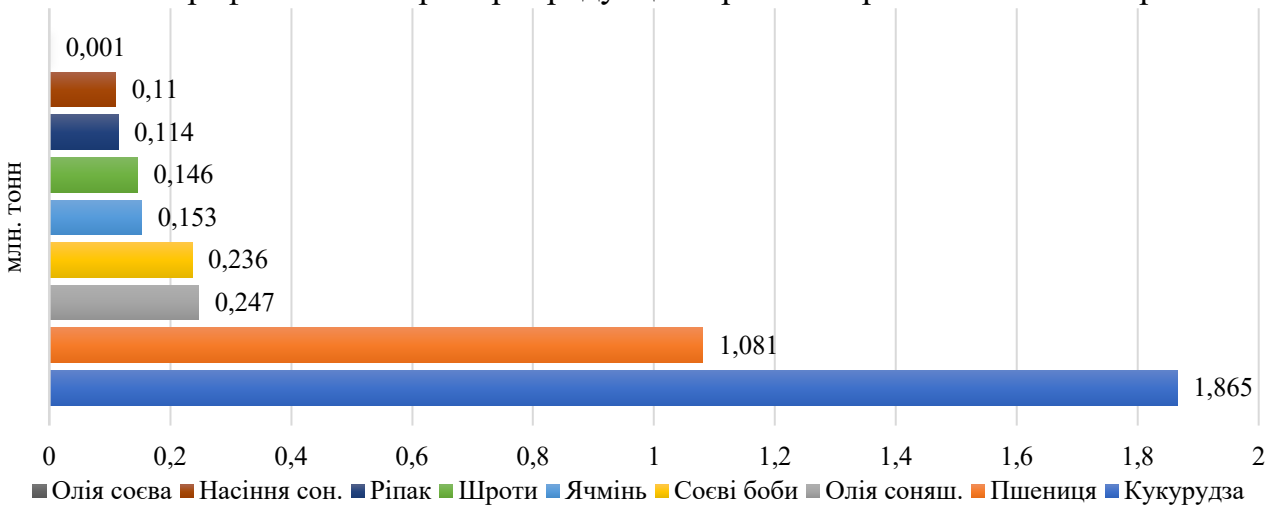
Всі вищеперераховані фактори негативно вплинули на виробництво металургійної продукції та обсяги експорту. Виробництво прокату у січні 2023 року зменшилось на 84,6% в порівнянні з аналогічним періодом 2022 року – до 257 тис. т, виплавка чавуну зменшилася на 84,6% – до 240 тис. т. Виробництво сталі у зазначений період становило 284 тис. т, що на 84,7% менше ніж у січні 2022 року[224].

Зернова угода. Обсяги відвантаження агропродукції у січні 2023 року зменшились у зв’язку з міжсезонням у аграрному секторі, що є об’єктивним чинником, який впливав на поставки. Значна кількість агропродукції, що була запланована для поставки на експорт, була вивезена з України не в повному обсязі через інші штучні та суб’єктивні чинники.

У січні 2023 року в рамках “зернової ініціативи” було відвантажено лише 3 млн т агропродукції. Через блокування росіянами “зернової ініціативи”, шляхом штучного уповільнення інспекції, експорт української агропродукції через порти знизився за січень на 1,3 млн т.

[224] Металургійні підприємства України скоротили виробництво прокату на 84% у січні 2023 року. // Центр транспортних стратегій. – 2023, 13 лютого. – URL: https://bit.ly/3E926rq.

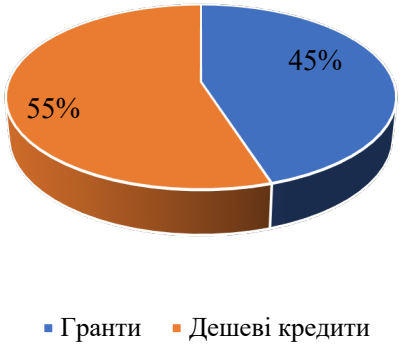
Графік 6. Експорт агропродукції портами України січень 2023 р.

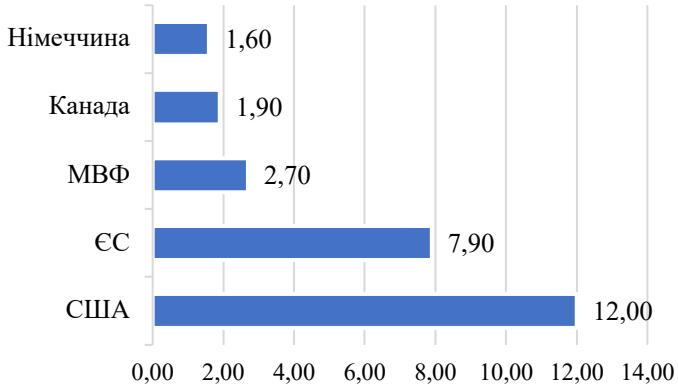
Загальна картина експорту за січень у відсотках виглядає наступним чином: 47,36% посідає кукурудза, 24,23% – пшениця, 6,33% – соняшникова олія, соєві боби – 6,29%, 5,38% – шрот, насіння соняшника – 3,46%, ріпак – 3,39%, ячмінь – 3,08%, соєва олія – 0,49%[225].

Допомога міжнародних партнерів. Підбиваючи підсумки року, Прем'єр-міністр України, Денис Шмигаль, відзначив адаптованість нашої економіки до умов воєнного часу та її готовність до нових викликів у 2023 році. У 2022 році уряду вдалось зберегли керованість економічними та фінансовими процесами. Глава уряду також відзначив і допомогу наших міжнародних партнерів, що склала 31,2 млрд дол, з яких 45% припадають на гранти[226].

Графік 7. Структура міжнародної допомоги у 2022 році

Графік 8. Найбільші міжнародні донори України у 2022 році (млрд дол. США)

За 2022 рік український уряд отримав 14,04 млрд доларів США грантів та 17,16 млрд доларів дешевих кредитів, а середньомісячне фінансування бюджету України міжнародними партнерами складало близько 3 млрд доларів США.

[225] Перун В. За січень Україна експортувала 5,5 млн тонн агропродукції. // LB. Дорослий погляд на світ. – 2023, 4 лютого. – URL: https://bit.ly/3I6Nb1X

[226] Пилипів І. Українська економіка адаптувалася до умов воєнного часу та готова до нових викликів – Шмигаль. // Економічна правда. – 2023, 1 січня. – URL: https://bit.ly/3Yzpzdu

Найбільшими фінансовими донорами України у 2022 році були: США – 12 млрд дол, ЄС – 7,9 млрд дол.

Крім того, Державний бюджет України наповнювався за рахунок внутрішніх ресурсів. НБУ "надрукував" упродовж року 400 млрд грн; завдяки військовим облігаціям вдалось отримати ще 250,7 млрд грн[227].

З метою стабілізації економіки України, Україна та ЄС 16 січня 2023 року підписали меморандум щодо надання нашій державі 18 млрд євро макрофінансової допомоги у 2023 році.

18 січня 2023 року Україна отримала від ЄС перший транш у розмірі 3 млрд євро, що вкрай позитивно вплинуло на стабілізацію бюджетних видатків та золотовалютних резервів[228].

З метою відновлення та реконструкції України у рамках фінансового "Рамштайну", 26 січня розпочала роботу Міжвідомча донорська координаційна платформа. Перше засідання Координаційної платформи донорів було проведене в режимі відеоконференції. На ньому були присутні представники України, ЄС, країн G7, а також фінансових установ, таких як ЄІБ, ЄБРР, МВФ та Світовий банк[229].

Основні напрями роботи Міжвідомчої донорської координаційної платформи: 1). короткострокова і довгострокова підтримка України; 2). міжнародне фінансування; 3). координація реформ та розвиток приватного сектору в Україні.

Зі свого боку, українська сторона визначила основні нагальні питання, які потребують першочергового вирішення. Зокрема, це прогнозований фінансовий потік для підтримки державного бюджету, а також планування й забезпечення старту програми відновлення. Пріоритетними визначено чотири напрями: 1). енергетика, розмінування, реконструкція будівель, реконструкція інфраструктури (мости, дороги, лікарні, школи); 2). перетворення російських активів на джерелом коштів для України; 3). підтримка приватного сектору – страхування ризиків, публічно-приватне партнерство; 4). фінансова підтримка малого та середнього бізнесу.

В рамках раніше узгодженої *гуманітарної допомоги* Україні з боку міжнародних партнерів, протягом січня 2023 року наша держава отримала фінансову допомогу й обладнання для подолання негативних наслідків російських ракетних ударів по енергетичній інфраструктурі нашої держави.

Зокрема, США надали фінансову допомогу в розмірі 125 млн дол на придбання електричних компонентів та інші необхідні матеріали[230]. Об'єднані Арабські Емірати надали Україні партію генераторів кількістю 1300 штук[231].

---

[227] Підіб'ємо підсумки, як фінансувався наш Бюджет з початку повномасштабної війни? З 24 лютого -31 грудня 2022. // Телеграм канал Железный нардеп. – 2023, 1 січня. – URL: https://bit.ly/40Uloul.

[228] Матяш Т. Україна та ЄС підписали меморандум про виділення 18 млрд євро допомоги. // LB. Дорослий погляд на світ. – 2023, 16 січня. – URL: https://bit.ly/3Iv7SpV.

[229] Жарикова А. "Фінансовий Рамштайн": донори України створили координаційну платформу та провели першу зустріч. // Економічна правда. – 2023, 26 січня. – URL: https://bit.ly/3I7nG0m.

[230] США виділяють $125 млн на ремонт енергосистеми України. // Економічна правда. – 2023, 18 січня. – URL: https://bit.ly/3KePgvs.

[231] Албул С. ОАЕ надали Україні другу партію з 1300 генераторів. // LB. Дорослий погляд на світ. – 2023, 6 січня. – URL: https://bit.ly/3S6abTb.

Великобританія передала у м. Миколаїв 280 генераторів. Протягом січня 2023 року до України надходили генератори з Польщі, Грузії та інших країн[232].

Міжнародне визнання протягом січня 2023 року здобувала українська технологічна програма електронного врядування "Дія". Так, Естонія переймала українські технології та досвід цифровізації державних послуг, розробивши застосунок "mRiik" на базі української "Дії". США підтримали намір повторити успіх української програми в інших зацікавлених країнах. Зокрема, за словами глави Агентства США з міжнародного розвитку USAID Саманти Пауєр, Сполучені Штати можуть взяти українську програму "Дія" за основу для "документів у смартфоні". В рамках покращення кібербезпеки та з метою надання допомоги щодо розширення сервісів застосунку "Дія" під час війни, Агентством США з міжнародного розвитку USAID було виділено 8,5 млн дол Міністерству цифрової трансформації України[233].

Оборонні витрати. Стан вітчизняного ОПК. Державний концерн "Укроборонпром" налагодив серійне виробництво 82 мм мінометних мін за кордоном, на підприємстві однієї з держав-членів НАТО. Удосконалена Укроборонпромом міна є у рази кращою за штатну. Кількість смертоносних осколків, зафіксованих під час випробувань на щитах мішеней та на майданчику мішеневої обстановки, у 2-2,5 рази більша, ніж мала штатна міна[234].

Міністр оборони України Олексій Резніков повідомив, що вітчизняний ОПК продовжує виконувати завдання не тільки з ремонту та модернізації машин, але й розробки нових зразків. Значна кількість оборонних підприємств змінили локацію та навіть розширили виробництво. Зокрема, йдеться про серійне виробництво САУ "Богдана" 155 мм. За словами міністра оборони України проект було профінансовано ще навесні 2022 року, тож невдовзі слід очікувати на посилення української артилерії на фронті[235].

В складі ЗС України розгорнулося формування ударних рот БпЛА. Це відбувається в межах проекту "Армія дронів", схваленої головнокомандувачем Збройних Сил України генералом В. Залужним. Проект буде реалізовуватись в тісній співпраці між МО України, Генеральним штабом ЗС України та Держспецзв'язку, для чого було створено Координаційний штаб[236].

Враховуючи потреби ЗС України, МО України на 2023 рік запланувало збільшення обсягу закупівель БпЛА. З цією метою, МО України уклало 16 державних контрактів з вітчизняними виробниками БпЛА. Враховуючи потреби та запити армії України, у 2023 році на цей сегмент планується виділити близько 20 млрд грн[237].

---

[232] Лозовенко Т. Миколаїв отримав 280 генераторів від Британії. // Українська правда. – 2023, 6 січня. – URL: https://bit.ly/3S6h4Uw.

[233] Івженко Д. Естонія запускає застосунок mRiik на базі "Дії". Тестування почнуться вже у лютому. // ain. – 2023, 19 січня. – URL: https://bit.ly/3S6goPl.

[234] Укроборонпром розгорнув серійне виробництво 82 мм осколкових мін за кордоном: кількість осколків у 2-2,5 рази більша за стандарт. // Укроборонпром. – 2023, 11 січня. – URL: https://bit.ly/3lIXaCY.

[235] До ЗСУ підуть серійні українські САУ "Богдана" на новому шасі. // Defense Express. – 2023, 26 січня. – URL: https://bit.ly/3YyFEQs.

[236] В Україні формуються перші у світі ударні роти безпілотних літальних апаратів (БпЛА). // Укрінформ. – 2023, 27 січня. – URL: https://bit.ly/3I7pC98.

[237] Для ЗСУ збільшать закупівлю українських БпЛА. // Мілітарний. – 2023, 28 січня. – URL: https://bit.ly/40Yl9ON.

МО України замовило 105 розвідувальних БпЛА Vector у німецької компанії “Quantum-Systems” GmbH. Випуск безпілотників буде профінансовано урядом Німеччини. Це вже друге замовлення безпілотників у даного виробника, попередньо було замовлено 33 БпЛА[238].

Добре зарекомендував себе на полі бою новий український БпЛА Shark, розробку якого здійснило “Ukrspecsystems”. БпЛА Shark довів свою ефективність проти ворожих систем РЕБ[239].

Висновки

У січні 2023 року світова економіка, незважаючи на незначне економічне пожвавлення на початку року, продовжувала перебувати в рецесії.

Більшість світових держав значно скоротили споживання російських енергоносіїв, а деякі взагалі відмовились від їхнього імпорту й розпочали розбудову власної інфраструктури для зберігання газу та диверсифікації його поставок. Унаслідок цього, було налагоджено нові ланцюги постачання та визначено нових постачальників енергоресурсів. Європейськими державами вживались заходи щодо посилення енергетичної безпеки.

Рецесія світової економіки та низький глобальний попит на готову продукцію призвели до зниження прибутків більшості технологічних компаній. В той же час, між технологічно розвиненими державами спостерігалась конкуренція в сфері інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій. До основних тенденцій у галузі високотехнологічного виробництва можна віднести поступове переміщення виробничих потужностей західних корпорацій з території КНР.

Світова економіка продовжувала перебувати під впливом захворюваності на Covid-19 в Китаї. Водночас, у січні 2023 року в економічному розвитку провідних держав спостерігалися зменшення рівня інфляції та уповільнення інфляційних процесів. Завдяки частковому подоланню енергетичної й продовольчої кризи, поступово спостерігалися тенденції щодо відновлення світової економіки.

Рф продовжувала використовувати настання зимових холодів як зброю проти мирного населення України, завдаючи постійні ракетні удари по енергосистемі нашої держави.

У січні 2023 року міжнародні партнери посилювали санкції проти держави-агресора. Продовжувалися арешти й передача російських активів на користь України. Значний негативний вплив на економіку рф мали санкції, введені на експорт таких викопних ресурсів, як нафта та газ. Зокрема, через падіння експорту, виторг “Газпрому” у січні 2023 року від продажу газу за кордон склав близько 3,4 млрд дол, тоді як за січень 2022 року було експортовано газу на 6,3 млрд дол.

Федеральний бюджет рф у січні 2023 року було виконано з дефіцитом у 1,76 трлн руб (близько 25 млрд дол), при цьому нафтогазові доходи становили 426 млрд руб (більше 6 млрд дол), знизившись у порівнянні до січня 2022 року на 46%.

---

[238] Міноборони України замовило 105 БпЛА Vector в Німеччині. // Мілітарний. – 2023, 29 січня. – URL: https://bit.ly/3xoir7P.

[239] Як працює новітній український БпЛА Shark прямо над Донецьком і чому це дійсно круто (відео). // Defense Express. – 2023, 14 січня. – URL: https://bit.ly/3K9AGFp.

Натомість видатки федерального бюджету рф зросли на 59% через війну в Україні. Початок 2023 року розпочався з активного використання ФНД, що свідчить про початок системної економічної кризи в рф.

У січні 2023 року, незважаючи на колосальні втрати людських життів та виробничого потенціалу України, чисельні ракетні удари ворога по інфраструктурі нашої держави, українська економіка продовжувала функціонувати як цілісна система. Інфляція в січні 2023 року зменшилась на 0,6% і склала 26%, а ціни зросли на 0,8%. Ця позитивна динаміка дозволяє сподіватись на зменшення показника інфляції в поточному році.

Завдяки міжнародній підтримці та рішенням українського уряду, економіка держави адаптувалась до умов воєнного часу. Україна зберігала ініціативу й динаміку у співпраці з міжнародними фінансовими інституціями. Забезпечено стабільність функціонування української банківської системи, що стало запорукою збереження фінансової стійкості й розширення кредитування, як вагомих чинників успішного відновлення економіки. Україна зберегла за собою місце впливового гравця по експорту сільськогосподарської продукції.

В січні 2023 року українська економіка продовжувала працювати у воєнних умовах. Українському уряду вдалося утримати під контролем економічну ситуацію в державі. Завдяки міжнародній фінансовій допомозі було забезпечено своєчасне фінансування всіх державних видатків. Водночас, високий рівень ризиків та невизначеності, пов’язаних з війною, продовжував ускладнювати реалізацію державної економічної політики.

1.3. ВОЄННО-СТРАТЕГІЧНА ОБСТАНОВКА

Воєнно-стратегічна обстановка протягом січня 2023 року залишалася напруженою, але контрольованою.

Обстановка навколо України

У другій половині 2022 року Україна на багатьох міжнародних майданчиках, зокрема саміті G7, презентувала власну формулу миру[240]. Однак рф не виявила жодного бажання вести перемовини про закінчення війни та виведення своїх військ з України. Воєнно-політичне керівництво рф, незважаючи на поразки на фронті, продемонструвало намір продовжувати військову агресію проти України.

Північноатлантичний Альянс продовжував вважати російську агресію одним із найбільших викликів європейській архітектурі безпеки. Про це 8 січня 2023 року на конференції з безпеки у Швеції заявив генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг: “Ситуація з безпекою в Європі змінилася остаточно. Режим у москві хоче іншу Європу. Він хоче контролювати сусідні країни, а демократію і свободу розглядає як загрозу… Тому навіть якщо ця війна закінчиться, проблеми в наших відносинах із росією залишаться.”[241].

18–19 січня 2023 року в Брюсселі (Бельгія) відбулося засідання Військового комітету НАТО, у складі начальників Генеральних штабів держав-членів Альянсу. Голова Військового комітету НАТО адмірал Роб Бауер наголосив на погіршенні безпекового середовища у світі, викликаного війною рф проти України. Начальники

генеральних штабів вислухали українського військового представника генерал-майора Сергія Салкуцана, який від імені начальника Генерального штабу ЗС України ознайомив їх з розвитком оперативної обстановки в Україні. Військовий комітет високо оцінив протидію ЗС України російській агресії[242].

Водночас, держави-члени НАТО продовжували приділяти особливу увагу зміцненню регіональної безпеки на східних кордонах Альянсу. Так, на полігоні Смардан (Румунія) бойова група НАТО в Румунії провела навчання, під час якого було покращено навички з виконання бойових завдань в рамках операції колективної оборони НАТО[243]. На авіабазі поблизу Бухареста (Румунія) було розміщено літаки AWACS, здатні суттєво розширити спроможності Альянсу щодо спостереження за військовою активністю рф в регіоні. Крім того, було розширено мережу центрів підготовки військових авіаційних фахівців в рамках проекту “Flight Training Europe”. Окрім вже наявних об’єктів

---

[240] Зеленський розповів про “формулу миру” на зустрічі G7 // Suspilne. – 2022, 11 жовтня. – URL: http://surl.li/eysyf.
[241] Виступ Генеральний секретар НАТО на конференції з безпеки Folk och Försvar у Селені, Швеція / NATO.int. – 2023, 8 січня. – URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_210454.htm.
[242] Військове керівництво НАТО звертається до нової ери колективної оборони / NATO.int. – 2023, 19 січня. – URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_210707.htm?selectedLocale=en.
[243] У Румунії французька бойова група проводить навчання // Apnews.com. – 2023, 25 січня. – URL: http://surl.li/erofr.

відповідного призначення у Чехії та Італії, створено нові центри у Греції, Угорщині та Північній Македонії. Ця багатонаціональна ініціатива спрямована на адаптацію навчання пілотів до загальноєвропейських стандартів[244].

Загальна обстановка в Україні

Російські війська упродовж січня 2023 року продовжували стратегічну наступальну операцію, зосереджуючи основні зусилля на Бахмутському, Лиманському, Авдіївському і Новопавлівському напрямках (Донецька область). На Куп'янському, Запорізькому та Херсонському напрямках – вели оборонні дії.

Головними цілями противника були:

утримання ТОТ;

вихід на адміністративні кордони Луганської й Донецької обл. з можливістю подальшої окупації територій України;

руйнування критичної інфраструктури України нанесенням ракетних ударів;

формування резервів для наступальних дій.

Станом на початок січня 2023 року, в складі об'єднаного угруповання військ зс рф з урахуванням оперативного резерву були задіяні: понад 40 бригад (омсбр, отбр, одшбр, обрмп, обрбо, ВБ), понад 50 полків (мсп, дшп, пдп, тп), до 20 полків мобілізаційного резерву, до 40 полків територіальних військ (мсп, тп), до 75 батальйонів ТерВ (омсб, сб, мсб, тб) та понад 30 загонів ПВК. Особового складу – до 260 тис., танків – до 1200, ББМ – понад 2500, артилерії – понад 1500, РСЗВ – до 650, ОТРК – 40. Для виконання бойових завдань залучалися до 100 штурмових загонів (груп), які формувалися у кожній загальновійськовій бригаді (омсбр, обрбо, ВБ), бригадах ПДВ, МП, берегових військ флотів.

Внаслідок відсутності суттєвих успіхів російських військ на фронті, керівництво рф вдалося до чергових кадрових рішень. 11 січня 2023 року міністр оборони рф сергій шойгу призначив командувачем об'єднаного угрупування військ в Україні начальника генерального штабу зс рф генерала армії валерія герасимова, якого прийнято вважати одним з ідеологів так званої "гібридної війни" проти України. У валерія герасимова з'явилося три заступники – головнокомандувач ПКС зс рф генерал армії сергій суровікін (командував об'єднаним угрупуванням військ в Україні з жовтня 2022 року), головнокомандувач сухопутних військ зс рф олег салюков та заступник начальника генерального штабу зс рф генерал-полковник олексій кім.

Підвищення рівня керівництва "спецоперацією" очевидним чином пов'язане із розділенням стратегічних та збільшенням кількості оперативних завдань, а також необхідністю організації більш тісної взаємодії видів і родів військ. Крім того, призначення герасимова на нову посаду виглядало як демонстрація прихильності путіна до "перевірених" кадрів з-поміж керівництва зс рф[245].

---

[244] NATO Flight Training Europe отримує три нових навчальних містечка // NATO.int. – 2023, 31 січня. – URL: http://surl.li/erogi.

[245] Герасимов замість Суровікіна. Що означає зміна керівництва угруповання військ РФ проти України // BBC. – 2023, 11 січня. – URL: https://www.bbc.com/ukrainian/news-64239756.

Угруповання Сил оборони України, з метою відбиття збройної агресії рф, позбавлення противника наступального потенціалу та відновлення контролю над ТОТ, продовжувало вести:

оборонну операцію у межах Східної та Південно-Західної ОЗ;

стабілізаційні дії у межах Північно-Західної ОЗ силами ОСУВ "Північ".

У січні 2023 року для недопущення просування противника вглиб території України та оперативного реагування на загострення обстановки на окремих ділянках фронту, здійснювалося перегрупування сил і засобів. Водночас, формувалися резерви для майбутніх наступальних дій. На східному фронті тривали запеклі та інтенсивні бої, особливо в районі Бахмута та Кремінної, де ЗС України та зс рф демонстрували різні стратегічні й тактичні підходи до ведення війни.

Противник приділяв основну увагу захопленню Бахмуту і Соледару – населених пунктів, які мали для ЗС України обмежене стратегічне значення. При цьому, навіть незначні тактичні успіхи своїх військ російська пропаганда зображувала як стратегічні "перемоги".

На хід бойових дій суттєво вплинула затримка надходження в Україну окремих видів західного ОВТ, передусім танків і боєприпасів. Крім того, темп наступальних дій сповільнився внаслідок погодних умов, викликаних аномально теплою зимою. Сподівання, що тривалі сильні морози зроблять проїзними ґрунтові дороги та пересічену місцевість для важкої броньованої техніки, не виправдалися. Відтак, Генеральному штабу ЗС України довелося корегувати плани наступальної операції та застосування резервів, перш за все у Східній ОЗ. Майже по всій лінії фронту, підрозділи Сил оборони України вели позиційну оборону, здійснюючи інтенсивні артилерійські обстріли передових позицій і тилового району противника, а також окремі наступальні (штурмові) дії з метою покращення тактичного положення на окремих напрямках.

Вкрай важливу роль у здійсненні стратегічного управління Силами оборони України у період широкомасштабної агресії рф відігравали рішення Ставки Верховного Головнокомандувача ЗС України[246]. У січні 2023 року Президент України Володимир Зеленський провів вісім засідань надзвичайного органу найвищого військового керівництва (3, 5, 9, 12, 16, 19, 26, 29 січня). Головна увага під час засідань приділялася оперативній обстановці у Східній ОЗ – на Донеччині та Луганщині, особливо в районі Бахмуту, Соледару, Кремінної та Сватового та забезпеченню військ всім необхідним[247].

[246] Указ Президента України №72/2022 // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2022, 24 лютого. – URL : https://www.president.gov.ua/documents/722022-41421.

[247] Ключове завдання нашої держави та наших партнерів // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/4y7ub3ak.

Основними доповідачами були Головнокомандувач ЗС України, керівник ГУР МО України та командувачі військ оперативних напрямків. Крім того, на засіданнях детально відстежувався стан забезпечення Сил оборони України озброєнням, боєприпасами та БпЛА, а також результати інтеграції у вітчизняну систему оборони зразків ОВТ, отриманих від держав-партнерів.[248] Серед інших питань, на порядку денному були – реалізація Закону України "Про основи національного спротиву"[249] та спільного проекту "Армія дронів"[250], ліквідація наслідків ракетної атаки рф і протидія майбутнім загрозам[251], стан грошового забезпечення військовослужбовців Сил оборони України[252], вдосконалення системи підготовки командирів тактичної ланки[253] та навчання українських військових за кордоном[254].

Часткова обстановка *(положення, завдання, угруповання військ (сил) сторін на напрямках, способи ведення, напрями зосередження зусиль, результати воєнних дій)*

У Східній операційній зоні:

Протягом січня 2023 року Східна ОЗ залишалася основним районом ведення бойових дій. **Противник** угрупованням військ (підрозділи зі складу з'єднань і частин 8, 58 А ПдВО; 1 ТА, 6, 20 А ЗхВО; 2, 41 А, 90 тд ЦВО; 5, 29, 35, 68 АК, ТОФ СхВО; ПДВ; ПФ, БФ; 3 АК; а також частини 1, 2 АК та ТрВ) вів активні бойові дії, зосереджуючи основні зусилля на перехопленні стратегічної ініціативи та виході на адміністративний кордон Донецької та Луганської областей.

Головними завданнями сил противника залишались:

оволодіння Бахмутом і Соледаром;

утримання вогневої переваги по всій лінії фронту;

дезорганізація систем управління військами і зброєю, ППО, розвідки та РЕБ противника;

відбиття контрударів та нанесення ударів по оперативним резервам і логістичним об'єктам.

Ворог продовжував нарощувати чисельний склад та накопичувати резерви, що дозволило активізувати наступальні дії в Донецькому і Слобожанському ОР, зокрема на Лиманському, Бахмутському, Авдіївському і Новопавлівському напрямках.

Заступниця постійного представника України при міжнародних організаціях у Відні Наталія Костенко під час засідання Форуму з безпекового співробітництва

---

[248] Завдяки стійкості наших воїнів у Соледарі ми виграли для України додатковий час і сили // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 9 січня. – URL: https://tinyurl.com/34mczfus.

[249] Закон України "Про основи національного спротиву" // Ips.ligazakon. – 2023, 15 січня. – URL: http://surl.li/ewsvu.

[250] Президент провів засідання Ставки Верховного Головнокомандувача ЗС України // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 5 січня. – URL: https://tinyurl.com/4xae52ms.

[251] Президент провів засідання Ставки Верховного Головнокомандувача ЗС України // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 26 січня. – URL: http://surl.li/ewtid.

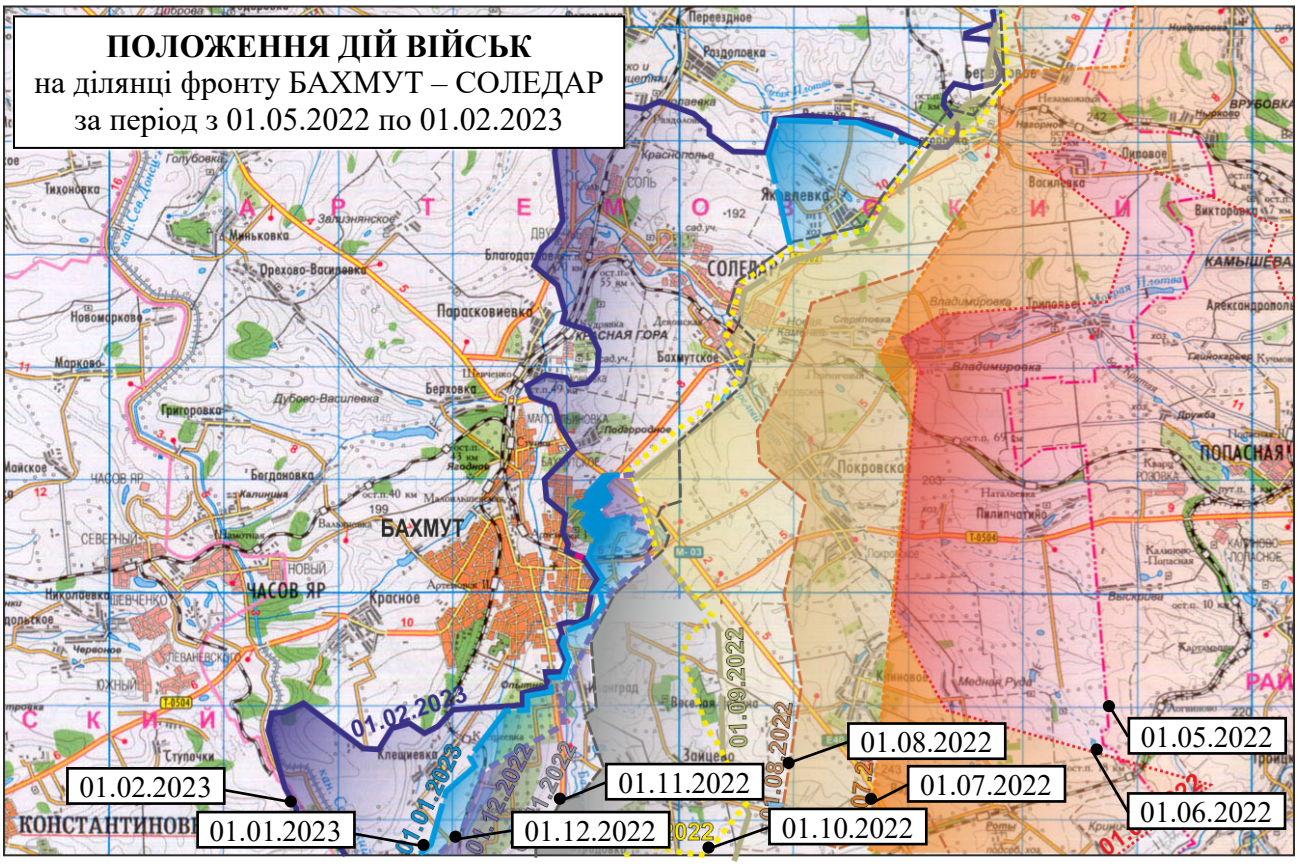
[252] Президент провів засідання Ставки Верховного Головнокомандувача ЗС України // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 3 січня. – URL: https://tinyurl.com/nhf3nkym.

[253] Президент України провів засідання Ставки Верховного Головнокомандувача ЗС України // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 16 січня. – URL: https://tinyurl.com/bdd5en7b.

[254] Президент України провів засідання Ставки Верховного Головнокомандувача // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 26 січня. – URL: https://tinyurl.com/mtz4d3zh.

ОБСЄ наголосила, що не маючи змоги перемогти ЗС України на полі бою, рф не припиняла масовані ракетні удари проти цивільного населення. Загрузнувши в районі Бахмута, Авдіївки, Новопавлівки та Лимана, зс рф здійснювали обстріл мирних населених пунктів з використанням усіх наявних видів озброєння – ракет, снарядів та некерованих боєприпасів. Жорстокість і невибірковість атак залишалися характерною рисою російської військової тактики: “Численні населені пункти в Україні були просто зрівняні з землею, а сотні міст і сіл змінені до невпізнання через постійні обстріли з боку російських військ”[255].

У січні 2023 року епіцентром найбільш інтенсивних бойових дій залишались Бахмут і Соледар. Цим населеним пунктам противник надавав важливого стратегічного значення, оскільки контроль над ними відкриває шлях до просування в напрямку індустріальних комплексів Донбасу – міст, що знаходяться у межах Слов’янсько-Краматорсько-Костянтинівської агломерації.

Для досягнення поставлених завдань, російське командування кидало в бій велику кількість різнорідних підрозділів, в тому числі й таких, що не мали належної підготовки і підтримки. Завдяки активному застосуванню підрозділів ПВК “Вагнер”, противнику вдалося дещо покращити тактичне положення своїх військ на цій ділянці фронту.

На Авдіївському напрямку майже всі спроби противника вирівняти лінію фронту зазнавали невдачі. Авдіївка (Донецька обл.), перебуваючи у напівоточенні, продовжувала залишатися під контролем підрозділів Сил оборони України.

[255] У боях за Соледар росія втратила більше, ніж у двох чеченських війнах – Україна в ОБСЄ // Ukrinform. – 2023, 2 березня. – URL: https://tinyurl.com/3xmfaawk.

Завдяки цьому, українська артилерія утримувавала під своїм вогневим контролем значну ділянку місцевості, включно з передмістями Донецька. Не спромігшись прорвати позиції підрозділів Сил оборони України лобовими атаками, противник перейшов до наступальних дій на півночі (район Красногорівки) та півдні (район Опитного). Російське командування таким чином прагнуло перерізати логістичні шляхи угруповання ЗС України та досягнути оточення Авдіївки.

Спроби прорвати оборону підрозділів Сил оборони України на Куп'янському напрямку принесли противнику лише незначні тактичні успіхи і здобуття кількох населених пунктів. Одночасно ворог не припиняв нищити критичну та цивільну інфраструктуру прифронтових територій, завдаючи ракетних ударів та здійснюючи артилерійські і мінометні обстріли. Для підтримки штурмових груп застосовувалася артилерія, штурмова авіація, аеророзвідка та різноманітні засоби РЕБ.

Сили оборони України протягом січня 2023 року у Східній ОЗ виконували завдання у складі ОСУВ "Хортиця", до якого входили ОУВ "Харків", ОТУ "Лиман", ОТУ "Соледар" та ОТУ "Донецьк". Головні зусилля зосереджувалися на утриманні визначених рубежів та створені умов до переходу у наступ.

Основними завданнями підрозділів Сил оборони України в Східній ОЗ були:

стримування наступу противника на ділянці фронту Бахмут – Соледар та недопущення виходу на адміністративні кордони Донецької і Луганської обл.;

здійснення оборонної операції на Куп'янському напрямку;

відбиття повітряних нападів зс рф.

Після чисельних спроб прорвати українську оборону в районі Бахмута, противник вирішив відновити наступальні дії в напрямку Соледар, з метою охоплення Бахмуту з півночі. Відстань між зазначеними містами автомобільним шляхом Т0513 становить 18 км. Крім того, існує інша автодорога М03, сполученням Соледар – Слов'янськ. Саме на захоплення цих двох автомагістралей, які забезпечували логістику українського угруповання, противник спрямував свої основні зусилля. З оперативної точки, зору контроль над Соледаром не надавав противнику суттєвих переваг, але створив би умови для виходу на оперативний простір з подальшим розвитком успіху в напрямку Бахмута.

25 січня 2023 року, враховуючи переважаючі сили противника, у т.ч. перевагу ворога в авіації, ракетних військ та артилерії, підрозділи Сил оборони України здійснили організований відхід з Соледару. Втрати противника у боях за Соледар дорівнюють до втрат двох чеченських кампаній[256]. Тривала оборона цього населеного пункту дала змогу українським військам виснажити ворога й підготувати нові оборонні рубежі.

[256] Збройні конфлікти за участю росії з 1991 року до повномасштабного вторгнення в Україну // Центр протидії дезінформації при РНБО України. – 2022, 6 серпня. – URL: https://cpd.gov.ua/main/czpd_analizuye-6.

Після захоплення Соледара підрозділи ПВК “Вагнер” були перекинуті в район Бахмуту, де продовжували діяти спільно із підрозділами повітряно-десантних військ зі складу 106-ї повітряно-десантної дивізії зс рф та іншими формуваннями.

Стосовно того, як змінилася ситуація на Бахмутському напрямку після відходу ЗС України із Соледара, речник Східного угруповання ЗС України Сергій Череватий зазначив: “Сказати, що тактика ворога суттєво змінилася, не можна – це тактика постійних атак, постійного накочування тактичними невеликим групами на наші позиції, перед тим ретельно обробляючи їх вогнем артилерії, реактивних систем залпового вогню і авіації, коли є можливість… Подібну тактику російські війська також застосовують під Авдіївкою, Вугледаром і Лиманом… Ми не можемо собі дозволити таку розкіш, яку дозволяє наш ворог, просто кидати бійців на вбивство. Намагаємося маневрувати, бити вогнем, застосовувати тактику малих груп, щоб максимально виснажити ворога.

На Куп’янському напрямку обидві протиборчі сторони періодично намагалися контратакувати, але жодна не досягла значних успіхів. Кремінна, з якої відкривався шлях до Сєвєродонецько-Лисичанської агломерації, залишилася під контролем противника. Спроби підрозділів Сил оборони України прорвати оборону противника на вказаному напрямку не мали успіху. Просуванню українських військ перешкоджало здійснене ворогом щільне мінування району бойових дій, а також інженерне обладнання противником фортифікаційних споруд. Поповнивши мобілізованими особовий склад розташованих у цьому районі військових частин зс рф, противник намагався здійснювати контрнаступальні дії на вказаному напрямку, але суттєвих успіхів не мав.

В Південно-Західній операційній зоні **противник** угрупованням військ (підрозділи зі складу з’єднань і частин 8, 49, 58 А, 22 АК, БВ КФ, ЧФ ПдВО, 35 А СхВО, 41 А ЦВО, ПДВ, ПФ, 3 АК, а також 1 АК та ТрВ) вів бойові дії по рубежу Покровське, Стара Збур’ївка, Олешки, вздовж р. Дніпро, Василівка, Лугове, Щербаки, Нестерянка, Новоданилівка, Новопокровка, Мирне, Дорожнянка, Марфопіль, Малинівка, Вишневе, Новодарівка, Рівнопіль, Нескучне.

З метою утримання ТОТ Миколаївської, Херсонської і Запорізької обл. ворог виконував наступні завдання:

недопущення просування ЗС України на лівий берег р. Дніпро та виходу на адміністративний кордон з ТОТ АРК (утримання “сухопутного коридору”);

забезпечення контролю над акваторіями Азовського та північно-східної частини Чорного морів;

формування резерву для наступу на Запорізькому напрямку;

здійснення стійкого логістичного забезпечення угруповання військ.

З метою стримування наступу ЗС України на лівобережній Херсонщині та Запоріжжі, війська противника продовжили накопичувати резерви та посилювати лінію оборони, вибудовану вздовж р. Дніпро та у напрямку Мелітополя, а також в північній частині тимчасово окупованого Кримського півострова. Щоб уникнути вогневого ураження, противник відвів більшу частину своїх військ вглиб

лівобережної частини Херсонської області. Безпосередньо на узбережжі Дніпра, островах Дніпровсько-Бузького лиману та Кінбурнській косі (Миколаївська обл.) залишилися окремі підрозділи, основним завданням яких було не допустити висадки українського десанту та ведення туобуючого вогню по позиціях Сил оборони України і прифронтових населених пунктах. Особливо цинічно і системно ворог обстрілював критичну та цивільну інфраструктуру міста Херсон, зокрема лікарні, ринки і житлові будинки. Загалом інтенсивність ворожих обстрілів на Херсонському напрямку суттєво зросла. У такий спосіб ворог намагався сіяти паніку та чинити психологічний тиск на цивільне населення.

Лінія бойового зіткнення у Запорізькій області за останні місяці суттєвих змін не зазнала. На початку січня 2023 року на цій ділянці фронту переважали позиційні бої та дії окремих штурмових і диверсійно-розвідувальних груп противника, які намагалися за підтримки повітряної розвідки виявляти слабкі місця в українській обороні.

Про підготовку противником стійкої оборони на окремих напрямках бойових дій, вказувало формування значних резервів (до 10 БТГр) з одночасним зміцненням оборонних рубежів на ТОТ, особливо між Оріховим та Василівкою (Запорізька обл.). Але командування військ рф все ж таки наважилося проводити наступальні дії на напрямку Оріхове та Гуляйполе (Запорізька обл.), де ЗС України мали добре підготовлену лінію оборони. Внаслідок цього, дії російських військ носили локальний характер й не принесли противнику суттєвих просувань.

Російська пропаганда шляхом активного поширення в інформаційному просторі відомостей про нібито серйозні успіхи зс рф в районі Оріхова та Вугледара намагалася створити враження, що російська наступальна операція йде за планом[257]. Метою наступу противника мав стати вихід до Покровська (Донецька обл.) – важливого логістичного і транспортного вузла, який знаходився за 65 км від лінії фронту. А захоплення Гуляйполя, розташованого на перетині Запорізької, Дніпропетровської і Донецької обл., відкрило б перспективи для наступу на Запоріжжя та Дніпро.

В цілому, дії російських військ у Південно-Західній ОР виглядали як підготовка до оборони з можливістю переходу в наступ. Передусім, противник намагався зняти загрозу прориву українських передових підрозділів у напрямку Мелітополя, а також перемістити на небезпечну відстань позиції далекобійних засобів ураження ЗС України, які обстрілювали “сухопутний коридор” між тимчасово окупованим Донбасом і Кримом, особливо на ділянці Бердянськ – Мелітополь. В зоні дії реактивних артилерійських систем HIMARS на той час вже знаходилися такі великі логістичні центри противника, як Мелітополь і Токмак (віддаленість від лінії фронту – 80 км та 35 км відповідно).

Активність чф рф в акваторії Чорного моря залишалася низькою. Протягом січня 2023 року російське командування щодоби тримало на бойовому чергуванні

[257] Останнє зведення розвідки Міноборони щодо ситуації в Україні – 27 січня 2023 р. // Ministry of Defence. – 2023, 27 січня. – URL: https://twitter.com/DefenceHQ/status/1618859295851921409.

по 10-15 кораблів, в тому числі до трьох носіїв крилатих ракет “Калибр” (загальний залп – до 20 ракет). В Азовському морі морські комунікації контролювали 1-2 кораблі. Крім того, у Середземному морі перебувало 10 кораблів ВМС рф, з них – 5 ракетоносів (загальний зал – 72 ракети). Через високу ймовірність ураження військових кораблів з боку ЗС України, російське командування надавало пріоритет захисту своїх морських сил над проведенням наступальних (десантних, патрульних) операцій. З метою мінімізації загрози нанесення ударів безпосередньо по базі чф в Новоросійську (рф), бойові кораблі періодично виводилися у відкрите море для розосередження[258].

Водночас, рф продовжувала створювати перепони цивільному руху в Чорному морі, зокрема функціонуванню “зернового коридору”, а також порушувала Міжнародну конвенцію з охорони людського життя на морі 1974 року (SOLAS), вимикаючи системи автоматичної ідентифікації (AIS) на цивільних суднах в акваторії Азовського моря.

Сили оборони України у складі ОСУВ “Одеса” (ОУВ “Дунай”, “Дністер”) та “Херсон” (ОУВ “Кривий Ріг”, “Миколаїв”) у рамках відновлення контролю над ТОТ та акваторією Чорного моря у визначеній ОЗ проводили стабілізаційні дії. Основними завданням залишалися:

недопущення відновлення наступу зс рф у напрямку Херсону та Запоріжжя;

забезпечення контролю над правим берегом р. Дніпро та північно-західною частиною акваторії Чорного моря;

створення умов для контрнаступу Сил оборони України;

порушення логістики противника на ТОТ.

Угруповання Сил оборони України утримувало лінію фронту на визначених рубежах. Обстановка вздовж р. Дніпро відмічалася як стабільна та контрольована. Перехід ЗС України у наступ на річковій ділянці розглядався як малоймовірний, це було пов’язано з тим, що форсування великої водної перепони є доволі складною операцією, під час якої наступальне угрупування потребуватиме своєчасного надходження резервів і безперебійного постачання ОВТ. За наявності зруйнованих мостів, ненадійних переправ і недостатньої кількості авіації реалізувати це було досить складно. Крім того на ТОТ Херсонщини противник сконцентрував значне угруповання військ, у якого було вдосталь часу на доукомплектування і злагодження підрозділів та облаштування оборонних позицій.

Оскільки ані ЗС України, ані противник не мали цілковитого контролю над Кінбурнською косою та островами у гирлі р. Дніпро, ця зона залишалася “сірою” і постійно перебувала під обстрілами. Хоча війська рф мали зручний доступ із суходолу, підрозділи Сил оборони України вибивали групи противника із зайнятих ним позицій та нищили ворожі ДРГ, які намагалися контролювати острови.

З метою уточнення обстановки на ТОТ Херсонської обл., ГУР МО України (за підтримки Сил оборони України у взаємодії з Рухом опору) провело ряд вдалих

[258] Останнє зведення розвідки Міноборони щодо ситуації в Україні – 14 січня 2023 р. // Ministry of Defence. – 2023, 14 січня. – URL: https://twitter.com/https://twitter.com/DefenceHQ/status/1614151434957725701.

спецопераций у тилу противника. В ході виконання цих операцій, українські розвідники отримували дані про кількість, склад та місця дислокації підрозділів противника, а також порядок їх дій. Дії розвідувальних груп окупанти сприйняли як спробу прориву оборони на добре замінованому і фортифікаційно облаштованому лівому березі р. Дніпро, що потребувало залучення їх бойових резервів.

У Північно-Західній операційній зоні **противник** упродовж січня 2023 року демонстраційними діями регіонального угруповання військ зс рб та рф намагався утримувати у прикордонних з білоруссю районах частину Сил оборони України, і у такий спосіб не дати можливості задіяти їх на інших напрямках. Водночас, обстановка на кордоні з рб залишалася стабільною та контрольованою. Ворог продовжував підвищувати рівень підготовки частин і підрозділів на полігонах, де налічувалося до 11 тис. військовослужбовців та понад 400 од. ОВТ зс рф[259].

Систематичні вивезення російською федерацією великої кількості боєприпасів до артилерійських систем та РСЗВ, що були накопичені в рб, підкреслювали відсутність потенційної небезпеки повторного російського нападу на Україну з території білорусі та свідчили про гостру нестачу зазначених боєприпасів у зс рф.

Продовжувалося переміщення до рф підрозділів, які з жовтня 2022 року проходили бойове злагодження у білорусії.

Також у січні 2023 року продовжувались російсько-білоруські заходи підготовки, зокрема протягом 16 січня – 1 лютого на території рб було проведені льотно-тактичні навчання, під час яких використовувались практично вся аеродромна мережа і полігони ВПС та військ ППО зс рб. Під виглядом навчань, зс рф здійснили нарощування свого авіаційного угруповання на території рб. Для цього, на аеродром Мачулищі було перебазовано до 10 вертольотів типу Ми-8 та Ми-24. Також, для викриття та виснаження української системи ППО здійснювалися польоти літаків пкс зс рф ДРЛВ А-50У та МиГ-31К (носії ракет "Кинжал"), з польотами яких пов'язані масштабні повітряні тривоги в Україні[260].

На Волинському і Поліському напрямках ознак формування противником наступальних угруповань не спостерігалось. На Сіверському напрямку проводилася повітряна розвідка позицій ЗС України і тилових районів, застосовувалася артилерія і міномети для обстрілів прикордонних територій Чернігівської та Сумської обл., порівняно з попереднім місяцем їх інтенсивність зросла.

---

[259] Генштаб: На полігонах білорусі – близько 11 тисяч російських військових // UKRINFORM. – 2022, 26 грудня. – URL: https://tinyurl.com/5n8mvssa.

[260] Министерство обороны Республики Беларусь // Telegram. – 2023, 6 січня. – URL: https://t.me/modmilby/21535.

Угруповання Сил оборони України продовжувало ведення стабілізаційних дій, спрямованих на посилення захищеності державного кордону.

Основними завданнями були:

охорона та оборона ділянок ДКУ;

недопущення провокаційних дій противника;

знищення ДРГ противника.

протиповітряна оборона.

На Волинському та Поліському напрямках підрозділи ДПСУ і ЗС України забезпечували контроль та прикриття ДКУ, а також виконували завдання із стабілізації обстановки у Волинській, Рівненській, Житомирській та Київській обл.

Командувач Об'єднаних Сил ЗС України генерал-лейтенант Сергій Наєв наголосив: "На даний час обстановка з боку білорусі не несе безпосередньої загрози для України. Ми постійно перебуваємо у комунікації з іноземними партнерами. Зокрема, з партнерами зі США, Польщі тощо. Також постійно працює наша розвідка. … Спокійно – це означає професійно виконуємо покладені на нас завдання, а також поступово збільшуємо наші оборонні спроможності і займаємося заходами підвищення навченості особового складу"[261]. Зокрема, було проведено низку тактико-спеціальних навчань, в умовах максимально наближених до реальних. У заходах брали участь підрозділи ЗС України, СБ України , Нацполіції, ДСНС, НГ України, представники органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування[262].

У повітряному просторі України **авіація противника** протягом січня 2023 року не змогла здобути переваги в повітрі, але продовжувала наносити удари, як вздовж лінії фронту, так і в глибині території України. У більшості випадків польотні завдання виконувалися, не входячи в зону ураження сил і засобів ППО України. Основна причина – ефективна комплексна робота української системи ППО, оснащеної як вітчизняним озброєнням, так і наданим державами-членами НАТО.

Аналіз ракетно-авіаційних ударів по території України засвідчив зміну тактики їх нанесення. Зокрема, ворог почав застосовувати різні конфігурації пусків БпЛА, ракет старого типу, високоточних балістичних ракет та модернізованих ракет С-300. Це пов'язано перш за все з дефіцитом окремих типів боєприпасів та комплектуючих для їх виготовлення. Незважаючи на те, що російському ОПК все ще вдавалося обходити санкції щодо ввезення в рф необхідних компонентів і запчастин, робити це ставало дедалі складніше. ГУР МО України повідомляло: "Дефіцит сьогодні у росіян пов'язаний із балістичними ракетами "Искандер", наближаються до закінчення запаси "Калібрів", зменшується кількість крилатих ракет повітряного базування Х-101 та Х-555. Їх виробництво, на жаль не припиняється, воно не в таких обсягах, як потрібно ворогу, але є. Ми зараз знаходимо уламки ракет, які виготовлені в четвертому кварталі 2022 року. Значить, вони виробляються і одразу надаються у війська, щоб здійснювати обстріли наших об'єктів"[263].

---

[261] Командування Об'єднаних Сил ЗС України // Facebook. – 2023, 12 січня. – URL: https://tinyurl.com/2scd55wa.

[262] Служба безпеки України // Telegram. – 2023, 14 січня. – URL: https://t.me/SBUkr/6554.

[263] Росія почала змінювати тактику обстрілів України // УКРІНФОРМ. – 2023, 1 січня. – URL: http://surl.li/eziql.

Безпосередньо на лінії фронту ворог застосовував ударну авіацію у поєднанні з дронами-камікадзе типу “Ланцет”, Shahed (“Герань”) іранського виробництва, дефіцит яких почав відчуватися на передовій. За оцінками експертів противник використав приблизно 660 дронів-“шахедів”, а за першим контрактом передбачено 1750. Тобто ресурс ще є, але в найближчий час може виникнути і суттєва потреба враховуючи те що війська рф почали використовувати групову тактику застосування зазначених БпЛА. У такий спосіб противник намагався викривати або долати ті засоби ППО, які могли їх потенційно знищити на шляху до цілі. Запуском малої кількості безпілотників (до 10 од.) такого ефекту досягнути не вдавалося.

Для зменшення часу підльоту до цілей, противник удосконалював аеродромну інфраструктуру на ТОТ. Зокрема, після залишення аеродрому Чаплинка (Херсонська обл.), який був важливим військовим опорним пунктом і найбільшою авіабазою на лівобережжі Херсонщини, росіяни у стислі терміни відновили аеродром у Бердянську (Запорізька обл). Доцільність вибору цієї авіабази визначалася її розташуванням поза зоною досяжності українських систем HIMARS (понад 85 км від лінії фронту). За даними супутникових знімків, на летовищі перебуває до десяти вертольотів та БпЛА, облаштовані інженерно-фортифікаційні споруди та укриття[264].

Противник під час повітряних ударів поновив використання авіаційних ракет типу Х-22, які при застосуванні з великих відстаней можуть відхилятися від цілей на сотні метрів. Прикладом таких дій стало влучання у багатоповерховий будинок у Дніпрі 15 січня 2023 року. За словами командувача ПС ЗС України генерал-лейтенанта Миколи Олещука: “Жодних сумнівів, що це була саме ракета Х-22 немає. У ЗС України немає вогневих засобів, здатних збивати цей тип ракет. З початку агресії росії по території України було випущено понад 210 ракет цього типу. І жодна з них не була збита засобами ППО… Лише зенітні ракетні комплекси, які у перспективі можуть бути надані Україні, такі як Patriot PAC-3 і SAMP-T, здатні перехоплювати дані повітряні цілі”[265].

Незважаючи на складність виявлення повітряних об’єктів з малою відбиваючою поверхнею, українські військові продовжувала нищити повітряні цілі. Упродовж січня 2023 року українські військові льотчики та фахівці ППО збили понад 55% ворожих ракет (130 од.).

Враховуючи відсутність в Україні достатньої кількості та видів сучасних засобів ППО/ПРО, для захисту життя людей та об’єктів цивільної й критичної інфраструктури доводилося застосовувати весь наявний спектр засобів ураження повітряних цілей. У зв’язку з цим, порівняння вартості випущених по Україні ракет і дронів та ракет ППО, випущених у відповідь, абсолютно неспівмірне. Зрозуміло, що ракети, які використовуються – NASAMS, Iris-T, – це дорогі ракети, а підняття літака у повітря – це ресурс, паливо та ціна ракет, які випущено. Але слід зазначити,

[264] Росія почала облаштування аеродрому в Бердянську // СтратКом ЗСУ. – 2023, 11 січня. – URL: https://t.me/AFUStratCom/11628.

[265] ЗСУ не мають засобів проти ракети, якою росіяни вдарили по будинку в Дніпрі – Повітряні Сили // УКРІНФОРМ. – 2023, 15 січня. – URL: https://tinyurl.com/mrynn6yx.

що головне в цій справі – ефективність, а це врятовані життя, збережені об'єкти інфраструктури, тощо.

Загалом авіація ЗС України протягом січня 2023 року завдала 313 ударів по районах зосередження особового складу і ОВТ противника, а також 57 ударів по позиціях ЗРК. Під час роботи засобів ППО України, було знищено 10 літаків, 15 гелікоптерів, 75 крилатих ракет та 173 БПЛА різних типів[266].

Слід зазначити, що поряд із застосуванням технологічних високоточних засобів ураження особливе місце, в ході відбиття вторгнення рф, зайняли більш дешеві, прості в управління та багатофункціональні дрони. Таким чином військові оператори ефективно проводили аеророзвідку, корегували вогонь артилерії, наносили повітряні удари по окремим об'єктам і живій силі противника. Крім того, використання даних моделей не вимагало тривалої підготовки операторів.

27 січня 2023 року Головнокомандувач ЗС України генерал Валерій Залужний ухвалив рішення про створення в структурі ЗС України ударних рот БпЛА[267]. Для реалізації проекту спільно з МО України, Генеральним штабом ЗС України і Держспецзв'язком створено координаційний штаб з ключовими підрозділами який діятиме в межах проекту "Армія дронів"[268]. Було здійснено відбір командирів підрозділів, які матимуть необхідний набір засобів для виконання бойових завдань: дрони, боєприпаси, зв'язок, транспорт тощо. Особовий склад бойових рот БпЛА проходитиме відповідне навчання.

Незважаючи на прорахунки в системі підготовки резервів, перша хвиля часткової мобілізації в рф дозволила противнику майже подвоїти чисельність своїх військ в Україні. За інформацією ГУР МО України, мобілізовані громадяни рф продовжували залишатися вкрай невмотивованими і погано озброєними. Ті, хто стояв на першій лінії оборони, воювати не бажали. Багато з них намагалися себе покалічити або отримати легке поранення, щоб не повертатися на фронт. Більшість бажали після закінчення контракту якнайшвидше повернутися додому.

Для відновлення і злагодження частин та з'єднань, які зазнали значних втрат в Україні, зс рф продовжували використовувати як власну військову інфраструктуру, так й резерви рб. Ефективність цих підрозділів безпосередньо на полі бою була обмеженою. Але для російського військового керівництва пріоритетом залишалася не якість підготовки особового складу, а кількісні показники.

Саме тому, як і прогнозувалося, після 15 січня 2023 року російські ЗМІ почали активно обговорювати нову хвилю мобілізації, яка мала охопити і великі міста центральних регіонів рф. Це робилося для вивчення громадської думки та вибору

[266] Оперативна інформація ГШ ЗСУ // Урядовий портал. – 2023, 1–31 січня. – URL: https://tinyurl.com/bd4chzhs.
[267] Формуються перші у світі ударні роти БПЛА // Генеральний штаб ЗСУ. – 2023, 27 січня. – http://surl.li/faarn.
[268] Армія дронів // Facebook. – 2023, 22 січня. – https://www.facebook.com/army.of.drones/.

варіанту подальших дій. Більшість експертів розглядало можливість проведення, ще однієї, але більш спокійної хвилі мобілізації у менших обсягах – до 200 тис. осіб.

У січні 2023 року президент рф так і не оголосив воєнний стан і загальну мобілізацію. Але різко збільшився набір на строкову службу, що свідчило про задіяння прихованого механізму формування резерву зс рф. Недарма російські ЗМІ активно висвітлювали інформацію про нібито велику кількість строковиків, які бажали служити в армії. Відповідно у рамках цієї "сталої" тенденції опрацьовувалися зміни в російському законодавстві[269]. Зокрема, голова комітету держдуми рф з оборони андрій картаполов фактично озвучив рішення президента рф про збільшення вікової межі призову на військову службу з 27 до 30 років навесні 2023 року. Це дасть можливість забезпечити, оголошене наприкінці 2022 року, збільшення чисельності зс рф на 30%, і буде менш тривожним чинником, ніж чергова хвиля непопулярної "часткової" мобілізації.

Одночасно російські чиновники задіяли нові способи мотивації резервістів і розширення повноважень військкоматів. Зокрема, у січні 2023 року президент рф підписав указ, який передбачає додаткові пільги військовослужбовцям зс рф та спецназу росгвардії, як звільненим за станом здоров'я, так і родинам загиблих у бойових діях. Запроваджено перевірку осіб – власників паспорта громадянина рф, які проживають на ТОТ АРК, і які ще не брали участі у "СВО", але підлягають призову за мобілізацією у 2023 році[270], а також набір найманців до ПВК "Щит" та "Русич" – альтернатива ПВК "Вагнер"[271]. Одночасно із вербуванням найманців на території рф, керівництво цих військових формувань намагалося рекрутувати новобранців серед контингенту в'язниць на тимчасово окупованих територіях Херсонщини та Запоріжжя, а також ТОТ АРК[272].

Висновки

Протягом січня 2023 року воєнно-стратегічна обстановка навколо України залишалася контрольованою.

Стратегічні цілі зс рф залишались без змін. Значну частину мобілізаційного ресурсу противник намагався задіяти для проведення наступальних дій у Східній ОЗ. Успіхів стратегічного та оперативного рівнів російськими військами досягнуто не було. Крім того, січень 2023 року став показовим щодо кількості втрат, яких зазнала рф. Зокрема, було знищено близько 21 тис. окупантів та понад 1,3 тис. од. ОВТ.

Хід бойових дій у січні 2023 року засвідчив, що ворог втратив спроможність проводити більш ніж одну наступальну операцію стратегічного та оперативного масштабу. Бойові дії носили локальний характер, супроводжувалися мінімальним просуванням та значними втратами з боку зс рф. Противник намагався поєднувати спроби наступальних бойових дій з масованими ракетними ударами по об'єктах критичної інфраструктури України.

---

[269] Повзуча мобілізація у рф триває увесь час // UKRINFORM. – 2023, 31 січня. – https://tinyurl.com/4hjdjjvr.
[270] Оперативна інформація Генштабу ЗС України // Facebook. – 2023, 1 січня. – URL: http://surl.li/ewerj.
[271] Оперативна інформація Генштабу ЗС України // Facebook. – 2023, 12 січня. – URL: ttps://tinyurl.com/ym3p444e.
[272] Загарбники вивезли до Криму 3,5 тисячі злочинців // UKRINFORM. – 2023, 27 січня. – URL: http://surl.li/eweck.

В свою чергу, військово-політичне керівництво України не дало втягнути себе в ініційовані росією “мирні переговори” та “Різдв’яне перемир’я”, яке б дало змогу противнику виграти час та накопичити резерви і перегрупуватися. Навпаки в українському війську тривала планова підготовка резервів та накопичення ОВТ, у т.ч. яке надавали держави-партнери, для формування наступального угруповання Сил оборони України. Навчання українські військові проходили в навчальних центрах 14 держав-партнерів.

У Східній ОЗ продовжувала зберігатися найвища інтенсивність бойових дій. Російські війська намагалися завадити Силам оборони України відновити ініціативу для запланованого наступу на Донбасі, через що вимушені були зосереджувати більшу частину своїх боєздатних підрозділів у Східній ОЗ.

Активні наступальні дії противник вів на Бахмутському напрямку з метою виходу на адміністративний кордон Донецької обл. Застосування тактики штурмових груп, апробованої німецями під час Першої світової війни в районі французького міста Верден у 1916 році (“Верденська м’ясорубка”), вагомих успіхів не дало, за виключенням захоплення Соледара. При великих людських втратах, особливо серед найманців ПВК “Вагнер,” просування противника були незначними, зміна лінії фронту носила виключно тактичний характер.

В районі Вугледару противник з метою відволікання Сил оборони України від напрямку головних зусиль здійснював безуспішні спроби наступальних дій.

Для українських військ утримання великих населених пунктів на Донеччині мало стратегічне значення. Перш за все, в умовах відкритої, переважно, степової місцевості контроль над містами і транспортними вузлами впливав на стійкість оборони і логістичне забезпечення як під час підготовки до наступальних операцій, так і повсякденного функціонування угруповань військ. Оборона Бахмуту і Соледару стала прикладом стійкості та героїзму українських військових, який в свою чергу слугував вагомим аргументом доцільності подальшого постачання державами-партнерами сучасного ОВТ. ЗС України стійкою обороною і проведенням низки контрнаступальних дій виснажували противника та створювали умови для підготовки резервів у рамках стратегічної наступальної операції.

У Південно-Західній ОЗ обстановка залишалася контрольованою. Після невдалих спроб наступальних дій, ворог перейшов до позиційної оборони. З метою недопущення наступу Сил оборони України на Запорізькому напрямку противник нарощував систему оборонних позицій та формував резерви. Активність кораблів чф рф в акваторії Чорного моря залишалася низькою.

У Північно-Західній ОЗ угруповання Сил оборони України перебувало в постійній готовності для адекватної відповіді в разі можливого наступу противника з півночі. Тривала підготовка особового складу та інженерно-фортифікаційне облаштування позицій вздовж державного кордону.

Білоруські війська фактично вже рік перебували у стані перманентних навчань, тренувань і перевірок бойової готовності. Своїми демонстраційними діями регіональне угруповання військ зс рф та зс рб намагалося утримати на кордоні з рб

значну частину українських сил і засобів. Водночас ознак формування або нарощування угруповань вздовж ДКУ протягом січня 2023 року не відмічалося. Білорусь продовжувала виконувати роль навчально-тренувальної бази для зс рф.

У повітряному просторі України, ворог продовжував завдавати масованих ракетних та авіаційних ударів по мирних населених пунктах та об'єктах критичної інфраструктури.

Незважаючи на потенційну небезпеку для фронтової авіації та не маючи переваги у повітрі, противник продовжував її застосовувати у прифронтових районах, відповідно несучі втрати. Протягом січня 2023 року в небі над Україною противник втратив 10 літаків та 15 вертольотів. Цьому сприяло створення багатоешелонованої системи ППО України на основі сучасних засобів виявлення та ураження повітряних цілей, наданих в рамках західної допомоги.

Сили оборони України досить ефективно застосовували БпЛА різних типів, які виконували широкий спектр бойових завдань і були зручним засобом, проникнення в глибокий тил противника. Навіть якщо збитки, завдані дронами були незначними, вони демонстрували потенціал та можливості України.

Так звана ***часткова мобілізація*** не усунула системні проблеми в російській армії, зокрема щодо забезпечення та підготовки мобілізованих, а також злагодження підрозділів перед відправкою на фронт. Водночас прихована мобілізація переконливо свідчила про те, що влада рф готова до затяжної війни, якій вкрай необхідні значні людські ресурси. Під впливом пропаганди та поширення імперських настроїв, російське суспільство все ще вірило, що здатне перемогти, і що військові поразки в Україні – лише тимчасовий відступ. Саме на цьому трималася готовність мобілізованих громадян рф виконувати накази командування.

Попри те, що мобілізовані менш ефективні, ніж регулярні війська, за рахунок їх великої кількості російському військовому командуванню вдавалося закривати проблемні ділянки фронту. Але спроби відновлення боєздатності традиційним шляхом – набором ненавченого "гарматного м'яса", у поєднанні із виключно "патріотичними" проросійськими гаслами, не завадять Силам оборони України відвойовувати ТОТ та наближати остаточну поразку російських військ в Україні.

РОЗДІЛ 2. ХІД БОЙОВИХ ДІЙ У СІЧНІ 2023 РОКУ

2.1. ПІВНІЧНО-ЗАХІДНА ОПЕРАЦІЙНА ЗОНА

Загальна характеристика оперативної обстановки у Північно-Західній операційній зоні

У січні 2023 року оперативна обстановка у Північно-Західній операційній зоні[*] не зазнала суттєвих змін. Бойові дії на Волинському і Поліському операційних напрямках не велися. Противник здійснював заходи з поповнення угруповання військ на території республіки білорусь. На Сіверському напрямку противник продовжував утримувати окремі підрозділи в прикордонних районах Брянської та Курської областей. Ворог задіяв міномети, реактивну і ствольну артилерію для обстрілів населених пунктів у прикордонних районах Чернігівської та Сумської областей.

Упродовж січня 2023 року підрозділи Сил оборони України в Північно-Західній ОЗ виконували заходи з посилення охорони державного кордону України. Здійснювалося обладнання фортифікаційних споруд і оборонних укріплень, проводилися навчання особового складу. Крім того, визначені підрозділи продовжували вести стабілізаційні дії у прикордонних районах для забезпечення безпеки цивільного населення, брали участь у забезпеченні умов для безпечного функціонування органів державної влади, органів місцевого самоврядування та органів військового управління, здійснювали охорону й оборону об'єктів критичної інфраструктури.

Завдання сторін у Північно-Західній операційній зоні. Склад угруповань військ сторін

Аналіз оперативної обстановки свідчить, що російські війська на території рб у січні 2023 року виконували такі завдання:

проведення демонстраційних дій з метою сковування зосереджених на Волинському й Поліському операційних напрямках підрозділів Сил оборони України, а також введення в оману командування ЗС України щодо кількості військ угруповання зс рф на території рб;

поповнення особового складу підрозділів мобілізованими, здійснення навчань й підготовки військовослужбовців до ведення бойових дій;

нарощення інфраструктури своїх військових баз у білорусі;

забезпечення охорони військових баз і об'єктів військової інфраструктури збройних сил республіки білорусь, наданих в розпорядження зс рф;

Вірогідно війська противника в Брянській та Курській областях мали завдання продовжувати сковувати зосереджені на Сіверському напрямку підрозділи Сил оборони України шляхом ведення турбуючих обстрілів й демонстрацією готовності до наступальних дій.

[*] Загальну характеристику природо-географічних умов регіонів, які входять до складу Північно-Західної операційної зони див.: Воєнно-історичний опис російсько-української війни (липень 2022 року). – К., 2022. – С. 73.

Завданнями підрозділів Сил оборони України у Північно-Західній операційній зоні залишались:

утримування сил противника від вторгнення на територію України;

нарощування обладнання фортифікаційних укріплень;

посилення охорони державного кордону;

ведення стабілізаційних дій, участь у забезпеченні заходів громадської безпеки і порядку в населених пунктах.

Російські війська на території рб на початку січня 2023 року складалися з 2 гв мсд 1 ТА (Західний ВО), а також частин пкс, військ протиповітряної та протиракетної оборони, підрозділів спеціального призначення ракетних військ та артилерії рф. 16 січня Генеральний штаб ЗС України повідомив, що "противник посилив бойове авіаційне угруповання в білорусі"[273]. За оцінкою голови Державної прикордонної служби України С. Дейнеко, станом на 16 січня 2023 року на території рб перебувало близько 11 тис. військовослужбовців рф[274]. Частина цих сил розташувалася в безпосередній близькості до українсько-білоруського кордону, на території Брестської й Гомельської обл. За інформацією ДПСУ й Головного управління розвідки Міністерства оборони України, в другій половині січня 2023 року противник розпочав передислокацію 2 гв мсд до Білгородської обл. рф, натомість до білорусі було передислоковано підрозділи 6 мсд[275].

На Сіверському напрямку, в прикордонних районах Брянської та Курської обл. рф, противник зосередив окремі підрозділи зі складу 1 ТА та 20 ЗА (Західний ВО). Наприкінці січня губернатор Курської обл. рф повідомив про намір російського командування перекинути додаткові сили до кордону з Україною[276].

Загальна чисельність зс рб у січні 2023 року складала близько 60 тис. військовослужбовців.

На території Північно-Західної ОЗ зони визначені завдання виконувало Оперативно-стратегічне угруповання військ (ОСУВ) "Північ", до складу якого входили: ОУВ "Волинь", УСіЗО м. Київ, ОУВ "Чернігів", ОТУ "Суми".

Характер воєнних дій на операційних напрямках у Північно-Західній операційній зоні

У січні 2023 року ознак створення наступальних угруповань зс рф у Північно-Західній ОЗ виявлено не було. Противник нарощував чисельність своїх військ на території республіки білорусь й намагався завдати вогневого ураження підрозділам Сил оборони України на Сіверському напрямку, здійснюючи обстріли населених пунктів у прикордонних районах Чернігівської й Сумської обл. з мінометів, реактивної й ствольної артилерії.

---

[273] Оперативна інформація станом на 18.00 16.01.2023 щодо російського вторгнення / Генеральний штаб ЗСУ // Facebook. – 2023, 16 січня. – URL: https://tinyurl.com/ynem68d9.

[274] Романенко В. У білорусі 11 тисяч військових рф і 50 гелікоптерів і літаків, авіа навчань ще не було // Українська правда. – 2023, 16 січня. – URL: https://tinyurl.com/5n88hrd7.

[275] Романенко В. У білорусі 11 тисяч військових рф і 50 гелікоптерів і літаків, авіа навчань ще не було // Українська правда. – 2023, 16 січня. – URL: https://tinyurl.com/5n88hrd7; Рощіна О. Ознак наступу на Київ немає, але залишаються ракети й провокації // Українська правда. – 2023, 23 січня. – URL: https://tinyurl.com/3uaat4rc.

[276] Романенко В. Рф перекине додаткові сили до кордону з Україною – губернатор Курської області // Українська правда. – 2023, 30 січня. – URL: https://tinyurl.com/4dnfsd4z.

Війська угруповання противника на території рб продовжували комплектування особового складу мобілізованими громадянами рф та проведення навчань з бойової підготовки і злагодження підрозділів. На спільних льотно-тактичних навчаннях авіаційних підрозділів зс рб і пкс рф в другій половині січня 2023 року відпрацьовувалися: ведення повітряної розвідки, авіаційна підтримка угруповань військ, висадка тактичного повітряного десанту, доставка вантажів та евакуація поранених[277].

Оцінюючи оперативну обстановку в Північно-Західній ОЗ, командувач Об'єднаних сил ЗС України генерал-лейтенант Сергій Наєв 12 січня заявив, що на території рб противник не мав достатнього угруповання військ для повторного вторгнення в Україну з території білорусі. За його словами, "обстановка на території білорусі не носить безпосередньої загрози якихось сухопутних дій проти України"[278]. Цю оцінку підтвердив представник Головного управління розвідки Міністерства оборони України Андрій Юсов, який 21 січня повідомив, що "станом на сьогодні загрози з боку білорусі повномасштабної наземної операції, її участі на боці росії немає"[279]. 23 січня представник ГУР Міністерства оборони України генерал-майор Вадим Скібіцький заявив про відсутність на території білорусі потужного наступального угруповання зс рф[280].

У січні 2023 року підрозділи Сил оборони України у Північно-Західній ОЗ продовжували нарощування й інженерне обладнання фортифікаційних укріплень, а також зміцнення рубежів оборони вздовж державного кордону на території Волинської, Рівненської, Київської й Житомирської областей[281]. Командувач Угруповання сил і засобів оборони Києва генерал-лейтенант Олександр Павлюк 5 січня повідомив про створення ешелонованої системи оборони вздовж державного кордону України з білоруссю: "Київська область досить потужно підготувалася до можливого нового наступу: це кілька рубежів довкола Києва загальною протяжністю близько 1 000 км, де на основі фортифікаційних позицій, довгострокових оборонних споруд створено потужну систему оборони…"[282]. На визначених напрямках було створено мінні поля, завали й протитанкові рови.

Зростанню оборонних спроможностей підрозділів Сил оборони України у Північно-Західній операційній зоні сприяли навчання особового складу. Зокрема,

---

[277] Балачук І. Висадка десанту і патрулювання кордону – в білорусі нові навчання російської і білоруської авіації // Українська правда. – 2023, 16 січня. – URL: https://tinyurl.com/2wrur6zy.

[278] Кізілов Є. Наєв не бачить загрози повторного нападу з білорусі // Українська правда. – 2023, 12 січня. – URL: https://tinyurl.com/mpckcwtp.

[279] Тищенко К. ГУР: нагнітання теми загрози нападу з боку білорусі – російська ІПСО // Українська правда. – 2023, 21 січня. – URL: https://tinyurl.com/yafyunsj.

[280] Рощіна О. Ознак наступу на Київ немає, але залишаються ракети й провокації // Українська правда. – 2023, 23 січня. – URL: https://tinyurl.com/3uaat4rc.

[281] Чи готова Рівненщина відбити напад ворога з боку білорусі / Віталій Коваль (Рівненська ОДА) // Telegram. – 2023, 15 січня. – URL: https://t.me/vitalykoval8/9893;
Підрозділи 115 окремої бригади територіальної оборони продовжують нарощувати оборонні позиції на північному кордоні Житомирської області / Командування Об'єднаних Сил ЗС України // Facebook. – 2023, 18 січня. – URL: https://tinyurl.com/mryxtcrr.

[282] Мінні поля й інші пастки не дадуть ворогу піти далі білоруського кордону – командувач оборони Києва // Укрінформ. – 2023, 05 січня. – URL: https://tinyurl.com/hf982hc7.

військові навчання відбулися на території Волинської (13 січня), Рівненської (13 й 21 січня), Київської (20 січня) областей[283]. В ході навчань було вдосконалено координацію та взаємодію між підрозділами ЗС України, Національної гвардії, СБУ, ДПСУ. Відпрацьовано оборону визначених позицій, недопущення ворожого прориву, охорону державного об'єкта критичної інфраструктури, протидію повітряному десанту, а також контрдиверсійні заходи (виявлення й знищення ворожих ДРГ). "Дані тренування проведено у відповідності до планів бойової підготовки підрозділів і будуть продовжуватися й надалі задля підвищення оборонних спроможностей," – наголосив командувач Об'єднаних сил ЗС України Сергій Наєв[284].

Командувач Об'єднаних сил ЗС України генерал-лейтенант С. Наєв під час навчань підрозділів Сил оборони України у Північно-Західній ОЗ 21 січня 2023 р.[285]

У Північно-Західній ОЗ продовжувалося створення мобільних вогневих груп протиповітряної оборони. Станом на 20 січня 2023 року, в зоні відповідальності ОСУВ "Північ" діяли 19 таких груп. "Мобільні вогневі підрозділи вже захищають підступи до об'єктів критичної інфраструктури на Волині, а також стратегічні об'єкти Сумщини… – відзначив генерал-лейтенант С. Наєв. – Зокрема, ці групи виконуватимуть завдання на найнебезпечніших ділянках, звідки здійснюватиметься підліт ворожих БпЛА, крилатих ракет або авіації. Робота полягає в тому, що

[283] Див.: Парай О. Жителів однієї з громад на Волині попередили про військові навчання // Суспільне. Новини. – 2023, 13 січня. – URL: https://tinyurl.com/3e2fcz2a; 100 км боліт і місцеві солдати: військові навчання на кордоні з білоруссю не припиняються / TVRivne1 // Youtube. 2023, 13 січня. – URL: https://tinyurl.com/3dhbkrex; Марчук І. Біля кордону з білоруссю на Рівненщині Сили оборони відпрацювали знищення диверсантів // Суспільне. Новини. – 2023, 13 січня. – URL: https://tinyurl.com/mph7cpsu; Корогородський Ю. На Рівненщині провели військові навчання з охорони кордону // Lb.ua. – 2023, 21 січня. – URL: https://tinyurl.com/2p999daw; Рибальська А., Коломієць Д. "Ми готові гідно зустріти ворога". Репортаж із військових навчань на Київщині // Суспільне. Новини. – 2023, 20 січня. – URL: https://tinyurl.com/mr3bvjtw; На Київщині проведено комплекс тренувальних заходів із протидії повітряному десанту противника / Міністерство оборони України // Telegram. – 2023, 21 січня. – URL: https://tinyurl.com/29nx295w.

[284] На Київщині проведено комплекс тренувальних заходів із протидії повітряному десанту противника / Командування Об'єднаних Сил ЗС України // Facebook. – 2023, 21 січня.. – URL: https://tinyurl.com/sk58yfnc.

[285] "Протистояли десанту та знищили ДРГ". Під Києвом пройшли навчання ЗСУ // Rbc.ua. – 2023, 21 січня. – URL: https://tinyurl.com/mw46harn.

мобільний вогневий підрозділ висувається на визначене місце, відпрацьовує заданий азимут підльоту повітряної цілі й так само швидко повертається до місця дислокації"[286].

У січні 2023 року об'єкти цивільної та військової інфраструктури на території Північно-Західної операційної зони зазнали ракетних та авіаційних ударів з боку противника, а також атак ворожих БпЛА. Підрозділи ППО Сил оборони України на Київщині продемонстрували високу ефективність у відбитті ударів засобів повітряного нападу. Зокрема, коли в ніч на 1 січня противник атакував об'єкти в Києві та Київській обл. силами 32 безпілотних літальних апаратів іранського виробництва (Shahed-136), усіх їх було своєчасно виявлено і знищено[287]. Вночі 2 січня, під час чергової атаки столиці України ворожими безпілотниками, у повітряному просторі над Києвом було збито 16 повітряних цілей[288]. 26 січня засоби ППО на Київщині знищили близько 20 ракет, випущених противником з Мурманської обл. рф[289].

На Сіверському напрямку, підрозділи зс рф продовжували посилювати охорону російсько-українського кордону в межах Брянської та Курської обл. рф. Противник нарощував інженерне обладнання фортифікаційних укріплень і місць несення служби, вогневих позицій та опорних пунктів уздовж лінії державного кордону.

Протягом січня 2023 року російські війська продовжували здійснювати обстріл населених пунктів на території Сумської та Чернігівської обл. із застосуванням ракетної й ствольної артилерії, мінометів, а також БпЛА. Зокрема, на Чернігівщині вогневого ураження зазнали 19 населених пунктів, на Сумщині – 50 (в т.ч. центр міської громади Глухів, місто районного підпорядкування Ворожба, селища міського типу Велика Писарівка і Есмань). Ворожі обстріли спричинили не лише руйнування будинків та об'єктів інфраструктури, але й жертви серед цивільного населення[290].

Було зупинено спроби ворожих ДРГ проникнути на територію України. Зокрема, вранці 20 січня російська ДРГ спробувала перетнути державний кордон України на Сумщині, але була виявлена й відігнана вогнем[291].

14 січня генерал-лейтенант С. Наєв наголосив: "На даний час співвідношення підрозділів Збройних Сил України, що входять до складу наших угруповань на

---

[286] За ініціативи командувача Об'єднаних Сил Збройних Сил України генерал-лейтенанта Сергія Наєва, на північних напрямках оборони країни набирає обертів створення мобільних вогневих груп протиповітряної оборони / Командування Об'єднаних Сил ЗС України // Facebook. – 2023, 20 січня. – URL: https://tinyurl.com/mrx9u5bn.

[287] Узагальнена інформація нічної атаки на столицю / Київська міська військова адміністрація // Telegram. – 2023, 01 січня. – URL: https://t.me/VA_Kyiv/622.

[288] Київська область – працює ППО / Олексій Кулеба // Telegram. – 2023, 02 січня. – URL: https://tinyurl.com/5de6k3wt; Нічна повітряна атака на Київ / Київська міська військова адміністрація // Telegram. – 2023, 02 січня. – URL: https://t.me/VA_Kyiv/632.

[289] Лозовенко Т. КМВА: над Києвом було близько 20 ракет – усі знищені // Українська правда. – 2023, 26 січня. – URL: https://tinyurl.com/3f6u999y.

[290] Див. наприклад: Лозовенко Т. На Сумщині ракета влучила у підприємство, є поранені // Українська правда. – 2023, 31 січня. – URL: https://tinyurl.com/bd2u4b6s.

[291] Російська ДРГ знову спробувала перетнути кордон на Сумщині / Дмитро Живицький // Telegram. – 2023, 21 січня. – URL: https://t.me/Zhyvytskyy/7291.

півночі, до збройних сил російської федерації, які перебувають на території республіки білорусь, достатнє для того, щоб виконувати завдання стабілізаційної операції. На випадок збільшення загрози у нас є відповідні військові частини у резерві. Генеральним Штабом Збройних Сил України передбачено негайне їх передислокування на загрозливі напрямки"[292].

Результати

У січні 2023 року бойові дії на Волинському й Поліському напрямках не велися. Противник здійснював заходи з формування резервів військ, підготовки особового складу на полігонах рб й нарощення інфраструктури своїх військових баз на території республіки білорусь.

На Сіверському напрямку підрозділи зс рф протягом січня 2023 року продовжували обстріл населених пунктів уздовж державного кордону України. Одначе обстріли з боку противника не змогли завдати суттєвої шкоди позиціям військ Сил оборони України, чи дезорганізувати діяльність об'єктів критичної інфраструктури та органів державного управління у регіоні.

У січні 2023 року основні напрямки можливого вторгнення у Північно-Західній операційній зоні були прикриті Силами оборони України, які посилили охорону державного кордону України, здійснювали спостереження за пересуванням військ противника на прилеглих до державного кордону України територіях на визначену глибину, не допустили дестабілізації обстановки й наростили оборонні спроможності на визначених напрямках.

Висновки

Відсутність ознак формування наступального угруповання зс рф на території білорусі, а також Брянської й Курської обл. рф, свідчила про відмову противника від ведення наступальних дій у Північно-Західній операційній зоні в січні 2023 року. Ймовірно, це було викликано передусім нестачею у зс рф живої сили й військової техніки, здатних виконувати бойові завдання на Волинському, Поліському й Сіверському операційних напрямках.

Стійкість оборони підрозділів Сил оборони України у Північно-Західній операційній зоні покращилася внаслідок вдосконалення фортифікаційних укріплень. Зростання оборонних спроможностей Сил оборони України на визначених напрямках стало вагомим чинником стримування рб від вступу в війну рф проти України в січні 2023 року.

[292] Командувач Об'єднаних Сил Збройних Сил України генерал-лейтенант Сергій Наєв про застосування у разі потреби внутрішніх резервів / Командування Об'єднаних Сил ЗС України // Facebook. – 2023, 14 січня.. – URL: https://tinyurl.com/4w4fyj3j.

2.2. СХІДНА ОПЕРАЦІЙНА ЗОНА

Загальна характеристика оперативної обстановки у Східній ОЗ

У січні 2023 року Східна операційна зона* продовжувала залишатися районом воєнних дій високої інтенсивності. Протягом місяця противник зосереджував основні зусилля на встановленні повного контролю над територією Донецької обл., а також на утриманні захоплених районів Луганської, Донецької та Харківської обл. Противник нарощував об'єднане угруповання військ на території України. Лише за перші десять днів січня його чисельність зросла з 230 до 250 тис. осіб[293]. Сили оборони України, відбиваючи наступальні дії зс рф, одночасно вели локальні наступальні дії на північно-східній ділянці фронту Східної ОЗ (Куп'янський і Лиманський операційні напрямки) з метою покращення власного тактичного становища. Протяжність лінії фронту, на якій велися бойові дії в Східній ОЗ, станом на 1 січня 2023 року складала близько 340 км. При цьому вона поділялася на три ділянки: північну (від українсько-російського державного кордону в Харківській області до Кремінної, 135 км), центральну (від Кремінної до Новоселівки, 100 км) і південно-східну (від Новоселівки до Павлівки, 105 км)[294].

Характеризуючи оперативну обстановку на лінії фронту, Головнокомандувач ЗС України генерал Валерій Залужний у телефонній розмові з Головою об'єднаного комітету начальників штабів США генералом Марком Міллі 3 січня 2023 року зауважив, що найскладнішою на початку року ситуація залишалася на ділянці Соледар-Бахмут-Майорськ, де противник, незважаючи на високі втрати, намагався просуватися вперед. Стримування ворожого наступу вимагало від підрозділів Сил оборони України надзвичайних зусиль. Також генерал В. Залужний підкреслив, що українським військам вдалося втримати свої позиції навколо Авдіївки і продовжити на цьому напрямку контрнаступальні дії[295].

Для Сил оборони України, як і для збройних формувань російської федерації ці міста були стратегічно важливими цілями (ключем до захоплення Донецької обл.), адже контроль над ними відкриває шлях до основних індустріальних комплексів Донбасу – до міст, що знаходяться у межах Слов'янсько-Краматорсько-Костянтинівської агломерації[296].

Оцінюючи розвиток ситуації на лінії фронту в першу декаду місяця, заступник начальника Головного оперативного управління Генерального штабу ЗС України бригадний генерал О. Громов на брифінгу 12 січня 2023 року

---

* Загальну характеристику територій, які входять до складу Східної операційної зони (площа, кількість і густота населення, наявність залізниць та автомобільних доріг, географічні зони тощо), див.: Воєнно-історичний опис російсько-української війни (червень 2022 року). – К., 2022. – С. 70.

[293] Брифінг представників Сил безпеки та оборони України у Military Media Center // Армія-inform. – 2023, 12 січня. – URL: https://tinyurl.com/44xbnsxy.

[294] Lawrence C. The Russo-Ukrainian War – Day 315 // The Dupuy Institute. – 2023, January 02. – URL: https://tinyurl.com/mpzrjzdt.

[295] Перша розмова в новому році з генералом Марком Міллі / Головнокомандувач ЗС України // Facebook. – 2023, 03 січня. – URL: https://tinyurl.com/5k9b2xp3.

[296] Досвід ведення бойових дій військовими формуваннями російської федерації в Операційній зоні оперативно-тактичного угруповання "Соледар" (1 січня – 28 лютого 2023 року) / Упоряд.: Група узагальнення бойового досвіду: полковник Ігор Фурман, підполковник Андрій Білюга. – Б.м., 2023. – С. 4.

підкреслив, що найвищий рівень активності противника спостерігався в Східній операційній зоні, де лише протягом 4–11 січня відбулось 355 бойових зіткнень. зс рф за підтримки артилерії та авіації намагалися "розсікти, оточити та розгромити угруповання наших військ, у подальшому вийти на адміністративний кордон Донецької області". Противник вів активні дії на Бахмутському напрямку. Найбільш запеклі бої тривали у районах населених пунктів Соледар, Парасковіївка, Бахмут і Кліщіївка[297].

Аналізуючи ситуацію на лінії фронту в межах Східної операційної зони, польський воєнний аналітик, генерал В. Скшипчак підкреслював, що центральною подією січня стала битва за Соледар і Бахмут. Польський експерт наголосив, що ці два міста відкривають шлях до центральної і західної частини Донбасу, який є одним із найважливіших для економіки регіоном України. При цьому генерал В. Скшипчак відзначив, що бої за Соледар і Бахмут стали складовою більш широкого задуму російського командування, яке підготувалось до генеральної битви з метою цілковито окупувати східні області України. Відтак, він припустив, що перші місяці 2023 р. багато в чому будуть визначальними для формування майбутнього характеру війни[298].

Слід наголосити, що з початком січня 2023 року основний акцент наступальних дій противника був зміщений з Бахмута на Соледар, де до середини місяця точились найбільш активні бої. З відходом підрозділів Сил оборони України на більш вигідні для оборони рубежі на панівних висотах навколо Соледару в другій половині січня російські війська відновили безпрецедентний тиск на Бахмут, намагаючись взяти місто в оточення і перерізати шляхи постачання – автомобільні дороги на Слов'янськ, Костянтинівку і Часів Яр.

Важливою особливістю боїв за Соледар було те, що основні зусилля із захоплення цього невеликого населеного пункту взяли на себе штумовики т. зв. ПВК "Вагнер", які понесли надвисокі втрати (за наявною інформацією, підрозділи т. зв. ПВК "Вагнер" втрачали до 60% особового складу вбитими і пораненими[299]) і з другої половини січня були відведені на відновлення, а головними штурмовими підрозділами на Бахмутському напрямку стали підрозділи повітряно-десантних військ рф (76-та дшд пдв зс рф). Проте ефективність російських десантників виявилась дещо нижчою, ніж в бійців приватної структури і до кінця січня місто-фортеця продовжувало свою оборону, а командування ОТУ "Соледар" ЗС України могло ефективно забезпечувати гарнізон необхідним озброєнням, боєприпасами, продуктами харчування, проводити медичну евакуацію та здійснювати ротацію особового складу[300]. Російське просування вперед на Бахмутському напрямку

[297] Протягом тижня на сході нашої країни відбулось 355 бойових зіткнень / Генеральний штаб ЗС України // Facebook. – 2023, 12 січня. – URL: https://tinyurl.com/yn6v24y8.
[298] Gen. Skrzypczak: Gierasimow opracował plan ostatecznej batalii z Ukrainą // Do rzecy. – 2023, 13 stycznia. – URL: https://tinyurl.com/4uxmkmc8.
[299] Досвід ведення бойових дій військовими формуваннями російської федерації в Операційній зоні оперативно-тактичного угруповання "Соледар" (1 січня – 28 лютого 2023 року) / Упоряд.: Група узагальнення бойового досвіду: полковник Ігор Фурман, підполковник Андрій Білюга. – Б.м., 2023. – С. 4.
[300] Stepanenko K., Hird K., Bailey R., Mappes G., Howard A., Wolkov N., Kagan F. W. Russian Offensive Campaign Assessment, January 31, 2023 // Institute for the Study of War. – 2023, January 31. – URL: https://tinyurl.com/yc2jc5wn.

виявилося повільним і супроводжувалося високими втратами. Навіть серед російської радикально шовіністичної спільноти з жалем констатували, що середньодобове просування російських військ становило 100 метрів і за сім місяців боїв їм вдалося подолати 25 км від Попасної до Бахмута. Відтак, навіть гіпотетичне захоплення цього міста не дозволяло противнику сподіватися на швидкий вихід до західної адміністративної межі Донецької області[301].

Важливою рисою оперативної обстановки в січні 2023 року також стала суттєва активізація противника на Новопавлівському операційному напрямку. Зокрема, в околицях Вугледара, де після місячної перерви противник розпочав нові спроби прорвати позиції підрозділів ЗС України з метою вийти в тил військам, які обороняли Мар'їнку й Авдіївку[302], а також створити ще одну "зону тиску" на позиції Сил оборони України в межах Донецької обл.[303].

Одночасно з активізацією на півдні Донеччини, ворог наростив свої зусилля і на Лиманському операційному напрямку, намагаючись в останнідні січня 2023 року безуспішно прорвати оборону позицій підрозділів ЗС України в околицях Кремінної і Білогорівки на Луганщині[304].

Суттєвий вплив на оперативну обстановку січня 2023 року в Східній операційній зоні мали високоточні ураження скупчень особового складу противника підрозділами ракетних військ та артилерії ЗС України. Найбільш дошкульними для ворога став ракетний удар по приміщенню 19 ПТУ міста Макіївки (в ніч на 1 січня), коли загинуло близько 400 військовослужбовців рф з числа мобілізованих[305], а також ураження санаторію у місті Кадіївка, де перебували на лікуванні т. зв. кадирівці (21 січня), які втратили до 600 осіб убитими та пораненими, а також десятки одиниць військової техніки[306].

Зруйноване приміщення ПТУ в Макіївці

Підбиваючи підсумки місяця боїв, а також аналізуючи потенційні спроможності росії, американський генерал у відставці Бен Ходжес наприкінці січня відзначав: "Я думаю дуже важливо знаходитися у вірному контексті. Знаєте, я люблю тримати біля себе карту, коли ми говоримо про Україну, і дивитися, де ми є зараз, після майже дев'яти років війни, в якій Росія мала всі можливі переваги.

---

[301] Ibidem.
[302] Ibidem.
[303] Intelligence update on the situation in Ukraine, 31 January 2023 // Ministry of Defence. – 2023, January 31. – URL: https://tinyurl.com/mrujd3ka.
[304] На Лиманському напрямку ворог намагається перехопити ініціативу і стягує резерви — Сергій Череватий // Армія Inform. – 2023, 31 січня. – URL: https://tinyurl.com/47tdyyka.
[305] У новорічну ніч ЗСУ знищили в Макіївці 400 окупантів // Українська правда. – 2023, 02 січня. – URL: https://tinyurl.com/ythv4mdj.
[306] ЗСУ завдали удару по VIP-шпиталю загарбників в Кадіївці, де лікували виключно "кадирівців" // Слово і діло. – 2023, 21 січня. – URL: https://tinyurl.com/yckppnft.

І все, що вони змогли, — це окупувати східні 10−15% території України, включаючи Крим, і це все, на що вони виявилися спроможними (…) Зараз, після місяців боїв біля Бахмуту, вони, здається, все ж таки беруть це маленьке місто Соледар, продовжують бої навколо Бахмуту і втрачають тисячі людей та не можуть відкинути звідти українських солдат. Навіть якщо вони це зроблять, тоді що? Якщо відійти від емоційної складової, це не призведе ні до чого важливого для російської армії. Вони не мають там підривних сил, і не видно перспектив для якогось прориву, який вони б могли влаштувати"[307].

Підсумовуючи загальну характеристику оперативної обстановки в Східній операційній зоні, у січні 2023 року слід констатувати, що в її межах, як і в попередні місяці, виділились три ділянки лінії фронту – північна (від українсько-російського кордону до Кремінної), де противник намагався здійснювати безуспішні наступальні дії з метою повернути собі раніше втрачені позиції та добитися прориву позицій Сил оборони України в напрямку Лиману та Куп'янська; центральна (від Кремінної до Мар'їнки), де противник вів активні наступальні дії на позиції Сил оборони України, зумівши, ціною непомірно високих втрат захопити м. Соледар і підійти до околиць м. Бахмут, при цьому не зумівши досягнути прориву позицій підрозділів Сил оборони України з виходом на оперативний простір в напрямку Краматорська і Слов'янська; південна (від Мар'їнки до адміністративної межі Донецької та Запорізької обл.), де противник проводив безуспішні наступальні дії в напрямку на Авдіївку, Мар'їнку та Вугледар з метою прорвати оборонні позиції українських військ. Характерною особливістю бойових дій у Східній операційній зоні в січні 2023 року було продовження масового застосування противником найманців ПВК "Вагнер" для ведення штурмових дій на Бахмутському операційному напрямку до кінця другої декади місяця, що дозволило командуванню зс рф мінімізувати втрати серед кадрових військовослужбовців і "виграти час" для підготовки та злагодження підрозділів, сформованих з мобілізованих у вересні – жовтні минулого року резервістів. Проте через високий рівень втрат "вагнерівців" у боях за Соледар та Бахмут противник був змушений посилювати їхні штурмові загони підрозділами регулярної армії.

Завдання сторін в Східній операційній зоні

Аналіз дій російських окупаційних військ у Східній операційній зоні у січні 2023 року засвідчив, що перед ними, як і в попередні місяці, стояли такі основні завдання:

вийти і закріпитись на адміністративній межі Донецької обл., оволодівши населеними пунктами північної і західної частини Донеччини (Сіверськ, Соледар, Бахмут, Слов'янськ, Краматорськ, Костянтинівка тощо);

покращити тактичне становище на Куп'янському напрямку, вести активну оборону й локальні наступальні дії на Лиманському напрямку, вийшовши на бар'єрний рубіж р. Жеребець;

[307] Американський генерал Ходжес оцінив здатність рф перехопити ініціативу на полі бою // Еспресо . – 2023, 21 січня. – URL: https://tinyurl.com/sbmvn747.

розсікти і витіснити за адміністративні межі Донецької обл. війська оперативно-тактичних угруповань “Лиман”, “Соледар” і “Донецьк” ЗС України;

дезорганізувати оборону Збройних Сил України шляхом здійснення постійного вогневого впливу на позиції їхніх підрозділів уздовж всієї лінії фронту;

утримувати раніше окуповані частини Харківської, Луганської та Донецької областей.

Як випливає з характеру воєнних дій, Сили оборони України у Східній операційній зоні в січні 2023 року мали такі основні завдання:

відбиття наступу противника на Бахмутському, Авдіївському та Новопавлівськму операційних напрямках та недопущення прориву ним оборонних позицій і виходу на адміністративну межу Донецької області;

утримання районів н. п. Діброва, Макіївка, Гряниківка, Дворічна, не допустивши виходу противника на рубіж Куп’янськ – Лиман;

зрив створення противником наступальних угруповань шляхом ураження місць зосередження його особового складу, військової техніки, пунктів управління й логістичних вузлів.

Склад угруповань військ сторін у Східній операційній зоні

збройні сили російської федерації

Угруповання військ противника, які виконували завдання у Східній ОЗ станом на 1 січня 2023 року, включали п'ятнадцять окремих бригад, сім окремих полків, 20 окремих батальйонів, т. зв. ПВК “Вагнер” (14 БТГр), однієї окремої понтонної бригади на лінії фронту, а також 12 – 15 БТГр в резерві на території росії.

На ТОТ України сили противника були зосереджені у складі таких угруповань військ:

Краматорське: чотири механізовані бригади (138-ма, 74-та, 35-та, 144-та); два мотопіхотні полки (208-й, 752-й), один механізований батальйон, один танковий полк і чотири танкові батальйони зі складу 1-ї ГТА, об “БАРС”; окрема понтонна бригада. Утримували лінію фронту 110 км;

Лугансько-Донецьке: одна танкова бригада (1-ша “днр”), чотири мотопіхотні бригади (3-тя, 6-та, 7-ма, 100-та), три механізовані бригади (1-ша, 4-та, 5-та), т. зв. ПВК “Вагнер” (14 БТГр), один мотопіхотний полк (11-й), один полк морської піхоти (9-й), один козачий мотопіхотний полк (6-й), 14 об зі складу повітряно-десантних військ (76-та і 106-та дивізії), ГРУ. Утримували лінію фронту 120 км;

Південно-Донецьке: одна мотопіхотна бригада (136-та), дві бригади морської піхоти (40-ва і 155-та) три мотопіхотні полки (123-й, 71-й, 291-й) Утримують лінію фронту 75 км.

Сили оборони України

В січні 2023 року в Східній ОЗ бойові дії вели з’єднання і частини Оперативно-стратегічного угруповання військ “Хортиця”, до складу якого входили:

ОУВ “Харків” (зона відповідальності Слобожанський напрямок);

ОТУ “Лиман” (зона відповідальності Краматорський напрямок);

ОТУ “Соледар” (зона відповідальності Бахмутський напрямок);

ОТУ “Донецьк” (зона відповідальності Авдіївський і Новопавлівський напр.).

Характер воєнних дій на операційних напрямках Східної операційної зони

У січні 2023 року в офіційних повідомлення Генерального штабу ЗС України в межах Східної операційної зони виділялися шість операційних напрямків: Слобожанський (від адміністративної межі Сумської та Харківської обл. до Тополь), Куп'янський (від Тополь до Кармазинівки), Лиманський (від Кармазинівки до Білогорівки), Бахмутський (від Білогорівки до Юр'ївки), Авдіївський (від Юр'ївки до Новомихайлівки), Новопавлівський (від Новомихайлівки до Новосілок).

На всіх зазначених напрямках війська противника здійснювали постійне вогневе ураження позицій Сил оборони України, об'єктів військової та цивільної інфраструктури. Найбільш складною в оперативному плані в січні 2023 року була ситуація на Бахмутському, Авдіївському та Новопавлівському напрямках, де в районі Соледару Бахмуту, Спірного, Красної Гори, Парасковіївки, Кліщіївки, Іванівського, Авдіївки, Водяного, Первомайського, Мар'їнки, Вугледару та ін. населених пунктів противник, шляхом ведення наступальних дій, намагався просунутись вперед і оволодіти ними, і тим самим створити умови для подальшого виходу на адміністративний кордон Донецької обл. Саме на центральній ділянці фронту в Східній операційній зоні противник регулярно наносив авіаційні та ракетні удари по позиціях Сил оборони України.

Підрозділи Сил оборони України на Бахмутському й Авдіївському, операційних напрямках вживали заходів в рамках ведення стратегічної оборонної операції, застосовуючи в окремих випадках тактику обмежених наступальних дій. На Куп'янському й Лиманському операційних напрямках противник також суттєво активізував наступальні дії з метою відновити втрачені раніше позиції. На вказаних напрямках найбільше бойових зіткнень було зафіксовано в районі Білогорівки, Серебрянського лісництва, Тернів, Макіївки, Червонопопівки, Площанки, Дворічної, Гряниківки.

Воєнні дії на Слобожанському операційному напрямку в січні 2023 року характеризувалися систематичним вогневим ураженням підрозділів Сил оборони України, військової та цивільної інфраструктури вздовж усього українсько-російського державного кордону (в межах Харківської обл.). Згідно інформаційних повідомлень Генерального штабу ЗС України, у прикордонних районах Бєлгородської обл. рф, противник продовжував утримувати угруповання своїх військ для проведення демонстраційних дій. Ворог завдавав вогневе ураження з артилерії усіх типів та ударних БпЛА у районах населених пунктів: Амбарне (4 рази), Бологівка (4 рази), Бочкове (2 рази), Бударки (21 раз), Варварівка (6 разів), Ветеринарне (18 разів), Веселе (56 разів), Вовчанськ (52 рази), Вільча (4 рази), Вовчанські Хутори (4 рази), Волохівка (1 раз), Гатище (19 разів), Глибоке (6 разів), Гур'ів Козачок (12 разів), Дворічна (19 разів), Западне (7 разів), Зелене (42 рази), Козача Лопань (5 разів), Красне (23 рази), Мала Вовча (1 раз), Нескучне (26 разів), Новомлинськ (28 разів), Новоселівське (43 рази), Огірцеве (25 разів), Одноробівка (2 рази), Слобожанське (2 рази), Стариця (40 разів), Стрілеча (37 разів), Тавільжанка (6 разів), Тернова (24 рази), Тимофіївка (5 разів), Чугунівка (6 разів), Фиголівка (6 разів), Устинівка (4 рази) тощо. Слід наголосити, що перераховані населені

пункти лежать на відстані 1-15 км від державного кордону з росією або в аналогічній смузі від лінії фронту. У порівнянні з листопадом і груднем минулого року, географія обстрілюваних населених пунктів дещо звузилась, проте суттєво зросла кількість уражень (по окремих населених пунктах у 2-3 рази). Очевидно, це свідчило про підвищення кваліфікації артилеристів противника, кращу роботу його розвідки та вищий рівень зосередження вогню на окремих об'єктах. Бойові зіткнення на Слобожанському напрямку впродовж січня не фіксувалися. У відповідь на обстріли українських територій, Сили оборони України (за даними відкритих джерел) здійснювали вогневе ураження об'єктів військової інфраструктури противника, складів боєприпасів і паливно-мастильних матеріалів, військових аеродромів у Бєлгородській області рф 3, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 22, 24, 26 січня[308].

Куп'янський і Лиманський операційні напрямки у січні 2023 року залишалися територією інтенсивних артилерійських обстрілів та активних бойових зіткнень з військами противника. Щоденно в інформаційних зведеннях Генерального штабу ЗС України фігурували населені пункти на території та в околицях яких мали місце вогневі ураження з танків та усіх типів ствольної і реактивної артилерії, по яким наносились удари ракетами, БпЛА та армійською авіацією: Андріївка, Берестове, Білогорівка, Вишневе, Вільшана, Дворічна, Діброва, Дружелюбівка, Западне, Кислівка, Котлярівка, Крохмальне, Куп'янськ, Кучерівка, Лиман Перший, Лозова Перша, Площанка, Макіївка, Масютівка, М'ясожарівка, Новоєгорівка, Новомлинськ, Новоселівське, Орлянське, Площанка, Синьківка, Стельмахівка, Табаївка, Токарівка, Торське, Червонопопівка та ін. Піковими днями, коли мали місце найчисельніші вогневі ураження районів вищеперерахованих населених пунктів, були 2, 3, 5, 7, 10, 16, 28, 30 січня. На ці вісім днів припадало майже 35,4% випадків вогневих уражень. У хронологічному вимірі артилерія, ракетні війська та авіація противника була найактивнішою на Куп'янському й Лиманському напрямках упродовж першого тижня січня, коли було зафіксовано майже 26,6% випадків вогневих уражень населених пунктів. Цікаво, що масштаби вогневого ураження артилерією і авіацією противника не корелювалось з його наступальною активністю або спробами покращити своє тактичне становище. Упродовж січня на вказаних напрямках щодня відмічалось в середньому 6 – 7 бойових зіткнень військ противника із підрозділами Сил оборони України, що суттєво поступалося інтенсивності боїв на Бахмутському або Авдіївському напрямках.

Перша декада січня на Куп'янському та Лиманському операційних напрямках характеризувався спробами противника покращити своє тактичне становище на Куп'янському напрямку та намаганнями вести наступальні дії на Лиманському напрямку[309]. Зокрема, противник безуспішно намагався атакувати позиції Сил

[308] У Росії знову "бавовна": губернатор Бєлгородської області вдруге за три дні заявив про "прильоти" // Прямий. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/393uvhpt; Ввечері 10 січня у місті Шебекіно Бєлгородської області рф пролунали вибухи. Місцева влада скаржиться на обстріл // Вголос. – 2023, 11 січня. – URL: https://tinyurl.com/43aa96ae; У Бєлгороді знову "бавовна": "покурили" на військовому об'єкті // 24 канал. – 2023, 03 січня. – https://tinyurl.com/ydw97npk та ін.

[309] Оперативна інформація станом на 06.00 і 18.00 01 – 10.01.2023 щодо російського вторгнення / Генеральний штаб ЗСУ // Facebook. – 2023, 01-10 січня. – URL: https://tinyurl.com/3rbcjs5t.

оборони України в напрямку Новоселівського і Стельмахівки (14-15 км на північний захід від Сватового), Макіївки (15 км на південний захід від Сватового) Площанки і Червонопопівки (5-6 кмі на північний захід від Кремінної), Серебрянського лісництва і Білогорівки (на стику адміністративної межі Луганської і Донецької обл.)[310]. Найзапекліші атаки російських військ мали місце в районі н. п. Червонопопівка, через який проходить ключова для російського угруповання на Лиманському напрямку лінія комунікації – автодорога Р-66 (Сватове – Кремінна). Зі свого боку, підрозділи Сил оборони України, поряд з активними оборонними діями, здійснювали обмежені наступальні дії вздовж автошляху Р07 (Куп'янськ – Сватове) в околицях Куземівки (13 км на північний захід від Сватового)[311], Підкуйчанська (8 км на північний захід від Сватового)[312] та поблизу Діброви, де в лісовому масиві на схід від населеного пункту, українські танкісти в зустрічному бою знищили наступаючі танки росіян[313].

Початок другої декади січня ознаменувався намаганнями російських підрозділів розгорнути наступ на Куп'янському напрямку (в районі н.п. Гряниківка) та локальні наступальні дії підрозділів ЗС України на Лиманському напрямку (район Діброви, Григорівки, Білогорівки). При цьому жодній зі сторін не вдалося досягнути суттєвого просування[314], а російським військам для утримання фронту під Кремінною довелося передислокувати на цю ділянку фронту підрозділи 76-ї гвардійської дивізії пдв зс рф[315].

13–14 січня запеклі бої тривали на всій протяжності лінії фронту від Білогорівки на півдні до Стельмахівки на півночі[316], особливої активності бойові зіткнення набули в районі н.п. Площанка, Макіївка, Червонопопівки, Білогорівки[317]. Однак всі спроби противника просунутись вперед були зупинені підрозділами ЗС України.

Характеризуючи ситуацію на Куп'янському та Лиманському операційних напрямках 15–16 січня, аналітики Інституту вивчення війни зазначали: "російські війська продовжували проводити локальні штурми для відновлення втрачених позицій навколо Сватового та на Куп'янському напрямку. (…) ГШ ЗС України повідомив, що російські сили не мають достатньої кількості військової техніки та особового складу на Куп'янському напрямку, заявивши, що один танковий батальйон 26-го тп 47-ї гвардійської тд мав на передовій лише 30 осіб особового

[310] Там само.
[311] Hird K., Bailey R., Barros G., Philipson L., Kagan F.W. Russian Offensive Campaign Assessment, January 6 // Institute for the Study of War. – 2023, January 06. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv;
[312] Ibidem. Hird K., M. Grace, Barros G., Lawlor K., Clark M. Russian Offensive Campaign Assessment, January 10 // Institute for the Study of War. – 2023, January 10. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv;
[313] Ibidem. Hird K., Bailey R., Williams M., Philipson L., Klarc M. Russian Offensive Campaign Assessment, January 9 // Institute for the Study of War. – 2023, January 09. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv.
[314] Ibidem. Stepanenko K., Hird K., Barros G., Bailey R., Mappes G., Williams M., Philipson L., Clark M. Russian Offensive Campaign Assessment, January 11 // Institute for the Study of War. – 2023, January 11. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv.
[315] Intelligence update on the situation in Ukraine, 12 January 2023 // Ministry of Defence. – 2023, January 12. – URL: https://tinyurl.com/5cn49vjy.
[316] Ibidem. Stepanenko K., Bailey R., A. Howard, M. Klarc. Russian Offensive Campaign Assessment, January 14 // Institute for the Study of War. – 2023, January 14. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv.
[317] Ibidem.

складу та 10 діючих танків Т-80БВ (зі штатної чисельності приблизно 30 танків). (…) українські війська продовжували наступальні дії поблизу Кремінної. Міністерство оборони Великої Британії повідомило, що бої в районі Кремінної тривали на вихідних, зазначивши, що українські сили продовжують наступ на східну околицю Кремінної. (…) українські сили відбили російський штурм поблизу Кремінної 16 січня, а українські військові офіційні особи заявили, що російські сили розпочали невдалий штурм Макіївки та Білогорівки, приблизно за 23 км на північний захід та 13 км на південь від Кремінної, відповідно"[318].

17–18 січня відзначалось накопичення противником додаткових сил на Лиманському операційному напрямку[319] та активних спроб покращити своє тактичне становище на Куп'янському операційному напрямку[320]. Наступного дня, підрозділи Сил оборони України перейшли до локальних наступальних дій на північній ділянці автомобільного шляху Сватове – Кремінна, потіснивши противника біля Новоселівського і Куземівки[321]. 20 січня підрозділи зс рф безуспішно намагалися відновити втрачені позиції коло Новоселівського й проводили наступальні дії на Білогорівку[322].

21 січня були зафіксовані активні спроби противника відновити втрачені позиції на всій ділянці фронту Сватове – Кремінна, де російські підрозділи проводили обмежені наступальні дії з метою покращити своє тактичне становище. Остерігаючись масштабного наступу військ Сил оборони України, противник намагався нарощувати кількість особового складу на позиціях і підтягнув командні пункти ближче до лінії фронту, що дозволило українським артилеристам уразити ворожий штаб поблизу Сватового[323].

Упродовж 22–23 січня важкі бої точились навколо Стельмахівки і Новоселівського, де відзначалося застосування ворогом тактики т. зв. "людських хвиль", які одна за одною накочувались на позиції підрозділів Сил оборони України. Також ворог не полишав спроб повернути раніше втрачені позиції навколо Кремінної[324]. Наступного дня, як повідомляв Генеральний штаб ЗС України, на Лиманському напрямку противник перейшов до оборони, а на Куп'янському ще добу вів безуспішні наступальні дії[325] і, врешті-решт, також почав оборонятися[326].

---

[318] Ibidem. Stepanenko K., A. Howard, Mappes G., Bailey R., Klarc M. Russian Offensive Campaign Assessment, January 16 // Institute for the Study of War. – 2023, January 16. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv.

[319] Ibidem. Bailey R., Barros G., Mappes G., Philipson L., Kagan F. W. Russian Offensive Campaign Assessment, January 18 // Institute for the Study of War. – 2023, January 18. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv.

[320] Оперативна інформація станом на 06.00 і 18.00 18.01.2023 щодо російського вторгнення / Генеральний штаб ЗСУ // Facebook. – 2023, 18 січня. – URL: https://tinyurl.com/3rbcjs5t.

[321] Barros G., Bailey R., Stepanenko K., Williams Philipson L., Kagan F. W. Russian Offensive Campaign Assessment, January 19 // Institute for the Study of War. – 2023, January 19. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv.

[322] Оперативна інформація станом на 06.00 20.01.2023 щодо російського вторгнення / Генеральний штаб ЗСУ // Facebook. – 2023, 20 січня. – URL: https://tinyurl.com/3rbcjs5t.

[323] Hird K., Mappes G., Barros G., A. Howard, Kagan F. W. Russian Offensive Campaign Assessment, January 21 // Institute for the Study of War. – 2023, January 21. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv.

[324] Ibidem. Hird K., Barros G., Stepanenko K., Philipson L., Kagan F. W. Russian Offensive Campaign Assessment, January 23 // Institute for the Study of War. – 2023, January 23. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv.

[325] Оперативна інформація станом на 06.00 24.01.2023 щодо російського вторгнення / Генеральний штаб ЗСУ // Facebook. – 2023, 24 січня. – URL: https://tinyurl.com/3rbcjs5t.

[326] Оперативна інформація станом на 06.00 25.01.2023 щодо російського вторгнення / Генеральний штаб ЗСУ // Facebook. – 2023, 25 січня. – URL: https://tinyurl.com/3rbcjs5t.

До кінця січня на Куп'янському напрямку військам противника не вдалося досягнути будь-яких успіхів тактичного рівня в жодному з районів ведення активних бойових дій, а на Лиманському напрямку росіяни не лише не зуміли відновити втрачені позиції, але й змушені були, під тиском підрозділів Сил оборони України, покинути низку опорних пунктів так, що лінія фронту 31 січня проходила на 8 км західніше від Кремінної[327].

Найскладнішою в січні 2023 року залишалася ситуація на Бахмутському й Авдіївському операційних напрямках, де противник здійснював інтенсивне вогневе ураження позицій Сил оборони України, об'єктів військової та цивільної інфраструктури, вів наступальні дії на ділянці лінії фронту від Спірного на півночі до Мар'їнки на півдні. Населені пункти Роздолівка, Спірне, Соледар, Сіль, Підгородне, Бахмутівка, Бахмутське, Нью-Йорк, Новобахмутка, Бахмут, Кліщіївка, Красна Гора, Красногорівка, Андріївка, Озарянівка, Курдюмівка, Олександропіль, Кам'янка, Опитне, Олександро-Шультине, Авдіївка, Невельське, Майорськ, Водяне, Побєда, Мар'їнка упродовж всього січня залишалися районами найбільшого зосередження наступальних зусиль противника.

Генеральний штаб ЗС України майже щоденно повідомляв про бойові зіткнення в околицях 7-15 населених пунктів на кожному операційному напрямку. Противник наполегливо проводив наступальні дії на позиції ЗС України з метою оволодіти укріпленими районами в районі населених пунктів Соледар, Бахмут, Авдіївка, Мар'їнка. Характерним для першої половини січня були повідомлення Генерального штабу ЗС України на кшталт: "Противник веде наступальні дії на Бахмутському та Авдіївському напрямках (…) Зосереджує зусилля на захопленні Донецької області в межах адміністративного кордону, успіху не має. За минулу добу підрозділи Сил оборони відбили атаки окупантів в районах населених пунктів (…) Соледар, Білогорівка, Підгородне, Бахмут, Кліщіївка, Водяне, Курдюмівка, Майорськ, Мар'їнка і Побєда Донецької області"[328].

Упродовж всього січня ситуація в Донецькому операційному районі була критично напруженою. Коментуючи оперативну обстановку Президент України В.Зеленський 8 січня наголосив: "Бахмут тримається попри все. І хоча більша частина міста зруйнована російськими ударами, наші воїни відбивають там постійні спроби російських наступів. Соледар тримається. Хоча там іще більше руйнувань і дуже тяжко… Немає такого клаптика землі біля цих двох міст, на якому б не віддав своє життя окупант за божевільні ідеї господарів російського режиму. Це одне з найбільш кривавих місць на фронті", – сказав Президент[329].

У першій половині січня наступальна активність противника найбільш виразно зосередилася на вузькій ділянці фронту від Яковлівки до Кліщіївки (близько 20 км), де основну роль у наступальних і штурмових діях, як і раніше

[327] Stepanenko K., Hird K., Bailey R., Mappes G., A. Howard, N. Volkov, Kagan F. W. Russian Offensive Campaign Assessment, January 31 // Institute for the Study of War. – 2023, January 31. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv.
[328] Оперативна інформація станом на 06.00 10.01.2023 щодо російського вторгнення / Генеральний штаб ЗСУ // Facebook. – 2023, 10 січня. – URL: https://tinyurl.com/3rbcjs5t.
[329] Тищенко К. Зеленський розповів про ситуацію в Бахмуті й Соледарі та про візит Сирського // Українська правда, 08 січня 2023. – URL: https://tinyurl.com/jsdynwhp.

відігравали “вагнерівці”. На вказаній ділянці фронту війська противника під час штурмів позицій підрозділів Сил оборони України продовжували застосувати тактику т. зв. російської “трислойки”. 12 січня основні частини і підрозділи Сил оборони України, вигравши час, були змушені під тиском противника, який ніс безпрецедентно високі втрати, організовано відійти із Соледару на заздалегідь підготовлені позиції і вирівняти лінію оборони. Але, 13–18 січня у західній частині Соледару ще тривали локальні бої. Зазначене свідчить, що на той час противник не досяг повного контролю над містом[330].

Попри те, що основну роль у захопленні противником Соледару відіграла т.зв. ПВК “Вагнер”, російська пропаганда, вустами керівника департаменту інформації та масових комунікацій мо рф і. конашенкова, оголосила про “звільнення міста Соледар” завдяки “постійному вогневому ураженню противника авіацією, ракетними військами та артилерією…”, наголошуючи на визначній ролі підрозділів повітряно-десантних військ, які “за допомогою прихованого маневру змогли блокувати місто з південної та північної сторін”[331]. Цілком очевидно, що подібна спроба “вкрасти перемогу” у т. зв. ПВК “Вагнер” тільки загострила стосунки між її формальним власником є. прігожиним та найвищим російським військовим командуванням[332].

Слід підкреслити, що незважаючи на високі очікування генштабу зс рф та російського військово-політичного керівництва на те, що захоплення Соледару “обвалить” український фронт, призведе до оточення і швидкого падіння Бахмуту, створення “великого котла” і т. п., великого оперативного значення відступ від Соледару не мав. Підрозділи Сил оборони України, які до 18 січня продовжували (попри російські заяви) утримувати західну частину Соледару та залізничну станцію Сіль, організовано відступили на пануючі висоти навколо Соледару, заблокувавши подальше просування противника як у бік Сіверська, так і в бік Слов’янська. Єдиним успіхом зс рф слід вважати встановлення контролю над автошляхом Т0513 (Бахмут – Сіверськ) і вихід до північних околиць Бахмута. Проте, цей незначний тактичний успіх коштував російським підрозділам суттєвих втрат: 10–11 тис. військовослужбовців[333]. За підрахунками українських фахівців, російські збройні формування втратили 1/3 (30%) живої сили і військової техніки. Лише від 1 до 31 січня 2023 р. співвідношення втрат Сил оборони України до російських окупаційних військ в операційній зоні ОТУ “Соледар” склало 1:10,2 – загиблими та 1:1,25 – пораненими[334]. Західні військові експерти, пишучи про Соледар, називали бої за це місто жахливим прикладом “великих безповоротних втрат”, які не співвідносяться з досягнутим тактичним успіхом[335].

---

[330] Досвід ведення бойових дій військовими формуваннями російської федерації в Операційній зоні оперативно-тактичного угруповання “Соледар” (1 січня – 28 лютого 2023 року). – С. 8.
[331] Там само.
[332] Там само. – С. 8–9.
[333] Названо кількість загиблих окупантів у боях за Соледар // News UA. – 2023, 26 січня. – URL: https://tinyurl.com/3jpxfx7n.
[334] Досвід ведення бойових дій військовими формуваннями російської федерації в Операційній зоні оперативно-тактичного угруповання “Соледар” (1 січня – 28 лютого 2023 року). – С. 10.
[335] Там само.

До кінця січня, продовжуючи наступальні дії із застосуванням тактики “людських хвиль”, зс рф і найманці т. зв. ПВК “Вагнер” зуміли просунутись на декілька сотень метрів, розпочавши бої за н. п. Красна Гора та Парасковіївка (на північ від Бахмута) і увійти на східні околиці Бахмута. Перерізати автомобільний шлях Бахмут – Костянтинівка і охопити Бахмут з південно-західного напрямку, оточивши місто-фортецю військам противника не вдалося[336].

На Авдіївському операційному напрямку, де основу військ противника складали регулярні підрозділи зс рф і армійські корпуси “лнр”/“днр”, які застосовували традиційну тактику бою, успіхи ворога були ще більш скромнішими, дозволивши йому протягом місяця просунутись на відстань від 100 м до 500 м в околицях двох населених пунктів: Опитного і Водяного[337].

На Новопавлівському операційному напрямку воєнні дії в січні 2023 року характеризувалися постійним вогневим ураженням позицій Сил оборони України, військової й цивільної інфраструктури. Особливо інтенсивними були обстріли з артилерії усіх типів по Богоявленці, Великій Новосілці, Нескучному, Вугледару, Золотій Ниві, Павлівці, Времіївці, Пречистівці тощо. Всі вказані населені пункти лежать в межах 5-10 км від лінії фронту, тобто перебувають в зоні вогневого ураження більшості типів ствольної артилерії противника. Найбільша кількість уражень була зафіксована у Вугледарі (60 разів), Нескучному і Пречистівці (по 26 разів), Великій Новосілці (23 рази), Павлівці (18 разів). Інші прифронтові населені пункти на Новопавлівському операційному напрямку упродовж грудня обстрілювалися противником з артилерії від 1 до 15 разів. Слід наголосити на тому, що інтенсивність обстрілів Вугледара зросла у порівнянні з груднем у три рази, а кількість зафіксованих вогневих уражень в інших населених пунктах, в основному, виросла на 20% у порівнянні з попереднім місяцем.

Типовими для Новопавлівського напрямку в інформаційних донесеннях ГШ ЗС України упродовж перших двох декад січня 2023 року були формулювання: “На Новопавлівському напрямку противник веде оборону раніше зайнятих рубежів”[338], або “на Новопавлівському напрямку противник знову обстрілював Велику Новосілку, Золоту Ниву та Вугледар”[339]. Очевидно, що після невдалих спроб захопити Вугледар у попередні місяці, противник здійснював відновлення боєздатності своїх військ, нарощував резерви та матеріально-технічні засоби для початку нових наступальних дій, намагався інтенсивним артилерійським вогнем максимально уразити або знищити позиції підрозділів Сил оборони України.

Певна активізація противника на Новопавлівському напрямку, яку можна охарактеризувати, як розвідку боєм із намаганням виявити слабкі місця в обороні підрозділів ЗС України, відзначалася в останній декаді січня, коли ворог намагався

[336] Stepanenko K., Hird K., Bailey R., Mappes G., A. Howard, N. Volkov, Kagan F. W. Russian Offensive Campaign Assessment, January 31 // Institute for the Study of War. – 2023, January 31. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv.
[337] Інформація подана за даними аналітичного ресурсу Deepstatemap.
[338] Оперативна інформація станом на 06.00 02.01.2023 щодо російського вторгнення / Генеральний штаб ЗСУ // Facebook. – 2023, 02 січня. – URL: https://tinyurl.com/3rbcjs5t.
[339] Оперативна інформація станом на 06.00 19.01.2023 щодо російського вторгнення / Генеральний штаб ЗСУ // Facebook. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/3rbcjs5t.

проводити наступальні дії в околицях Великої Новосілки (20 і 24 січня), Вугледару (24, 26, 28, 29, 30 січня), Павлівки (26 січня)[340]. При цьому слід зазначити, що первісне просування 46-ї окремої бригади морської піхоти ТОФ рф на околиці Вугледара було до кінця місяця зупинене, а ворог відкинутий на вихідні позиції.

Результати

Упродовж січня 2023 року обстановка у Східній ОЗ зоні залишалася найбільш напруженою. Противник проводив масштабні наступальні дії на центральній ділянці лінії фронту (Донецький операційний район), здійснював вогневе ураження позицій Сил оборони України по всій лінії фронту, а також проводив локальні наступальні дії на Куп'янському та Лиманському операційних напрямках з метою покращити своє тактичне становище, відновити раніше втрачені позиції, вийти до бар'єрного рубежу р. Жеребець та відновити контроль над автошляхами Сватове – Кремінна та Куп'янськ – Кремінна. В результаті інтенсивних наступальних дій у напрямку Соледара, Бахмуту, Костянтинівки противнику вдалося досягнути часткового успіху, захопивши м. Соледар і окупувавши 227,4 км^2 території (у грудні ворогом було захоплено 84 км^2, у листопаді – 39 км^2, у жовтні – 160 км^2, у вересні – 106 км^2, у серпні – 460 км^2). При цьому, війська противника не зуміли прорвати оборонні позиції ЗС України, оволодіти м. Бахмут, розсікти війська ОТУ "Донецьк" і "Соледар" , а також вийти до західної адміністративної межі Донецької обл.

На Куп'янському та Лиманському операційних напрямках Сили оборони України у січні 2023 року, шляхом здійснення активної оборони та проведення локальних наступальних дій, не допустили прориву лінії фронту, не дозволили противнику повернути втрачені раніше позиції і закріпитися вздовж бар'єрного рубежу р. Жеребець, а також не втратили контролю на автомобільними шляхами Сватове – Кремінна й Куп'янськ – Кремінна.

На Бахмутському операційному напрямку ЗС України не допустили масштабного прориву військ противника, скували його основні сили, не дозволили захопити або оточити вузловий пункт оборони – Бахмут.

На Авдіївському операційному напрямку Сили оборони України не допустили суттєвого просування противника і не втратили жодного стратегічно важливого населеного пункту. На Новопавлівському операційному напрямку, незважаючи на високу інтенсивність вогневого ураження з боку противника, його спроби проводити наступальні дії на Вугледар і Велику Новосілку підрозділи ЗС України продовжували утримувати займані позиції.

---

[340] Stepanenko K., Hird K., Bailey R., Mappes G., Barros G., Philipson L., Kagan F. W. Russian Offensive Campaign Assessment, January 20 // Institute for the Study of War. – 2023, January 20. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv;
Hird K., Bailey R., Mappes G., Barros G., Kagan F. W. Russian Offensive Campaign Assessment, January 24 // Institute for the Study of War. – 2023, January 24. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv;
Оперативна інформація станом на 06.00 26.01.2023 щодо російського вторгнення / Генеральний штаб ЗСУ // Facebook. – 2023, 26 січня. – URL: https://tinyurl.com/3rbcjs5t;
Barros G., Stepanenko K., Bailey R., Mappes G., Howard A., Kagan F. W. Russian Offensive Campaign Assessment, January 28 // Institute for the Study of War. – 2023, January 28. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv;
Hird K., Mappes G., Philipson L., Barros G., Fitzpatrick K., Wolkov N., Kagan F. W. Russian Offensive Campaign Assessment, January 30 // Institute for the Study of War. – 2023, January 30. – URL: https://tinyurl.com/mrym4pmv.

Протягом січня орієнтовні втрати противника становили близько 21 тис. військовослужбовців убитими, понад 170 танків, 290 ББМ, 170 артилерійських систем, 30 реактивних систем залпового вогню. Зважаючи на те, що основні воєнні дії в січні 2023 року велися в Східній ОЗ, можна сміливо констатувати, що практично всі вказані вище втрати ворог поніс саме в цьому регіоні. При цьому слід відзначити, що за перший місяць широкомасштабного вторгнення (від 24 лютого по 22 березня 2022 року) противник втратив 15300 осіб убитими, 509 танків, 1556 ББМ, 252 артилерійські системи, 80 реактивних систем залпового вогню. Тобто, слід констатувати зростання втрат живої сили противника і зменшення втрат військової техніки. Така тенденція, очевидно, вказує на нижчий рівень насичення зс рф важким озброєнням і військовою технікою та намагання наступати, використовуючи, насамперед, людський ресурс.

Висновки

Воєнні дії у Східній ОЗ у січні 2023 року продемонстрували здатність противника, за рахунок кратної переваги в живій силі та використанню специфічної тактики бою найманцями ПВК “Вагнер”, досягнути тактичних успіхів на окремих ділянках фронту. Проте, ці успіхи ворог не зміг розвинути до оперативного рівня, що не дозволило йому завдати поразки угрупованням Сил Оборони України в Донецькому операційному районі. Внаслідок стійкої оборони ЗС України противник не зумів провести одночасні скоординовані наступальні дії на Соледар і Бахмут, здійснити їхнє оточення або захоплення обох міст. Він змушений був поетапно концентрувати свої зусилля на наступальних діях проти Соледару, а після його захоплення, – проти Бахмуту.

В ході бойових дій на Авдіївському й Новопавлівському операційних напрямках, за відсутності кратної переваги в силах і засобах над підрозділами ЗС України, противник не зумів досягнути жодного помітного успіху.

В Слобожанському операційному районі угруповання зс рф, незважаючи на наявну на початку січня суттєву перевагу в силах і засобах, не зуміли виконати поставлених задач і не досягнули жодного помітного успіху в західній частині Луганської та північно-східній частині Харківської областей.

Упродовж січня 2023 року завдяки стійкій обороні та локальним наступальним діям Збройним Силам України в Східній операційній зоні вдалося в основному утримати лінію фронту на всій її протяжності, не допустити неконтрольованого відходу підрозділів із займаних позицій, уникнути оточень великих укріплених районів (Соледар, Бахмут, Авдіївка, Мар’їнка, Вугледар). Одночасно підрозділи Сил оборони України нанесли ворогу безпрецедентно високі втрати в живій силі, змусивши його на окремих ділянках фронту взяти оперативну паузу й перейти до оборонних дій.

2.3. ПІВДЕННО-ЗАХІДНА ОПЕРАЦІЙНА ЗОНА

Загальна характеристика оперативної обстановки у Південно-Західній ОЗ

Інтенсивність бойових дій у Південно-Західній операційній зоні в січні 2023 року знизилась у порівнянні з листопадом-груднем 2022 року. Головними обмежувальними факторами для проведення наступальних дій супротивниками стали: погодні умови і недостатні людські та матеріальні ресурси.

Противник у січні 2023 року будь-яке тактичне просування та позиційні бої піднімав на рівень оперативних "досягнень". Ворог активізував проведення ІПСО, поширюючи інформацію про успіхи наступальних дій на Запорізькому напрямку в медійному просторі. Сили оборони України демонстрували стійкість в обороні, зривали спроби окупантів перехопити ініціативу за рахунок активізації дій диверсійно-розвідувальних і штурмових груп.

Не маючи досягнень у виконанні задекларованих цілей на полі бою, російські окупаційні війська посилювали обстріли прилеглих до лінії фронту міст і сіл України. Ці дії здійснювались навіть в умовах оголошеного міністерством оборони рф 6 січня режиму припинення вогню, так званого "різдвяного перемир'я".

Президент України Володимир Зеленський 08 січня 2023 року дав чітку оцінку російській інформаційній операції: "Світ знову побачив у ці дні, що росія бреше навіть тоді, коли сама своїми заявами привертає увагу до ситуації на фронті. Російські обстріли Херсона запальними боєприпасами одразу після Різдва. Удари по Краматорську та іншим містам Донбасу – саме по цивільних об'єктах і саме тоді, коли в Москві звітували про нібито "мовчання" армії. Все це тоді, коли в Москві щось там розповідали про нібито перемир'я… Жодна спроба росії маніпулювати дипломатією та політикою ніколи вже не спрацює"[341].

У другій половині січня російські війська здійснювали перегрупування сил на Херсонському напр., нарощували сили і засоби на Запорізькому напр. для проведення наступальної операції. Проводили розвідку боєм українських оборонних позицій.

Сили оборони України в січні не дозволили противнику захопити ініціативу на загрозливих напрямках, зірвали його спроби зберегти постійну присутність на Кінбурнській косі та на островах в дельті річки Дніпро.

Прогнозуючи розвиток подій, заступник начальника Головного оперативного управління Генерального штабу ЗС України бригадний генерал Олексій Громов на брифінгу щодо обстановки на фронті російсько-української війни 12 січня 2023 року сказав: "… противник намагатиметься вийти на адміністративні кордони Донецької області, а надалі може активізувати свої дії із захоплення лівобережної частини Запорізької області. Головною метою противника залишається захоплення всієї території нашої країни та знищення державності України"[342].

---

[341] Зеленський В. Від стійкості та ефективності дій у кожній точці фронту залежить стійкість та ефективність дій на фронті загалом – звернення Президента України // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – 2023, 08 січня. – URL: https://tinyurl.com/62a98tk2.

[342] Брифінг щодо обстановки на фронті російсько-української війни / Військове телебачення України // YouTube. – 2023, 12 січня. – URL: https://tinyurl.com/2b4sjnbk.

Розглянувши загальну характеристику оперативної обстановки у Південно-Західній ОЗ у січні, слід зазначити, що в її межах виділились два напрямки бойових дій – Запорізький (в адміністративних межах Запорізької обл. на східному березі р. Дніпро) і Херсонський (від Кінбурнської коси до західної межі Запорізької обл.).

Завдання сторін у Південно-Західній операційній зоні.

Аналіз дій протиборчих сторін дозволив встановити, що у січні 2023 року пріоритетом для зс рф у Південно-Західній операційній зоні було:

досягнення тактичних успіхів з метою демонстрації успішного проведення "спеціальної операції";

контроль спеціальними та ракетно-артилерійськими підрозділами створеної "сірої" зони вздовж лінії фронту;

нарощування оборонних позицій для захисту важливих логістичних комунікацій;

формування резервів військ для наступу на Запорізькому напрямку;

збереження сухопутного коридору між окупованими районами і ТОТ Криму.

Основними завданнями угруповання військ Сил оборони України у Південно-Західній операційній зоні у січні 2023 року були:

протидія спробам противника захопити тактичну ініціативу на Запорізькому напрямку;

утримання оборонних рубежів вздовж правого (західного) берега р. Дніпро в Дніпропетровській і Херсонській обл.;

порушення логістики противника між тимчасово окупованими територіями на східному березі р. Дніпро і Кримом;

вогневе ураження районів оборони, місць зосередження сил і засобів ворога в зоні досяжності ракетно-артилерійських підрозділів;

створення умов для контрнаступу Сил оборони України.

Склад угруповань військ сторін у Південно-Західній операційній зоні.

збройні сили російської федерації.

У січні 2023 року ворог зосередив у Південно-Західній ОЗ підрозділи 8, 49, 58 ЗА, 22 АК, 35, 36 ЗА, 3 АК та інші. Кількісно це складало до 30 БТГр, основна частина яких була зосереджена у трикутнику Василівка-Токмак-Мелітополь. До 25 БТГр (різного ступеню укомплектованості) з вказаного числа були націлені на Запорізький напрямок. На цьому напрямку діяло до 10 артилерійських дивізіонів та 3-4 ескадрильї армійської авіації з аеродромів в ТОТ Криму.

Основу угрупувань військ противника на Запорізькому напрямку, від Кам'янського до Новополя, складали війська 58-ї ЗА (19-ї та 42-ї мсд), а також 11-ї одшбр пдв, 37-ї мсбр та 5-ї отбр 36-ї ЗА. Для утримання захоплених територій і охорони тилу були залучені підрозділи 1430-го мсп територіальних військ, 129-го сп мобілізаційного резерву 1-го АК так званої "днр" і зведена тактична група "росгвардії"[343].

[343] Ситуація на Запоріжжі: якими силами росіяни намагаються втриматися на Мелітопольському та Бердянському напрямках – координатор ІС // Інформаційний спротив. – 2023, 21 січня. – URL: https://tinyurl.com/2ye6bhdw.

Сили оборони України.

Угруповання військ Сил оборони України у Південно-Західній операційній зоні у січні 2023 року проводили стабілізаційні дії. Українські війська були об'єднані в Оперативно-стратегічне угрупування військ "Херсон", до складу якого входили Оперативні угруповання військ "Миколаїв" і "Кривий Ріг", та Оперативно-стратегічне угрупування військ "Одеса" у складі Оперативних угруповань військ "Дунай", "Дністер" та Угруповання різнорідних сил.

Характер воєнних дій у Південно-Західній операційній зоні

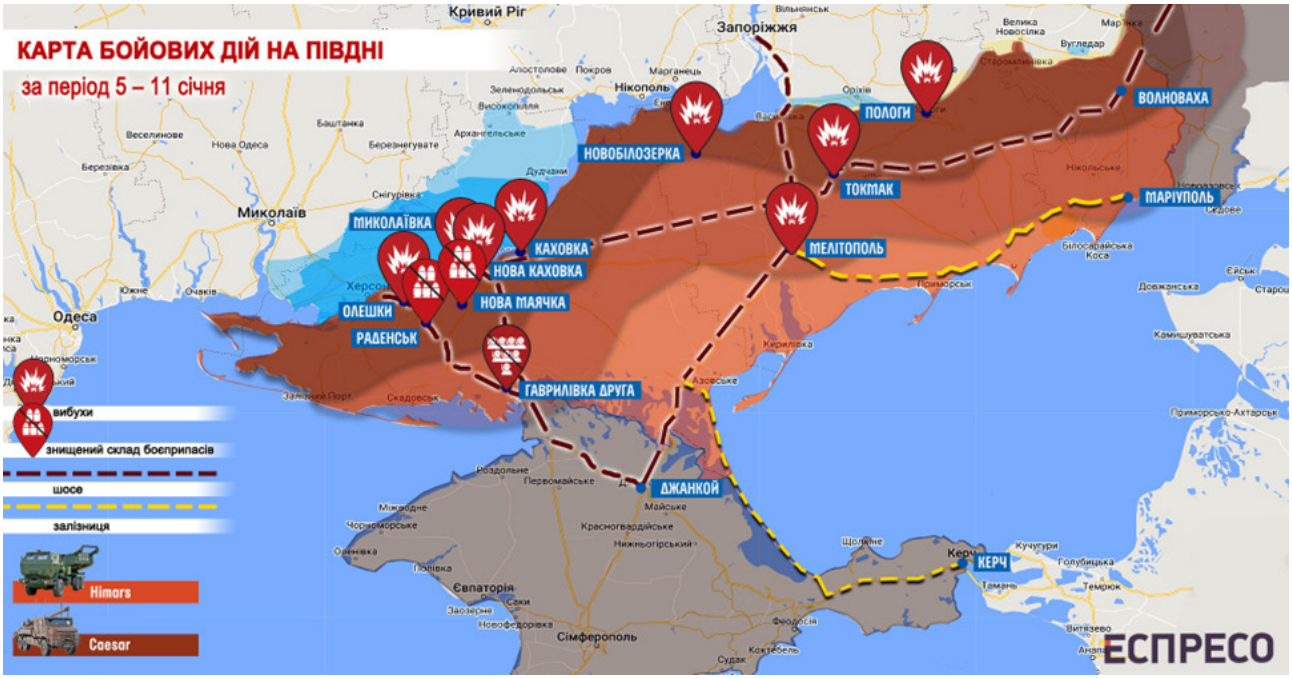
У першій декаді січня 2023 року противник на Запорізькому і Херсонському напрямках вів оборону раніше зайнятих рубежів, здійснював перегрупування військ, розвідувально-диверсійними групами проводив розвідувальні дії вздовж лінії фронту. Здійснював вогневе ураження прифронтових населених пунктів. Так, 1-3 січня на Запорізькому та Херсонському напрямках постраждало понад 30 населених пунктів. Було уражено також цивільну інфраструктуру обласних центрів – м. Запоріжжя та м. Херсон. 4-5 січня вогневого впливу ворога зазнали райони понад 45 населених пунктів. Зокрема постраждала цивільна інфраструктура населених пунктів: Гуляйполе, Гуляйпільське, Дорожнянка, Залізничне, Полтавка, Мала Токмачка, Приморське і Степове Запорізької обл., Херсон, Новосілка, Тягинка, Чорнобаївка і Садове Херсонської обл. та Нікополь на Дніпропетровщині. Було завдано значних ушкоджень житловій забудові, на Херсонщині загинуло шість осіб і четверо отримали поранення різного ступеня тяжкості[344]. 6-8 січня на Запорізькому напрямку від вогню окупантів постраждали райони 23 населених пунктів. Серед них – Зеленого Поля і Новопіль Донецької області; Антонівки, Гуляйполя, Залізничного, Дорожнянки, Інженерного, Білогір'я, Олексіївки, Малих Щербаків, Степового, Кам'янського і Чарівного на Запоріжжі та Нікополя, Олексіївки Дніпропетровської обл. На Херсонському напрямку противник здійснював обстріли населених пунктів вздовж правого берега р. Дніпро. Зокрема, було уражено цивільну інфраструктуру н.п. Чорнобаївки, Антонівки, Берислава, Золотої Балки та Херсона, були постраждалі серед мирних жителів. Ворог продовжував психологічний та фізичний тиск на цивільне населення тимчасово окупованих та зайнятих територій. Зокрема, в м. Енергодар Запорізької обл., російські окупаційні війська примусили близько 3000 працівників Запорізької АЕС отримати так звані російські паспорти.

9–10 січня на Запорізькому напрямку під вогневе ураження ворога потрапили райони 22 населених пунктів. Серед них – Зелене Поле і Новопіль Донецької обл. та Гуляйполе, Гуляйпільське, Чарівне, Щербаки і Степове на Запоріжжі. На Херсонському напрямку від ворожих артилерійських обстрілів постраждала цивільна інфраструктура 12 населених пунктів, серед них: Антонівки, Дудчани, Милове, Чорнобаївки, Золотої Балки та Херсона.

[344] Інформація щодо ворожих обстрілів за минулий добу 5 січня // Херсонська ОДА. – 2023, 06 січня. – URL: https://tinyurl.com/bdhwcpyn.

Українські війська у першій декаді січня 2023 року завдавали вогневих ударів по скупченням російських військ та техніки в окупованих частинах Запорізької та Херсонської обл. Так, підтверджено ураження противника 2 січня в районах населених пунктів Басані, Бердянська, Тарасівки, Токмака, Мелітополя, Пологів та Василівки Запорізької обл.: було знищено два склади боєприпасів, до 10 одиниць військової техніки різного типу, уражено два пункти дислокації окупантів, ліквідовано та поранено до 260 військовослужбовців збройних сил російської федерації. Зокрема, до лікарні в Новотроїцькому Херсонської обл. за перший тиждень 2023 року привезли близько 120 поранених військовослужбовців рф.

Тривали бойові дії за Кінбурнську косу та острови в дельті р. Дніпро. Сили спеціальних операцій України своїми активними діями не дозволили противнику зберегти свою постійну присутність як на косі, так і на островах. 10 січня Сили оборони України в районі острова Білогрудий артилерійським вогнем вразили ворожий катер[345].

У другій декаді січня 2023 року в Південно-Західній операційній зоні ворог посилював оборону на східному березі р. Дніпро. Поблизу Раденська Херсонської обл. російські загарбники побудували мережу окопів і бліндажів з використанням морських контейнерів, які перед цим облаштовувались під польовий шпиталь. Противник намагався діями розвідувальних і штурмових груп виявити незахищені ділянки в бойових порядках українських військ. Ці тактичні дії ворога були передбачувані та отримували адекватну відповідь Сил оборони України. Оборона українських підрозділів будувалась на основі вузлових опорних пунктів з контролем загрозливих ділянок технічними засобами розвідки і застосуванням мобільних підрозділів з тактичної глибини.

[345] В дельті річки Дніпро, в районі острова Білогрудий, сили оборони Таврійського напрямку артилерійськими засобами уразили ворожий катер. / Генеральний штаб ЗСУ // Facebook. – 2023, 10 січня. – URL: https://tinyurl.com/28n7eedd.

Російські війська продовжували обстріли населених пунктів вздовж лінії фронту. 11–13 січня на Запорізькому напрямку від ворожого вогню постраждали райони населених пунктів: Времівка і Вільне Поле на Донеччині; Дорожнянка, Малинівка, Зелений Гай, Гуляйполе, Гуляйпільське, Залізничне, Мала Токмачка, Новоданилівка, Червоне, Чарівне, Білогір'я, Кам'янське, Шевченко, Оріхів і Плавні Запорізької обл. та Марганець на Дніпропетровщині. На Херсонському напрямку обстрілів з реактивних систем залпового вогню, танків, мінометів, ствольної артилерії зазнали населені пункти прилеглі до р. Дніпро. Зокрема: Антонівка, Дудчани, Гаврилівка, Золота Балка, Львове, Степанівка, Садове та Херсон. 11 січня противник досяг максимуму терористичних атак – 90 разів обстрілявши Херсон і територію області.

14–16 січня на Запорізькому напрямку ворог здійснив обстріли з танків, мінометів, ствольної та реактивної артилерії позицій наших військ в районах понад 24 населених пунктів, серед них: Милове, Гуляйполе, Дорожнянка, Залізничне, Чарівне, Мала Токмачка, Степове, Плавні, Щербаки та Качкарівка Запорізької обл. На Херсонському напрямку обстрілів з реактивної та ствольної артилерії зазнали 17 населених пунктів, серед них: Херсон, Саблуківка, Качкарівка, Ольгівка, Тягинка, Інгулець і Антонівка Херсонської обл. та Дмитрівка на Миколаївщині. 17–20 січня на Запорізькому напрямку від артилерійського вогню постраждали понад 27 населених пунктів, зокрема, Времівка і Новопіль на Доннечині, Гуляйполе, Малинівка, Темирівка, Щербаки, Оріхів, Полтавка, Степове, Кам'янське та Плавні на Запоріжжі. На Херсонському напрямку окупанти не припиняли терор цивільного населення. Зокрема, обстрілів з реактивних систем залпового вогню та ствольної артилерії зазнали райони понад 20 населених пунктів. Серед них – Антонівка, Берегове, Благовіщенське, Веселе, Іванівка, Інгулець, Качкарівка, Республіканець, Токарівка, Тягинка, Янтарне та Херсон; Марганець і Нікополь Дніпропетровської обл. Постраждали мирні громадяни.

Російські окупанти продовжували здійснювати тиск на місцеве населення тимчасово захопленої території Херсонської обл., які відмовлялися співпрацювати з окупаційною владою. В Заводівці, Горностаївці та Каїрах Херсонської обл. було припинено трансляцію усіх українських телеканалів, транслювалось тільки російське телебачення. У окремих населених пунктах Мелітопольського району Запорізької обл. противник проводив фільтраційні заходи, посилював контрдиверсійні та контррозвідувальні заходи на тимчасово окупованих територіях. Зокрема, у Великій Лепетисі Херсонської обл. були проведені вибіркові перевірки телефонів у місцевих жителів на предмет наявності фото та відео російської військової техніки. Станом на 12 січня 2023 року, було затримано та вивезено у невідомому напрямку три цивільних особи[346].

У другій декаді 2023 року Сили оборони України в Південно-Західній операційній зоні основні зусилля зосереджували на нанесенні вогневих ударів по

[346] Інформація узагальнена на основі оперативних даних Генерального Штабу Збройних Сил України упродовж 11-20 січня 2023 року.

пунктах управління та районах оборони ворога. Українські війська активно протидіяли спробам ворога атакувати Очаків та торговельні судна в Дніпровсько-Бузькому лимані. Так, 18 січня 2023 року на Кінбурнській косі (Миколаївська область) Сили оборони України знищили близько 10 військовослужбовців рф та ворожу техніку[347].

У третій декаді січня 2023 року на Запорізькому напрямку противник основні свої зусилля зосередив на нечисельних наземних атаках на українські позиції, веденні розвідки та завданні вогневих ударів. Ворог проводив інформаційні кампанії з метою видати надумані успіхи на фронті за дійсні. На Херсонському напрямку російські війська, діями розвідувально-диверсійних груп на островах в дельті р. Дніпро, намагались зімітувати ескалацію бойових дій.

Продовжувались обстріли населених пунктів вздовж лінії фронту. Так, 21 січня на Запорізькому напрямку від артилерійського вогню постраждали райони понад 15 населених пунктів. 22–23 січня постраждали вже понад 20 населених пунктів, серед них: Вільне Поле, Времівка, Комишуваха і Новопіль на Донеччині та Гуляйполе, Павлівка, Новоданилівка, Степове, Оріхів, Щербаки Чарівне, Червоне і Мала Токмачка Запорізької обл.

На Херсонському напрямку окупанти 21–23 січня обстріляли з реактивних систем залпового вогню та ствольної артилерії населені пункти Антонівку, Білозерку, Бургунку, Гаврилівку, Дудчани, Дніпровське, Інгулець, Монастирське, Янтарне, Берегове та Херсон.

24–25 січня на Запорізькому та Херсонському напрямках від танкового та артилерійського вогню постраждали райони понад 45 населених пунктів. Були зафіксовані жертви серед цивільного населення. 26–29 січня були уражені райони понад 40 населених пунктів. Зокрема постраждали: Залізне, Іллінка, Времівка і Новопіль на Донеччині; Ольгівське, Полтавка, Малинівка, Червоне, Гуляйполе, Староукраїнка, Чарівне, Оріхів, Новоданилівка, Новоандріївка і Кам'янське Запорізької обл.; Нікополь – Дніпропетровської; Золота Балка, Гаврилівка, Дудчани, Червоний Маяк, Монастирське, Томарине, Бургунка, Тягинка, Комишани та Херсон Херсонської обл. 30–31 січня противник з реактивних систем залпового вогню, ствольної артилерії та мінометів обстріляв райони понад 40 населених пунктів. Зокрема, Времівка і Новопіль на Донеччині, а також Ольгівське, Білогір'я, Малинівка, Чарівне, Мала Токмачка, Новоданилівка, Оріхів, Кам'янське і Новоселівка Запорізької обл. Херсон, Берегове, Золота Балка, Миколаївка, Одрадокам'янка, Іванівка, Токарівка, Антонівка, Первомайське, Понятівка, Велетенське та Янтарне Херсонської обл.

На тимчасово окупованій території АР Крим ворог проводить підготовчі заходи до чергової хвилі мобілізації. Так, до 29 січня 2023 року всі так звані державні та приватні установи подавали списки осіб на бронь до військових комісаріатів. Наступна масова хвиля мобілізації була запланована на кінець лютого.

[347] На Кінбурнській косі минулої доби Сили оборони знищили угруповання росіян та ворожу техніку // Укрінформ. – 2023, 19 січня. – URL: https://tinyurl.com/yazcpnvh.

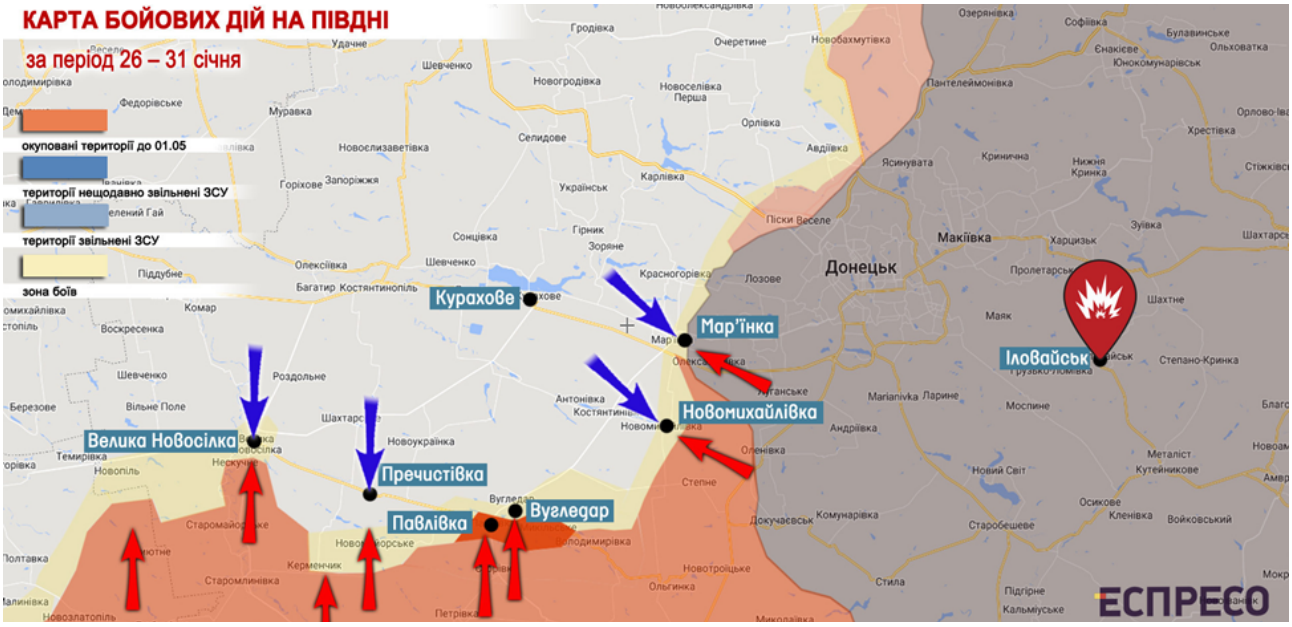

У третій декаді січня українські війська протидіяли спробам противника захопити тактичну ініціативу на Запорізькому напрямку, утримували оборонні рубежі вздовж правого берега р. Дніпро та здійснювали вогневе ураження районів оборони, місць зосередження сил і засобів ворога в зоні досяжності ракетно-артилерійських підрозділів. Особливістю протистояння на Херсонському напрямку стала боротьба за контроль над островами в дельті р. Дніпро. Позиції на островах будь-яких вогневих засобів розширювали можливості вогневого контролю як водної акваторії так і прилеглих берегів. На островах відбувались сутички спецпризначенців. Так, 22 січня при спробі диверсійно-розвідувальної групи противника висадитись на один з островів, Сили оборони України нанесли вогневе ураження по легкомоторному цивільному катері, який окупанти привласнили і облаштували для військових цілей[348]. В ніч 23–24 січня український спецпідрозділ здійснив рейд поблизу Нової Каховки Херсонської обл.

Українські ракетно-артилерійські підрозділи в останній тиждень січня знищили казарму ворога в Маріуполі, склади боєприпасів у Бердянську та Волноваському районі. Поблизу Мелітополя було знищено залізничний міст через р. Молочна та по два склади у Василівському і Пологівському районах на Запоріжжі. На Херсонщині було завдано вогневого ураження по розташуванню особового складу та складам боєприпасів поблизу Нової Каховки, Олешок, Улянівки та Щасливого[349].

[348] Сили оборони України знищили ворожий катер / Генеральний штаб Збройних Сил України // Facebook. – URL: https://tinyurl.com/upj66f77.

[349] Інформація узагальнена на основі оперативних даних Генерального Штабу Збройних Сил України упродовж 21-31 січня 2023 року.

Забезпечення всього південного угруповання РОВ у січні 2023 року здійснювалось через ТОТ АР Крим та безпосередньо єдину логістичну артерію – Керченський міст. Але логістика постачання через цей транзитний маршрут мала суттєві обмеження і у випадку наростання інтенсивності бойових дій втратила б свій ресурс протягом 2-3 тижнів.

На Бессарабському напрямку в січні 2023 року оперативна обстановка була контрольована. В січні з'явились ознаки намірів рф дестабілізувати політичну ситуацію в Молдові, використовуючи проросійські партії, контрольовані олігархами-втікачами, і радикально налаштованих ними громадян, незадоволених соціально-економічними проблемами.

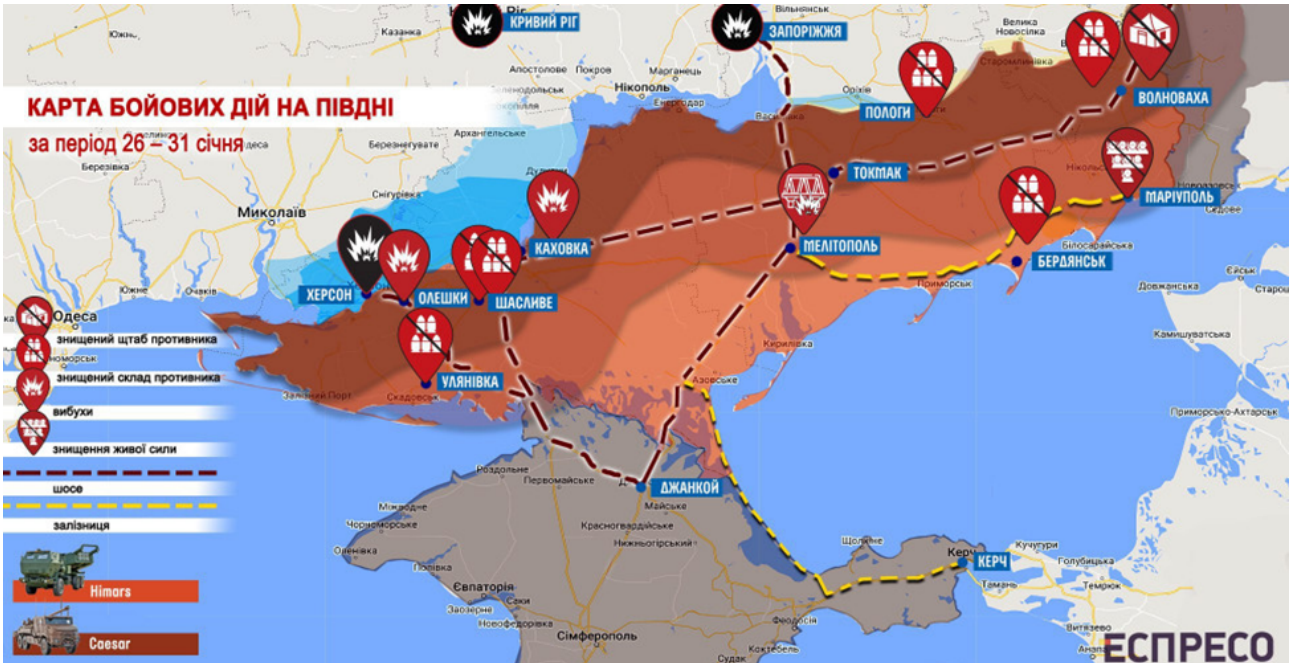
Результати воєнних дій у Південно-Західній операційній зоні

Інтенсивність воєнних дій у Південно-Західній операційній зоні в січні 2023 року знизилась у порівнянні з листопадом-груднем 2022 року. Противник основну увагу зосереджував на досягнення тактичних успіхів з метою демонстрації успішного проведення "спеціальної операції", активізуючи інформаційно-психологічні операції в інформаційному просторі. Ворог у першій половині січня значно наростив кількість ракетно-артилерійських ударів по населених пунктах вздовж лінії фронту з метою посилення терору проти мирного населення України. Нарощував оборонні позиції для захисту важливих логістичних комунікацій. Сформовані російськими окупантами резерви військ на Запорізькому напрямку були недостатніми для проведення наступальної операції. На Херсонському напрямку противник у січні 2023 року посилив боротьбу за контроль над островами в дельті р. Дніпро з метою розширення можливості вогневого контролю над західним берегом річки.

Українські війська у січні 2023 року в Південно-Західній операційній зоні протидіяли спробам противника захопити тактичну ініціативу на Запорізькому напрямку, здійснювали активну оборону західного берега р. Дніпро. Ракетно-артилерійські підрозділи Сил оборони України завдавали вогневих ударів по

районам оборони, місцям зосередження сил і засобів ворога та логістичних вузлах на комунікаціях між окупованими територіями півдня України та АР Крим в зоні своєї досяжності.

В січні українські війська активізували бойові дії з метою утримання контролю над групою островів у дельті р. Дніпро.

Висновки з ведення воєнних дій у Південно-Західній операційній зоні

У Південно-Західній операційній зоні в січні 2023 року противник, з метою захоплення ініціативи на Запорізькому напрямку, прагнув досягти тактичних успіхів.

Ворог перегруповував наявні сили та нарощував резерви для демонстрації підготовки наступу.

Противник посилив терор проти цивільного населення ракетно-артилерійськими ударами по об’єктах критичної інфраструктури та населеним пунктам півдня України.

В січні 2023 року Сили оборони України на Запорізькому напрямку шляхом маневреної оборони не дозволили ворогу заволодіти тактичною ініціативою. На Херсонському напрямку зірвали наміри противника встановити контроль над островами в дельті р. Дніпро.

Сили оборони України ракетно-артилерійськими ударами продовжували руйнувати логістичні комунікації російських військ на тимчасово окупованих територіях півдня України.

2.4. ДІЇ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ СТОРІН У ЧОРНОМОРСЬКІЙ ТА АЗОВСЬКІЙ ОПЕРАЦІЙНИХ ЗОНАХ

Характеристика морської обстановки

У січні 2023 року обстановка у Чорноморській та Азовській операційних зонах набула деяких особливостей:

росія для ракетних обстрілів України вперше з початку широкомасштабного вторгнення застосувала ракетоносії КРМБ "Калибр" з Каспійського моря, що стало свідченням ускладнення доставки ракет до Чорноморських військово-морських баз;

з метою уникнення вогневого ураження противник почав виводити кораблі в море з ВМБ Новоросійськ;

кількість суден задіяних у "зерновій угоді", що заходили в українські порти під завантаження збіжжям, знизилась у порівнянні з попередніми місяцями.

У Чорному та Азовському морях на бойовому чергуванні продовжували перебувати кораблі вмф рф, зокрема і ракетоносії КРМБ "Калибр". В інтересах рф прохід Керч-Єнікальським каналом здійснювали судна в обох напрямках, як до Босфору, так і від нього. Водночас рф продовжувала порушувати Міжнародну конвенцію з охорони людського життя на морі 1974 р. (SOLAS), вимикаючи системи автоматичної ідентифікації (AIS), на цивільних суднах в акваторії Азовського моря.

Завдання ВМС сторін

У січні 2023 року противник основні зусилля на морі зосереджував на виконанні таких завдань:

блокування портів України, з метою недопущення поставок вантажів морським шляхом;

завдання ракетних ударів з морського напрямку з метою знищення об'єктів промислової та енергетичної інфраструктури, логістичних транспортних коридорів і тероризування цивільного населення України;

забезпечення оборони надводних і підводних носіїв КРМБ "Калибр" захищеного району бойових дій (ЗРБД).

Угруповання ВМС ЗС України забезпечувало:

здійснення вогневого впливу по важливих об'єктах ворога у Чорноморській операційній зоні;

протиракетну оборону України з морського напрямку;

безпечне функціонування визначених фарватерів "чорноморського зернового коридору" для експорту українського збіжжя;[350]

спостереження за надводною обстановкою у північно-західній частині Чорного моря;

оборону чорноморських портів, українського узбережжя та районів базування;

підтримку підрозділів Сил оборони України, які виконували завдання у дельті р. Дніпро, Дніпро-Бузькому лимані та на чорноморському узбережжі.

[350] З початку роботи "Зернового коридору" експортовано 16,3 млн тон агропродукції // Агробізнес сьогодні. – 2023, 03 січня. – URL: https://tinyurl.com/355jpumb.

Склад угруповань ВМС сторін

У січні 2023 року противник діяв силами угруповання різнорідних ударних та морських десантних сил зс рф, створених для дій на Чорному і Азовському морях зі складу Чорноморського, Балтійського і Північного флотів та Каспійської флотилії. Окреме угруповання надводних кораблів з носіями КРМБ "Калибр" знаходилось у Середземному морі.

Угруповання різнорідних ударних сил на Чорному морі налічувало: 2 ракетні фрегати пр.11356 типу "Адмирал Григорович", 2 малі ракетні кораблі підвищеної морехідності пр. 22800 типу "Каракурт", 3 ракетні корвети пр. 21631 типу "Буян-М" та 5 підводних човнів (4 одиниці пр.636.3 типу "Варшавянка" та один пр. 877 "Алроса") із загальним ракетним залпом 76 КРМБ "Калибр".

Морські десантні сили включали 7 ВДК: 1 – пр.11711, 2 – пр. 1171, 5 – пр. 775. Розпочато розгортання до штатів дивізії 810 окремої бригади морської піхоти, пункт постійної дислокації – бухта Козача (Севастополь). Водночас тривала робота з доукомплектування особовим складом підрозділів бригади, які зазнали великих втрат під час бойових дій на півдні України.

Ракетні протикорабельні, протичовнові (за виключенням 3-х фрегатів (великих протичовнових кораблів): 1 – пр. 1135, 1 – пр. 1135М, 1 – пр. 61У) та протимінні сили відповідно були зведені у 41-шу бригаду ракетних кораблів та катерів та у дві бригади охорони водного району (ОВР) дводивізіонного складу (МПК та ТЩ), відповідно для Севастопольської та Новоросійської ВМБ.

Великі бойові кораблі зведені в існуючу 30-ту дивізію надводних кораблів двобригадного складу (фрегати та великі десантні кораблі).

Обстановка з базуванням корабельних сил противника у Севастополі та Новоросійську, з опублікованих twitter-профілем MT Anderson супутникових знімків станом на 9 січня, показана на мал. 1, 2, 3[351].

Мал.1 Базування і склад кораблів ворога біля зернового терміналу ВМБ Севастополь станом на 9 січня 2023 р.

[351] Скільки зараз Ту-95МС і Ту-160 на аеродромі "Енгельс" і що з кораблями для запуску "Калібрів" // Defence-UA. – 2023, 09 січня. – URL: https://tinyurl.com/mwedx9y8.

Мал.2 Базування і склад кораблів ворога у різних бухтах ВМБ Севастополь станом на 9 січня 2023 р.

Мал.3 Базування і склад кораблів ворога у ВМБ Новоросійськ станом на 9 січня 2023 р.

У середині січня росія раптово вивела в Чорне море групу кораблів з Новоросійська. З огляду на тип і кількість кораблів, що вийшли в море одночасно, ця активність була спробою розосередити флот задля запобігання ймовірної загрози військовим кораблям рф з боку ЗС України у ВМБ Новоросійськ. Так, 12 січня 2023 року стало відомо, що з Новоросійська у Чорне море вийшли всі основні кораблі, які там перебували тривалий час – три підводні човни пр. 636.3 “Варшавянка” та ВДК пр. 11711 “Петр Моргунов”. Деякі інші кораблі також вийшли в море, у пункті базування залишилось декілька бойових кораблів та суден забезпечення[352].

[352] Рф вивела з Новоросійська у Чорне море три підводних носія “Калібрів” // Defense Express. – 2023, 12 січня. – URL: https://tinyurl.com/mr3a5c3v.

Чорноморський флот рф упродовж січня намагався уникнути вогневого ураження своїх кораблів з боку Сил оборони України, надаючи пріоритет захисту власних сил над наступальними чи патрульними операціями[353].

Протягом січня кількість кораблів, що виконували завдання з бойового чергування у Чорному та Азовських морях, у тому числі носіїв КРМБ "Калибр", постійно змінювалася: кораблі поверталися до пунктів базування для поповнення необхідних запасів, після- та передпохідного обслуговування, поточних ремонтів, а після пусків ракет – поповнення бойового комплекту.

Станом на кінець січня 2023 року у Чорному морі на бойовому чергуванні знаходилося 12 ворожих кораблів, серед яких три носії крилатих ракет "Калибр", загальний залп складав до 20 ракет.

В Азовському морі ворог продовжував контролювати морські комунікації, утримуючи на бойовому чергуванні один корабель.

Із 10 ворожих кораблів у Середземному морі – п'ять носіїв крилатих ракет "Калибр", загальним залпом 72 ракети.

Здійснюючи заходи із захисту судноплавства, 31 січня 2023 року противник забезпечив прохід Керч-Єнікальським каналом до Азовського моря – 34 суден, до Чорного моря – 31 судно.

Противник продовжував порушувати вимоги міжнародного морського права, а саме VII Гаагської конвенції щодо використання морських мін під час збройних конфліктів. Так, 23 січня, за 200 метрів від болгарського узбережжя Чорного моря, силами підрозділу підводного захисту SAS було виявлено та знищено морську якірну міну, що дрейфувала.

Склад ВМС України в січні 2023 року поповнився морськими надводними дронами. Зокрема, була сформована морська бригада безпілотних ударних систем. Окрім того підготовлено 10 екіпажів для трьох вертольотів "Sea-King", які вже прибули в Україну[354] (Мал. 4).

Мал. 4. Гелікоптери Sea King, на яких проходили підготовку льотчики ЗС України, листопад 2022 року, зображення – Міноборони Великої Британії[355].

[353] Розвідка Британії назвала мету виведення групи кораблів рф з Новоросійська // Європейська правда. – 2023, 14 січня. – URL: https://tinyurl.com/4m7s9etp.

[354] Британські вертольоти Sea King вже прибули в Україну – Рєзніков // Укрінформ. – 2023, 21 січня. – URL: https://tinyurl.com/2fzaumwh.

[355] Чим особливі вертольоти Sea King, які уже отримали ЗСУ від Великої Британії // Defense Express. – 2023, 22 січня. – URL: https://tinyurl.com/2p8mt8d2.

Також завершилась підготовка екіпажів тральщиків-шукачів мін типу Sandown М-310 “Чернігів” та М-311 “Черкаси” у Великий Британії[356] (мал.5).

Мал. 5. Міношукач “Черкаси” М-311.

Крім того, що міношукачі виготовлені з армованого скла, що значно зменшує їхнє магнітне поле, вони обладнані автоматизованою системою управління протимінними діями Atlas Elektronik IMCMS[357].

Головну роль у виконанні завдань оборони держави на морі та з морських напрямків у січні 2023 року продовжувало відігравати угруповання різнорідних сил, що було утворене зі складу військових частин (підрозділів) ВМС ЗС України, Морської охорони ДПС України та підпорядковане міжвидовому (міжвідомчому) угрупованню військ (сил), що діє на півдні України.

Особливості виконання завдань ВМС у Чорноморській та Азовській операційних зонах

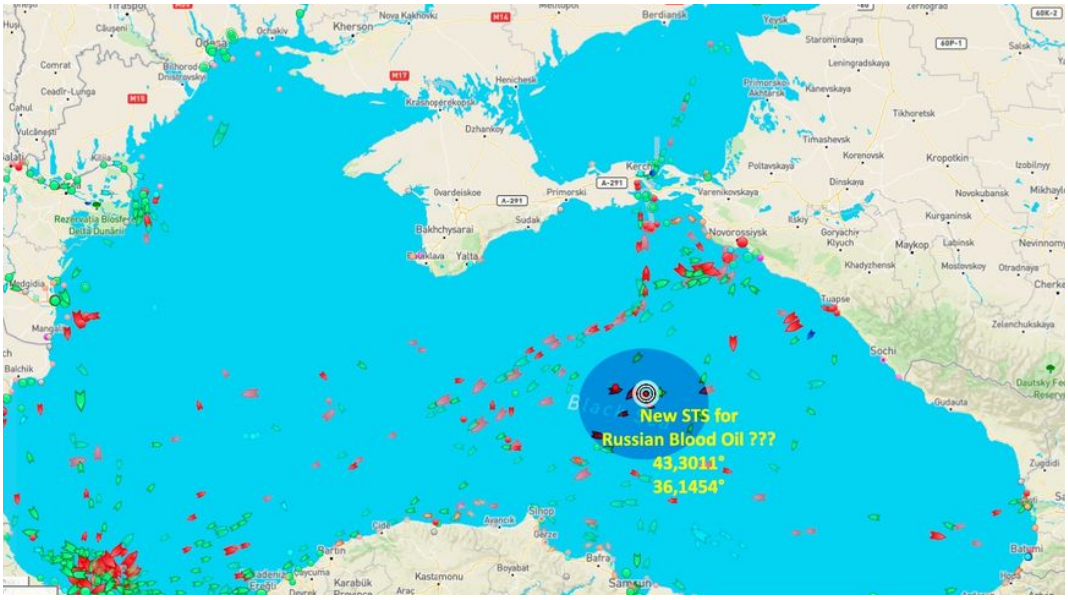
Противник продовжував виконувати завдання щодо захисту морських комунікацій, які використовувалися для незаконного вивезення викраденої продукції з українських портів Маріуполь та Бердянськ, шляхом здійснення патрулювання, несення дозору (рухомого та нерухомого), конвоювання суден з особливо важливими вантажами. До виконання цих завдань в Азовському морі постійно залучалося 1–2 бойових кораблі.

Противник також продовжував порушувати вимоги Міжнародної конвенції з охорони людського життя на морі 1974 р. (SOLAS), вимикаючи системи автоматичної ідентифікації (AIS) на цивільних суднах. Користуючись цим, противник забезпечив “неформальну” рейдову перевалку нафти в Чорному морі – посередині між турецьким портом Синоп та Новоросійськом (мал. 6).

---

[356] З’явилися фото українських тральщиків-шукачів мін “Черкаси” та “Чернігів” // Мілітарний. – 2023, 21 січня. – URL: https://tinyurl.com/4ksn5yss.

[357] Україна сама має вирішити, коли два придбаних у Британії тральщики з’являться у Чорному морі – Пристайко, // Мілітарний. – 2023, 13 лютого. – URL: https://tinyurl.com/2p9fhyde.

Мал. 6. Схема і місце перевалки російської нафти в Чорному морі

Угруповання противника, здійснюючи контроль над “зеленим коридором”, водночас продовжує затримувати проведення інспекцій суден у Спільному контактному центрі, унаслідок чого на входах у протоку Босфор через очікування на інспекцію затримуються близько 100 суден, як порожні, так із вантажем продукції агропромислового комплексу України. Це призводить до зменшення обсягів транспортування українського збіжжя країнам, що його потребують, а також до мільйонних збитків як вантажовласників, так і Української держави.

9 січня противник з північного узбережжя Кінбурнського півострова завдав удару із застосуванням РСЗВ по портовій та міській інфраструктурі Очакова, що призвело до руйнувань будівель та поранень цивільних громадян.

Виходячи з аналізу даного факту, можна зробити наступні висновки:

Завдання ударів з Кінбурнського п-ва із застосуванням РСЗВ по порту Очаків, що призвело до руйнування та пошкоджень портової інфраструктури та будівель міста і поранень цивільних громадян, свідчить про прагнення противника утримувати контроль над районом, зірвати судноплавство та дестабілізувати обстановку.

Зростання активності противника у застосуванні засобів ураження по військових та цивільних об’єктах з району Кінбурнського півострова обумовлює необхідність підготовки та завдання комплексного вогневого ураження по силах і засобах противника, розгорнутого в даному районі.

В Азовському морі противник виконував завдання з підтримання оперативного режиму, забезпечення перевезень військових вантажів морським транспортом, а також захист морських комунікацій, які використовуються для незаконного вивезення викраденого зерна та металопрокату з українських портів Маріуполь та Бердянськ.

Також противник брав участь в охороні та обороні Керченського мосту та Керченської поромної переправи, яка почала функціонувати після вибуху 8 жовтня 2022 року на мосту через Керченську протоку. У період із 9 жовтня 2022 р. по 5 січня 2023 р. забезпечено перевезення через протоку 1415 рейсами в обидві сторони 58 432 пасажирів, 42 651 од. автотранспорту та 4 934 залізничних вагонів.

До виконання завдань в Азовському морі противником залучалося 1–2 бойових кораблі. Протягом тижня, здійснюючи заходи із захисту судноплавства, противник забезпечив прохід Керч-Єнікальською протокою: до Азовського моря – 89 суден і в Чорне море – 107 суден.

З початку роботи Керченської поромної переправи, запущеної після вибуху 8 жовтня 2022 року на незаконно побудованому мосту через Керченську протоку, – з 9 жовтня 2022 року по 5 січня 2023 року – через протоку 1415 рейсами в обидві сторони перевезено загалом 58 432 пасажири, 42 651 од. автотранспорту та 4 934 залізничні вагони.

На річці Дніпро 25 січня противником було завдано артилерійського удару по двох цивільних суднах, що знаходились в порту Херсона, одне з яких сухопутаж "Тузла" під прапором Туреччини. Загалом, з початку повномасштабної агресії противником було завдано ураження 19 цивільним суднам, що належать різним країнам.

26 січня 2023 року країна-терорист завдала чергового масованого ракетного удару по території України. Окупанти здійснили 55 пусків ракет повітряного та морського базування з літаків Ту-95, Су-35, МиГ-31К а також з кораблів з акваторії Чорного моря.

Зазначається, що до протиповітряного бою залучено підрозділи зенітних ракетних військ, винищувальної авіації, мобільні вогневі групи Повітряних Сил, у взаємодії із ППО інших складових Сил оборони України, зокрема ВМС Збройних Сил України[358].

У Чорноморській операційній зоні основними завданнями угруповання різнорідних сил ВМС ЗС України були: сприяння військам, які діють у приморських районах, підготовці до відбиття ударів засобів повітряного нападу противника, забезпечення виконання завдань з охорони судноплавства у прибережних районах та на р. Дунай, зокрема, експорту аграрної продукції морським шляхом. Угруповання різнорідних сил ВМС продовжувало виконання завдань із недопущення відновлення противником панування на морі, оборони районів базування та підтримання оперативного режиму.

Угруповання різнорідних сил продовжувало виконання заходів щодо водолазних обстежень підхідних фарватерів, кораблів, причальних стінок пунктів базування та портів на предмет наявності підозрілих пристроїв чи пошкоджень.

Так, 24 січня 2023 року на узбережжі Рибаківки Миколаївської області фахівцями підрозділу спеціального призначення ВМС ЗС України було виявлено та шляхом контрольованого підриву знищено морську міну, що внаслідок шторму викинуло на берег.

У ході бойових дій на річці Дніпро Силами оборони знищено катер противника, що здійснював спробу висадки диверсійно-розвідувальної групи на один з островів в гирлі Дніпра.

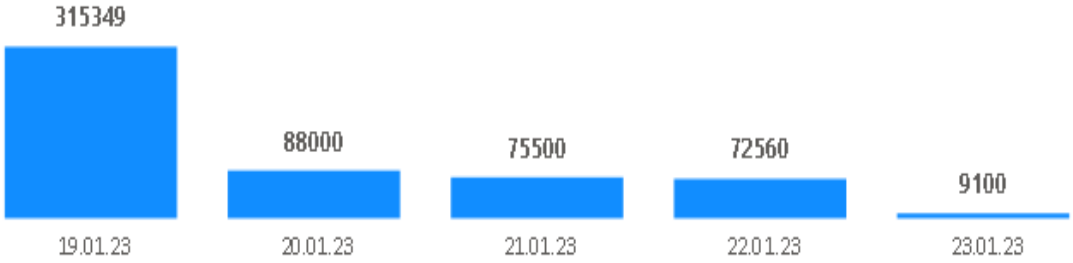
---

[358] Під час масованого ракетного удару українська ППО збила 47 російських ракет // Погляд. – 2023, 26 січня. – URL: https://tinyurl.com/4fuyh5e8.

У ході дій щодо забезпечення безпечних умов експорту продукції агропромислового комплексу України морським шляхом, за період з 19 по 25 січня угрупованням різнорідних сил ВМС забезпечено виведення “зерновим коридором” 14 суден з 560 тис. т агропродукції України (діаграми 2, 3):

Діаграма 2. Динаміка кількості суден , що були виведені з українських портів “зерновим коридором”, од.

Діаграма 3. Динаміка обсягу експорту аграрної продукції з портів України, вивезення якої було забезпечено угрупованням різнорідних сил ВМС, тонн

Загалом, угруповання різнорідних сил ВМС у період із 1 серпня 2022 р. по 25 січня 2023 р. забезпечило транспортування через морські порти Одеської області 18,382 млн. т експортної аграрної продукції України.

Значно зросла потреба у плавзасобах різного типу у зв’язку з наступальними операціями Сил оборони України у нижній течії Дніпра, визволенням правобережних районів Херсонщини та можливістю здійснення штурмових десантів на лівий берег Дніпра, для забезпечення всебічного постачання, а також з метою деблокади Миколаївського, Херсонського морських портів та перевалочного пункту порту Ольвія, для нарощення спроможності по функціонуванню “Зернової ініціативи”.

За січень 2023 року Україна відправила 5,5 млн тонн зернових, олійних культур та продуктів їх переробки. Це на 1,3 млн тонн менше, аніж за грудень 2022 року. Така динаміка зменшення зумовлена штучним блокування роботи “зернового коридору” зі сторони російських інспекторів. Як результат, в рамках “зернової ініціативи” було відвантажено за перший місяць року лише 1,3 млн тонн пшениці. Нагадаємо, що у вересні-жовтні 2022 року експорт с/г продукції Коридором складав близько та понад 4 млн. тон відповідно[359].

Штормова погода посилила мінну небезпеку за рахунок зриву поставлених якірних мін. Для її нейтралізації виникла потреба посилити склад протимінних сил та засобів ВМС ЗС України.

[359] За січень 2023 року Україна відправила 5,5 млн тонн агропродукції // Бізнес дія. – 2023, 06 лютого. – URL: https://tinyurl.com/mv7mmkz8.

Поява бригади морських дронів спонукала за певних умов до її бойового застосування по кораблям супротивника в районах їх бойового патрулювання та базування, де відсутні бонові загородження та швидкісні катери протидиверсійного забезпечення з урахуванням вже набутого позитивного досвіду враження ворожих кораблів на зовнішньому рейді Севастополя.

Наявні сили ППО ВМС ЗС України протягом січня 2023 року були залучені до спільного з ПС чергування, здійснювалось комплексне забезпечення протиповітряної оборони.

Результати

У січні 2023 року противник продовжував:

здійснювати блокування портів України, з метою недопущення поставок озброєння та необхідного оснащення для ЗС України морським шляхом;

завдавати ракетні удари з акваторії Чорного та Азовського морів з метою знищення об'єктів промислової й енергетичної інфраструктури, логістичних транспортних коридорів і тероризування цивільного населення України;

забезпечувати оборону надводних і підводних носіїв КРМБ "Калибр", захищеного району бойових дій (ЗРБД).

У січні 2023 року Силами оборони України:

не допущено наближення носіїв ракет противника у північно-західну частину Чорного моря, частина ракет була збита;

забезпечено безпечне функціонування визначених фарватерів "чорноморського зернового коридору" для експорту українського збіжжя;

здійснювалася підтримка підрозділів Сил оборони України у зоні дельти р. Дніпро, у Дніпровсько-Бузькому лимані та на чорноморському узбережжі Херсонщини.

Висновки

Завдання ракетних ударів противником по об'єктах енергетичної інфраструктури України сповільнило спроможності українських портів із забезпечення функціонування "зернового коридору".

Протягом січня 2023 року ВМС ЗС України розвивали стратегію з превентивного попередження масованих ракетних ударів з повітря, шляхом вогневого впливу на носії крилатих й авіаційних ракет та місця їх постійного базування за допомогою морських дронів, чисельність яких нарощувалася[360].

Грубо порушуючи вимоги міжнародного права, противник здійснював обстріли цивільних суден нейтральних держав, чим провокував ескалацію збройного конфлікту та створював загрозу втягування у війну третіх держав.

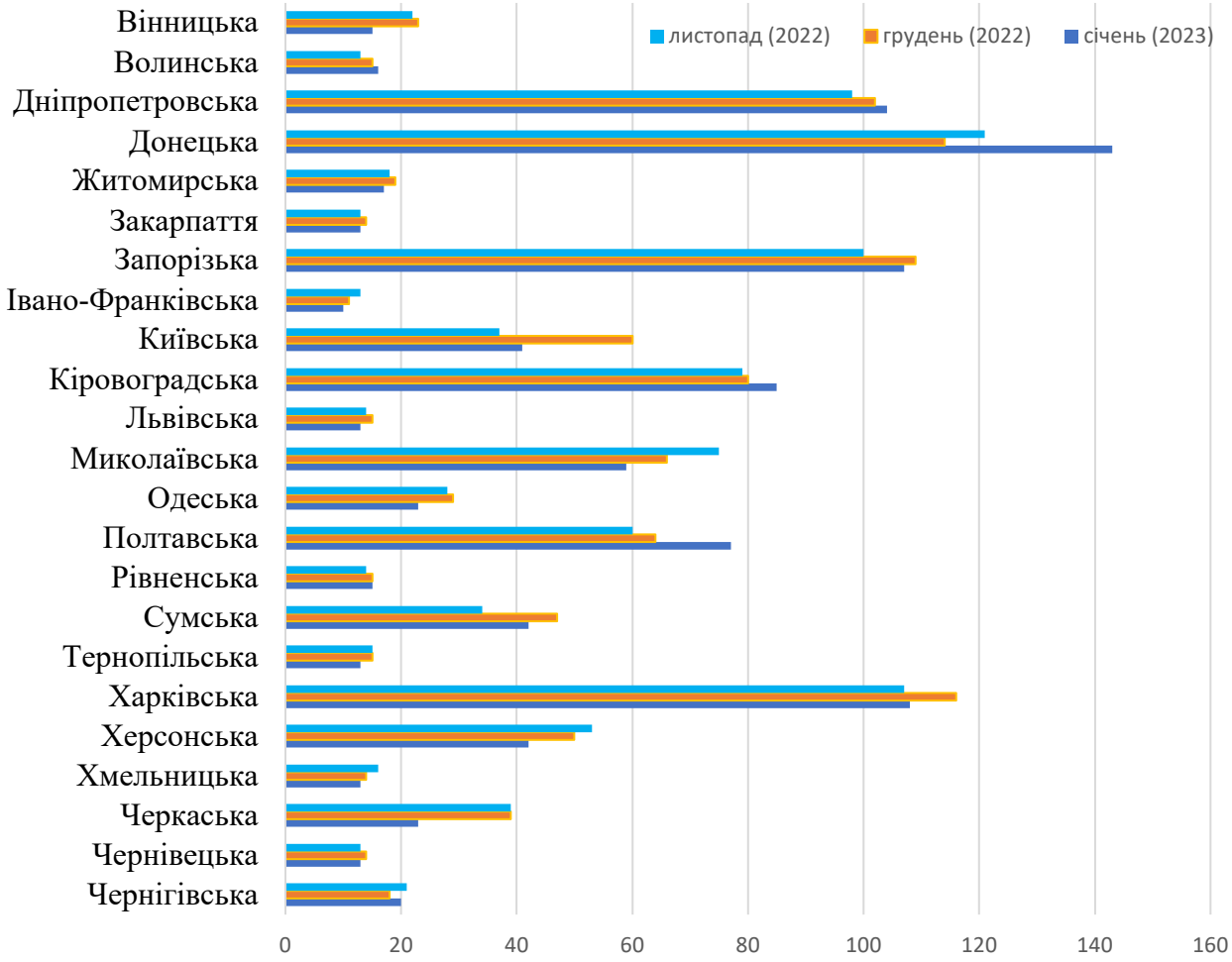
[360] Українські морські дрони ось-ось розпочнуть роботу: що відомо // Вголос. – 2022, 08 грудня. – URL: https://tinyurl.com/2p9e8uft.

2.5. ДІЇ АВІАЦІЇ ТА ПРОТИПОВІТРЯНОЇ ОБОРОНИ

Характеристика повітряної обстановки

Загальна характеристика повітряної обстановки. Протягом січня 2023 року противник продовжував завдавати ракетних, авіаційних та ударів за допомогою БпЛА по важливих об'єктах на території України, позиціях підрозділів Сил оборони України, продовжував зосереджувати основні зусилля на знищенні енергетичної інфраструктури.

З метою уникнення жертв серед цивільного населення, збереження життя особового складу частин і підрозділів Сил оборони України, підрозділи РТВ ПС ЗС України оголошували повітряну тривогу в разі виявлення небезпеки завдання противником ракетних або авіаційних ударів. Статистика оголошень повітряної тривоги з листопада 2022 року – по січень 2023 року включно за областями[361]:

Середня тривалість повітряних тривог у січні 2023 року склала 50 хв, тоді як у грудні 2022 року – 1 год 06 хв. Довжина світлового дня за січень 2023 року зросла на 1 год 15 хв – від 8 год 05 хв на початку місяця до 09 год 20 хв наприкінці.

Організаційна структура авіації та ППО противника і Сил оборони України у січні 2023 року в цілому змін не зазнала.

[361] За даними air-alarms.in.ua – "Статистика повітряних тривог України".

Повітряна обстановка у Північно-Західній операційній зоні в січні 2023 року визначалася відсутністю ведення наступальних та оборонних операцій. ПКС зс рф продовжували використовувати повітряний простір республіки білорусь для ведення розвідки території України з метою виявлення цілей для завдання ракетних ударів. У суміжних з Україною областях білорусі продовжено заборону польотів усіх типів цивільних літаків та БпЛА до 1 квітня 2023 року[362].

З 16 січня по 1 лютого 2023 року на території білорусі проходили льотно-тактичні навчання з'єднань авіації російських та білоруських збройних сил як авіаційної компоненти об'єднаного регіонального угруповання військ. Для проведення навчань застосовувалися всі білоруські аеродроми, тоді як російська авіація базувалася на аеродромах Мачулищі (Мінська обл.) та Барановичі (Брестська обл.)[363]. В ході навчань відпрацьовувались наступні завдання: спільне патрулювання повітряного простору, ведення повітряної розвідки, взаємодія з літаком ДЛРВ А-50, висадка тактичного повітряного десанту, винищувальне прикриття, авіаційна підтримка[364]. Під приводом проведення навчань відбулося нарощування російського авіаційного угруповання у білорусі до 50 од. авіаційної техніки шляхом перебазування на аер. Мачулищі додаткових 10 од. вертольотів (Ми-8, Ми-24)[365] і 8 од. літаків (Су-34, Су-30СМ)[366].

Повітряна обстановка у Східній операційній зоні в січні 2023 року визначалася веденням протиборчими сторонами наступальних та оборонних операцій на Куп'янському, Лиманському, Бахмутському, Авдіївському та Новопавлівському операційних напрямках. Зокрема, противник активно задіював бойову авіацію (літаки і вертольоти) для підтримки наступальних дій підрозділів угруповань сухопутних військ на Бахмутському напрямку. При цьому, ворожі пілоти неодноразово порушували "традицію" ведення навісного вогню з кабрирування, залітаючи у повітряний простір, який контролювався українською ППО, в результаті чого противник неодноразово зазнавав втрат бойової авіації на цьому напрямку протягом січня. Намагаючись уразити пункти управління українських військ, противник завдавав ударів ракетами до ЗРК С-300 по балістичній траєкторії (Запоріжжя, Харків, Дніпро, Краматорськ, Костянтинівка).

Повітряна обстановка у Південно-західній операційній зоні в січні 2023 року визначалася веденням протиборчими сторонами оборонних дій вздовж бар'єрного рубежу річки Дніпро.

---

[362] Брифінг щодо обстановки на фронті російсько-української війни / Військове телебачення України // YouTube. – 2023, 13 січня. – URL: https://tinyurl.com/3tzdt284.

[363] Russian military aircraft arrive in Belarus // Мілітарний. – 2023, January 09. – URL: https://tinyurl.com/yc6jjdy7.

[364] У Білорусі під час спільних авіаційних навчань мають відпрацювати тактичні десанти // Defense Express. – 2023, 18 січня. – URL: https://tinyurl.com/2zuw9ec8.

[365] Брифінг щодо обстановки на фронті російсько-української війни / Військове телебачення України // YouTube. – 2023, 13 січня. – URL: https://tinyurl.com/ynkmt34d.

[366] У ДПСУ сказали, скільки літаків та гелікоптерів перекинула росія до білорусі // Укрінформ. – 2023, 16 січня. – URL: https://tinyurl.com/mryp887s.

Ворог активно застосовував розвідувальні БпЛА для розвідки позицій, командних пунктів, центрів забезпечення підрозділів Сил оборони України з подальшим завданням ударів ракетами до ЗРК С-300 по балістичній траєкторії (Очаків, Херсон).

Способи застосування сил сторонами. В районах проведення наступальних та оборонних операцій протиборчі сторони застосовували тактичну та армійську авіацію для завдання групових і одиночних тактичних ракетних авіаційних ударів по позиціях військ противника, діючи частиною сил по завчасно заданих об'єктах із вихідного положення чергування на землі.

Підрозділи ППО України завдавали вогневого ураження повітряному противнику, діючи частинами сил по самостійно віднайденим об'єктам негайно по готовності із засідок на землі.

Тактична авіація ПС ЗС України залучалась до ведення протиповітряної оборони, діючи в режимі чергового патрулювання повітряного простору України.

Завдання авіації та ППО сторін

Хід та особливості ведення бойових дій продемонстрували, що авіація та ППО противника виконували у січні 2023 року такі завдання:

ураження об'єктів енергетичної інфраструктури України, на чому зосереджувались основні зусилля;

ведення військової протиповітряної оборони районів облаштування оборонних позицій на Таврійському операційному напрямку;

авіаційна підтримка наступальних дій наземних військ у Донецькому операційному районі Східної операційної зони;

протидія повітряній розвідці позицій своїх військ (сил).

Бойова авіація та ППО Сил оборони України в січні 2023 року продовжували виконувати такі завдання:

авіаційна підтримка наступальних дій наземних військ в ході звільнення окупованих противником територій;

авіаційне прикриття наземних військ, що ведуть оборонні дії з метою недопущення захоплення ворогом нових територій;

забезпечення прикриття об'єктів критичної інфраструктури України засобами протиповітряної та протиракетної оборони;

формування резервів та нарощування бойового потенціалу для ведення майбутніх бойових дій.

Особливості виконання завдань авіації та протиповітряної оборони

В січні 2023 року противник продовжував застосовувати БпЛА типу баражуючий боєприпас "Shahed" для ураження важливих об'єктів по всій території України. Зокрема, масований удар цими БпЛА було завдано уночі 02 січня, в ході якого ворогом було задіяно 39 апаратів. Всі були збиті силами і засобами

української протиповітряної оборони[367]. Противник відновив масоване застосування баражуючих боєприпасів “Shahed” 26 січня, здійснивши пуски 24 од. БпЛА зі східного узбережжя Азовського моря. Всі баражуючі боєприпаси були знищені, переважна більшість – в районі відповідальності ПвК “Центр”[368].

Робота мобільної групи ППО під час масового удару БпЛА, 02 січня 2023 року

Виконуючи завдання з ураження об’єктів енергетичної інфраструктури України, противник в січні 2023 року завдавав масованих ракетних авіаційних ударів – 14 і 26 січня (далі – МРАУ).

14 січня 2023 року противник застосував для МРАУ 38 ракет різних типів, зокрема:

23 од. КР повітряного і морського базування Х-101 і “Калибр”, для чого задіяв 8 од. стратегічних бомбардувальників Ту-95МС (рубіж пуску в районі Каспійського моря) та надводні й підводні носії КР зі складу Чорноморського флоту;

10 од. КАР Х-59 із винищувачів Су-35;

5 од. КР Х-22, запущених із носіїв Ту-22М3 (рубіж пуску в районі Курської обл. російської федерації)[369].

26 січня 2023 року противник застосував для МРАУ 55 ракет різних типів, зокрема:

2 од. Х-47 “Кинжал” з літаків МиГ-31К;

9 од. КРМБ “Калибр” з кораблів і підводних човнів з акваторії Чорного моря;

40 од. КР Х-101 з 6 од. стратегічних бомбардувальників Ту-95МС (рубіж пуску в районі Каспійського моря);

4 КАР Х-59 з літаків Су-35[370].

---

[367] Протиповітряною обороною знищено 39 “шахедів”… / Командування Повітряних Сил ЗСУ // Facebook. – 2023, 02 січня. – URL: https://tinyurl.com/yc5ze65m.

[368] Знищено 24 дрона-камікадзе “Shahed-136/131” / Командування Повітряних Сил ЗСУ // Facebook. – 2023, 26 січня. – URL: https://tinyurl.com/fvxm3tpp.

[369] Під час масованого ракетного удару знищено 25 із 38 ракет різних типів / Командування Повітряних Сил ЗСУ // Facebook. – 2023, 14 січня. – URL: https://tinyurl.com/4bp2pfab.

[370] Знищено 47 ворожих ракет / Командування Повітряних Сил ЗСУ // Facebook. – 2023, 26 січня. – URL: https://tinyurl.com/2s4cuxcv.

Фрагменти ворожої КР Х-101, збитої на Вінниччині 26 січня 2023 року, фото – Командування ПС ЗС України

Для відбиття МРАУ та ударів БпЛА противника залучалися підрозділи зенітних ракетних військ, винищувальна авіація, мобільні вогневі групи ПС ЗСУ, підрозділи ППО інших складових Сил оборони України.

Особливістю виконання противником завдання з ураження об'єктів енергетичної інфраструктури України в січні 2023 року стало продовження ним застосування КРПБ Х-22 "Буря" (за класифікацією НАТО – AS-4 "Kitchen"). Ця крилата ракета радянського виробництва розроблялася у 1960-х роках і була прийнята на озброєння у 1971 році. Основне призначення ракети – ураження авіаносців або авіаносних груп, для чого вона здатна нести ядерну боєголовку потужністю 200 кт у тротиловому еквіваленті. У війні проти України противник оснащує Х-22 фугасно-кумулятивною бойовою частиною масою біля 950 кг. При дальності ураження до 600 км ця ракета є своєрідним замінником КР "Калибр" і Х-101, одначе Х-22 не можна віднести до ВТЗ, оскільки її кругове імовірне відхилення складає до 3 км. Основний носій Х-22 – Ту-22М3, імовірно може застосовуватись Ту-95[371]. Застосуванням Х-22 противник досяг переваги над українською ППО, оскільки ракета здатна розганятись до швидкості 4000 км/год, що унеможливлює її збиття наявними в України протиповітряними та протиракетними засобами. Від початку широкомасштабної агресії противник випустив по об'єктах на території України понад 210 од. КРПБ Х-22 (станом на середину січня 2023 рік)[372].

У зв'язку зі значним круговим імовірним відхиленням Х-22, їх застосування ворогом призводить до ураження невійськових об'єктів, що завдає значних супутніх втрат цивільному населенню України. Зокрема, саме цією ракетою противник уразив ТЦ "Амстор" у Кременчуку 27 червня 2022 року, призвівши до загибелі 21 і поранення понад 60 цивільних осіб. 14 січня 2023 року російська федерація вчинила черговий воєнний злочин, уразивши ракетою Х-22 9-поверховий житловий будинок

[371] X-22 cruise missile (K-22 complex) // Missilery.info. – URL: https://en.missilery.info/missile/x22.

[372] Юрій Ігнат, речник командування Повітряних Сил ЗСУ / Media Center Ukraine // YouTube. – 2023, 16 січня. – URL: https://tinyurl.com/y4pmcsby.

у Дніпрі. В результаті цього ракетного удару загинуло щонайменше 44 цивільні особи, 80 осіб дістали поранення[373].

Руйнування житлового будинку в м. Дніпро в результаті удару ракетою Х-22, 14 січня 2023 року, фото – Офіс Генерального прокурора

Противник у січні продовжував завдавати ударів по об'єктах на території України ракетами 5В55 до ЗРК С-300. Конструктивні особливості цього зенітного ракетного комплексу дозволяли противнику застосовувати його для ураження наземних цілей на відстані до 120 км, однак відносна точність досягалася лише на відстанях до 40 км. Саме тому ворожих ударів цими ракетами зазнавали військові та цивільні об'єкти лише у прифронтових містах – у Харкові, Куп'янську, Ізюмі, Краматорську, Слов'янську, Бахмуту, Вугледарі, Запоріжжі, Дніпрі, Херсоні, Очакові. Разом з тим, 14 січня 2023 року противником вперше було застосовано ЗРК С-400 для завдання ракетного удару по наземній цілі у Києві. Цей комплекс оснащується ракетою 48Н6ДМ, здатною долати по балістичній траєкторії відстань до 230 км. Оскільки точність удару може бути забезпечена лише за радіокомандного наведення, при веденні вогню на великі відстані ракета 48Н6ДМ здатна влучати лише у район цілі, а не в саму ціль[374].

Результати

Отже, в ході застосування авіації та ППО в бойових діях у січні 2023 року протиборчі сторони досягли таких результатів:

противник у січні 2023 року здійснив 2 МРАУ та 2 масованих ударів БпЛА, для чого задіяв сумарно 93 крилаті ракети різних типів і 63 баражуючі боєприпаси "Shahed";

в ході відбиття масованих ударів силами і засобами ППО України було знищено 72 крилаті ракети різних типів та всі 63 БпЛА;

---

[373] 25 загиблих мирних мешканців внаслідок російської атаки по Дніпру / Офіс Генерального прокурора // Telegram. – 2023, 15 січня. – URL: https://t.me/pgo_gov_ua/8789;
Колесник О. Дніпро… Нестерпний біль… // Армія Inform. – 2023, 17 січня. – URL: https://tinyurl.com/472zxsyh.

[374] Рф почала бити з С-400 ракетами 48Н6ДМ по містах: звідки б'ють, загроза та протидія // Defense Express. – 2023, 15 січня. – URL: https://tinyurl.com/yrwsh2s6.

упродовж січня 2023 року втрати противника склали: 8 засобів ППО, 10 літаків, 15 вертольотів, 205 БпЛА оперативно-тактичного рівня, 85 крилатих ракет різних типів;

втрати цивільного населення України від застосування противником крилатих, балістичних ракет різних типів, БпЛА у січні 2023 року склали: 59 загиблих, 129 поранених[375].

Висновки

Таким чином, з аналізу повітряної обстановки, завдань та особливостей застосування авіації та ППО в ході російсько-української війни у січні 2023 року випливають наступні висновки:

противник не відмовився від ведення стратегічної операції зі знищення енергетичної інфраструктури України попри її сумнівну ефективність;

противник продовжував відчувати гостру нестачу засобів ВТЗ, з огляду на такі факти: за два МРАУ в січні 2023 року противник використав сумарно стільки ж ракет, скільки використовував в середньому за один МРАУ у жовтні-листопаді 2022 року, при цьому номенклатура застосованих ракет значно розширилася, тоді як МРАУ у попередні місяці мали однотипний склад засобів (“Калибр” та Х-101);

російський ВПК упродовж січня 2023 року не компенсував засобів ВТЗ, витрачених ворогом на МРАУ по об’єктах в Україні наприкінці грудня 2022 року;

БпЛА типу баражуючий боєприпас “Shahed” остаточно втратив свою ефективність;

намагаючись компенсувати витрати ВТЗ, ворог використовував альтернативні засоби ураження – протикорабельні ракети Х-22, зенітні ракети до ЗРК С-300 та С-400, не рахуючись зі зростанням супутніх втрат, які завдавались цивільному населенню.

[375] Ukraine: Civilian casualties as of 5 February 2023 // United Nations. Ukraine. – 2023, February 06. – URL: https://tinyurl.com/mr3zcjuu.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Січень 2023 року характеризувався передусім оновленням стратегії Заходу щодо російсько-української війни. Західні країни змогли подолати низку політичних, психологічних та логістичних бар'єрів і перейти до постачання Україні важкого наступального озброєння. Шлях, який Україна та її партнери/союзники пройшла за рік вражає – від надання тактичної оборонної зброї на початку 2022 р. до постачання далекобійної артилерії і ракетних систем, важкої бронетехніки та систем ППО/ПРО на початку 2023 р.

Скоординовані рішення Німеччини та США про передачу Україні основних бойових танків західного зразка мали без перебільшення історичне значення, сигналізувавши про початок нового етапу у військовій допомозі Україні – формування "танкової коаліції".

Перебіг політико-дипломатичних подій січня свідчить про те, що зусилля української дипломатії були зосереджені на забезпеченні зовнішньої підтримки опору російській агресії, зміцненні антипутінської коаліції країн світу, просуванні ряду стратегічних ініціатив, спрямованих на політико-економічну ізоляцію росії та забезпеченні міжнародно-правових засад для засудження і покарання державного керівництвом країни-агресора, що розв'язало війну проти України. Довкола України сформувалася нова політико-дипломатична реальність, в якій контакти вищого рівня з лідерами провідних країн і авторитетних міжнародних структур стали повсякденною практикою.

Зовнішньополітична діяльність вищого воєнно-політичного керівництва України продовжувала носити активний та наступальний характер. Політико-дипломатичні дії української влади були спрямовані передусім на прискорення євроінтеграційного процесу, зокрема, забезпечення переходу до нової фази відносин Києва і Брюсселя — переговорів про вступ до ЄС.

У січні 2023 року світова економіка незважаючи на незначне економічне пожвавлення на початку року продовжувала перебувати в рецесії.

Більшість держав світу, значно скоротили споживання російських енергоносіїв, а деякі взагалі відмовились від їх імпорту та розпочали розбудову власної інфраструктури для зберігання газу та диверсифікації його поставок. В результаті чого було налагоджено нові ланцюги постачання та визначено нових постачальників енергоресурсів. Європейськими країнами вживались заходи щодо посилення енергетичної безпеки.

Рецесія світової економіки та низький глобальний попит на готову продукцію призвели до зниження прибутків більшості технологічних компаній. В той же час, між технологічно розвиненими державами спостерігалась конкуренції в сфері інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій. Серед основних тенденцій у галузі високотехнологічного виробництва є поступове переміщення виробництв західних корпорацій з Китаю.

Міжнародними партнерами посилювались санкції проти країни-агресора. Тривали процеси по арешту та передачі російських активів на користь України. Значний негативний вплив на економіку рф спричинили санкції введені на експорт викопних ресурсів, таких як нафта та газ.

Незважаючи на колосальні втрати людських життів та виробничого потенціалу України, чисельні ракетні удари ворога по інфраструктурі держави, українська економіка продовжувала функціонувати як цілісна система. Інфляція в січні 2023 року зменшилась та склала 26%, що є позитивною динамікою та дозволяє сподіватись на зменшення показника інфляції в поточному році.

Завдяки міжнародній підтримці та результативним рішенням українського уряду, економіка держави адаптувалась до умов воєнного часу, було забезпечено стабільність функціонування української банківської системи, Україна і далі зберігала за собою місце впливового гравця по експорту с продукції.

Протягом січня 2023 року воєнно-стратегічна обстановка навколо України залишалася контрольованою і характеризувалась збереженням ініціативи Збройних Сил України.

Стратегічні цілі противник не змінив. Значну частину мобілізаційного ресурсу він намагався задіяти для проведення наступальних дій на східному фронті. Будь яких здобутків стратегічного та оперативного рівнів досягнуто не було. Російські війська не спроможні були проводити більш ніж одну наступальну операцію, тому переважали локальні бойові дії із мінімальним просуваннями та великими втратами на одних і тих же напрямках (ділянках), а також періодичні масовані ракетні удари по критичній інфраструктурі України.

В свою чергу військово-політичне керівництво України не дало втягнути себе в ініційовані росією “мирні переговори” та “Різдв’яне перемир’я”, яке сприяло б посиленню позицій на лінії фронту та нарощенню наступального потенціалу рф.

Січень став показовим щодо кількості втрат, яких зазнали зс рф, зокрема було знищено близько 21 тис. окупантів та понад 1,3 тис. од. ОВТ. Навпаки в українському війську тривала планова підготовка резервів та накопичення ОВТ, у т. ч. яке надавали держави-партнери, для формування наступального угруповання Сил оборони України. Навчання українські військовослужбовці проходили в навчальних центрах у 14 держав-союзників НАТО.

У Східній ОЗ продовжувала зберігатися найвища інтенсивність бойових дій.

Активні наступальні дії противник вів на Бахмутському напрямку з метою виходу на адміністративний кордон Донецької обл. Застосування тактику штурмових груп вагомих успіхів не дало, за виключенням захоплення Соледара. При великих людських втратах, особливо серед найманців ПВК “Вагнер,” просування противника були незначними, зміна лінії фронту носила виключно тактичний характер. З метою розпорошення угруповання Сил оборони України російські війська спробували відновити наступальні дії в районі Вугледара, які успіху не мали.

Для українських військ утримання великих населених пунктів на Донеччині мало стратегічне значення. Перш за все, в умовах відкритої, переважно, степової місцевості контроль над містами і транспортними вузлами впливав на стійкість оборони і логістичне забезпечення як під час підготовки до наступальних операцій, так і повсякденного функціонування угруповань військ. Оборона Бахмуту і Соледару стала прикладом стійкості та героїзму українських військових, який в свою чергу слугував вагомим аргументом доцільності подальшого постачання державами-партнерами сучасного ОВТ. ЗС України стійкою обороною і проведенням низки контрнаступальних дій виснажували противника та створювали умови для підготовки резервів у рамках стратегічної наступальної операції.

У Південно-Західній ОЗ обстановка залишалася контрольованою. Після невдалих спроб наступальних дій, російські війська перейшли до позиційної оборони. З метою недопущення наступу Сил оборони України на Запорізькому напрямку ворог нарощував систему оборони та формував резерви. Активність кораблів чф рф в акваторії Чорного моря залишалася низькою.

У Північно-Західній ОЗ угруповання Сил оборони України перебувало в постійній готовності для адекватної відповіді в разі можливого наступу противника з півночі. Тривала підготовка особового складу та інженерно-фортифікаційне облаштування позицій вздовж державного кордону.

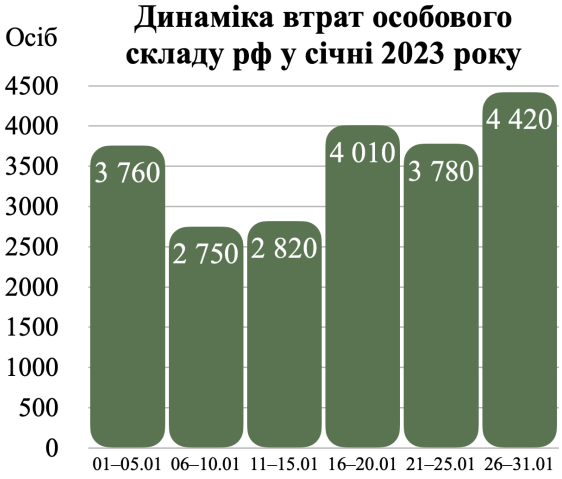
Білоруські війська фактично вже рік перебували у стані перманентних навчань, тренувань і перевірок бойової готовності. Своїми демонстраційними діями регіональне угруповання військ зс рф та зс рб намагалося утримати на кордоні з рб значну частину українських сил і засобів. Водночас його чисельність залишалася недостатньою для проведення великих наступальних операцій.

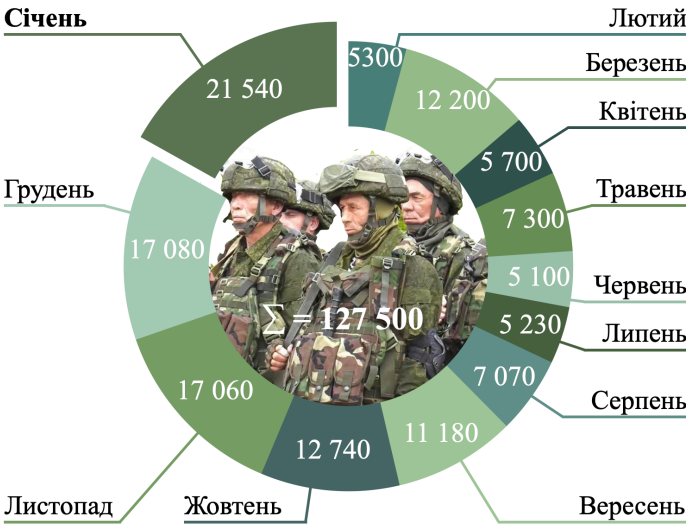
У повітряному просторі України, незважаючи на гострий дифіцит фронтової авіації ЗС України та не маючи переваги у повітрі продовжувала нести втрати. Цьому сприяло створення багатоешелонованої системи ППО на основі сучасних засобів виявлення та ураження повітряних цілей, наданих в рамках західної допомоги. Сили оборони України досить ефективно застосовували БпЛА різних типів, які виконували широкий спектр бойових завдань і були зручним засобом, проникнення в глибокий тил противника.

В ЧорноиПротягом січня 2023 року ВМС ЗС України розвивали стратегію з превентивного попередження масованих ракетних ударів з повітря, шляхом вогневого впливу на носії крилатих й авіаційних ракет та місця їх постійного базування за допомогою морських дронів, чисельність яких нарощувалася.

Грубо порушуючи вимоги міжнародного права, противник здійснював обстріли цивільних суден нейтральних держав, чим провокував ескалацію збройного конфлікту та створював загрозу втягування у війну третіх держав.

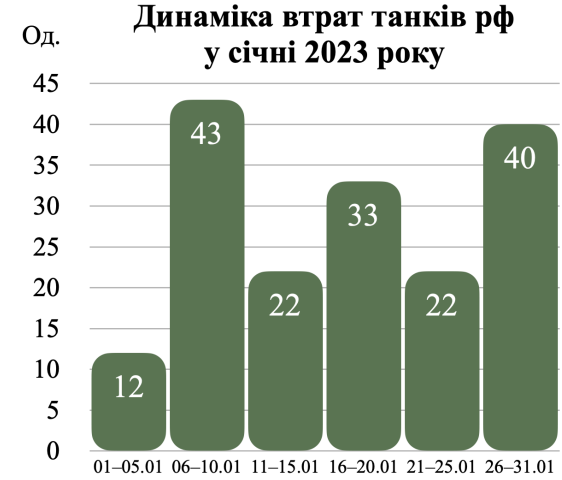
ВТРАТИ ЗБРОЙНИХ СИЛ РФ У СІЧНІ 2023 РОКУ

Загальні втрати особового складу рф склали:

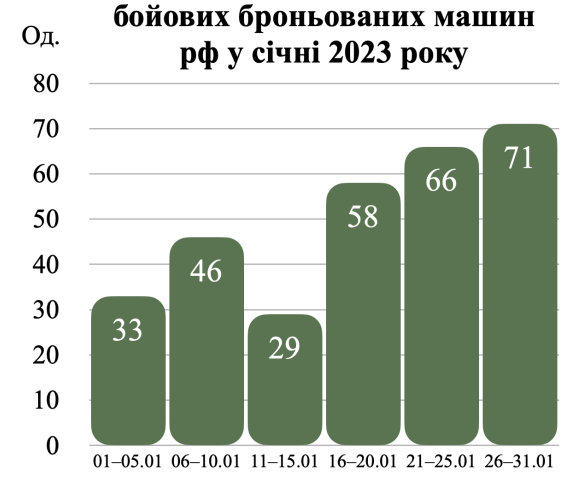
а) за січень — **21 540** осіб б) з 24.02 по 31.01.2023 року — близько **127 500** осіб

Загальні втрати танків рф склали:

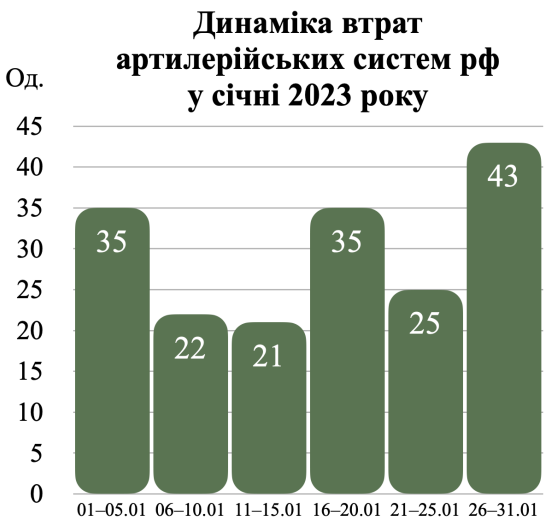
а) за січень — **172** одиниці б) з 24.02 по 31.01.2023 року — **3 201** одиницю

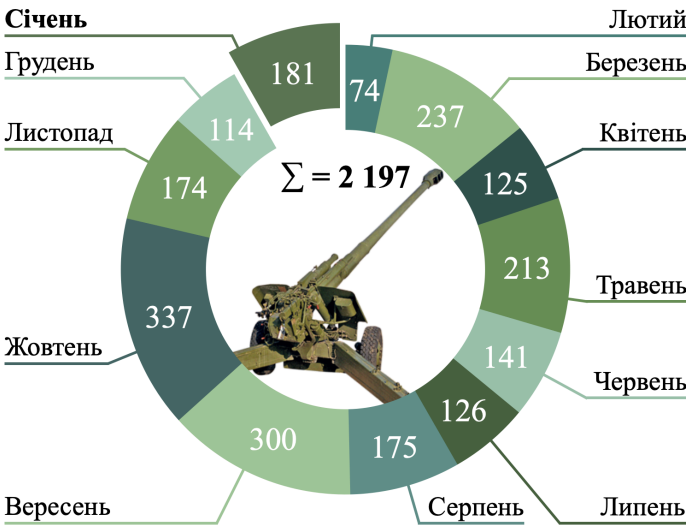

Загальні втрати ББМ рф склали:

а) за січень — **303** одиниці б) з 24.02 по 31.01.2023 року — **6 378** одиниць

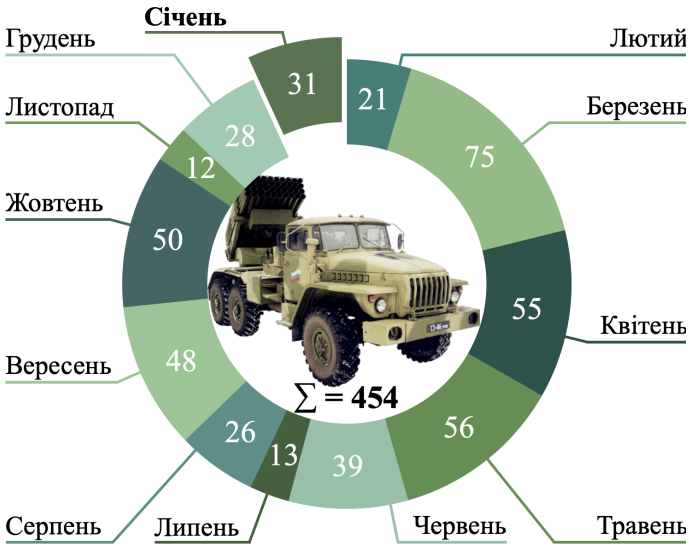

Загальні втрати артсистем рф склали:

а) за січень — **181** одиницю

б) з 24.02 по 31.01.2023 року — **2 197** одиниць

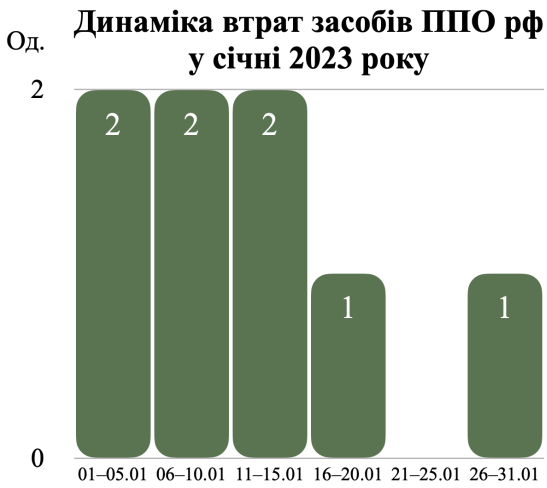

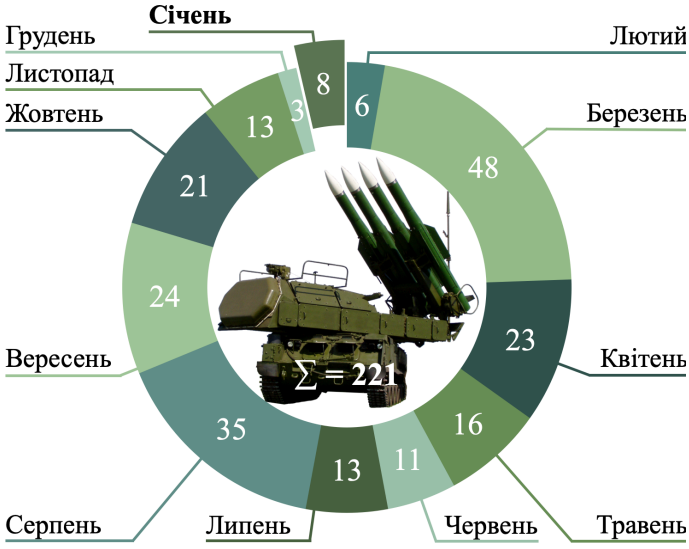

Загальні втрати РСЗВ рф склали:

а) за січень — **31** одиницю

б) з 24.02 по 31.01.2023 року — **454** одиниці

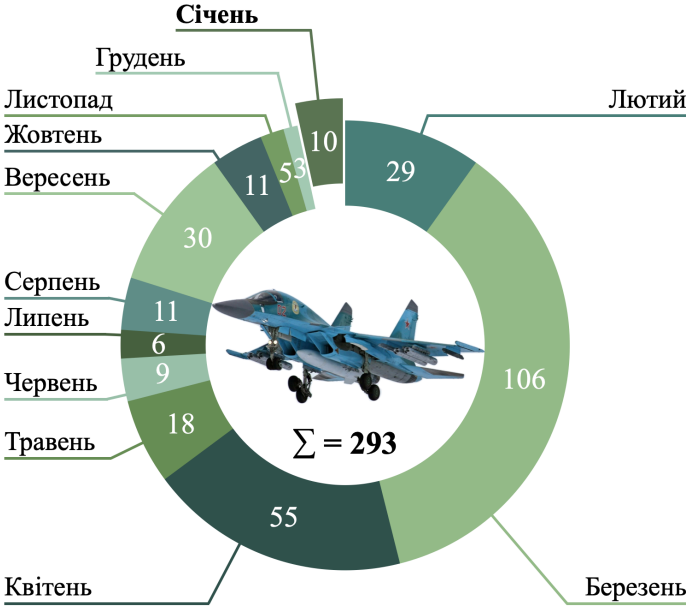

Загальні втрати засобів ППО рф склали:

а) за січень — **8** одиниць

б) з 24.02 по 31.01.2023 року — **221** одиницю

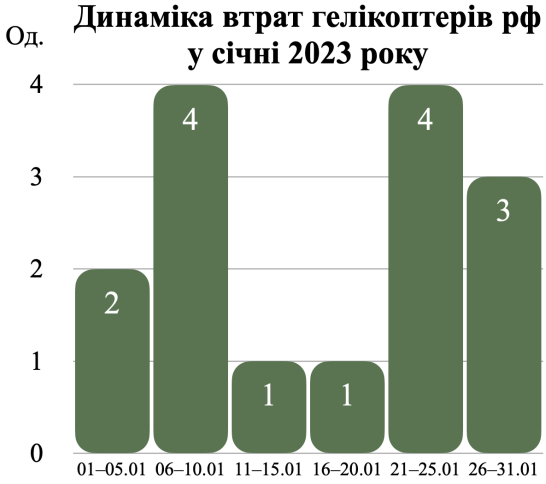

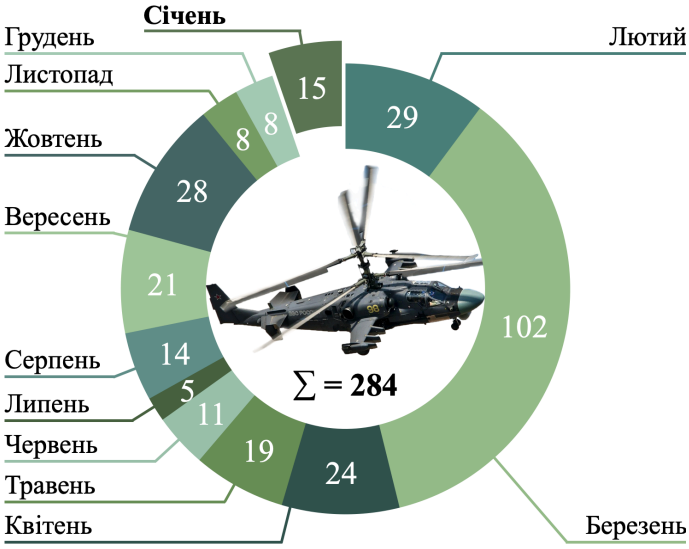

Загальні втрати літаків рф склали:

а) за січень — **10** одиниць

б) з 24.02 по 31.01.2023 року — **293** одиниці

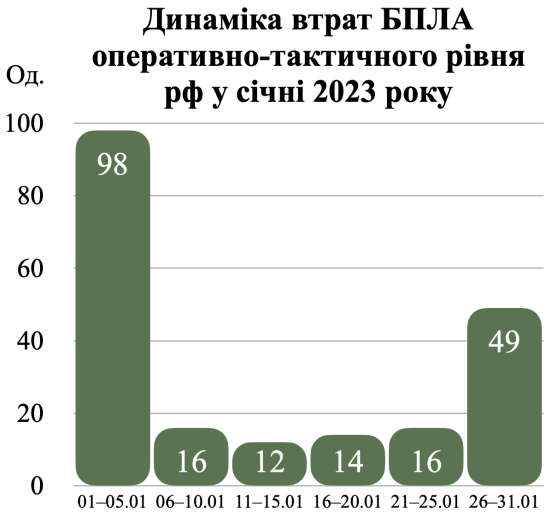

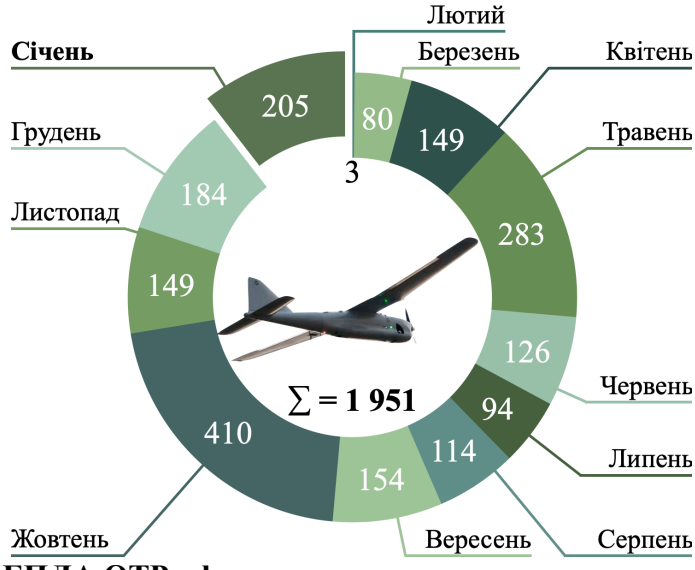

Загальні втрати гелікоптерів рф склали:

а) за січень — **15** одиниць

б) з 24.02 по 31.01.2023 року — **284** одиниці

Загальні втрати БПЛА ОТР рф склали:

а) за січень — **205** одиниць

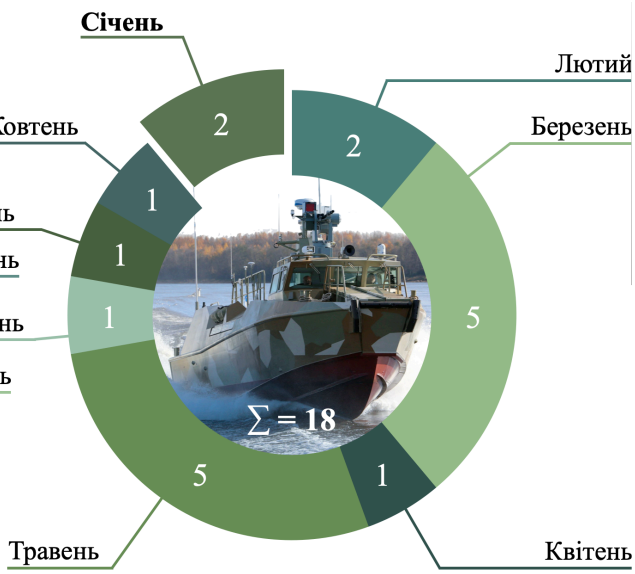
б) з 24.02 по 31.01.2023 року — **1 951** одиницю

Втрати крилатих ракет рф збитими склали:

а) за січень — **85** одиниць

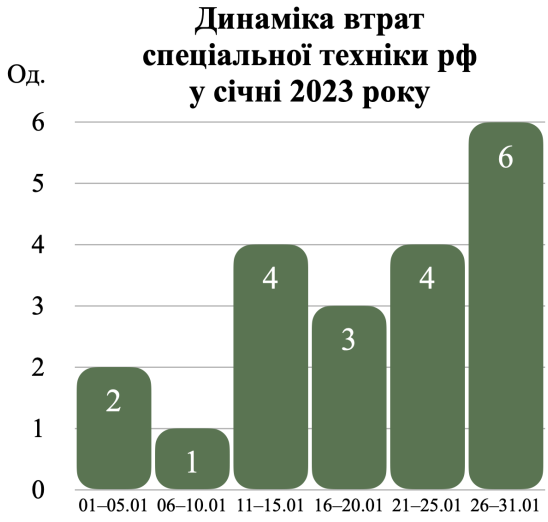
б) з 24.02 по 31.01.2023 — **796** одиниць

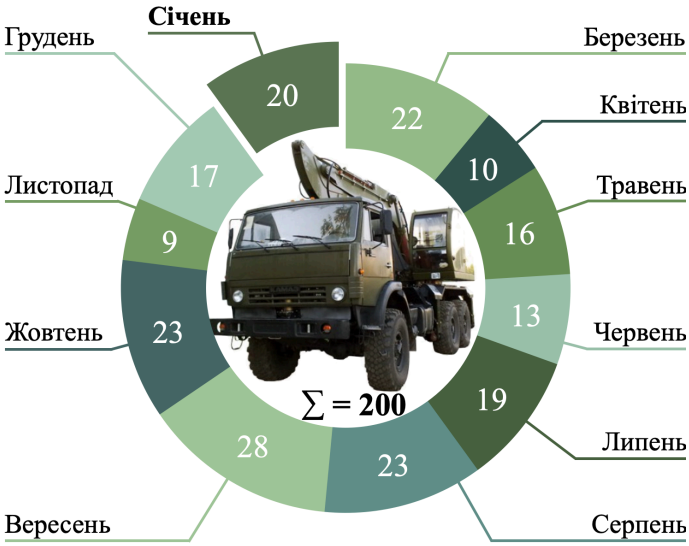

Втрати кораблів та катерів рф склали:

а) за січень — **2** одиниці

б) з 24.02 по 31.01.2023 — **18** одиниць

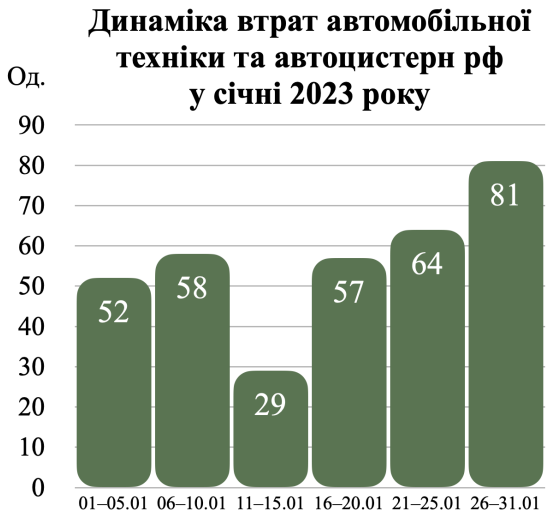

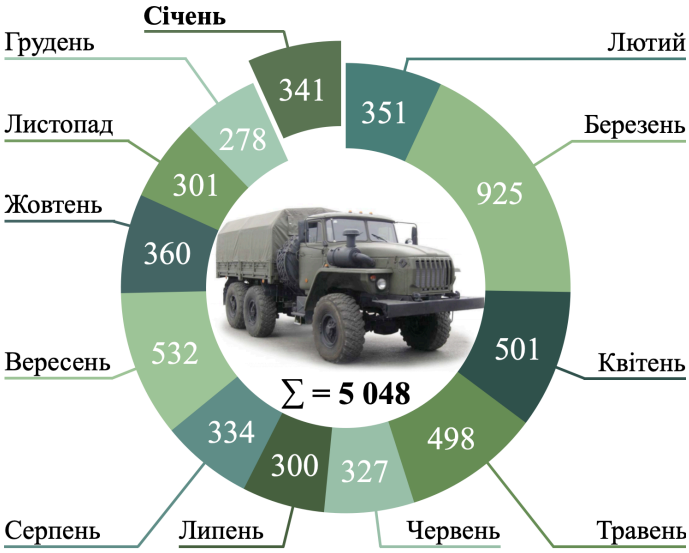

Загальні втрати автомобільної техніки та автоцистерн рф склали:

а) за січень — **341** одиницю

б) з 24.02 по 31.01.2023 року — **5 048** одиниць

Загальні втрати спеціальної техніки рф склали:

а) за січень — **20** одиниць

б) з 24.02 по 31.01.2023 року — **200** одиниць

ДОДАТОК 2

Міжнародні санкції та воєнна, економічна і політична підтримка України з боку країн-партнерів

Назва заходу, дата	Зміст воєнно-політичного заходу (рішення)	Характеристика заходу	Очікуваний результат
Заходи санкційного характеру			
Європейський Союз			
Додатковий пакет санкцій, 27.01.2023 р.	ЄС своїм рішенням наклав додаткові санкції на підприємства з експорту ключових технологій та енергетичного сектору білорусі, а саме: експорту товарів та технологій подвійного призначення. Також, запроваджені санкції на продукцію підприємств білорусі: нафту, вугілля, сталеву продукцію та золото, торгові обмеження на предмети розкоші, інвестиції та надання певних послуг, а також заходи, направлені проти авіаційного та енергетичного секторів економіки.	Додатковий пакет санкцій потребує затвердження послів країн-членів ЄС	Санкції, що накладаються, мають створити умови, при яких, ведення бойових дій для країни-агресора буде економічно непідйомним тягарем та мають призвести до їх припинення.
Сполучені Штати Америки			
Додатковий пакет санкцій, 26.01.2023 р.	Державним департаментом США прийнято рішення щодо запровадження додаткових обмежувальних заходів до низки російських юридичних і фізичних осіб, пов'язаних із військовим сектором і приватною військовою компанією "Вагнера". Обмеження розповсюджено на трьох керівників Федеральної служби виконання покарань росії, віцепрем'єр-міністра рф Дениса Мантурова, одна фізична і чотири юридичні особи, пов'язані з російським олігархом Владіміром Потаніним, а саме: фінансист президента рф Сергій Адонєв, крім того санкції накладено на підприємства ОПК рф, АТ "Далекосхідний центр суднобудування і судноремонту" та вісім його дочірніх компаній, які обслуговують російську армію, Тихоокеанський флот та 530 російських військовослужбовців за дії, які загрожують або порушують суверенітет, територіальну цілісність України.	Рішення Державного департаменту США	Санкції, що накладаються, мають створити умови, при яких, ведення бойових дій для країни-агресора буде економічно непідйомним тягарем та мають призвести до їх припинення.
Додатковий пакет санкцій, 31.01.2023 р.	Міністерство торгівлі США оголосили про запровадження нових обмежень проти семи іранських юридичних осіб через виробництво ними безпілотників. Також до додаткового пакету обмежень включено компанії, пов'язані з Корпусом вартових Ісламської революції.	Рішення Державного департаменту США	Санкції, мають створити умови, при яких, ведення бойових дій для країни-агресора буде економічно непідйомним тягарем та мають призвести до їх припинення.

Японія			
Додатковий пакет санкцій, 28.01.2023 р.	Урядом Японії прийнято рішення про розширення персональних санкції щодо 22 фізичних осіб рф та 49 російських компаній, серед яких – дитячий омбудсмен Марія Львова-Бєлова, заступник міністра оборони рф Михайло Мізінцев, віце-прем'єри Дмитро Чернишеко та Андрій Бєлоусов, родичі російського олігарха Сулеймана Керімова, генерали російської армії, гуляйтери, призначені загарбниками на посади на окупованих територіях. Підсанкційні списки поповнили корпорація "Іркут", АТ "Московський машинобудівний завод "Авангард", ПАТ "Камаз", конструкторські бюро, науково-технічні центри.	Рішення Уряду Японії	Санкції, що накладаються, мають створити умови, при яких, ведення бойових дій для країни-агресора буде економічно непідйомним тягарем та мають призвести до їх припинення.
Україна			
Додатковий пакет санкцій, 12.01.2023 р.	Президент України ввів у дію рішення Ради національної безпеки та оборони України про запровадження санкцій проти компанії Royal Pay Europe з юридичною адресою якої є Латвії.	Рішення Президента України	Санкції, що накладаються, мають створити умови, при яких, ведення бойових дій для країни-агресора буде економічно непідйомним тягарем та мають призвести до їх припинення.
Заходи економічної та політичної підтримки України			
Контактна група з питань оборони України "Рамштайн-8", ФРН			
*"*Ми маємо вікно можливостей між теперішнім часом та весною, коли Україна може почати свій контрнаступ. Ми змогли зібрати надзвичайну бойову потужність і ці пакети включають також і танки. Польща продовжує пропонувати надати танки та й інші країни надають бойові машини*.",* – міністр оборони США Ллойд Остін.			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 20.01.2023 р.	В рамках зустрічі контактної групи у форматі "Рамштайн-8", у якій взяли участь представники понад 50 країн членів і союзників НАТО, які розглядали можливість передачі Україні сучасних танків.	Надання озброєння та військової техніки має на меті підвищити спроможності Збройних сил України у їх протистоянні з країною-агресором	Пакет допомоги має передбачати передачу танків, БТР, систем ППО IRIS-T та ЗРК SAMP-T, системи HAWK та Crotale, артсистеми, розвідувальних та бойових БПЛА, систем захисту та боротьби з БПЛА, забезпечити стабільне постачання боєприпасів.
Військова допомога від країн-учасниць контактної групи у форматі "Рамштайн-8"			
"Безпрецидентна допомоги" від 9 країн-членів контактної групи: Естонії, Великої Британії, Польщі, Латвії, Литви, Данії, Чехії, Нідерландів та Словаччини міністри зобов'язалися спільно здійснити постачання Україні бойових танків, важкої артилерії, засобів протиповітряної оборони, боєприпасів та бойових машин піхоти.			
Допомога в рамках домовленостей	Уряд Данії оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги в рамках попередніх домовленостей.	Рішення Уряду Данії	Данія забезпечуватиме навчання українських сил у рамках операції

контактної групи, 19.01.2023 р.			Interflex (Великобританія) та поставки озброєння відповідно до потреб ЗС України.
Допомога в рамках домовленостей контактної групи, 19.01.2023 р.	Уряд Чехії оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги в рамках попередніх домовленостей.	Рішення Уряду Чехії	Ключовий компонент допомоги: технічне обслуговування вже поставленого обладнання. Оборонні підприємства країни працюють над збільшенням виробництва боєприпасів великого калібру, гаубиць та БТР.
Допомога в рамках домовленостей контактної групи, 19.01.2023 р.	Уряд Естонії оголосив про надання Україні **113 мільйонів євро** додаткової військової допомоги в рамках попередніх домовленостей.	Рішення Уряду Естонії	Пакет допомоги передбачає передачу гаубиць FH-70 і D-30, 155-міліметрових снарядів, БМП, протитанкових гранатометів M2.
Допомога в рамках домовленостей контактної групи, 19.01.2023 р.	Уряд Латвії оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги в рамках попередніх домовленостей.	Рішення Уряду Латвії	Передача ПЗРК “Stinger”, додаткових елементів ППО, 2 вертольоти M-17, кулемети з боєприпасами, БПЛА, запчастини до гаубиць M109.
Допомога в рамках домовленостей контактної групи, 19.01.2023 р.	Уряд Польщі оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги в рамках попередніх домовленостей.	Рішення Уряду Польщі	Пакет допомоги передбачає передачу зенітної установки С-60 з 70 000 одиниць боєприпасів та роти танків Leopard 2 з боєприпасами. Польща забезпечуватиме навчання українських військовослужбовців з медичної та інженерної підготовки.
Допомога в рамках домовленостей контактної групи, 19.01.2023 р.	Уряд Словаччини оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги в рамках попередніх домовленостей.	Рішення Уряду Словаччини	Пакет допомоги передбачає передачу бойових танків, БМП та систем ППО.
Допомога в рамках домовленостей контактної групи, 19.01.2023 р.	Уряд Великої Британії оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги в рамках попередніх домовленостей.	Рішення Уряду Великої Британії	Пакет допомоги передбачає передачу танків 14 Challenger 2, броньованих ремонтно-евакуаційних машин, САУ AS90, десятків

			безпілотних авіаційних систем, 100 тисяч артилерійських снарядів, сотні ракет та обладнання для модернізації українських танків і БМП.
Допомога в рамках домовленостей контактної групи, 19.01.2023 р.	Уряд Литви оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги в рамках попередніх домовленостей.	Рішення Уряду Литви	Пакет допомоги передбачає передачу два гелікоптери російського виробництва Ми-8, понад 10 зенітних установок L-70 з "десятками тисяч" боєприпасів, БПЛА та ремонтний комплект на загальну суму **92 млн. доларів** для проведення ремонтних робіт, а також такі предмети, як технології боротьби з UAS.
Допомога в рамках домовленостей контактної групи, 19.01.2023 р.	Уряд Нідерландів оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги в рамках попередніх домовленостей.	Рішення Уряду Нідерландів	Пакет допомоги передбачає передачу 2 пускових установок зенітно-ракетного комплексу Patriot та 100 зенітних гармат MR-2.
Португалія			
Допомога в рамках домовленостей контактної групи, 20.01.2023 р.	Уряд Португалії оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Португалії	Пакет допомоги передбачає передачу 14 БТР M113, 8 генераторів великої потужності, додаткові 120 мм боєприпаси та дві тонни медичного та санітарного обладнання.
Допомога в рамках домовленостей контактної групи, 25.01.2023 р.	Уряд Португалії оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Португалії	Пакет допомоги передбачає передачу 4 танків Leopard 2.
Сполучені Штати Америки			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 20.01.2023 р.	Державний департамент США оголосив про надання Україні **2,5 млрд. доларів США** додаткової військової допомоги.	Рішення Державного департаменту США	Передача додаткових боєприпасів для систем HIMARS і NASAMS, 90 БМП "Stryker", 20 мінних тралів і 59 БМП Bradley з 590 протитанковими

			ракетами “TOW” і 295 тисячами боєприпасів калібру 25 мм, 8 систем ППО “Avenger”, 53 протимінних захищених від засідок автомобілів (MRAP), 350 високомобільних колісних автомобілів (HMMWV), 20 тисяч 155 мм артилерійських снарядів, понад 600 високоточних 155 мм артилерійських снарядів, 95 тисяч 105 мм артилерійських снарядів, майже 11,8 тисяч 120 мм мінометних мін, 12 машин постачання боєприпасів, 6 командно-штабних машин, 22 тактичні машини для буксирування зброї, високошвидкісні протирадарні ракети (HARM), близько 2 000 протитанкових ракет, понад 3 мільйонів боєприпасів для стрілецької зброї, саперне обладнання для розчищення загороджень, протипіхотні боєприпаси “Claymore”, прилади нічного бачення, запасні частини та інше польове обладнання.
Допомога в галузі безпеки та оборони, 25.01.2023 р.	Державний департамент США оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Державного департаменту США	Пакет допомоги передбачає передачу 31 танку “Abrams”, в рамках двосторонньої угоди між США та Німеччиною.
Німеччина			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 25.01.2023 р.	Уряд Німеччини оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Німеччини	Пакет допомоги передбачає передачу 14 танків Leopard 2A6 та дозволив реекспорт танків іншим країнам.
Допомога в галузі безпеки та оборони, 27.01.2023 р.	Уряд Німеччини оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Німеччини	Пакет допомоги передбачає передачу ракети для комплексів ППО IRIS-T, тринадцять вантажівок,

			дві 15-тонні вантажівки, дванадцять сідлових тягачів та 4 напівпричепи, 12 машин для охорони кордону та два пікапи. Крім того, до наступного пакету планується включити: та додатково 14 основних бойових танків Leopard 2 A 6 з боєкомплектом, дві броньовані ремонтно-евакуаційні машини Bergepanzer 3, дві РЛС повітряного спостереження, 64 сідлових тягачі та 72 напівпричепи.
Допомога в галузі гуманітарної допомоги, 27.01.2023 р.	Уряд Німеччини оголосив про надання Україні **4,8 млн євро** відповідний проєкт “Шлях стійкості”, який реалізовуватиметься протягом 18 місяців.	Рішення Уряду Німеччини	Проєкт передбачає передачу необхідного обладнання у 25 центрів ветеранського розвитку, які планують відкрити по всій Україні та збільшення фахівців в області психічного здоров’я, які безпосередньо працюватимуть з ветеранами та членами їхніх сімей.
Іспанія			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 25.01.2023 р.	Уряд Іспанії оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Іспанії	Пакет допомоги передбачає передачу 4 танків Leopard 2A6.
Бельгія			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 25.01.2023 р.	Уряд Бельгії оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Бельгії	Пакет допомоги передбачає передачу системи ППО, протитанкове озброєння та боєприпаси до нього**.**
Фінляндія			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 20.01.2023 р.	Уряд Фінляндії оголосив про надання Україні **400 млн. євро** додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Фінляндії	Пакет допомоги передбачає передачу важкого озброєння та боєприпасів. З міркувань безпеки детальніший вміст пакета та орієнтовний час прибуття цієї зброї в Україну не розкривається.

Військово-технічна та гуманітарна допомога Україні			
Сполучені Штати Америки			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 06.01.2023 р.	Державний департамент США оголосив про надання Україні **3,075 млрд. доларів США** додаткової військової допомоги.	Рішення Державного департаменту США	Новий пакет передбачає передачу: 50 броньованих машин піхоти Bradley, 500 протитанкових ракет та 250 000 боєприпасів калібру 25 мм до них, 100 БТР M113, 55 захищених від мін машин (MRAP), 138 бронеавтомобілів HUMVEES, 18 одиниць 155 мм самохідних гаубиць та 18 машин підтримки, 70 000 155 мм артилерійських снарядів, 500 високоточних 155 мм артилерійських снарядів, 1200 155 мм пострілів дистанційних протитанкових мінних систем (RAAM), 36 буксируваних 105 мм гаубиць та 95 000 105 мм артилерійських снарядів, 10 000 120 мм мінометних мін, додаткові боєприпаси для високомобільних артилерійських ракетних систем (HIMARS), ракети RIM-7 для ППО, 4000 авіаційних ракет “Zuni”, близько 2000 протитанкових ракет, снайперські гвинтівки, кулемети, боєприпаси до гранатометів та стрілецької зброї, протипіхотні міни Claymore, прилади нічного бачення та оптика, запасні частини та інше польове спорядження.
Допомога в галузі безпеки та оборони, 18.01.2023 р.	Державний департамент США в оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Державного департаменту США	Новий пакет передбачає передачу 150 тисяч снарядів калібру 155 мм зі своїх складів на території Ізраїлю.

Допомога в якості фінансової допомоги, 31.01.2023 р.	Американська корпорація з фінансування міжнародного розвитку (DFC) оголосила про надання Україні **250 млн. доларів США** на підтримку малого бізнесу України.	Рішення Державного департаменту США	Кошти будуть направлені на підтримку малого бізнесу України.
Люксембург			
Допомога в галузі гуманітарної допомоги, 03.01.2023 р.	Асоціація українців Люксембургу LUkraine в рамках громадянської ініціативи забезпечила збір коштів та передачу Україні 12 автівок швидкої медичної допомоги.	Асоціації українців Люксембургу LUkraine	Пакет направлено на забезпечення надання своєчасної допомоги постраждалому населенню.
Швеція			
Допомога в галузі енергетичної безпеки, 23.01.2023 р.	Уряд Швеції дозволив Державній компанії Svenska kraftnät “Шведські електромережі” передати Україні обладнання, необхідне для відновлення енергосистеми після російських обстрілів.	Рішення Уряду Швеції	Пакет передбачає передачу ремонтного обладнання для відновлення енергосистеми України.
Допомога в галузі енергетичної безпеки, 26.01.2023 р.	З метою зміцнення ядерної безпеки та електропостачання в Україні уряд Швеції виділяє майже 2 млн доларів США для фінансування роботи Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ).	Рішення Уряду Швеції	Посилення важливої роботи МАГАТЕ щодо підтримки та підвищення безпеки українських атомних електростанцій є невідкладною справою, – заявив міністр міжнародного розвитку та зовнішньої торгівлі Швеції Йохан Форсселл.
Португалія			
Допомога в галузі енергетичної безпеки, 23.01.2023 р.	Футбольний клуб “Бенфіка” *благодійний фонд Fundacao Benfica передали Україні 30 генераторів у рамках проєкту донецького Шахтаря та The European Football for Development Network – European Football Powers Up Ukraine.*	Рішення Уряду Португалії	До проєкту Шахтаря та EFDN приєдналися футбольні клуби: Легія (Польща), Вердер (Німеччина), Бенфіка (Португалія), Реал (Іспанія), Феєнорд (Нідерланди), та два шотландські клуби Селтік та Рейнджерс.
Латвія			
Допомога в рамках підтримки України, 10.01.2023 р.	Мерія м. Рига (Латвія) оголосила про надання м. Києву додаткової гуманітарної допомоги.	Рішення Мерії Риги	Пакет передбачає передачу 10 пасажирських автобусів та гуманітарну допомогу, яка включає: генератори, ковдри, продукти харчування.
Допомога в галузі безпеки та оборони, 18.01.2023 р.	Уряд Латвії оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Латвії	Передача зенітних ракетних комплексів Stinger, гелікоптерів, кулеметів, боєприпаси та безпілотники.

Допомога в галузі безпеки та оборони, 25.01.2023 р.	Уряд Латвії оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Латвії	У рамках акції “Твіттер-конвой” латвійці передали Збройним Силам України понад 900 пікапів-позашляховиків.
Допомога в галузі безпеки та оборони, 25.01.2023 р.	Уряд Латвії оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Латвії	МО Латвії спільно з організацією “Підприємці за мир” збирає **7 млн. євро** на військову техніку, бронежилети, броньовані машини швидкої допомоги, технологічні рішення, біноклі та прилади нічного бачення для ЗС України.
Данія			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 19.01.2023 р.	Урядом Данії прийнято рішення про надання Україні військової допомоги.	Рішення Уряду Данії	Пакет передбачає передачу 19 САУ CAESAR.
Азербайджан			
Допомога в галузі енергетичної безпеки, 13.01.2023 р.	Уряд Азербайджану оголосив про надання Україні додаткової гуманітарної допомоги. Перша партія допомоги включала передачу 45 силових трансформаторів та 5 електростанцій резервного живлення.	Рішення Уряду Азербайджану	Пакет допомоги передбачає постачання електростанцій резервного живлення потужністю від 94 до 150 кВА.
Об’єднані Арабські Емірати			
Допомога в галузі енергетичної безпеки, 20.01.2023 р.	Уряд ОАЕ оголосив про виділення Україні енергетичного обладнання для підтримки постраждалого населення України.	Рішення Уряду ОАЕ	Пакет допомоги включає поставку 2500 генераторів, які розподілені по областям України та м. Київ.
Хорватія			
Допомога в рамках підтримки України, 28.01.2023 р.	Уряд Хорватії оголосив про надання Україні 1 млн. доларів США додаткової гуманітарної допомоги, в рамках програми ЮНІСЕФ із термінового забезпечення шкіл і лікарень України генераторами**.**	Рішення Уряду Хорватії	Виділені кошти підуть на закупку 50 генераторів потужністю 50 кВт, які передадуть в українські школи та лікарні, щоб забезпечити їхню безперервну роботу під час відключень електроенергії.
Норвегія			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 05.01.2023 р.	Уряд Норвегії оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Норвегії	Пакетом допомоги передбачено постачання 10 тисяч арт.снарядів.

Нідерланди			
Допомога в рамках підтримки України, 27.01.2023 р.	Уряд Нідерландів оголосив про надання Україні 12 вантажів енергетичного обладнання вагою 103,6 тонни, що буде використано для відновлення об'єктів українського енергетичного сектору, які зазнавати пошкоджень внаслідок російських атак.	Рішення Уряду Нідерландів	Серед обладнання, яке було надане Нідерландами – трансформатори, електрогазові вимикачі, заземлювачі, роз'єднувачі, електричні кабелі та заземлення, арматура повітряних ліній.
Німеччина			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 05.01.2023 р.	Уряди Німеччини прийнято рішення про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Німеччини	Пакет передбачає передачу батареї ПРО "Patriot".
Допомога в галузі безпеки та оборони, 06.01.2023 р.	Уряди Німеччини прийнято рішення про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Німеччини	Пакет передбачає передачу 20 РСЗВ калібру 70 мм на шасі пікапа й ракети до них, дві БРЕМ Bergepanzer 2 (всього 15) і великовантажний сідловий тягач M1070 Oshkosh (всього 13), 20 РСЗВ на базі пікапа, сім дистанційно керованих гусеничних машин, 12 великовантажних зчленованих вантажівок, 8 вісім розвідувальних БпАК (загалом 26), 27 датчиків протидії БпЛА (всього 55), 30 датчиків виявлення БпЛА, 63 пікапи (загалом 143), сім прикордонних патрульних автомобілів (загалом 85), одна машина швидкої допомоги (загалом 36) і 32 додаткові польові обігрівачі (всього 148).
Допомога в галузі безпеки та оборони, 06.01.2023 р.	Урядом Німеччини прийнято рішення про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Німеччини	Пакет передбачає передачу 40 БТР Marder та забезпечить навчання військовослужбовців управлінню ними.
Допомога в галузі безпеки та оборони, 19.01.2023 р.	Уряд Німеччини підтримав пропозицію компанії HENSOLDT про надання Україні **1 млн євро** додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Німеччини	Пакет передбачає передачу 2 радіолокаційні станції (РЛС) TRML-4D, в рамках контракту на поставку 4 радарів

			TRML-4D в межах виробництва і постачання німецької системи ППО IRIS-T SLM для України.
Допомога в галузі безпеки та оборони, 30.01.2023 р.	Урядом Німеччини прийнято рішення про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Німеччини	Пакет передбачає передачу бронемашин для розмінування Wisent 1 MC.
Польща			
Допомога в рамках підтримки України, 30.01.2023 р.	Представники польського осередку Міжнародної поліційної асоціації з міста Новий Тарг передали додаткову допомогу підрозділам ДПСУ.	Рішення Уряду Польщі	Пакетом допомоги передбачено передачу українським прикордонникам партії з 10 генераторів потужністю по 3300 Квт.
Італія			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 13.01.2023 р.	Уряд Італії затвердив додатковий пакет військової допомоги Україні.	Рішення Уряду Італії	Пакет передбачає передачу батареї зенітно-ракетного комплексу SAMP/T, яка здатна збивати, у тому числі балістичні ракети.
Допомога в галузі безпеки та оборони, 26.01.2023 р.	Уряд Італії затвердив додатковий пакет військової допомоги Україні.	Рішення Уряду Італії	Пакет передбачає передачу дронів-камікадзе Hero-30, які мають ізраїльські комплектуючі.
Допомога в галузі безпеки та оборони, 28.01.2023 р.	Уряди Італії та Франції затвердили додатковий пакет військової допомоги Україні на загальну сіму **2 млрд. євро**.	Рішення Урядуів Італії та Франції	Пакет передбачає закупівлю 700 ракет Aster-30, якими оснащують комплекси SAMP-T, для передачі Україні.
Ізраїль			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 13.01.2023 р.	Уряд Ізраїлю оголосив про надання Україні військової допомоги.	Рішення Уряду Ізраїлю	Пакет включає передачу сучасної технології оповіщення про повітряну загрозу щодо ворожих ракет та дронів.
Туреччина			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 11.01.2023 р.	Уряд Туреччини оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Туреччини	Пакет включає передачу розроблених США касетних боєприпасів.
Допомога в галузі безпеки та оборони, 26.01.2023 р.	Уряд Туреччини оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Туреччини	Пакет включає передачу компанією Baykar 2 ударних безпілотних апаратів “Bayraktar”.

Сербія			
Допомога в якості гуманітарної допомоги, 19.01.2023 р.	Уряд Сербії оголосив про надання Україні додаткової гуманітарної допомоги.	Рішення Уряду Сербії	Пакет допомоги передбачає передачу ремонтного комплекту для проведення робіт на ушкодженому обладнанні.
Словаччина			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 16.01.2023 р.	Уряд Словаччини оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги, яка завершує поставку самохідних артилерійських установок Zuzana 2.	Рішення Уряду Словаччини	Словаччина завершила поставки Україні САУ Zuzana 2 відповідно до укладеного у 2023 році контракту, передавши останню, восьму гаубицю словацького виробництва.
Велика Британія			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 18.01.2023 р.	Уряд Великої Британії оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Великої Британії	Передача ескадрону із 14 танків Challenger 2, 30 САУ AS90, 100 БТР Bulldog (“Бульдог”), десятки безпілотників, 100 тисяч артилерійських снарядів, 100 “вдосконалених ракет” та запасні частини для українських танків і бронемашин.
Допомога в галузі безпеки та оборони, 18.01.2023 р.	Уряд Великої Британії оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Великої Британії	Пакет допомоги передбачає передачу 20 артилерійських установок M109A4BE бельгійського виробництва.
Допомога в галузі безпеки та оборони, 19.01.2023 р.	Уряд Великої Британії оголосив про надання Україні **50 млн. фунтів стерлінгів** додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Великої Британії	Пакет допомоги передбачає передачу 600 ракет Brimstone та 125 зенітних гармат і технологій з протидії іранським БПЛА, десятки радарів і засобів РЕБ з БПЛА.
Допомога в якості гуманітарної допомоги, 19.01.2023 р.	Уряд Великої Британії оголосив про надання Україні 1**5 млн. фунтів стерлінгів** додаткової гуманітарної допомоги.	Рішення Уряду Великої Британії	Пакет допомоги передбачає передачу комплекти зимового обладнання для військових та гуманітарну допомогу
Канада			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 18.01.2023 р.	Уряд Канади оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Канади	Пакет допомоги передбачає передачу 200 БТР Senator.

Франція			
Допомога в якості гуманітарної допомоги, 21.01.2023 р.	Урядами Франції прийнято рішення про надання Україні додаткової гуманітарної допомоги для регіонів Харківщини, у рамках проєкту “Світло та теплота для України”.	Рішення Уряду Франції	Пакет допомоги передбачає передачу 188 генераторів середньої потужності.
Допомога в галузі безпеки та оборони, 31.01.2023 р.	Уряд Франції оголосив про надання Україні додаткової військової допомоги.	Рішення Уряду Франції	Передача 12 гаубиць Caesar та нове обладнання ППО, а саме радар Ground Master 200, здатний виявляти літаки противника на відстані до 250 кілометрів, у тому числі низьколітаючі БпЛА.
Допомога в якості гуманітарної допомоги, 04.01.2023 р.	Мерія м. Тампере (Фінляндія) оголосила про надання гуманітарної допомоги м. Києву.	Рішення Мерії Тампере	Передача 3 пасажирських автобусів та гуманітарної допомоги, зібраної для жителів столиці фінським урядом та громадянами.
Проєктні заходи, що передбачають надання воєнної допомоги			
Франція			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 13.01.2023 р.	Уряд Франції визначив терміни поставок легких бойових танків AMX 10-RC до України.	Рішення Уряду Франції	Передача легких бойових танків AMX 10-RC може бути виконано протягом двох місяців.
Італія			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 25.01.2023 р.	Уряд Італії підтримив про ухвалений раніше урядом декрет про постачання озброєнь Україні 2023 року.	Рішення Уряду Італії	У шостий пакет військової допомоги Україні, увійдуть чотири повних ракетних комплексів Aspide, кожен із яких буде оснащений 18 ракетами радіусом дії 20 км.
Словаччина			
Допомога в галузі безпеки та оборони, 25.01.2023 р.	Уряд Словаччини розглядає запит України на виготовлення та постачання додатково 11 САУ Susana-2.	Рішення Уряду Словаччини	Додаткова закупівляі у Словаччині 11 установок САУ Susana-2 до 16 САУ Zuzana-2, виготовлення яких профінансовано урядами Німеччини, Данії та Норвегії.

ДОДАТОК 3

РІШЕННЯ
керівництва України, направлені на підтримання функціонування держави в умовах воєнного стану

Назва документу	Зміст воєнно-політичного рішення	Очікуваний результат виконання воєнно-політичного рішення
Рішення Президента України		
Указ Президента України від 7 січня 2023 року № 4/2023 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 січня 2023 року "Про окремі аспекти діяльності релігійних організацій в Україні і застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)”	Указом Президента вносяться зміни до списку осіб, на яких пропонується застосувати персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) до фізичних осіб введені на термін до п’ять років.	Застосування обмежувальних заходів (санкцій) до фізичних осіб призведе до створення умов за яких, ведення бойових дій для країни-агресора буде економічно непідйомним тягарем і призведе до їх припинення.
Указ Президента України від 12 січня 2023 року № 14/2023 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 12 січня 2023 року “Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)”	Указом Президента вносяться зміни до списку осіб, на яких пропонується застосувати персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) до фізичних осіб введені на термін до п’ять років.	Застосування обмежувальних заходів (санкцій) до фізичних (юридичних) осіб призведе до створення умов за яких, ведення бойових дій для країни-агресора буде економічно непідйомним тягарем і призведе до їх припинення.
Указ Президента України від 13 січня 2023 року № 18/2023 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 січня 2023 року “Щодо стану виконання рішень Ради національної безпеки і оборони України з питань енергетичної безпеки та невідкладних заходів із забезпечення роботи національної економіки під час осінньо-зимового періоду 2022/23 року в умовах особливого періоду”	Указом Президента вводиться в дію Рішення РНБО від 3 січня 2023 року “Щодо стану виконання рішень Ради національної безпеки і оборони України з питань енергетичної безпеки та невідкладних заходів із забезпечення роботи національної економіки під час осінньо-зимового періоду 2022/23 року в умовах особливого періоду”.	Рішення РНБО від 3 січня 2023 року з метою підвищення ефективності державної політики у сфері енергетичної безпеки в умовах особливого періоду.

Указ Президента України від 15 січня 2023 року № 23/2023 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 січня 2023 року “Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)”	Указом Президента вносяться зміни до списку осіб, на яких пропонується застосувати персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) до фізичних осіб введені на термін до п’ять років.	Застосування обмежувальних заходів (санкцій) до фізичних (юридичних) осіб призведе до створення умов за яких, ведення бойових дій для країни-агресора буде економічно непідйомним тягарем і призведе до їх припинення.
Указ Президента України від 23 січня 2023 року № 26/2023 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23 січня 2023 року “Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)”	Указом Президента вносяться зміни до списку осіб, на яких пропонується застосувати персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) до фізичних осіб введені на термін до п’ять років.	Застосування обмежувальних заходів (санкцій) до фізичних (юридичних) осіб призведе до створення умов за яких, ведення бойових дій для країни-агресора буде економічно непідйомним тягарем і призведе до їх припинення.
Указ Президента України від 23 січня 2023 року № 27/2023 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23 січня 2023 року “Про деякі питання щодо перетину державного кордону України в умовах воєнного стану”	Указом Президента затверджується зміни до встановлених Правил перетину державного кордону України в умовах воєнного стану, якими передбачається норма, якою виїзд за межі України для державних службовців передбачається виключно у службові відрядження.	Встановленими змінами до Правил перетину державного кордону України в умовах воєнного стану передбачається, що державні службовці мають право на виїзд за межі України виключно у службові відрядження.
Указ Президента України від 24 січня 2023 року № 30/2023 “Про присвоєння почесної відзнаки “Місто-рятівник” місту Вільнюс (Литовська Республіка)”	За виявлені гуманізм, милосердя і солідарність з Українським народом, всебічну допомогу громадянам України, які вимушено залишили Батьківщину внаслідок збройної агресії російської федерації проти України Указом Президента присвоєно почесне відзнака “Місто-рятівник” місту Вільнюс (Литовська Республіка).	Присвоєння почесної відзнаки “Місто-рятівник” місту Вільнюс (Литовська Республіка) підтверджує високий рівень поваги українського народу та держави Україна до проявів підтримки та солідарності всьому литовському народові та столиці Литовської республіки – місту Вільнюс.
Указ Президента України від 24 січня 2023 року № 43/2023 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 24 січня 2023 року “Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)”	Указом Президента вносяться зміни до списку осіб, на яких пропонується застосувати персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) до фізичних осіб введені на термін до п’ять років.	Застосування обмежувальних заходів (санкцій) до фізичних (юридичних) осіб призведе до створення умов за яких, ведення бойових дій для країни-агресора буде економічно непідйомним тягарем і призведе до їх припинення.
Указ Президента України від 28 січня 2023 року № 50/2023 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від	Указом Президента вносяться зміни до списку осіб, на яких пропонується застосувати персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні	Застосування обмежувальних заходів (санкцій) до фізичних (юридичних) осіб призведе до створення умов за яких,

28 січня 2023 року “Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)”	заходи (санкції) до фізичних осіб введені на термін до п’ять років.	ведення бойових дій для країни-агресора буде економічно непідйомним тягарем і призведе до їх припинення.
Законодавчі ініціативи Верховної Ради України		
10 січня 2023 року Закон України від 13 січня 2023 року № 2828-IX “Про ратифікацію Рамкової угоди між Урядом України та Урядом Турецької Республіки про співробітництво в сфері високих технологій, авіаційній та космічній галузях” набув чинності.	Закон України, яким ратифіковано Рамкову угоди між Урядом України та Урядом Турецької Республіки про співробітництво в сфері високих технологій, авіаційній та космічній галузях набув чинності 10 січня 2023 року.	Ратифікація Рамкової угоди між Урядом України та Урядом Турецької Республіки дозволить забезпечити підвищення рівня співробітництва в сфері високих технологій, авіаційній та космічній галузях.
Закон України від 12 січня 2023 року № 2857-IX “Про ратифікацію Угоди № 2 у формі обміну листами між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії про внесення змін до Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії”	Законом України ратифіковано Угоду № 2 у формі обміну листами між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії про внесення змін до Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії.	Ратифікація Угоди між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії забезчечить внесення змін до Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії.
Закон України від 12 січня 2023 року № 2863-IX “Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку проходження військової служби за контрактом іноземцями та особами без громадянства у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України”	Закон України передбачає внесення змін до деяких законів України щодо порядку проходження військової служби за контрактом іноземцями та особами без громадянства у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України.	Внесені зміни до деяких законів України визначають порядок проходження військової служби за контрактом іноземцями та особами без громадянства у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України.
Закон України від 12 січня 2023 року № 2853-IX “Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі “EU4Health”	Законом України ратифіковано Угоду між Урядом України та Європейським Союзом про участь України у програмі “EU4Health”.	Ратифікація Угоди між Урядом України та Європейським Союзом дозволить повноцінну участь України у програмі “EU4Health”.

27 січня 2023 року Закон України від 27 грудня 2022 року № 2839-IX “Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці” набув чинності.	Законом України, яким вносяться зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці” набув чинності набрав чинності 27 січня 2023 року.	Набуття чинності Закону України про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів України дозволить враховувати особливості несення військової служби, які можуть виникнути в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці.
Акти Кабінету Міністрів України		
Постанова Кабінету Міністрів України від 06 січня 2023 р. № 17 ”Про припинення дії Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про продовження строку експлуатації ракетного комплексу 15П118М”	У зв’язку з докорінною зміною обставин Кабінетом Міністрів України визначено провести заходи з Денонсування (припинення) дії Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації з питань про продовження строку експлуатації ракетного комплексу 15П118М, вчиненої 21 лютого 2006 р. у м. Москві.	Постановою проводяться заходи з денонсування (припинення) дії Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації з питань про продовження строку експлуатації ракетного комплексу 15П118М.
Постанова Кабінету Міністрів України від 10 січня 2023 р. № 21 “Про припинення дії Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Російської Федерації про взаємне заснування відділень Торговельно-економічної місії у складі Посольства України в Російській Федерації та відділень Торговельного представництва Російської Федерації в Україні”	У зв’язку з докорінною зміною обставин Кабінетом Міністрів України визначено провести заходи з Денонсування (припинення) дії Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про взаємне заснування відділень Торговельно-економічної місії у складі Посольства України в російській федерації та відділень Торговельного представництва російської федерації в Україні.	Постановою проводяться заходи з денонсування (припинення) дії Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про взаємне заснування відділень Торговельно-економічної місії у складі Посольства України в російській федерації та відділень Торговельного представництва російської федерації в Україні.
Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2023 р. № 36-р “Деякі питання виконання Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Узбекистан про співробітництво у боротьбі із злочинністю”	Розпорядженням Кабінету Міністрів України визначено роз’яснення щодо виконавців окремих положень Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Узбекистан про співробітництво у боротьбі із злочинністю, у зв’язку зі створенням в Україні нових органів, які здійснюють наглядові та дознавальні функції.	Внесені розпорядженням Кабінету Міністрів України зміни та роз’яснення дозволять більш ефективно співпрацювати органам України та Узбекистану, які здійснюють наглядові та дознавальні функції.
Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 січня 2023 р. № 39-р “Про забезпечення управління в системі органів внутрішніх	Розпорядженням Кабінету Міністрів України передбачається зміни в систему управління органів внутрішніх справ України, а саме: призначення Клименка Ігоря	Розпорядженням Кабінету Міністрів України здійснено призначення Клименка Ігоря Володимировича заступником Міністра внутрішніх справ України –

справ України”	Володимировича заступником Міністра внутрішніх справ України – Головою Національної поліції України та покладання на нього тимчасове виконання обов’язків Міністра внутрішніх справ України.	Головою Національної поліції України та покладено на нього тимчасове виконання обов’язків Міністра внутрішніх справ України.
Постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 2023 р. № 69 “Про внесення змін до Правил перетинання державного кордону громадянами України”	Постановою Кабінету Міністрів України вносяться зміни до Правил перетинання державного кордону громадянами України та надано доручення керівникам центральних органів виконавчої влади про надання відповідної інформації Адміністрації Державної прикордонної служби України.	Постанова Кабінету Міністрів України передбачає внесення змін до Правил перетинання державного кордону громадянами України та отримання відповідної інформації Адміністрацією Державної прикордонної служби України від керівників центральних органів виконавчої влади.
Постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 2023 р. № 76 “Деякі питання реалізації положень Закону України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію” щодо бронювання військовозобов’язаних на період мобілізації та на воєнний час”	Постановою Кабінету Міністрів України вносяться зміни до статті 25 Закону України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію” щодо порядку бронювання військовозобов’язаних на період мобілізації та на воєнний час.	Постановою Кабінету Міністрів України передбачено вносення змін до статті 25 Закону України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію” щодо порядку бронювання військовозобов’язаних на період мобілізації та на воєнний час.
Постанова Кабінету Міністрів України від 31 січня 2023 р. № 87 “Про припинення дії Угоди між Урядом України та Урядом Російської Федерації про повітряне сполучення і співробітництво в галузі повітряного транспорту та Угоди між Урядом Російської Федерації і Урядом України про принципи співробітництва в галузі виробництва і поставок авіаційної техніки”	У зв’язку з докорінною зміною обставин Кабінетом Міністрів України визначено провести заходи з Денонсування (припинення) дії Угоди між Урядом України та Урядом російської федерації про повітряне сполучення і співробітництво в галузі повітряного транспорту та Угоди між Урядом російської федерації і Урядом України про принципи співробітництва в галузі виробництва і поставок авіаційної техніки.	Постановою проводяться заходи з денонсування (припинення) дії Угоди між Урядом України та Урядом російської федерації про повітряне сполучення і співробітництво в галузі повітряного транспорту та Угоди між Урядом російської федерації і Урядом України про принципи співробітництва в галузі виробництва і поставок авіаційної техніки.
Акти Міністерства оборони України		
Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 13 січня 2023 року № 13 “Про організацію та проведення базової підготовки громадян України до національного спротиву“	Наказом визначено порядок організації та проведення заходів з базової підготовки громадян України до національного спротиву.	Заходи з підготовки громадян України, передбачені наказом Головнокомандувача Збройних Сил України мають забезпечити базовий рівень підготовки громадян України для їх участі у заходах з національного спротиву.

ДОДАТОК 4

ОГЛЯД ОСНОВНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЙ КОРАБЕЛЬНОГО СКЛАДУ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ РФ

Протягом підготовчого періоду та станом на початок широкомасштабного вторгнення, російська федерація створила різнорідне угрупування ударних і десантних кораблів зі складу чорноморського, південного, балтійського флотів, каспійської флотилії, регіонального управління берегової охорони прикордонної служби фсб рф, частин безпосереднього підпорядкування вмф та мо рф.

Наявні сили Чорноморського флоту, що налічували до 40 кораблів, 6 підводних човнів та 127 суден забезпечення, ворог посилив п’ятьма десантними та трьома артилерійськими катерами зі складу каспійської флотилії та шістьма великими десантними кораблями зі складу північного та балтійського флотів.

Таким чином, для проведення морської десантної операції, в готовності перебувало 11 великих десантних кораблі та 9 десантних катерів.

В Середземному морі перебувало 3 бойові кораблі, 5 бойових катерів та 2 судна забезпечення. Загальний залп такої групи кораблів міг налічувати до 40 ракет “Калибр”.

Загальне угрупування ворога, згідно даних з офіційної сторінки ВМС України у мережі facebook, діяло в заздалегідь оголошених у Чорному та Азовському морях закритих для плавання районах (Рис.1).

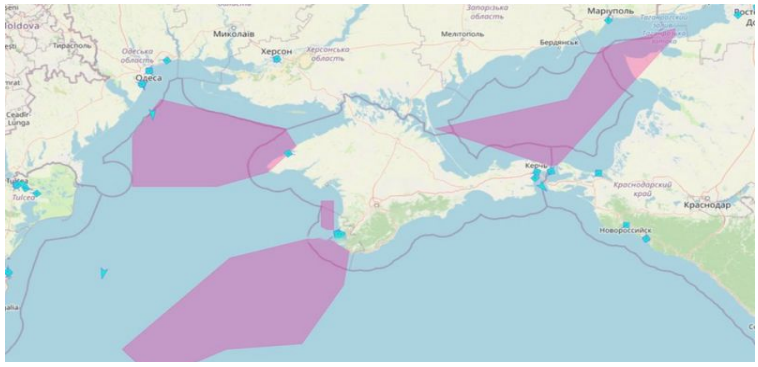

Рис.1 Райони в Чорному та Азовському морях, закриті рф для судноплавства

На вороже угрупування покладалися наступні завдання:

забезпечення панування на морі у межах визначеного району дій, його ізоляція, блокування дій угруповання різнорідних сил ВМС ЗС України та морських портів України у даному районі;

участь у повітряно-наступальній операції із застосуванням крилатих ракет морського базування;

ведення демонстративних дій на морі, зокрема висадки морських десантів, введення в оману відносно напрямку зосередження своїх основних зусиль, сковування і відволікання українських сил (військ), що залучені до протидесантної оборони та примушення до відмови від виконання завдань;

створення сприятливих умов для висадки морського десанту.

забезпечення постійної присутності у північно-західній частині Чорного моря, маневрування кораблів у прибережних районах, наближенні до окремих ділянок узбережжя та провокування українських військ на відкриття вогню, з метою викриття побудови протидесантної оборони;

перекидання морем і повітрям диверсійно-розвідувальних груп та ведення ними дій на узбережжі;

ведення розвідки кораблями, пілотованою авіацією та БпЛА у морі та над узбережжям;

нанесення ударів по військових і цивільних об'єктах, зокрема по мостах, портах, пунктах управління, пунктах базування, цивільних суднах та військових кораблях у морі.

Незаконна анексія Криму в 2014 році та втрата Україною більшості кораблів, призвела до того, що на початок широкомасштабного вторгнення співвідношення сил та засобів ВМС України та Чорноморського флоту складали 12:1 на користь рф[376]. Втрачені під час анексії Криму кораблі ВМС ЗС України, в кількості 17 одиниць, також поповнили корабельний склад вмф агресора у Чорному морі (Рис. 2)[377].

Рис.2 Втрачені під час анексії Криму кораблі ВМС України

За досвідом ведення російсько-української війни з лютого 2022 року розглянуто та визначено характеристики корабельного складу та зразків озброєння кораблів, човнів та суден надводних та підводних сил що перебували на застосуванні військових формувань рф (Таблиця 1). Проведено огляд та класифікацію за класами (підкласами), рангами, відповідно до проєктів та класифікації і кодових найменувань НАТО, основних корабельних зразків військових формувань російської федерації, з зазначенням показників їх водозаміщення (Таблиця 2).

[376] Рік тому наш морський потенціал був 1:12, у співвідношенні до сил росіян, а зараз 1:4, – Олексій Неїжпапа // armyinform.com.ua. – 2023, 23 січня. – URL: https://tinyurl.com/3fyb79bf.

[377] Небойові втрати: флот і техніка, що дістались росіянам після анексії Криму // www.slovoidilo.ua. – 2015, 24 березня. – URL: https://tinyurl.com/2sy3mt7d.

Таблиця 1

ОЗБРОЄННЯ І ВІЙСЬКОВА ТЕХНІКА НАДВОДНИХ І ПІДВОДНИХ СИЛ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ РФ

1. Бойові кораблі

1.1. Ракетний крейсер “Москва” *(проєкт 1164 “Атлант”)*. Спущений на воду у 1979 році.

Флагман чф рф до 14 квітня 2022 року.
14 квітня 2022 року затонув внаслідок ураження двома українськими ракетами “Нептун” 13 квітня.

Озброєння:
Артилерійське озброєння – 1×2×130 мм АУ АК-130
Зенітне озброєння – 6×30 мм АК-630
Ракетне озброєння:
– 16 ПУ ПКР П-1000 “Вулкан”
– 8×8 ПУ ЗРК С-300Ф
– 2 ПУ ЗРК “Оса”
Протичовнове озброєння – 2×213 мм РБУ-6000
Мінно-торпедне озброєння – 2×5×533 мм торпедні апарати
Авіаційна група – 1 багатофункціональний вертоліт Ка-27

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	11 490
Довжина габаритна, м	186
Ширина габаритна, м	20,8
Екіпаж, чол.	485
Швидкість ходу повна, вузлів	32,5
Максимальна дальність, миль	8 000
Автономність плавання, діб	30

1.2. Сторожові кораблі “Ладний”, “Питливий”

(проєкти 1135 “Буревестник” та 1135М “Буревестник-М” відповідно).

Спущені на воду у 1980 та 1981 роках.

Озброєння:
Артилерійське озброєння – 2×100 мм АК-100
Зенітне озброєння – 2×2 ПУ ЗРК “Оса-МА-2”
Ракетне озброєння – 1 ПЧРК “Раструб-Б”
Протичовнове озброєння – 2×213 мм РБУ-6000
Мінно-торпедне озброєння – 2×4×533 мм ЧТА-53-1135
Авіаційна група – 1 багатофункціональний вертоліт Ка-27

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	3 190
Довжина габаритна, м	123
Ширина габаритна, м	14,2
Екіпаж, чол.	194
Швидкість ходу повна, вузлів	32
Максимальна дальність, миль	3 900
Автономність плавання, діб	30

1.3. Фрегати “Адмирал Григорович”, “Адмирал Эссен”, “Адмирал Макаров” *(проєкт 11356Р “Буревестник”). “Адмирал Григорович” спущений на воду в 2014 році.*

Озброєння:
Артилерійське озброєння
– 2×100 мм АК-100
– 1×1×100 мм АУ-190-01
– гранатомет ДП-65
Зенітне озброєння:
– 2×12 вертикальні ПУ ЗРК “Штиль-1”
– 2×6×30 мм АК-630М
– 8×1 ЗРК “Игла-1”
Ракетне озброєння– 1×8×3С14 “Калибр-НК”
Протичовнове озброєння – 1×12×213 мм РБУ-6000
Мінно-торпедне озброєння – 2×2×533 мм ДТА-53-11356
Авіаційна група – 1 багатофункціональний вертоліт Ка-27

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	4 035
Довжина габаритна, м	124,8
Ширина габаритна, м	15,2
Екіпаж, чол.	220
Швидкість ходу повна, вузлів	30
Максимальна дальність, миль	4 850
Автономність плавання, діб	30

1.4. Сторожовий корабель “Дагестан” *(проєкт 11661К “Гепард”). Спущений на воду в 2011 році. Флагман каспійської флотилії рф.*

Озброєння:
Артилерійське озброєння:
– 1×76,2 мм АК-176М
– 2×14,5 мм МТКУ
Зенітне озброєння:
– ЗРГК “Палаш”
– 2×30 мм АК-630М
Ракетне озброєння – 2×4×3С14 “Калибр-НК”
Авіаційна група – БпЛА “Орлан-10”

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	1 930
Довжина габаритна, м	93
Ширина габаритна, м	13,9
Екіпаж, чол.	120
Швидкість ходу повна, вузлів	28
Максимальна дальність, миль	4 000
Автономність плавання, діб	15

1.5. Патрульні кораблі “Василий Быков”, “Дмитрий Рогачев”, “Павел Державин”, “Сергей Котов” *(проєкт 22160 “Василий Быков”). “Василий Быков” спущений на воду у 2017 році. 7 березня 2022 року корабель цього проєкту був уражений українською реактивною артилерією.*

Озброєння:

Артилерійське озброєння:

– 1×76,2 мм АК-176МА-01

– 2×14,5 мм МТКУ

Зенітне озброєння – ПЗРК “Игла-С”

Ракетне озброєння – 2×4×3С14 “Калибр-НК”

Авіаційна група:

– 1 багатофункціональний вертоліт Ка-27ПС або Ка-29, або Ка-52К

– 2-4 БпЛА “Орлан-10” в палубному ангарі

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	1 965
Довжина габаритна, м	91,3
Ширина габаритна, м	14,5
Екіпаж, чол.	32
Швидкість ходу повна, вузлів	22,5
Максимальна дальність, миль	6 000
Автономність плавання, діб	60

1.6. Патрульні кораблі “Рубин”, “Безупречный”, “Жемчуг”, “Изумруд”, “Аметист”, “Проворный” *(пр. 22460 “Охотник”).*
Перший корабель проєкту спущено на воду у 2010 році.

Озброєння:

Артилерійське озброєння:

– 2×14,5 мм МТКУ

– 2×1 ×12,7 мм “Корд”

Зенітне озброєння:

– 8 ПЗРК “Игла-С”

– 1×6×30 мм АК-630

Ракетне озброєння – ПКР Х-35У “Уран”

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	750
Довжина габаритна, м	62,5
Ширина габаритна, м	11
Екіпаж, чол.	30
Швидкість ходу повна, вузлів	28
Максимальна дальність, миль	3 500
Автономність плавання, діб	30

Авіаційна група – 1 багатофункціональний вертоліт Ка-226 або “Ансат”, БпЛА “Горизонт Эйр” S-100

1.7. Малі протичовнові кораблі “Поворино”, “Ейск, “Касимов”

(проєкт 1124М “Альбатрос”). Перший корабель проєкту спущено на воду у 1983 році.

Озброєння:
Артилерійське озброєння – 1×76,2 мм АК-176
Зенітне озброєння:
– 1×2 ЗРК “Оса-МА”
– 2 ПЗРК “Стрела-3”
– 1×6×30 мм АК-630М
Протичовнове озброєння – 1×12×213мм РБУ-6000
Мінно-торпедне озброєння:
– 2×2×533 мм ДТА-53-1124
– 12 глибинних бомб або 18 морських мін

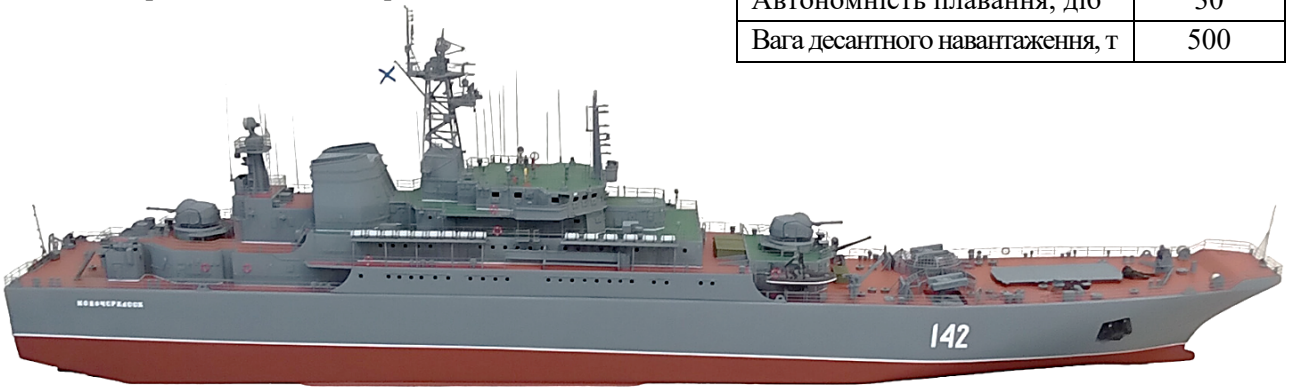
Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	1 120
Довжина габаритна, м	71,2
Ширина габаритна, м	10,5
Екіпаж, чол.	89
Швидкість ходу повна, вузлів	32
Максимальна дальність, миль	2 750
Автономність плавання, діб	9

1.8. Великі десантні кораблі “Королёв”, “Азов”, “Георгий Победоносец”, “Новочеркасск”, “Ямал”, “Цезарь Кунников” *(проєкти 775 III та 775 II).*

Перший корабель проєкту 775 II в складі флоту з 1981 року, проєкту 775 III – з 1990 року.

Озброєння:
Артилерійське озброєння:
– 2×57 мм АК-725
– 1×76,2 мм АК-176М
Зенітне озброєння:
– 2×30 мм АК-630М
– 2 ПЗРК “Игла”
Ракетне озброєння – МС-73 “Гроза”

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	4 400
Довжина габаритна, м	112,5
Ширина габаритна, м	15
Екіпаж, чол.	87
Швидкість ходу повна, вузлів	18
Максимальна дальність, миль	6 100
Автономність плавання, діб	30
Вага десантного навантаження, т	500

1.9. Великі десантні кораблі “Саратов”, “Николай Фильченков” *(проєкт 1171 “Тапир”)*

“Саратов” знищений Збройними Силами України 24 березня 2022 року в порту Бердянська.
“Саратов” – перший корабель проєкту, спущено на воду у 1964 році.

Озброєння:
Артилерійське озброєння:
– 1×57 мм ЗИФ-31Б
– 2×55 мм МРГ-1 “Огонёк”
– 2×2×25 мм АУ 2М-3М (*Николай Фильченков*)
Зенітне озброєння – 2×2 ПЗРК “Стрела-3”
Ракетне озброєння – 1×40 РСЗВ “Град-М”

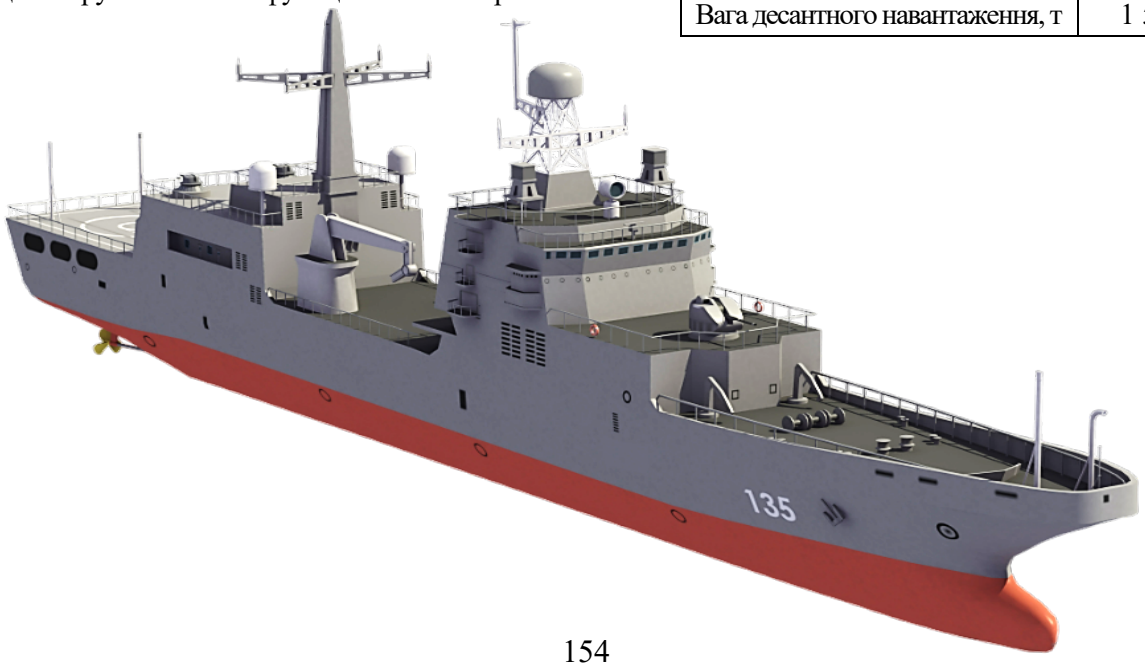
Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	4 360
Довжина габаритна, м	113
Ширина габаритна, м	15,6
Екіпаж, чол.	55
Швидкість ходу повна, вузлів	17
Максимальна дальність, миль	4 800
Автономність плавання, діб	20
Вага десантного навантаження, т	1 500

1.10. Великий десантний корабель “Петр Моргунов” *(проєкт 11711 “Иван Грен”)*

Спущений на воду у 2018 році.

Озброєння:
Артилерійське озброєння – 1×АК-176М
Зенітне озброєння:
– 1×АК-630М-2 “Дует”
– 2×30 мм АК-630М
– 2×14,5 мм МТКУ
Ракетне озброєння – 2×А-215 “Град-М”
Авіаційна група – 1 багатофункціональний вертоліт Ка-29

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	6 600
Довжина габаритна, м	120
Ширина габаритна, м	16,5
Екіпаж, чол.	100
Швидкість ходу повна, вузлів	18
Максимальна дальність, миль	3 500
Автономність плавання, діб	30
Вага десантного навантаження, т	1 500

1.11. Малі ракетні кораблі *(проєкт 1234.1 “Овод-1”)*

Перший корабель проєкту спущено на воду 1977 року.

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	670
Довжина габаритна, м	59,3
Ширина габаритна, м	11,8
Екіпаж, чол.	60
Швидкість ходу повна, вузлів	35
Максимальна дальність, миль	3 700
Автономність плавання, діб	10

Озброєння:
Артилерійське озброєння:
– 1×2×57 мм АУ АК-725
– 1×76 мм АУ АК-176
Зенітне озброєння – 1×6×30 мм АК-630
Ракетне озброєння
– 6 ПУ ПКР П-120 “Малахит”
– 1 ЗРК “Оса-М”

1.12. Малі ракетні кораблі “Бора”, “Самум” *(пр. 1239 “Сивуч”).*

“Бора” – перший корабель проєкту, введено у склад флоту у 1989 році.

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	1 050
Довжина габаритна, м	65,6
Ширина габаритна, м	17,2
Екіпаж, чол.	68
Швидкість ходу повна, вузлів	55
Максимальна дальність, миль	2 500
Автономність плавання, діб	10

Озброєння:
Артилерійське озброєння:
– 1×76 мм АУ АК-176
– 2×30 мм АК-630
Зенітне озброєння – 1×2 ПУ ЗРК. “Оса-М”
Ракетне озброєння – 2×4 ПУ ПКР “Москит”

1.13. Малі ракетні кораблі “Грайворон”, “Вышний Волочёк”, “Орехово-Зуево”, “Ингушетия”, “Град Свияжск”, “Углич” *(проєкт 21631 “Буян-М”).*

“Град Свияжск” – перший корабель проєкту, спущений на воду у 2013 році.

Озброєння:
Артилерійське озброєння – 1×100 мм АУ А190-01
Зенітне озброєння:
– 2 АМС 3М-47 “Гибка”
– 1 АК-630М-2 “Дует”
– 2×14,5 мм кулемети
– 3×7,62 мм кулемети
Ракетне озброєння – УКСК 3С14 “Калибр-НК”

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	949
Довжина габаритна, м	74,1
Ширина габаритна, м	11
Екіпаж, чол.	52
Швидкість ходу повна, вузлів	25
Максимальна дальність, миль	2 500
Автономність плавання, діб	10

1.14. Морський тральщик “Вице-адмирал Захарьин” *(проєкт 02668 “Агат”).*

Спущений на воду у 2006 році.

Озброєння:
Артилерійське озброєння – 2×14,5 мм МТКУ
Зенітне озброєння:
– 1×6×30 мм АУ АК-306
– 2 × 4 ПУ ЗРК “Стрела-2”
Мінно-торпедне озброєння – КМД-1000
Протичовнове озброєння – 2×5 РБУ-1200М

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	852
Довжина габаритна, м	61
Ширина габаритна, м	10,2
Екіпаж, чол.	60
Швидкість ходу повна, вузлів	16
Максимальна дальність, миль	3 000
Автономність плавання, діб	15

1.15. Морські тральщики “Ковровец”, “Иван Голубец”, “Валентин Пикуль”

(проєкт 266М “Аквамарин-М”). Перший корабель проєкту спущено на воду у 1970 році

Озброєння:

Артилерійське озброєння:

– 2×2×130мм АК-230М

– 2×2×25мм АУ 2М-3М

Зенітне озброєння:

– ПЗРК “Стрела-3”

– ПЗРК “Игла”

– 1×12,7мм ДШК

Протичовнове озброєння – 2 РБУ-12000

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	873
Довжина габаритна, м	61
Ширина габаритна, м	10,2
Екіпаж, чол.	68
Швидкість ходу повна, вузлів	16,5
Максимальна дальність, миль	1 500
Автономність плавання, діб	10

1.16. Базові тральщики “Иван Антонов”, “Владимир Емельянов”, “Георгий Курбатов”

(проєкт 12700 “Александрит”). Перший корабель проєкту спущено на воду у 2014 році.

Озброєння:

Зенітне озброєння:

– 1×6×30 мм АУ АК-306

– 3×12,7 мм кулемет “Корд”

– 8 ПЗРК “Игла”

Мінно-торпедне озброєння:

– МТПК-1, МТПК-2

– ПМР-1, ПМР -2

Протичовнове озброєння:

– УДМ

– УДМ-2

– УДМ-500

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	890
Довжина габаритна, м	61,75
Ширина габаритна, м	10,8
Екіпаж, чол.	51
Швидкість ходу повна, вузлів	15,9
Максимальна дальність, миль	2 770
Автономність плавання, діб	10

1.17. Катери спеціального призначення “Юнармеец Крыма”, “Кинель”, “Кадет”, “Суворовец”, “Курсант Кировец”, “Павел Силаев” *(проєкт 21980 “Грачонок”). Перший катер проєкту спущено на воду у 2009 році.*

Озброєння:
Артилерійське озброєння:
– 2×14,5 мм МТКУ
– 1 гранатомет ДП-65А
– 1 гранатомет ДП-65А
Зенітне озброєння
– ПЗРК “Игла”

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність стандартна, т	138,7
Довжина габаритна, м	31
Ширина габаритна, м	7,4
Екіпаж, чол.	6
Швидкість ходу повна, вузлів	23
Максимальна дальність, миль	200
Автономність плавання, діб	5

1.18. Десантний катер “Атаман Платов” *(проєкт 21820 “Дюгонь”). Спущено на воду у 2006 році.*

Озброєння:
Артилерійське озброєння – 2×14,5 мм МТКУ
Зенітне озброєння – 8 ПЗРК “Игла”

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	280
Довжина габаритна, м	45
Ширина габаритна, м	8,5
Екіпаж, чол.	6
Швидкість ходу повна, вузлів	35
Максимальна дальність, миль	500
Вага десантного навантаження, т	140

1.19. Десантні катери Д-296 “Владислав Дорохин”, Д-309, Д-311, Д-310

(проєкт 02510 “БК-16”). Д-296 – перший катер проєкту, спущений на воду у 2014 році. Д-310 знищений біля о. Зміїний 2 травня 2022 року.

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	20,5
Довжина габаритна, м	16
Ширина габаритна, м	3,8
Екіпаж, чол.	2
Швидкість ходу повна, вузлів	40
Максимальна дальність, миль	400
Десант, осіб	19

Озброєння:

Зенітне озброєння:

– 6×7,62 мм кулемет 6П41 “Печенег”

– 1×12,7 мм кулемет “Корд”

– ПЗРК “Игла”

– ПЗРК “Верба”

Мінно-торпедне озброєння– 4 морські міни

1.20. Десантні катери Д-106, Д-295 *(проєкт 1176 “Акула”).*

Перший корабель проєкту введений у склад флоту у 1971 році.

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	107
Довжина габаритна, м	25
Ширина габаритна, м	5,5
Екіпаж, чол.	4
Швидкість ходу повна, вузлів	11
Максимальна дальність, миль	500
Вага десантного навантаження, т	50

1.21. Десантні катери Д-107, Д-199, Д-144 *(проєкт 11770 “Серна”). Перший катер проєкту “Серна” спущений на воду у 1994 році. Д-107 знищений біля о. Зміїний 7 травня 2022 року.*

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	105
Довжина габаритна, м	25,6
Ширина габаритна, м	5,7
Екіпаж, чол.	5
Швидкість ходу повна, вузлів	35
Максимальна дальність, миль	600
Вага десантного навантаження, т	50

1.22. Протидиверсійні катери “Буевлянин”, “Олег Шипицин” “Андрей Палий”, “Чапаевск” *(проєкт 03160 “Раптор”). Перший катер проєкту спущений на воду у 2013 році. В період широкомасштабного вторгнення зафіксовано знищення 8 катерів цього проєкту.*

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	28
Довжина габаритна, м	16,9
Ширина габаритна, м	4,4
Екіпаж, чол.	3
Швидкість ходу повна, вузлів	50
Максимальна дальність, миль	400
Десант, осіб	20

Озброєння:
Зенітне озброєння:
– 1×14,5 мм ДУМ “Управа-Корд”
– 6×7,6 мм кулемет 6П41 “Печенег”

1.23. Ракетні катери “Р-60”, “Набережные Челны”, “Ивановец” *(пр. 1241 “Молния”) Перший катер проєкту спущено на воду у 1979 році.*

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	493
Довжина габаритна, м	56,1
Ширина габаритна, м	25,6
Екіпаж, чол.	41
Швидкість ходу повна, вузлів	38
Максимальна дальність, миль	1 600
Автономність плавання, діб	10

Озброєння:
Артилерійське озброєння – 1×76 мм АУ АК-176
Зенітне озброєння:
– 2×АК-630М-2 “Дует”
– ПЗРК “Стрела-3”
Ракетне озброєння – 4 ПКР П-270 *“Москит”*

2. Допоміжні судна та катера

2.1. Середній розвідувальний корабель “Иван Хурс” *(проєкт 18280 “Юрий Иванов”).*

Спущено на воду у 2017 році.

Озброєння:
Артилерійське озброєння – 4×14,5 мм МТКУ
Зенітне озброєння – ПЗРК “Игла”, “Верба”
Авіаційна група – БпЛА “Орлан-10”

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	4 000
Довжина габаритна, м	96
Ширина габаритна, м	16
Екіпаж, чол.	131
Швидкість ходу повна, вузлів	20
Максимальна дальність, миль	8 000
Автономність плавання, діб	45

2.2. Рятувальний буксир “Профессор Николай Муру”, “Спасатель Василий Бех”, СБ-742, “Капитан Гурьев”

(проєкт 22870).

Перше судно проєкту спущено на воду у 2013 році.

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	1 670
Довжина габаритна, м	57
Ширина габаритна, м	14
Екіпаж, чол.	26
Швидкість ходу повна, вузлів	14
Максимальна дальність, миль	—
Автономність плавання, діб	20

2.3. Морський буксир МБ-704 *(проєкт 745)*

Експлуатація першого судна проєкту розпочата у 1972 році.

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	1 452
Довжина габаритна, м	56,5
Ширина габаритна, м	12,6
Екіпаж, чол.	35
Швидкість ходу повна, вузлів	13,2
Максимальна дальність, миль	6 200
Автономність плавання, діб	30

2.4. Середні розвідувальні кораблі “Кильдин”, “Экватор” *(проєкт 861(М)).*

Спущені на воду у 1969 та 1968 роках відповідно.

Озброєння:
Зенітне озброєння – 2×4 ПУ ПЗРК “Игла”.
Розвідувальна апаратура:
“Виток-АК”, МРР-1-7, “Вахта-М”, “Вахта-10”, “Вахта-12”, “Визир-М”, “Ротор-Н”, “Узел”, “Кайра”, “Дон”, “Бронза”.

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	1 543
Довжина габаритна, м	73
Ширина габаритна, м	11,2
Екіпаж, чол.	85
Швидкість ходу повна, вузлів	17
Максимальна дальність, миль	9 700
Автономність плавання, діб	35

2.5. Морські буксири МБ-173, МБ-174, МБ-23, СБ-15 *(проєкт 733)*

Експлуатація суден проекту розпочата у 1959 році.

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	890
Довжина габаритна, м	47,3
Ширина габаритна, м	10,3
Екіпаж, чол.	31
Швидкість ходу повна, вузлів	13,2
Максимальна дальність, миль	8 000
Автономність плавання, діб	30

2.6. Протипожежне судно ПЖС-123 (*проєкт 1893 “Пламя”)*

Експлуатація судна розпочата у 1970 році.

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	910
Довжина габаритна, м	62,6
Ширина габаритна, м	10,2
Екіпаж, чол.	39
Швидкість ходу повна, вузлів	17,5
Максимальна дальність, миль	2 590

2.7. Гідрографічні судна “Донузлав”, “Створ” *(проєкт 862II). Спущені на воду у 1983 році.*

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	2499
Довжина габаритна, м	82,5
Ширина габаритна, м	13,5
Екіпаж, чол.	58
Швидкість ходу повна, вузлів	15,9
Максимальна дальність, миль	6 700
Автономність плавання, діб	40

2.8. Дослідне судно ОС-138 *(проєкт 1236М) Введено у склад флоту у 1974 році.*

Озброєння:

Мінно-торпедне озброєння:

– 1×533мм торпедний апарат

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	943
Довжина габаритна, м	71,7
Ширина габаритна, м	9,4
Екіпаж, чол.	30
Швидкість ходу повна, вузлів	16
Максимальна дальність, миль	2 500
Автономність плавання, діб	10

2.9. Рятувальний буксир “Шахтер” *(пр. 712) Спущений на воду у 1985 році.*

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	2 780
Довжина габаритна, м	69
Ширина габаритна, м	15
Екіпаж, чол.	43
Швидкість ходу повна, вузлів	16
Максимальна дальність, миль	6 120
Автономність плавання, діб	10

2.10. Судно тилового забезпечення “Всеволод Бобров” *(проєкт 23120 “Лонгвиник”) Спущений на воду у 2016 році.*

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність повна, т	9 482
Довжина габаритна, м	95
Ширина габаритна, м	22
Екіпаж, чол.	24
Швидкість ходу повна, вузлів	18
Максимальна дальність, миль	5 000
Автономність плавання, діб	60

2. Озброєння і військова техніка підводних сил рф

2.1. Підводні човни “Ростов-на-Дону”, “Новороссийск”, “Старый Оскол”, “Краснодар”, “Великий Новгород”, “Колпино” (*проєкт 636.3 “Варшавянка”). “Новороссийск” – перший човен проєкту, спущений на воду у 2013 році.* Озброєння:
Зенітне – ПЗРК “Игла”
Ракетне – 4 С14 “Калибр-НК”
Мінно-торпедне:
– 6×533 мм торпедні апарати

Назва характеристики	Значення
Водотоннажність підводна, т	3 100
Довжина габаритна, м	73,8
Ширина габаритна, м	9,9
Екіпаж, чол.	60
Швидкість ходу повна, вузлів	19,8
Максимальна дальність, миль	7 500
Автономність плавання, діб	45

Таблиця 2

КЛАСИФІКАЦІЯ ОСНОВНИХ КОРАБЕЛЬНИХ ЗРАЗКІВ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ РФ

Підклас	Ранг	Проєкт	Кодове ім’я НАТО	Hull class	Водозамповне, т	Зразки, бортовий номер і назва
Клас: багатоцільові підводні човни						
Великі підводні човни	2	проєкт 636.3 “Варшавянка”	Improved Kilo	SSK	2350	Б-237 “Ростов-на-Дону”, Б-261 “Новороссийск”, Б-262 “Старый Оскол”, Б-265 “Краснодар”, Б-268 “Великий Новгород”, Б-271 “Колпино”
Клас: ракетно-артилерійські кораблі						
Ракетні крейсери	1	проєкт 1164 “Атлант”	Slava	CGHM	11490	121 “Москва”
Сторожові кораблі	2	пр. 11661К “Гепард”	Gepard	FSGM	1930	693 “Дагестан”
	3	проєкт 22160 “Василий Быков”	Bykov	PSOH	1965	363 “Павел Державин”, 368 “Василий Быков”, 375 “Дмитрий Рогачев”, 383 “Сергей Котов”
	2	проєкт 22160 “Охотник”	Okhotnik	PCO	750	350 “Рубин”, 351 “Безупречный”, 352 “Жемчуг”, 354 “Изумруд”, 355 “Аметист”, 406 “Проворный”
мрк на повітряній подушці	3	проєкт 1239 “Сивуч”	Dergach	FSGM	1050	615 МРК-27 “Бора”, 616 МРК-17 “Самум”
Малі ракетні кораблі (мрк)	3	проєкт 21631 “Буян-М”	Sviyazhsk	FSGM	949	600 “Грайворон”, 609 “Вышний Волочёк”, 626 “Орехово-Зуево”, 630 “Ингушетия”, 652 “Град Свияжск”, 653 “Углич”
	3	проєкт 22800 “Каракурт”	Uragan	FSGM	870	633 “Циклон”
	3	1234.1 “Овод-1”	Nanuchka III	PCGM	670	
Ракетні катери	4	проєкт 1241 “Молния”	Tarantul II-III	PCFG	493	953 Р-239 “Набережные Челны”, 954 Р-334 “Ивановец”, 955 Р-60 “Буря”
Клас: багатоцільові кораблі						
Фрегати	2	проєкт 11356Р “Буревестник”	Krivak V	FFGHM	4035	490 “Адмирал Эссен”, 494 “Адмирал Григорович”, 499 “Адмирал Макаров”

Підклас	Ранг	Проєкт	Кодове ім'я НАТО	Hull class	Водозамповне, т	Зразки, бортовий номер і назва
Клас: протичовнові кораблі						
Сторожові кораблі	2	проєкт 1135М "Буревестник-М"	Krivak II	FFGHM	3190	868 "Пытливый"
	2	проєкт 1135 "Буревестник"	Krivak I	FFGHM	3190	861 "Ладный"
Малі протичов. кораблі	3	проєкт 1124М "Альбатрос"	Grisha V	FSM	1120	053 МПК-207 "Поворино", 054 МПК-217 "Ейск", 055 МПК-199 "Касимов", 071 МПК-118 "Суздалец"
Клас: десантні кораблі						
Великі десантні кораблі	1	пр. 11711 "Иван Грен"	Gren	LST	6600	017 "Петр Моргунов", 148 БДК-69 "Орск"
	2	пр. 775 III / 775М	Ropucha III	LST	4400	130 БДК-61 "Королёв",151 БДК-54 "Азов"
	2	проєкт 775 II	Ropucha II	LST	4400	016 БДК-45 "Георгий Победоносец", 142 БДК-46 "Новочеркасск", 156 БДК-67 "Ямал", 158 БДК-64 "Цезарь Кунников"
	2	пр. 1171 "Тапир"	Alligator	LST	4360	152 "Николай Фильченков", 150 "Саратов"
Клас: десантні катери						
Десантні катери	4	проєкт 21820 "Дюгонь"	Dyugon / At. Platov	LCM	280	728 Д-105 "Атаман Платов"
	2	пр. 1176 "Акула"	Ondatra	LCM	107	653 Д-106, Д-295
	4	пр. 11770 "Серна"	Serna	LCM	105	Д-107, 659 Д-199, 575 Д-144
		проєкт 02510 "БК-16"	BK-16	PBF	20,5	Д-296 "Владислав Дорохин", Д-309, Д-310, Д-311
Клас: бойові катери						
Протидиверс. катери	4	проєкт 21980 "Грачонок"	Grachonok	PB	139	836 П-355 "Юнармеец Крыма", 837 П-424 "Кинель", 840 П-191 "Кадет", 841 П-349 "Суворовец", 842 П-350 "Курсант Кировец", 844 П-433 "Павел Силаев"
		проєкт 03160 "Раптор"	Raptor	PBF	28	845 П-345 "Буевлянин", "Олег Шипицин", П-415 "Андрей Палий", "Чапаевск"
Клас: мінно-тральні кораблі						
Морські тральщики	3	проєкт 266М "Аквамарин-М"	Natya	MSO	873	770 "Валентин Пикуль", 911 "Иван Голубец", 913 "Ковровец"
	3	пр. 02668 "Агат"	Natya II	MSO	852	908 "Вице-адмирал Захарьин"
Базові тральщики	3	проєкт 12700 "Александрит"	Alexandrit	MCI	890	460 "Иван Антонов", 466 "Владимир Емельянов", 631 "Георгий Курбатов"
Допоміжні судна						
Середні розвідувальні кораблі	2	проєкт 18280 "Юрий Иванов"		AGI	4000	"Иван Хурс"
		проєкт 861(М)	Moma	AGI	1543	406 ССВ-406 "Кильдин", 418 "Экватор"
Гідрографічні океанол. судна		проєкт 862II	Yug	AGOS	2499	"Донузлав", "Створ"
Дослідницькі		пр. 1236М "Стенд"		AG	943	ОС-138
Аварійно-рятув. судна		проєкт 22870		ATS	1670	СБС-565 "Профессор Николай Муру", СБ-739 "Спасатель Василий Бех", СБ-742, "Капитан Гурьев"
Рятувальники підвод. човнів		проєкт "Волхов"	Volkhov	ASR	3100	"Коммуна"
Самохідні плавучі крани		проєкт 02690		ACS	2000	СПК-54150, СПК-46150

Підклас	Ранг	Проєкт	Кодове ім'я НАТО	Hull class	Водозамповне, т	Зразки, бортовий номер і назва
Пожеж. судна		пр. 1893 "Пламя"	Katun-I	AG	910	ПЖС-123
Бойов. забезп.		проєкт 23120	Longvinik	AFS	9482	881 МБ-75 "Всеволод Бобров"
Морські буксири		проєкт 712	Sliva	ATF	2780	СБС-922 "Шахтёр"
		пр. 745 "Садко"	Sorum	ATF	1452	МБ-704
		проєкт 733	Okhtenskiy	ATF	890	МБ-173, МБ-174, МБ-23, СБ-15

З початку широкомасштабного вторгнення рф в Україну, російське військове командування планувало встановити повний контроль над Чорним і Азовським морями. Це дозволило би зс рф забезпечити панування на морі, відрізати Україну від виходу до моря шляхом проведення морської десантної операції та створити умови для окупації Одеської і Миколаївської областей, чим забезпечити вихід на кордон так званої ПМР.

Внаслідок застосування 3 квтіня 2022 року берегового ракетного комплексу РК-360МЦ "Нептун" у складі ВМС ЗС України проти фрегата проекту 11356Р "Адмирал Ессен" чф рф, який виконував завдання в районі близько 24 миль на південний схід від Одеси, корабель противника був вимушений відмовився від подальшого виконання визначеного йому бойового завдання та змінити курс у напрямку на Севастополь. Можливість нанесення ЗС України ракетних ударів змусила противника змінити райони виконання завдань надводними силами, перемістивши їх з віддаленості 24-35 морських миль від українського узбережжя – до 40-65 миль. Такі дії були обумовлені необхідністю збільшення часу на виявлення ракет засобами ППО та розташуванням кораблів поблизу штучних об'єктів на морі (газовидобувних платформ), що потенційно мало б зменшити ймовірність розпізнавання і класифікації цілі. Противником було вжито заходів щодо підвищення рівня готовності засобів ППО кораблів до відбиття ракетних ударів, почали напрацьовуватись способи ухилення від ракет, маневрування та порядку застосування засобів виявлення, РЕБ та ураження ракет.

Станом на початок квітня росіяни так і не змогли приступити до подальшого виконання завдання з блокування портів та сил і засобів Сил оборони України на підходах до Одеси. Фрегат "Адмирал Макаров" проєкту 11356Р та ракетний крейсер "Москва" проєкту 1164, зважаючи на загрози, не мали змоги безпечно діяти на визначених маршрутах руху в рамках виконання поставлених бойових завдань, внаслідок чого змушені були діяти в районах на відстанях 20-40 миль східніше від визначених районів.

13 квітня 2022 року ракетний крейсер "Москва" виконував завдання щодо ізоляції оголошеного противником району бойових дій та блокування дій українських ВМС ЗС України шляхом здійснення маневрування поблизу вишок Одеського газового родовища. Внаслідок нанесення по ньому Силами оборони ракетного удару з БРК "Нептун", він був знищений.

Наслідком стало зниження ефективності дій противника щодо блокування дій українських ВМС ЗС України у прибережних районах, суттєве зниження бойового потенціалу та ефективності дій морського угруповання противника. Відповідні дії

призвели до вимушеного планування командуванням чф рф застосування корабельно-катерного складу під прикриттям наземних засобів ППО, розташованих на ТОТ АР Крим. Командування чф рф було змушене відмовитись від виконання бойових завдань та проведення демонстраційних дій в безпосередній близькості від контрольованого Силами оборони України узбережжя. Через небезпеку ураження корабельного складу було перервано сполучення чф рф з о. Зміїний, що в подальшому створило умови для його звільнення від російський окупаційних військ.

У січні 2023 року з огляду на ефективне продовження ведення стратегічної оборонної операції щодо відсічі широкомасштабної агресії проти України Силами оборони України, вмф рф так і не досяг своєї мети щодо панування на морі в Чорноморській операційній зоні, натомість продовжував прикладати зусиль щодо застосовування всіх наявних корабельних зразків підводних та надводних сил (які мали на озброєнні засоби ракетного ураження) для здійснення ракетних обстрілів території України.

ВИСНОВКИ

Упродовж січня 2023 року воєнні дії у Чорноморській операційній зоні відігравали важливу роль у реалізації замислів дій протиборчих сторін, особливо у боротьбі за економічні ресурси.

Противнику не вдалось протягом 2022 року досягти панування на морі у межах північно-західної частини Чорноморської операційної зони та створити сприятливі умови для захоплення південних регіонів України, внаслідок того що Сили оборони України в цілому набули спроможності здійснення ураження надводних сил противника.

Знищення ВДК “Саратов”, отримання пошкоджень ВДК “Новочеркасск”, “Цезарь Кунников” і малим ракетним кораблем “Самум”. ураження ударних катерів та патрульного корабля “Василь Биков” та інш., зірвало плани командування чф рф щодо проведення морської десантної операції.

Знищення ворожого флагману чф рф ракетного крейсеру “Москва”, остаточно нівелювало загрозу висадки російського морського десанту та дозволило Силам оборони України розпочати операцію з відновлення контролю над о. Зміїний та північно-західною частиною акваторії Чорного моря з метою розблокування українських портів. Результатом стало суттєве зниження активності і потенціалу, порушення логістики російських військ (сил) в Чорноморській операційній зоні.

Зрив задуму противника щодо цілковитого панування на морі призвів до уповільнення темпів наступальної операції в південно-західній операційній зоні. Станом на січень 2023 року основні зусилля ворог зосередив: на утриманні сухопутного коридору між ТОТ АР Крим та континентальною частиною рф; з Чорноморської та Азовської операційних зон на нанесенні ударів по українських цивільних та військових об’єктах, на усю глибину території України, крилатими ракетами морського базування “Калибр” з надводних і підводних носіїв з морських районів поблизу узбережжя Криму силами Чорноморського флоту, а з району Каспійського моря силами Каспійської флотилії.

ВОЄННО-ІСТОРИЧНИЙ ОПИС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ
(січень 2023 року)

Міністерство оборони України, 2023
Генеральний штаб Збройних Сил України, 2023

Надруковано:
Київ, вул. Шолуденка, 27/6
Свідоцтво про реєстрацію № 38 від 29.04.2016 р.
e-mail: v.a.bidnyi@mil.gov.ua; тел.: (044) 271-34-37

Наклад 120 прим.

www.mil.gov.ua